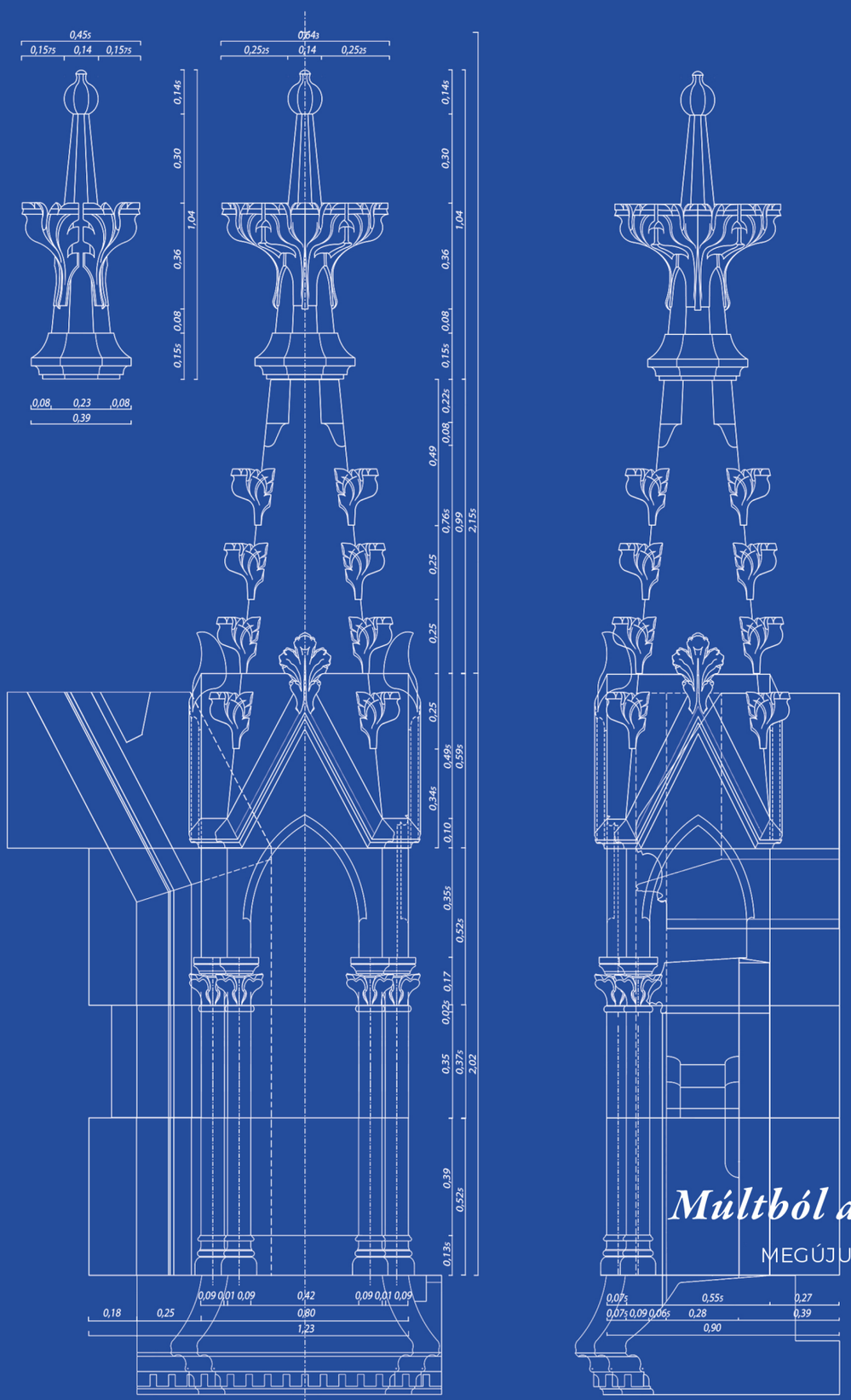
OCTOGON

ARCHITECTURE
&DESIGN

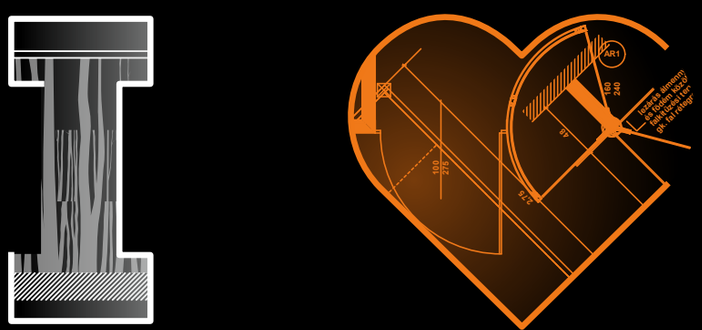

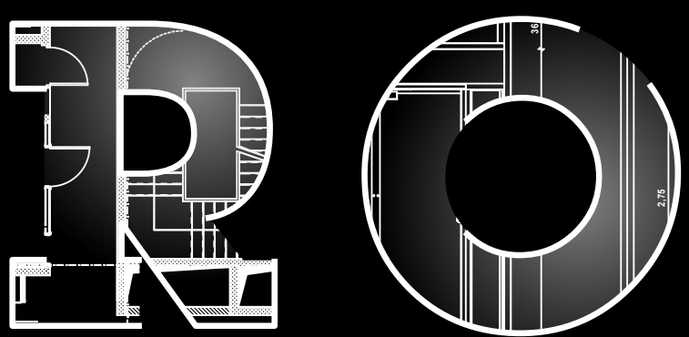
Múltból a jelennek

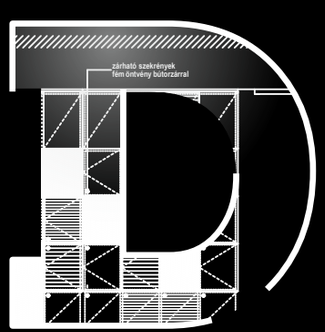
MEGÚJULÓ MŰEMLÉKEK

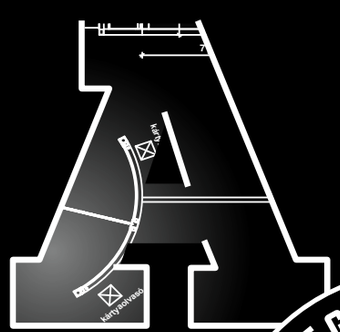
LAPUNK TÁMOGATÓJA AZ:
NEMZETI KULTURÁLIS ALAP

www.octogon.hu
2020/1. SZÁM 1950 Ft
Előfizetőknek: 1460 Ft

LEGÚJABB
BALANCE HALL
GENERÁLKIVITELEZÉSÜNK

FITOUT®
IRODAKIVITELEZÉS

FITOUT ZRT.
1139 Budapest, Lomb utca 37–39.
telefon +361 7001730
web www.fitout.hu

OCTOGON ARCHITECTURE &DESIGN 1998 ÓTA

MEGJELENT LAPSZÁMAINK:

1998/1. 1998/2. 1998/3. 1999/1. 1999/2. 1999/3. 1999/4. 1999/5. 1999/6. 2000/1. 2000/2. 2000/3. 2000/4. 2000/5. 2000/6.

2001/1. 2001/2. 2001/3. 2001/4. 2001/5. 2001/6. 2002/1. 2002/2. 2002/3. 2002/4. 2002/5. 2002/6. 2003/1. 2003/2. 2003/3.

2003/4. 2003/5-6. 2004/1. 2004/2. 2004/3. 2004/4. 2004/5. 2004/6.+2005/1. 2005/2. 2005/3. 2005/4. 2005/5. 2005/6. 2006/1. 2006/2.

2006/3. 2006/4. 2006/5. 2006/6. 2007/1. 2007/2. 2007/3. 2007/4. 2007/5. 2007/6. 2008/1. 2008/2. 2008/3. 2008/4. 2008/5-6.

2009/1. 2009/2. 2009/3. 2009/4. 2009/5. 2009/6. 2009/7. 2009/8. 2009/9. 2009/10. 2010/1. 2010/2. 2010/3. 2010/4. 2010/5.

2010/6. 2010/7. 2010/8-9. 2010/10. 2011/1. 2011/2-3. 2011/4. 2011/5. 2011/6. 2011/7. 2011/8-9. 2012/1. 2012/2. 2012/3. 2012/4.

2012/5. 2012/6. 2012/7. 2012/8. 2012/9. 2012/10. 2013/1. 2013/2. 2013/3. 2013/4. 2013/5. 2013/6. 2014/1. 2014/2. 2014/3.

2014/4. 2014/5. 2014/6. 2014/7. 2014/8. 2015/1. 2015/2. 2015/3. 2015/4. 2015/5. 2015/6. 2015/7. 2015/8. 2016/1. 2016/2.

2016/3. 2016/4. 2016/5. 2016/6. 2016/7. 2016/8. 2017/1. 2017/2. 2017/3. 2017/4. 2017/5. 2017/6. 2017/7. 2017/8.

AZ OCTOGON ARCHITECTURE & DESIGN MAGAZINT KERESSE

a forgalmasabb hírlapárusoknál, az ***inmedio*** *és a* ***RELAY*** *üzletekben valamint az alternatív árusítóhelyeken!*

- RÓZSAVÖLGYI ÉS TÁRSA ZENEMŰBOLT *1052 Budapest, Szervita tér 5.*
- FUGA – BUDAPESTI ÉPÍTÉSZETI KÖZPONT *1052 Budapest, Petőfi Sándor utca 5.*
- MŰVÉSZETEK PALOTÁJA *1095 Budapest, Komor Marcell utca 1.*
- FÓKUSZ KÖNYVÁRUHÁZ *1072 Budapest, Rákóczi út 14.*
- ÍRÓK BOLTJA *1061 Budapest, Andrássy út 45.*
- TERC SZAKKÖNYVESBOLT *1149 Budapest, Pillangó park 9.*
- MAGVETŐ CAFÉ *1074 Budapest, Dohány utca 13.*

2018/1. 2018/2. 2018/ 3. 2018/4. 2018/5. 2018/6. 2018/7. 2018/8. 2019/1. 2019/2. 2019/3. 2019/4 2019/5 2019/6 2019/7 2019/7

ÉPÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ MELLÉKLETEK

1999/6. 2001/4. 2002/2. 2002. 2004/6. 2006/4. 2007/2. 2007/3. 2008/5-6. 2009/9. 2009/9. 2010/7. 2010/8. 2011/2-3. 2011/2-3.

2011/8-9. 2012/4. 2012/10. 2013/5. 2013/6. 2014/3. 2014/5. 2014/6. 2014/6. 2014/8. 2014/8. 2015/4. 2015/5. 2016/8. 2017/8.

ÉPÍTŐIPAR-ÉPÍTÉSZET MELLÉKLETEK

2003. 2004/2. 2004/3. 2004/5. 2009/10. 2010/3. 2011/1. 2011/1.

LAKÁSTREND MELLÉKLETEK

2000. 2003. 2006. 2007. 2008.

MILÁNÓ MELLÉKLETEK

1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008.

DIVAT/DESIGN MELLÉKLETEK

AUTÓS ÉS KERÉKPÁROS MELLÉKLETEK

1999/5. 1999/6. 2000. 2000/4. 2000/4. 2000/5. 2000/5. 2000/6. 2001/1. 1999/5. 2000/4. 2000/5. 2002/2. 2006/6. 2011/6.

ÉLET ÉS IRODALOM

Még el sem csitultak a Térey alkotói ösztöndíj körüli viták az irodalmi közéletben, máris újabb rendkívül éles, sok tekintetben szomorú, másfelől rendkívül tanulságos vita bontakozott ki az új NAT (Nemzeti Alaptanterv) magyar irodalomra vonatkozó fejezete körül. Noha azt gondolhatnánk, hogy ennek a vitának nincs feltétlenül helye egy építészeti lapban, ugyanakkor az építészeti szakma évtizedek óta küzd azért, hogy az építészet, illetve hangsúlyosan a kortárs építészet a (kortárs) kultúra része legyen. Sokunk tapasztalata ugyanis, hogy az építészet és még hangsúlyosabban a design egyfajta szürke zónában rekedt, valahol a kultúra és a mérnöktudományok határvidékén. Sem a közoktatásban, sem az oktatás egyéb szintjein nem érzékelhető a törekvés, hogy az építészet (design) valódi kulturális termékké váljon, a mindennapok kultúrafogyasztásának részévé, hasonlóképpen a zenéhez, irodalomhoz, színházhoz, képzőművészethez. Következésképpen, ha az új NAT kapcsán a kulturális és oktatási politika különféle szereplői olyan fajsúlyos kérdésekről vitatkoznak, mint például a kulturális kánon kérdése, akkor fontosnak érzem, hogy az építészeti közgondolkodás alakítói ezt a vitát éles szemmel, értő figyelemmel kísérjék, adott esetben hozzá is szóljanak. Nem véletlenül emelem ki a „kulturális kánon”, vagy ha úgy jobban tetszik, az építészeti kánon kérdését, ugyanis ez a kérdéskör az egyik legizgalmasabb, leggazdagabb, legnyitottabb eszmecserére adhat lehetőséget az építészet alkotói és a kritika számára egyaránt. Olyan alapvetések tudatosítására gondolok például, mint a kánon alakításában részt vevők körének meghatározása, meghatározhatatlansága, vagy a kánon állandóságának, változékonyságának természetrajza, belső logikája. Egy építészeti kánon lenne csak? Vagy többről is beszélhetünk azon az alapon, hogy történet, szellemtörténeti, szociokulturális vagy éppen esztétikai szempontból alakítjuk-e a kánont? Csak lezárt életművek csúcsdarabjai válhatnak kanonikussá, vagy létezik a kánonnak szinkron, kortárs változata is? Kortárs építészeti magazintól kissé meglepő módon, tavaly, év elején, a nagyszerű Kovács Dániel művészettörténész vendégszerkesztői munkája révén „műemlékes”, tematikus lapszámot jelentettünk meg. Idén immár a szerkesztőség önmagában ugyan, de újra nekiveselkedett, hogy az elmúlt időszak műemlék-rekonstrukcióból válogasson. Egy ipari műtárgy átépítése (Stopper hajó), illetve a Puskás-stadion „radikális” műemléki felújítása kapcsán szerkesztőknek, szerzőknek módjuk nyílt arra, hogy a műemlék és építészeti kánon viszonyát, határpontjait keressék, illetve gazdagítsák azt a dialógust, ami a kortárs kultúra és a műemlékek rekonstrukciója, rehabilitációja között fennáll, fennállhat.

Úgy véljük, hogy a kánonalakítás csak hálózatos, nyitott struktúrában, minél több vélemény, szempont beemelésével működhet. Hasonlóan az irodalmi kánon alakításához, azt pusztán felülről, tőkével, spekulációval, politikával megmerevíteni, lezárni nem szabad, de valószínűleg, illetve reményeink szerint, nem is lehet.

Martinkó József

JOSEPH PULITZER – – EMLÉKDÍJ 2003

KIADJA / Publisher
© **vertigo PUBLISHING KFT.**
A szerkesztőség címe: 1037 Budapest, Folyondár utca 26.
Levelezési, számlázási cím: 1025 Budapest, Szépvölgyi út 146.
Telefon: +36 30 5108888 | E-mail: info@octogon.hu

LAPIGAZGATÓ
FORMATERVEZŐ MÉRNÖK
Executive Director
Design Engineer
Bucsay Orsolya
orsolya.bucsay@octogon.hu

SZERKESZTŐSÉG / Editorial Office

FŐSZERKESZTŐ / Editor-in-Chief
Martinkó József
jozsef.martinko@octogon.hu

VEZETŐ SZERKESZTŐ / Senior Editor
Szira Péter
peter.szira@octogon.hu

ALAPÍTÓ FŐSZERKESZTŐ / Founding Editor
Bojár Iván András
(1998-tól 2015-ig)

OCTOGON ONLINE FŐSZERKESZTŐ
Editor-in-Chief of OCTOGON Online
Ujlaky-Gazdag István
istvan.ujlaky@octogon.hu

ÁLLANDÓ MUNKATÁRSAK
Correspondents
Kovács Péter, Szépvölgyi Viktória,
Torma Tamás, Vadas József

KÜLFÖLDI LEVELEZŐK
Foreign correspondents
Cser Brigitta (Barcelona)
Kay Szakall von Losoncz (Basel)
Matúz Melinda (Hollandia)

MÉDIA ÉS KOMMUNIKÁCIÓS SZERVEZŐ
Media and Communication Organizer
Bencsik Klára

GRAFIKAI TERVEZÉS / Graphic Design
Ipsics Barbara
grafikus@octogon.hu

LOGÓTERV/ Logo Design
Sólymos Ágnes Eszter

MÉDIATANÁCSADÓ
Media consultant
Várszegi Csilla
csilla.varszegi@octogon.hu

MÉDIATANÁCSADÓ
Media consultant
Kun Mária
maria.kun@octogon.hu

MÉDIATANÁCSADÓ
Média consultant
Toperczer Attila
attila.toperczer@octogon.hu

FOTÓ-ELŐKÉSZÍTÉS, CTP, NYOMÁS ÉS KÖTÉS
Printed by
Pauker Nyomda
Ügyvezető igazgató: Vértes Gábor
ISSN 1418–5229

TERJESZTÉS / Distributed by
Magyarország: Lapker Rt.
Románia, Szerbia, Szlovákia: Color Interpress Kft.

Országos könyvterjesztő hálózatok
és alternatív terjesztőhelyek (ld. 5. oldal)

A hirdetések tartalmáért
szerkesztőségünk nem vállal felelősséget.

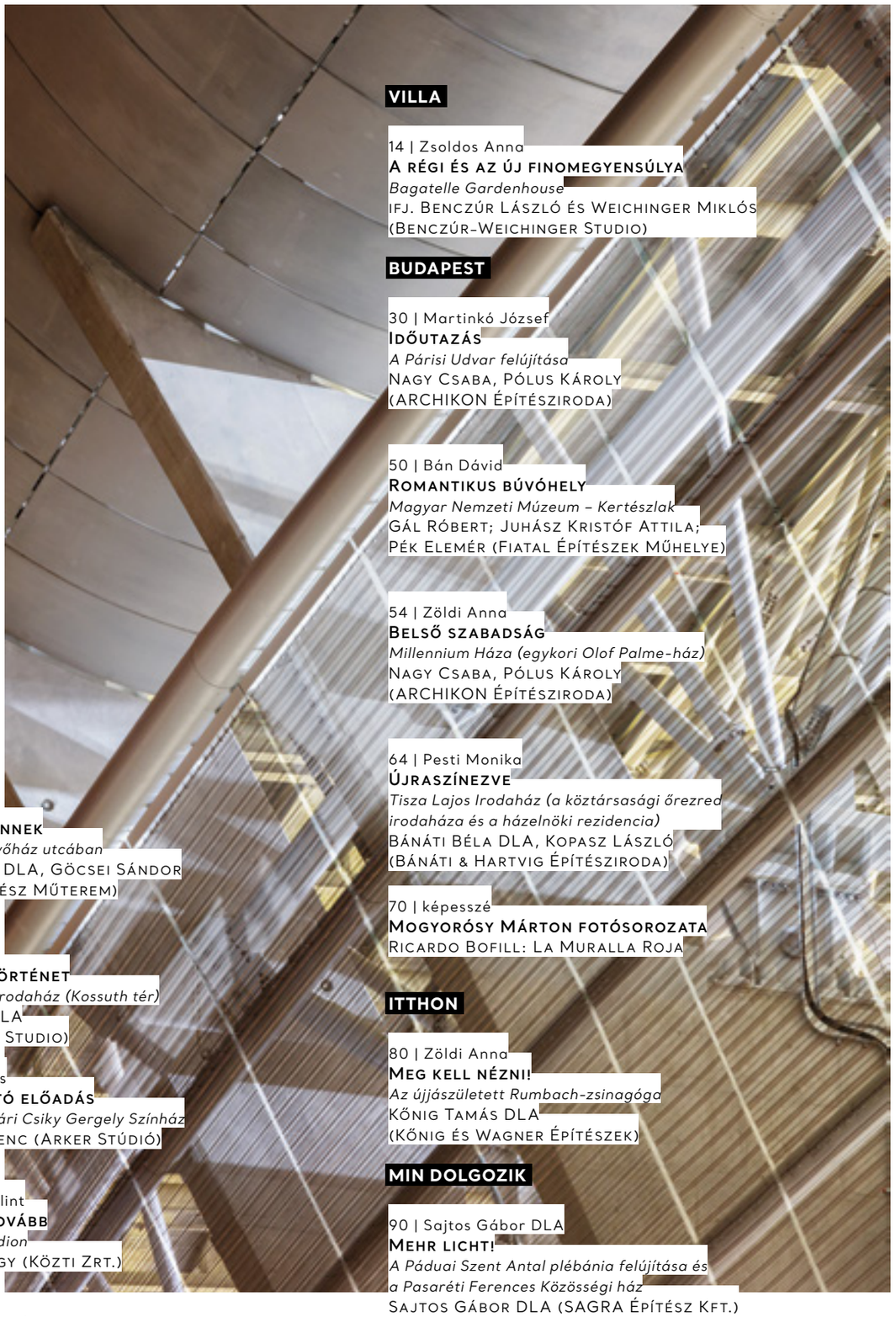
Lapunkat rendszeresen szemlézi a megújult observer.hu

A címlapképen: *A Tisza Lajos Irodaház fiatornyának rajza.*

magyar nyomdatermék
NYOMDA- ÉS PAPÍRIPARI SZÖVETSÉG

OBSERVER

TARTALOM

VILLA

14 | Zsoldos Anna
A RÉGI ÉS AZ ÚJ FINOMEGYENSÚLYA
Bagatelle Gardenhouse
IFJ. BENCZÚR LÁSZLÓ ÉS WEICHINGER MIKLÓS (BENCZÚR–WEICHINGER STUDIO)

BUDAPEST

30 | Martinkó József
IDŐUTAZÁS
A Párisi Udvar felújítása
NAGY CSABA, PÓLUS KÁROLY (ARCHIKON ÉPÍTÉSZIRODA)

50 | Bán Dávid
ROMANTIKUS BÚVÓHELY
Magyar Nemzeti Múzeum – Kertészlak
GÁL RÓBERT; JUHÁSZ KRISTÓF ATTILA; PÉK ELEMÉR (FIATAL ÉPÍTÉSZEK MŰHELYE)

54 | Zöldi Anna
BELSŐ SZABADSÁG
Millennium Háza (egykori Olof Palme-ház)
NAGY CSABA, PÓLUS KÁROLY (ARCHIKON ÉPÍTÉSZIRODA)

64 | Pesti Monika
ÚJRASZÍNEZVE
Tisza Lajos Irodaház (a köztársasági őrezred irodaháza és a házelnöki rezidencia)
BÁNÁTI BÉLA DLA, KOPASZ LÁSZLÓ (BÁNÁTI & HARTVIG ÉPÍTÉSZIRODA)

70 | képesszé
MOGYORÓSY MÁRTON FOTÓSOROZATA
RICARDO BOFILL: LA MURALLA ROJA

ITTHON

80 | Zöldi Anna
MEG KELL NÉZNI!
Az újjászületett Rumbach-zsinagóga
KŐNIG TAMÁS DLA (KŐNIG ÉS WAGNER ÉPÍTÉSZEK)

MIN DOLGOZIK

90 | Sajtos Gábor DLA
MEHR LICHT!
A Páduai Szent Antal plébánia felújítása és a Pasaréti Ferences Közösségi ház
SAJTOS GÁBOR DLA (SAGRA ÉPÍTÉSZ KFT.)

92 | Félix Zsolt DLA
TEREPADOTTSÁGOK, ZÖLD KATLAN
A Szent Margit Gimnázium épülő tornacsarnoka
FÉLIX ZSOLT DLA (ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ)

94 | Peschka Alfréd, Nemes Bertalan
BELÜL TÁGASABB
A Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium épülő sportközpontja
PESCHKA ALFRÉD, NEMES BERTALAN (ÓBUDA ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ)

ITTHON

98 | Kovács Péter
MÚLTBÓL A JELENNEK
A Haris-park a Lövőház utcában
KOVÁCS MÁRTON DLA, GÖCSEI SÁNDOR (EGYPEREGY ÉPÍTÉSZ MŰTEREM)

106 | Bán Dávid
KERETBE ZÁRT TÖRTÉNET
A Szabad György Irodaház (Kossuth tér)
VADÁSZ BENCE DLA (VADÁSZ ÉPÍTÉSZ STUDIO)

128 | Torma Tamás
REPRÍZ – FELÚJÍTÓ ELŐADÁS
A felújított kaposvári Csiky Gergely Színház
IFJ. LŐRINCZ FERENC (ARKER STÚDIÓ)

138 | Botzheim Bálint
A LEGENDA ÉL TOVÁBB
Puskás Ferenc Stadion
SKARDELLI GYÖRGY (KÖZTI ZRT.)

168 | Martinkó József
CSAK VÍZ LEGYEN ÉS FÉNY!
A Stopper, a Magyar Kajak-Kenu Szövetség állóhajója a Vizafogó-parton
FERENCZ MARCEL DLA (NAPUR ARCHITECT)

IRODA

178 | Molnár Szilvia
KIBŐVÍTETT SZEREP
A Balance Hall irodaház a Váci úton
MARIÁN BALÁZS (MEVAPLAN KFT.)

ALLURE RESIDENCE ÜVEGKORLÁT ÉS ÜVEG VÁLASZFAL

Dual Glass Kft.
2243 Kóka, Nagykátai út 133.
info@dualglass.hu
www.dualglass.hu
70/398-4845

DUALGLASS

roomba

www.roombahome.com · www.baxter.it

baxter
MADE IN ITALY

MŰEMLÉK-VÉDELEM

40 ÉV ALAPANYAG GARANCIA

40 ÉV SZÍN GARANCIA

Műemlékvédelem alatt álló épületek felújításához ideálisak a PREFA termékei. Az alacsony önsúly miatt a régi tetőszerkezetek legtöbbször megerősítés nélkül újrafedhetők, ami rengeteg időt, költséget és nem utolsó sorban szakmunkát takarít meg. A P.10-es bevonat matt, letisztult megjelenése által a PREFA termékei megfelelnek a műemlékvédelem legmagasabb szintű előírásainak. A 20. század elején sok épületet különleges kialakítású fémlemezekkel fedtek be. Ezen tetők (legtöbbször hőtechnikai okok miatti) felújításakor a tervező egy fontos döntés előtt áll. Készíttesse el a régi tetőelemeket vagy más terméket alkalmazzon? Az újraelőállítás legtöbbször meghiúsul a horribilis költségek miatt.

A kedvező választás a PREFA. A kiselemes tetőfedések (különösen a Classic elemek, tetőfedő zsindelyek és tetőfedő rombuszok) költségkímélő és optikailag megfelelő alternatív megoldást nyújtanak a tervező számára. Emellett a termékek kiváló minőségű speciális bevonatokkal tökéletesíthetők. A nagy színválaszték, valamint az egyedi színek előállításának a lehetősége is közel határtalan alkotói mozgásteret biztosít. A műemlékvédelem alatt álló épületek tetőinek nagyon hosszú élettartamúnak és karbantartásmentesnek kell lenniük. A PREFA termékek eleget tesznek ezen követelményeknek. Az alumínium egy életen át minőségi termék marad. Ezért 40 év szín- és anyaggaranciát vállalunk a termékeinkre.

PREFA
QUALITÄT
AUS ÖSTERREICH
seit 1946
WWW.PREFA.HU

We Love Nature,

We Love Parquett

www.edelholz.hu

ORIGINAL MASSIVE
EDELHOLZ
PARKETT

PADLÓK ÉS BÚTOROK

Carmen szaniterek, kád
Carmen csaptelepek
Iridia ledes tükör
Thinbig Calatta burkolat

www.roca.com/shapesoflife
www.roca.hu

coolfire

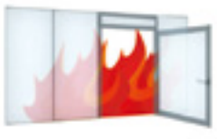
az áttetsző tűzvédelem

Füstgátló üvegajtók és portálok

Tűzgátló üvegajtók ablakok és portálok

Keret nélküli tűzgátló üvegfal rendszerek

Tűzgátló automata üvegajtók

Járható tűzálló üvegfödém

Homlokzati tűzgátló ablakok

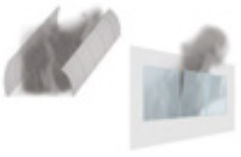
Homlokzati tűzgátló függönyfal és vázkitöltő fal

Tűzgátló üvegkorlát

Fix üveg füstkötény

Füstelvezető ablak, kupola

Tűzgátló automata függöny

Füstgátló automata függöny és füstkötény

Tűzgátló szekcionált kapu

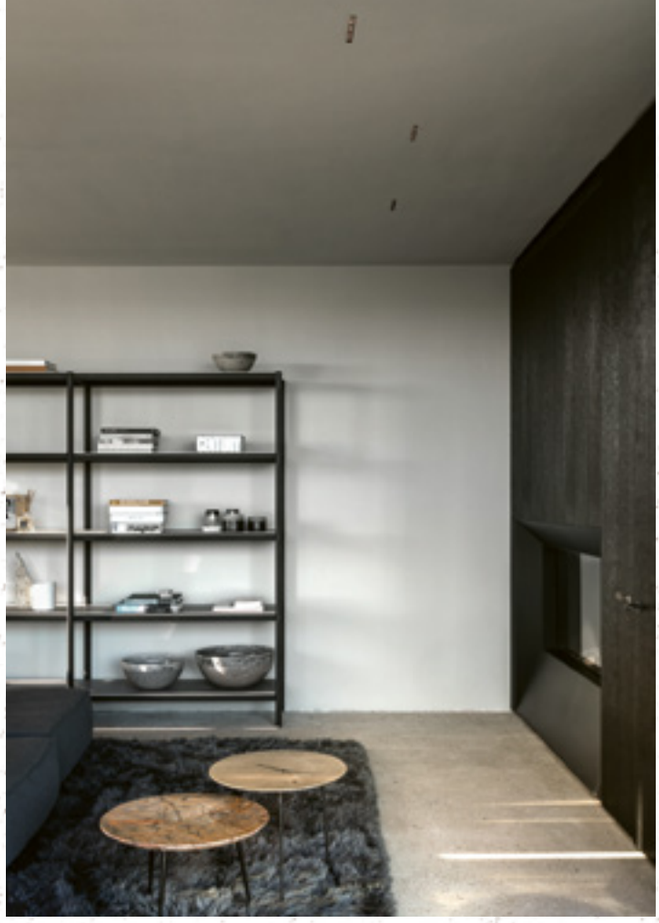
Tűzgátló tolókapu

Tűzgátló felgördülő kapu

Coolfire Kft. | 1097 Budapest, Illatos út 13. | Tel.:+36-20-283-9404 | Email: info@coolfire.hu | www.coolfire.hu

DELTALIGHT®

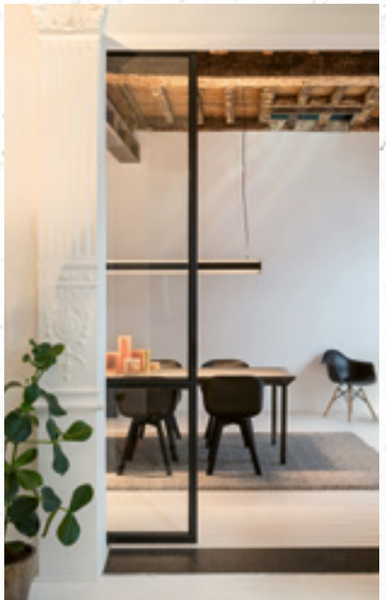

PURE LIGHTING PLEASURE.

be light!

H-1025 Budapest,
Szépvölgyi út 146.
www.belight.hu

deltalight.com

A régi és az új finomegyensúlya

**A BAGATELLE GARDENHOUSE,
AZ EGYKORI SEMLER VILLA FELÚJÍTÁSA**

Szerző: ZSOLDOS ANNA
Vezető tervező: IFJ. BENCZÚR LÁSZLÓ
Társtervező: WEICHINGER MIKLÓS – BENCZÚR–WEICHINGER STUDIO KFT.
Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

A Németvölgyi út 15. szám alatt álló, 30-as évekbeli villa sokáig magára hagyatva, elhanyagoltan állt, éles kontrasztban a mellette álló Villa Bagatelle felújított épületével, míg annak tulajdonosai, az Ágnes és Albrecht Wirtz házaspár meg nem vásárolta. A villát a közelmúltban felújították és home hotellé alakították át, mely hivatalosan április 25-én nyílik meg Bagatelle Gardenhouse néven.

„Az

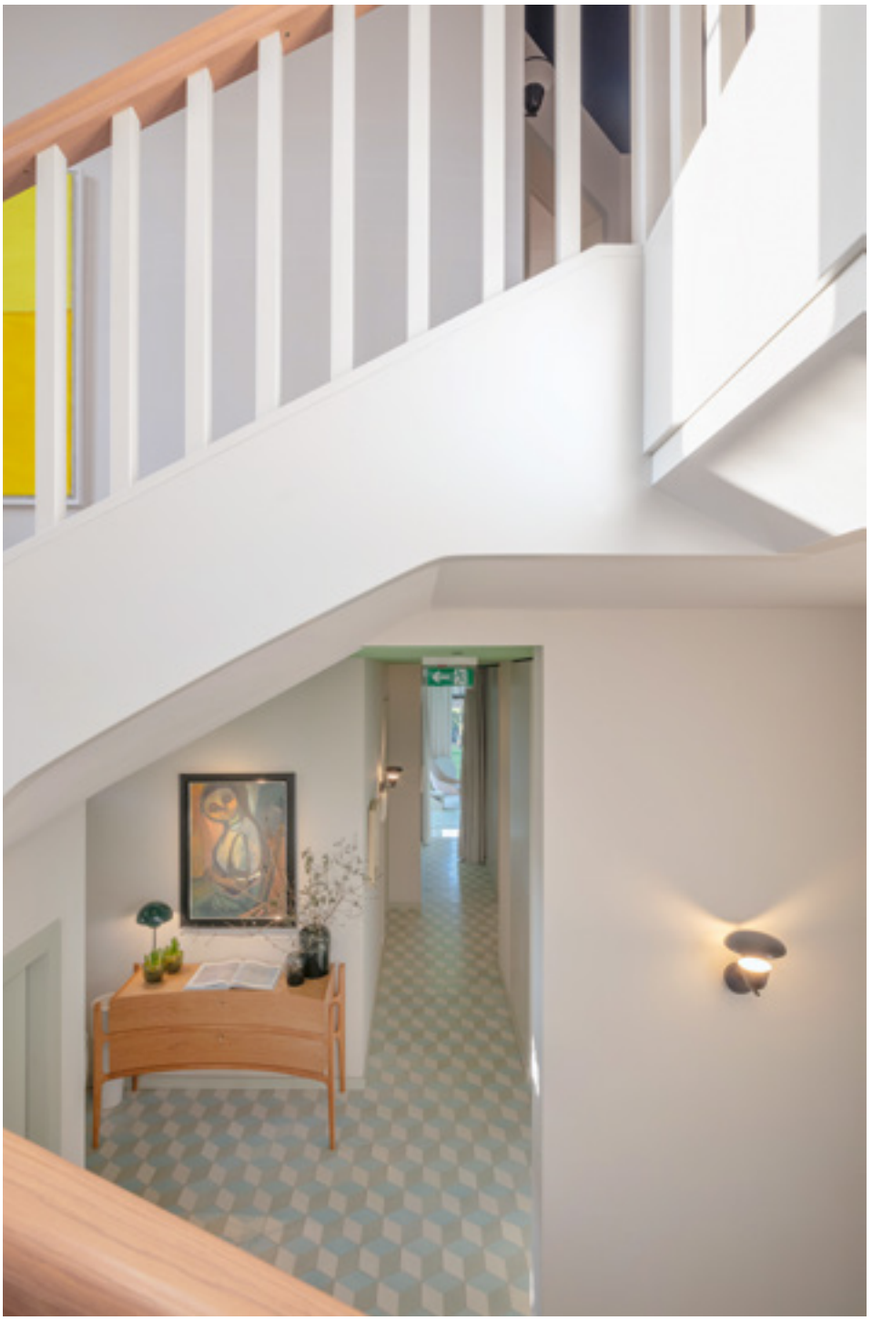
önazonosság volt a fő mottónk, abból indultunk ki, hogy mi hol éreznénk jól magunkat” – mondta az épületről Ágnes Wirtz. Elmesélte azt is, hogy egy olyan teret szerettek volna teremteni, amihez kapcsolódni tudnak a vendégek, mely természetéből fakadóan nyitott mások felé, ahogy ők maguk is azok. Az alapkoncepció egy kis otthon-szerű villalakás kialakítása volt, ahova hosszabb-rövidebb időre be lehet költözni. Az épület úgy készült, mintha a saját otthonuk lenne. A villa a posztókereskedő Semler család megbízásából, 1936-ban épült Szivessy Tibor tervei alapján. Szivessynek hosszú építészeti pálya adatott meg, neve a 20. század első felében összekapcsolódik Jánszky Béláéval, akivel 1914-18, majd 1926-32 között együtt dolgozott. (Jánszky a kecskeméti Művésztelep egyik alapítója volt, tehát a magyar szimbolizmus, az art and craft sajátos művészeti szemléletében alkotott.) Szivessy Tibor a Semler villa épültekor, önállósodva, már a 30-as évekre jellemző klasszicizáló, geometrikus modernista stílusban tervez. A Semler villa is ezt a klasszicizálódó szellemű modern építészetet tükrözi árkádíves és körablakaival, homlokzati szobrával, tömegével. A Semler villa eredeti terveit a levéltár őrzi, ám a történelem átrajzolta a villa és lakói életét is, így mai formája sem egy rekonstrukció, hanem finom átirata az eredeti szellemiségének.
A Semler család neve kikopott a köztudatból, habár a századelőn sikeres posztókereskedő céget tulajdonoltak, vevőkörük a legelőkelőbb társaságból került ki. A családnak köszönhetően terjed el Magyarországon az angol posztó. Üzletet tartottak fent Budapesten és

Az épület nem hivalkodik az értékeivel, csak várja, hogy megoszthassa másokkal is

A villa egyetlen közösségi tere az árkádok mögött lévő nagy ablakfelületű étkező- és konyhatér

A folyosó is nagyvonalú utalás a régi villák tipikus térfelosztására

Az épület egyik ékessége a megbízó 20. századi
és kortárs magyar festészeti gyűjteménye

Londonban, illetve számos kisebb lerakatuk volt világszerte. Semler Elemér, a család magyarországi üzleteinek gazdája volt a Németvölgyi úti villa megrendelője, ahol feleségével, Epstein Erzsébettel és lányukkal éltek. A háború alatt a zsidó származású családot kilakoltatták és a gettóba költöztették. Az biztosan tudható, hogy a háborút túlélték. Az új tulajdonosok igyekeznek a ház és a család teljes történetét is felkutatni. A villa, futólag szemlélve, külsejében és belsejében is eredetinek tűnhet. Csak az apró részletek és a kialakítás finomsága árulja el, hogy szinte teljesen átépült. Homlokzatának ablakkiosztását követték, a nyílászárókat is ugyanolyan formájúra cserélték ki, csak a hátsó homlokzat kapott az eredetihez képest eltérő, nagy ablakokat, illetve nyitottak pár újat az oldalhomlokzaton.
Az építészeti tervezést a Benczúr–Weichinger Studio készítette, szoros együttműködésben a ház belsőépítész tervezőjével, Móder Edittel. Elmondásuk alapján a villa építészeti és belsőépítészeti tervezésénél sem volt szempont az eredeti állapot konzerválása. Weichinger Miklós építész kiemelte, hogy építészeti munkáikban a magyarországi szokásokkal ellentétben nem egy archaizáló, a régi folytatásaként értelmezett építészetet követnek, hanem a réginek egy átiratát, finom utalását igyekeznek megvalósítani. Az épületben a belső tereket újraosztották, mellyel hat szobát alakítottak ki a földszinten és az emeleten. Az egyik markáns kortárs építészeti elem az épület hátsó traktusának átalakítása lett: a régi kőoszlopos terasz beépítésével hozzátoldottak egy új egységet, ezáltal kialakult egy fedett, árkádos veranda és terasz, mely a villához tartozó kertre néz. A félig nyitott, üveges télikertet szabálytalan kiosztású, árkádíves veranda keretezi, amiből egy finom, zavarba hozó építészeti játék kerekedik: a látogató is nehezen tudja eldönteni, hogy régit vagy újat lát-e. Ez az építészeti jel az egyik legszebb eleme az épületnek.
A teljesen új lépcsőház a régi helyén áll.
Klasszikus régi mintára tervezték, közben technikai kialakítása átirata a korabelinek. A földszinten folyósót alakítottak ki, melynek falsíkját a szobák mérte adja ki. A folyosó is nagyvonalú utalás a régi villák tipikus térfelosztására. Az egész házra igaz egy finomegyensúly a régi és az új megtalálása között. A tervező és a megbízó is egyarán kiemelte, fontos számukra, hogy a villának része legyen a múltja. A tervezés folyamatában talán ugyanolyan mértékben tetten érhető az intuíció, mint a tudatosság. A belsőépítészeti munkákat Móder Edit végezte, s kiemelte, hogy az enteriőr kialakításának egyik legmarkánsabb elve, hogy nem up to date design tárgyakat és bútorokat válogattak össze, hanem időtálló darabokat, amelyek mégis kortársak. A belsőben eklektikusság dominál, minden egyes tárgynak, bútornak saját története van, ami a megbízó, a tervezők, a dolgozók és mindazok személyéhez kötődik, akik részt vettek a munkálatokban, ezáltal otthonossá és személyessé válik a tér.

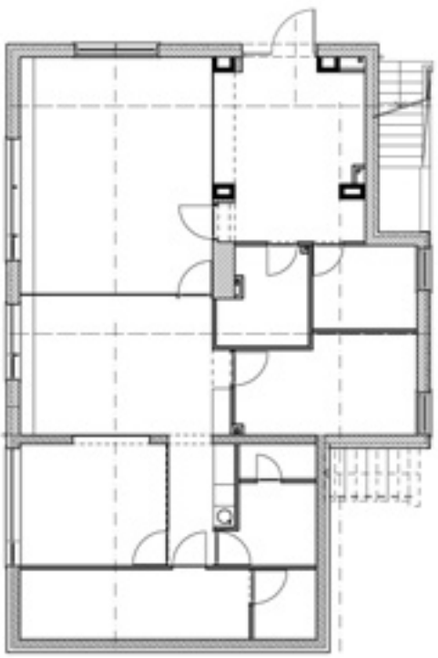
« Minden egyes tárgynak, bútornak saját története van

Mind a hat vendégszoba különböző karakterű

A szobák belsőépítészeti rendező elve a vállalt eklektika

» Az ún. "könyvtár-szoba" a művészeti tárgyú albumok forgatására csábít

A tervezés folyamata közben vált szemponttá, hogy magyar designereket vonjanak be, olyanokat, akik még nem annyira ismertek, de kapjanak bemutatkozási lehetőséget. A belsőben így találhatóak Blum & Wolf-lámpák, Vándor Krisztina textiltervező takarói és párnái, aki egyedi szőnyegeket, illetve párnahuzatokat is tervezett, amelyek harmonizálnak a szobák színeinek karakterével. A Kezemura egy komplett új kerámiakészletet tervezett a villa számára. A Semler család posztókereskedő múltjáról a textíliák hangsúlyos elhelyezésével is igyekeztek megemlékezni. Az anyaghasználatban kerülték a műanyagot, illetve, ha ez elkerülhetetlen volt, akkor is csak „first used” műanyagot használtak. Az épület hat szobájának különböző karaktere, hangulata van. Az épület egyik ékessége a megbízó 20. századi és kortárs magyar festészeti gyűjteményének elhelyezése, melyben, a teljesség igénye nélkül, Fehér László-, Szűcs Miklós-, Bak Imre- és Vojnich

Erzsébet-képek vannak. A festmények komponáló szerepet is kaptak a szobák enteriőrjeinek kialakításakor. Az egyik a „Betű szoba” elnevezést kapta, ez az épület homlokzatának karaktert adó „bay window” zárterkélye mögött húzódik. Az eredeti építészeti elem által meghatározott karaktert követve a falat könyvespolc borítja, ahol a tulajdonosok művészeti könyvgyűjteménye kapott helyet. Mindez azt a cél is szolgálja, hogy aki az épületben megszáll, megismerkedjen a magyar művészettel és kultúrával. A villa megnyitása után tervezznek nyitott bejárást is, ahol bemutatják gyűjteményük darabjait. A villa egyetlen közösségi tere az árkádok mögött lévő nagy ablakfelületű étkező- és konyhatér, melyben hatalmas étkezőasztal áll. Átmenetet teremt, a kintet és bentet olvasztja össze, egytér-szerűségét a kifuttatott padló, a mennyezet, a világítás és a színek folytatólagossága is csak hangsúlyosabbá teszi. A szobákban nem helyeztek el televíziót, hogy ezzel is serkentsék a közös térben való időzést, egymás megismerését, hisz ez a villa invitáció: egyrészt kezdeményezi a személyes megismerést, másrészt a betekintést a magyar művészetbe és kultúrába. A részletek gondos kialakítása arról árulkodik, hogy a végeredményt nem csak a megrendelő érezheti magáénak, hanem a tervezők és a projekt összes résztvevője is. Az épület nem nagyzol, pedig értékei hatalmasok, de nem is hivalkodik velük, csak várja, hogy megoszthassa mással is.

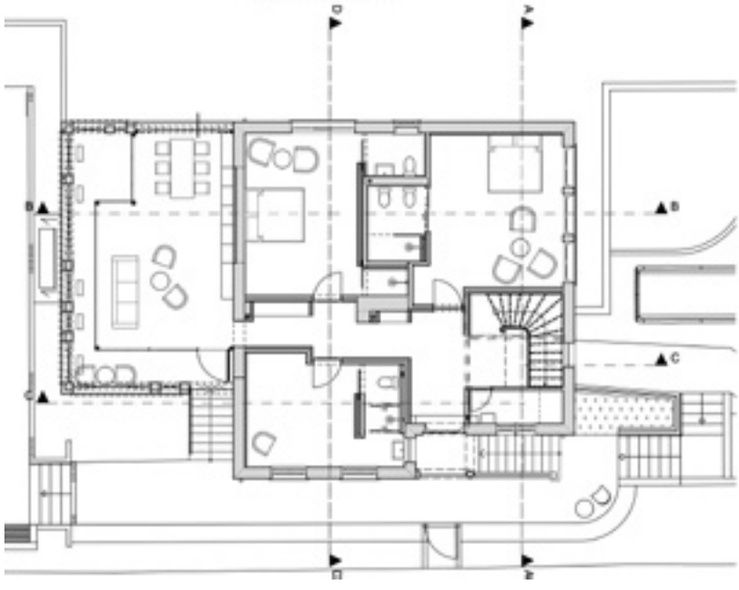
A tervezés nem az archaizálásra, a régi folytatására törekedett, inkább a kortárs átirat felé mozdult el

Az árkádíves és körablakok a klasszicizálódó szellemű modern építészetet tükrözik

» Az egyik markáns kortárs építészeti elem az épület hátsó traktusának átalakítása lett

Építészeti generáltervezés és belsőépítészet:
BENCZÚR-WEICHINGER STUDIO KFT.
Vezető tervező: IFJ. BENCZÚR LÁSZLÓ
Társtervező: WEICHINGER MIKLÓS
Építész munkatárs: DARNAI SZILÁRD
Belsőépítész tervező: MÓDER EDIT

RIMADESIO.COM

ARKHENEA
BUDAPEST V. KER. HOLD U. 21.
TEL +36 1 302 8150/51, +36 30 302 8150/51
ARKHENEA@ARKHENEA.HU
WWW.ARKHENEA.HU

arkhenea
interior design

grandiflora rose spring '20

fabric | wallpaper | paint | furniture | accessories

Christian Lacroix WILLIAM YEOWARD THE ROYAL COLLECTION RALPH LAUREN HOME JOHN DERIAN

hephaistos.hu
designersguild.com

DESIGNERS GUILD is a registered trademark of Designers Guild Ltd. © DESIGNERS GUILD 2020

HEPHAISTOS
1056 Budapest, Molnár u. 27
Tel: + 36 1 266 1550

HEPHAISTOS

GESSI | OUTDOOR | CARACALLA | caracalla.hu

A MOBILI MANIA BÚTORAI A BAGATELLE GARDENHOUSE-BAN

Egy harmonikus enteriőr létrejöttéhez elengedhetetlen a különféle szakterületek konstruktív együttműködése. A Bagatelle Gardenhouse megvalósulásában is számos vállalkozás működött közre, hogy valóra válhasson a tulajdonosok és a belsőépítész koncepciója. Ennek az együttműködésnek volt aktív szereplője a Mobili Mania is, asszisztálva a tervező munkájához.

A családias hangulatú bútor- és kiegészítő-forgalmazó cég több mint 20 éve a hazai design bútor piac ismert és elismert szereplője. Tapasztalatainak, kapcsolatainak és kompetenciájának köszönhetően valódi segítséget nyújt magánügyfeleinek és szakértő asszisztenciát építészpartnereinek a különféle projektek megvalósítása során, legyen szó magánlakásokról, szállodákról, éttermekről vagy irodák közösségi tereiről.

Termékválogatás, anyagok, felületek és színek kiválasztása, helyszíni egyeztetések, személyes konzultációk, egyedi megoldások kivitelezése, folyamatos egyeztetés a gyártókkal mind fontos szerepet játszanak az ügyfeleikkel és a partnereikkel történő sikeres együttműködésben.

A teljeskörű projektkezelés mellett a legfontosabb tényező a széleskörű termékkínálat, mely lehetővé teszi a Mobili Mania számára ügyfeleik egyedi koncepcióinak megvalósítását. Portfóliójában megtalálhatóak a minőségi olasz bútorgyártók termékei mellett a kimagasló spanyol gyártók darabjai, valamint letisztult skandináv termékek. A cég régóta dolgozik együtt olyan nagy nevű cégekkel, mint Cassina, Fritz Hansen, Gubi, Arper, Kristalia, Alias, &tradition, Viccarbe, Andreu World.

A látszólag eltérő stílusú bútorok harmonikus egészet alkotnak részletekre figyelő, egységes szemléletű válogatás esetén, mint ahogy ez a Bagatelle Gardenhouse tereiben is történt. A kortárs top designerek bútorai mellett – mint például a Sebastian Herkner által újragondolt Thonet 118 szék, valamint a Jaime Hayon által tervezett Aleta lounge szék és Palette dohányzóasztal – olyan nagynevű alkotók bútorai jelennek meg a Bagatelle enteriőrjeiben, mint az Arne Jacobsen által 1958-ban tervezett Egg fotel, illetve Le Corbusier LC2 fotelje.

A Mobili Mania vallja, hogy nemcsak a különféle stílusok, hanem különböző korszakok tárgyai is kiegészítik egymást egy enteriőrben. Az időtálló design klasszikusok és a kortárs darabok különleges atmoszférát teremtenek. A tér karakterét meghatározó bútorok kiválasztása mellett a Mobili Mania kiemelt hangsúlyt helyez a kiegészítők kiválasztására is, melyek személyessé és egyedivé teszik az enteriőröket.

A Mobili Mania legfőbb célja az eredeti, időtálló, minőségi tárgyak forgalmazása. Meggyőződésük, hogy a több mint 50 éve készült tervek napjainkban is megállják a helyüket mind funkcionálisan, mind formailag, mind minőségben, ezért megérdemlik az eredetiség tiszteletét. Büszkék arra, hogy kínálatukban elérhetőek az eredeti tervek alapján készült, sorszámozott bútorok.

A több évtizedes tapasztalatai, valamint a gyártókkal és partnerekkel évek óta épülő kölcsönös bizalom az alapja a Mobili Mania hozzáértő munkájának. Legyen szó nagy volumenű közületi projektekről, irodákról, közösségi terekről vagy magánlakásokról, a Mobili Mania minden ügyfelet kiemelten és személyre szólóan kezel. A személyes kapcsolat fontossága elengedhetetlen számukra egy enteriőr berendezése során. Tisztelik az eltérő, egyéni ízlést, mindamellett finoman vezetik, segítik ügyfeleiket a választás során azért, hogy az enteriőrben igazi harmónia alakuljon ki.

mobili mania

Mobili Mania
1132 Budapest, Victor Hugo utca 45.
+36 1 321 7310
info@mobilimania.hu
www.mobilimania.hu

FLORIM | CEDIT CERAMICHE D'ITALIA

DECOR FLOOR

pointzero | pointone

| 1025 Budapest, Szépvölgyi út 92/G | 1054 Budapest, Szabadság tér 14. |

| www.pointzero.hu | www.decorfloor.hu | www.pointone.hu |

DekorMax
Design Stúdió

Árnyékolástechnika
Karnis
Lakástextil
Exkluzív tapéta
Egyedi szőnyeg
Kárpitozás
Lakberendezés
Tervezés
Kivitelezés

H-2040
Budaörs, Budapesti út 85.
Tel.: 06/23-500-269
06/23-441-669
Mob: 06/30-429-9964
E-mail: info@dekormax.hu
www.dekormax.hu

Időutazás

A PÁRISI UDVAR HOTEL BUDAPEST ÉPÜLETE KORTÁRS SZEMMEL

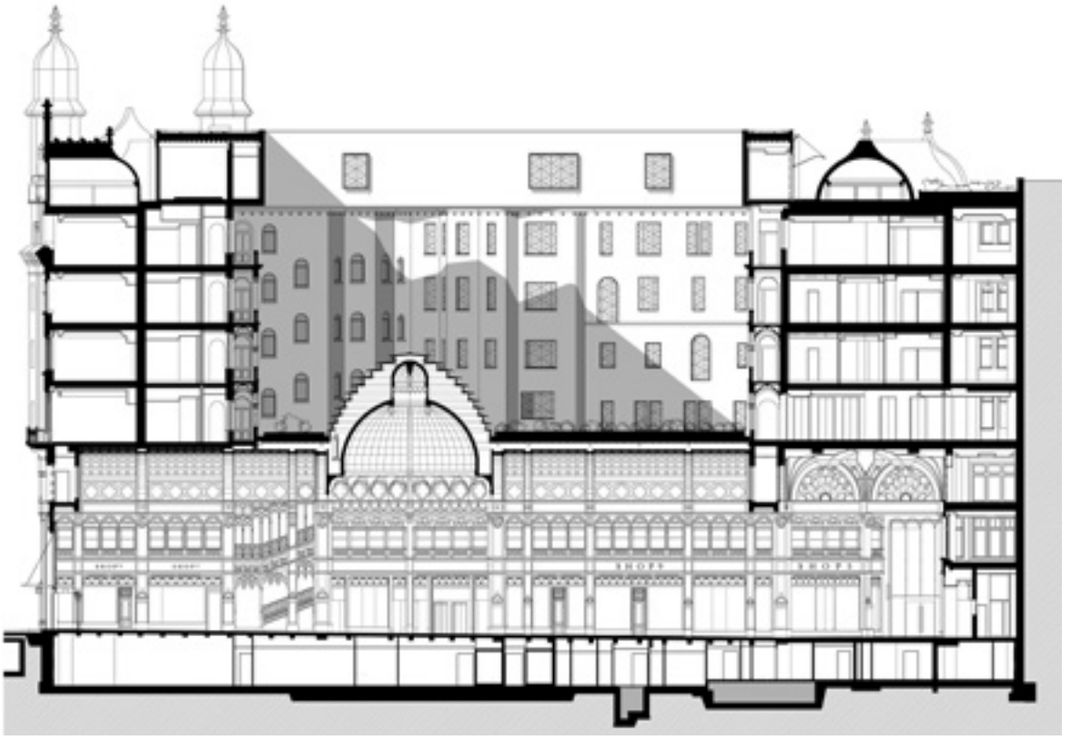
Egy minden értelemben elképesztő épült olyan időutazással ajándékozza meg az ide látogatót, amelyben korok és stílusok, fantázia és valóság, élő munka és százéves higt-tech alkot lélegzetelállító elegyet. Megrendelők, tervezők és kivitelezők pazar meglepetése a budapestieknek, a magyaroknak – illetve végső soron mégiscsak az egyetemes kultúrának.

Szerző: MARTINKÓ JÓZSEF | Építészet:NAGY CSABA, PÓLUS KÁROLY – ARCHIKON ÉPÍTÉSZIRODA | Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

MCMIX

Párisi PASSAGE

Mai napig élő évszázados rituálé, hogy egy-egy építkezés kezdetén az építők sajátos gesztussal üzennek az utókornak a jövőbe. Legtöbbször az alapkőbe, de gyakran valamelyik fő tartószerkezetbe – falba, tetőbe – időtálló anyagból készült dobozt, hengert vagy perselyt helyeznek el az épület tervrajzaival, aznapi friss újságokkal, pénzérmékkel, személyes üzenetekkel. Ha évtizedek vagy évszázadok múltán az adott épületet lebontják, átépítik és rátalálnak ezekre az üzenetekre, megható pillanatként tárul fel a múlt, az egykori építők személye, az építés, a tervezés folyamata. Az időkapszulákból előkerülő tárgyakkal való találkozás sajátos időutazás. Időutazás a múltba. Az időkapszulából előkerülő tárgyak darabok a múlt montázsához.

A Párisi Udvar rekonstrukciója kapcsán az az érzésünk támadhat – hiszen konkrét időkapszula nem került napvilágra a múltból –, hogy az épület maga viselkedik időkapszulaként. Időutazásra csábít minket a Párisi Udvar épülete jelenből a múltba – Budapest és tulajdonképpen az egész építőművészet, az építőmesterség, az építészeti kultúra múltjába. Ezt az érzést elsősorban az eredeti tervező stílusbravúrjainak köszönhetjük. Schmahl Henrik építész lenyűgöző magabiztossággal, arány- és stílusérzékkel vegyítette össze a különféle korstílusok formai jellegzetességeit gótikától a reneszánszig, a keleti szufizmus szimbolikus, misztikus geometriáján keresztül a romantikus orientalizmuson át egészen a 19. század végén "high-tech"-nek számító vasbeton- és kerámiatechnológiáig. Mai szemmel ez az alkotói szabadság, az építészettörténet különféle korszakainak jellegzetességeit megidéző tervezői attitűd a posztmodern lecsengésével végleg eltűnt.

A 19-20. század fordulójának Budapestje a fejlesztéseknek köszönhetően rendkívül gazdag a historizáló építészeti elemeket vegyítő eklektikus stílusú épületekben. Ezek színvonala azonban gyakran távolról sem kiemelkedő. Schmahl művét áthatja valamiféle sajátos szellemiség, amitől a Párisi Udvar egyedivé válik a városban. Ha egy nagyon korszerű, szinte a sci-fik világát idéző analógiával szeretnék élni, akkor ez az épület mintha élő organizmus, pulzáló, lélegző organikus "lény" volna. Ezt az érzést a stílusok szabad vegyítése mellett a hihetetlen részletgazdagság kelti. Mintha minden látogatásunk alkalmával újabb és újabb részleteket mutatna meg az épület. Olyanokat, amelyeket korábban talán észre sem vettünk. Schmahl elképesztően merész fantáziájának

« Minden látogatás alkalmával újabb és újabb arcát fedi fel az épület

^ Amit a ház ma már megmutat magából, az sokáig láthatatlan volt

A lépcsőházakat Schmahl szinte bűvészügyességgel komponálta meg

Az ún. Poligon-udvar lefedésével az első emeleten létrejött egy nagy belmagasságú lounge tér

A pesti Belváros egyik legértékesebb épülete, a Párisi Udvar jó évtizedes pusztulás, majd négy évnyi intenzív építkezés után végre elkészült. Eredetileg többféle funkció számára tervezték, alul bank és üzletek, feljebb bérlakások, legfelül tágas műtermek voltak.
A földszint egyik utcai frontján most is boltok nyílnak, maga a ház azonban luxushotel lett, a Hyatt szállodalánc egyik speciális, történeti helyszíneken létesített The Unbound Collection by Hyatt csoportjának újabb tagja. Látványos megújulása és a funkcióváltás azonban nemhogy elfeledteti, hanem éppen új megvilágításba helyezi a múltját és a városképi szerepét.

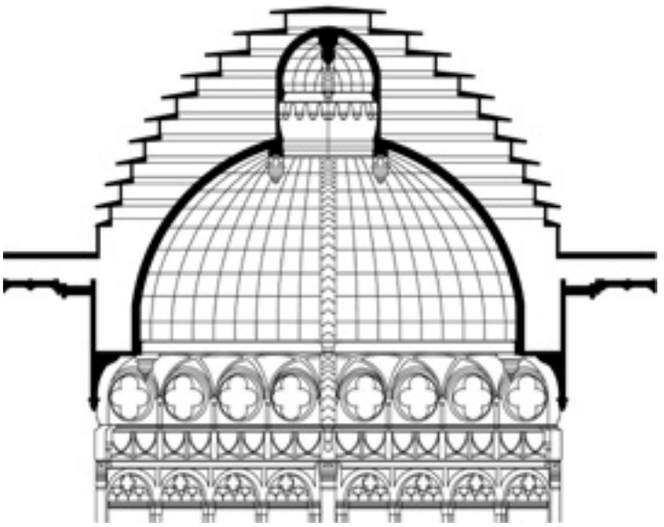
A belső udvar a passzázs nagy üvegkupoláját rejti

– a meghökkentő természeti tüneményeket, virágokat, rovarokat vagy emberalakokat idéző, örvénylő formavilágú képzeletének – lélegzetelállító hatása végeredményben a szecesszióban összegződő stílus ideáját teljesíti be. A kortárs építészet iránt érdeklődők számára így érthető meg, hogy a világhírű Makovecz Imre szerves, organikus építészeti mozgalmát miért is foglalkoztatta annyira épp a szecesszió korszaka. A 21. század építészetének egyik alapfogalma a "skin", vagyis (épület)bőr, amit általában a homlokzati burkolat és látványvilág elemzésére használnak a szakírók. A Párisi Udvar külső felszínének kerámiavilága mintha hasonlatos volna ahhoz a kortárs törekvéshez, hogy az épület külső látványa rendhagyó, ikonikus,

› A 6. emeleten két rezidencia található, ezek területe 133 és 291 négyzetméter. Az óratoronyban egy lahallgatásbiztos szivarszoba is kialakítható lenne.

a környezetétől eltérő legyen. Mindemellett fontos észrevenni azt is, hogy különféle áttöréseken keresztül a határolófalak szerkezete gyakran a belső oldalról, az épület belsejében is megjelenik. Hozzájárul mindez ahhoz, hogy az épület ne csak a felületi ékeivel, hanem a tervezett szerkezeti szépséggel is hozzájáruljon a befogadói élményhez. Ugyancsak időutazásról beszélhetünk akkor, ha a Párisi Udvar megépítésének részleteit vesszük szemügyre. Egy olyan kor idéződik fel ezekben, amikor a mai ésszel felfoghatatlan aprólékossággal, műgonddal, szinte ékszerszerű finomsággal gyártottak még üveg-, ötvös- vagy kerámia-alkotóelemeket a beszállítók; amikor egyszerű mesteremberek kezében, szemében, agyában volt valamiféle olyan tudás és évszázados tapasztalat, ami

Legalább fél évbe telt, mire kialakult, milyen színek és formák határozzák meg a szálloda belsőépítészeti világát

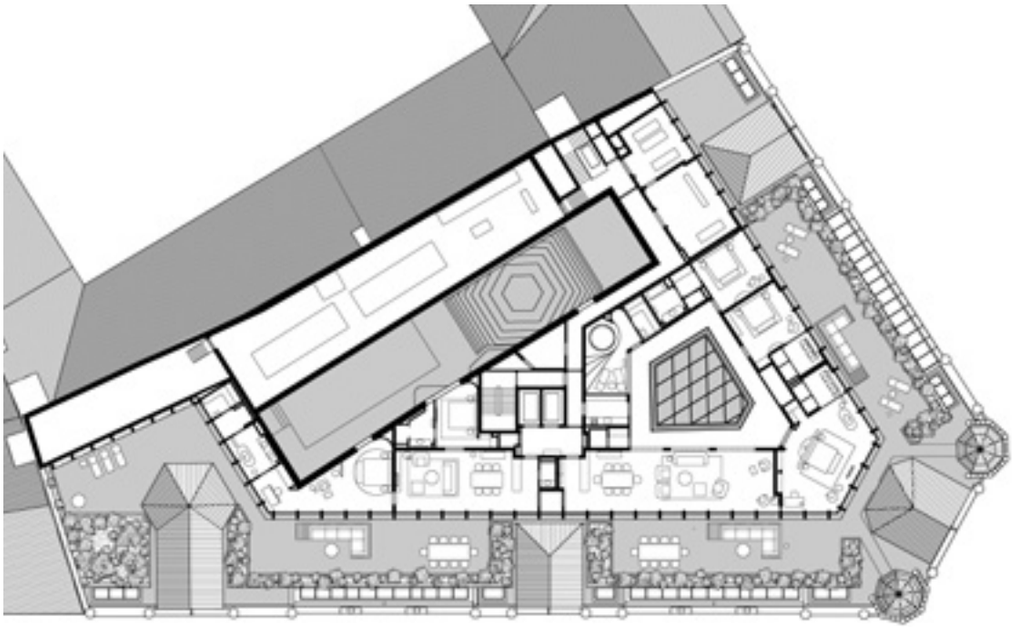

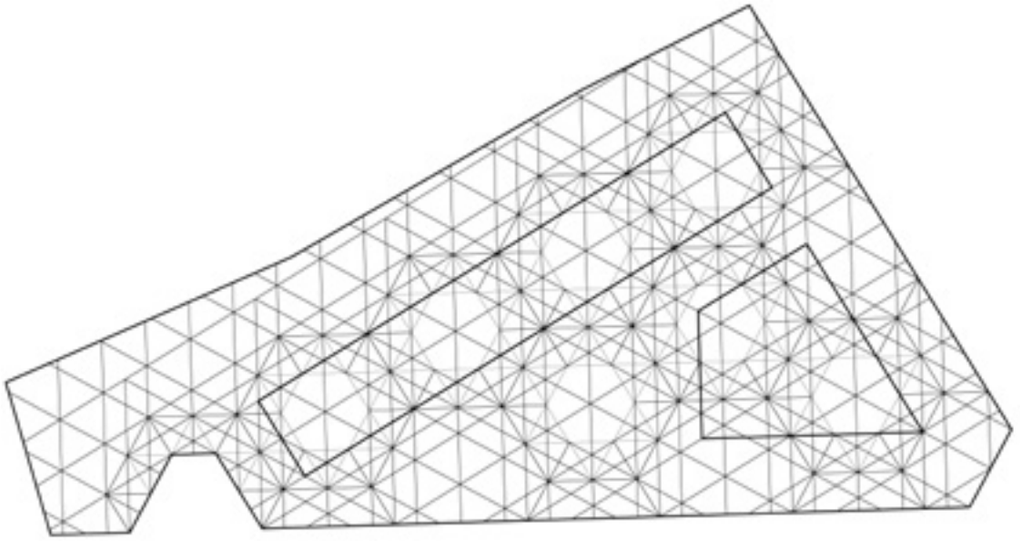
Új tereket kellett megnyitni, hiszen a Párisi Udvar nem szállodának épült

A két önálló rezidenciát több száz négyzetméternyi térsorrá lehet összenyitni

a jelen tömegigényekre szabott, sorozatgyártású, robotizált, digitális világában már sajnos egyáltalán nem lelhető fel. A passzázs üvegkupoláinak üvegtéglái, vagy a Róth Miksa műhelyéből kikerült színes üvegek, illetve a Zsolnay-kerámiák egyszerű építőmunkások, mesteremberek szépérzékét és igényességét dicsérik. Korunk embere ma már szinte elképzelni sem tudja, hogy ebben a léptékben, egy épület egészén végigvonulva, hogyan is készíthették el a kivitelezők, az ácsok, az asztalosok, a kőművesek és egyéb iparosok ezeket a finom részletek ilyen hatalmas tömegben. Túlnyomórészt kézműves munkáról van itt szó, iparművészetről, manufaktúrák gyártmányairól. Varázslatnak tűnik ma már mindez és nem

Tervezés éve: 2015-2018
Építés éve: 2016-2019
Bruttó szintterület: 12500 m²
Generáltervező:
ARCHIKON ÉPÍTÉSZIRODA KFT.
Vezető tervezők: NAGY CSABA,
PÓLUS KÁROLY
Építészek: BATTA MIKLÓS,
PÁSZTOR ÁDÁM, T. MAJOR KRISZTINA
Generálkivitelező: MARKET ÉPÍTŐ ZRT.
Projektmenedzsment, költségmenedzsment,
műszaki ellenőrzés: ÓBUDA GROUP
Műemlékes projektvezető: TÓTH ANDRÁS
(MARKET ÉPÍTŐ ZRT.)
Belsőépítészet: KROKI STUDIO KFT.
Vezető tervezők: GÁL BÉLA,
GÖDE ANDRÁS, KÉRY BALÁZS

építőiparnak. Ha a Párisi Udvar Hotel Budapest tereiben járunk, az épület külső homlokzatát nézzük, akkor valami olyat látunk, ami a jövőben már soha nem jöhet létre. Üveg, habarcs, kerámia, tégla, beton, acél… Mindennapi dolgok, amelyek ma ritkán válnak művészi alkotássá. Ez a csoda száz éve még a munka világának valósága volt, míg ma már a múlt lenyűgöző mesevilága. A felújított épület funkcióváltáson ment át. Az egykori pompás üzletházból, lakóépületből jól funkcionáló szálloda lett. Az áttervezés építészeinek és megbízóinak, valamint a kivitelezőknek úgy kellett új elemeket komponálniuk az épületbe, hogy azok szinte rejtve maradjanak, ne próbáljanak meg a régi épület ellenpontjaiként viselkedni.
A Poligon-udvar lefedésének geometrikus tartószerkezetével, az új lépcsőház, felvonó, gépészeti terek tervezésével, a tetőszintre felépült rezidencia komponálásával sikerült mindezt az elvet tökéletesen megvalósítani. Legszebb kortárs részletként mindenképpen fontos kiemelni a belső nyitott udvart, amelyben az üvegkupola látványos külső bemutatása mellett négy egyedi, mégis összeillő belső homlokzatot alkottak meg a tervezők. Időutazásunk itt véget ért. Múltból a jelenbe, majd vissza a múltba – szobáról szobára, udvartól udvarig, lépcsőháztól lépcsőházig szinte minden méter újabb átjárót nyit. Múlt-jelen-jövő összeér.

Az egyik legnagyobb
összefüggő kerámiaburkolat
Európában

Egy nem mindennapi munka sikere

A PÁRISI UDVAR FELÚJÍTÁSA

Bajnok Sándor, a Market Építő Zrt. műszaki igazgatója Lechner Ödön életműdíjat kapott a Párisi Udvaron elvégzett munkájáért. Bár büszke az elismerésre, az életműve még távolról sincs kész, a Párisi Udvaron szerzett tapasztalatait például már a mostani projektjeinél kamatoztatja.

Szöveg: UJLAKY-GAZDAG ISTVÁN | Fotó: VÉGEL DÁNIEL | Építészeti fotó: MOLNÁR PÉTER

A Párisi Udvar felújítása félelmetesen komplex feladatot jelentett. Hallhatnánk néhány sarokszámot, érzékeltetendő a léptékeket?
A teljes munka, a tervezés és kivitelezés együtt négy és fél évig tartott, amiből a kivitelezés három és fél év volt. Több mint kétszáz cég dolgozott a projekten. Ez nem kétszáz különböző szakmát jelent, mert például hat festő, két-két hideg- és melegburkoló céggel szerződtünk, azaz bizonyos szakágakba több céget is bevontunk. Ez létszámban kifejezve, a teljes kivitelezés során mintegy 2500-3000 ember munkáját jelentette.

Egy korábbi interjúban (Octogon 2019/1) úgy fogalmazott, hogy a Párisi Udvarnál a műemlékes feladatok „a kivitelezési költségek közel ötödét teszik ki”.
Ez az arányszám véleményem szerint nagyon magasnak számít. Más projektnél már az is nagy szó, ha eléri az öt százalékot. A további négyötödöt pedig a jellemző munkák tették ki: az épületgépészet, az erős- és gyengeáram, az automatika (azaz minden, ami működteti az épületet), a szerkezetépítés (a régi szerkezet megerősítése, esetenként bontása és újraépítése), a szakipari munkák, végül a belsőépítészet, a teljes bútorozással együtt.

Az egész kivitelezés során egyetlen pontra, a Poligon-udvarba lehetett felállítani a toronydarut. Hogyan vitték oda ezt a darut, és milyen hasonló logisztikai nehézségek adódtak?
Önmagában is meghatározta az építkezés ütemét, hogy mindvégig csak egy toronydarut lehetett felállítani. További korlátot jelentett, hogy a helyszín miatt erősen korlátozott volt annak időbeni használata is. Tehát már a „toronydaru-kapacitás” előre vetítette, hogy a szerkezetépítés mikorra készülhet el. Ekkor még nem beszéltünk az elhelyezéséről. Egy 50-60 méter magas darut le kell alapozni. Már a tervezés során a Poligon-udvart, az épület legszélesebb részét néztük ki, mert ott csak két födémet (a pincefödémet és a földszint fölötti födémet) kellett megbontani – ha bárhova máshova telepítettük volna, akkor legalább hét födémet kellett volna bontanunk. A pince padlózatába alapoztuk le, és abban a bő két évben, amíg a toronydarut használtuk, a Poligon-udvar ki volt téve az időjárás viszontagságainak. Olykor a pincéig leáztunk. A darut nemcsak a szerkezetépítésre, hanem még sok más munkára is használtuk. Miután a maga 41 méterével a daru egy 13 emeletes panelház magasságának felel meg, ezért a függőleges anyagmozgatás jelentős részét is ezzel végeztük. Továbbá teherfelvonókat is telepítettünk, mert ezek nélkül minden egyes beépítésre kerülő anyagot kézben kellett volna mozgatni, egészen a legfelső szintekig. Mi okozott még hasonló nehézséget? Az organizációs problémák. A Ferenciek terét, illetve a Petőfi Sándor utcai járdát és az utca felét foglalhattuk el felvonulási területnek. Ezeket aztán ütemekre bontva kellett visszaadnunk. A rendelkezésre álló terület még a bejövő anyagok fogadására és tárolására sem volt elegendő, ezért például arra is ütemtervet kellett készítenünk, hogy melyik napon mikor, melyik vállalkozónak jöhet teherautója, mikor tudunk fogadni betonmixert, vagy egy betonacél-szállítmányt. Erősen korlátozott volt, hogy mennyi teherautót fogadhatunk egy nap, hogy mozogni is tudjunk ezen a csekélyke területen. Nem volt egyszerű a betonozás sem, mert csak a toronydaru tudta felvenni és feljuttatni a tetőre a mixerből a betont, úgyhogy az is kötött volt, hogy a betonüzem milyen időközökkel indíthatja a kocsikat. Minden érkezést a városi forgalomtól függően kellett kiszámolni, plusz arról is gondoskodni kellett, hogy a fogadópont akkor üres legyen, mert a betont egy órán belül be kellett dolgozni.

A belsőépítészeten egy angol cég is dolgozott (amit a Hyatt választott), velük hogyan zajlott a munka?
Viszonylag egyszerűen, mivel nem álltunk velük közvetlen kapcsolatban, a kész terveket kaptuk, amit aztán meg kellett valósítani. Persze itt is adódtak nehézségek. A Hyatt viszonylag későn kapcsolódott be a projektbe, így például a mintaszoba addigra már elkészült. A képviselőiknek nagyon tetszett, ennek ellenére szinte az egészet újra kellett építeni, mivel nem az ő specifikációjukban előírtak szerint készült. Csak egyetlen példa: a Hyattnél előírás, hogy a szőnyegpadló gyapjútartalma minden szállodájukban minimum 80 százaléknak kell lennie, és itt valamivel kevesebb volt. Így néztek végig mindent. De a tulajdonosok is több szállodát üzemeltetnek, ők is hozták a tapasztalataikból fakadó elvárásaikat, plusz mindvégig figyelni kellett a minden mást felülíró műemléki szempontok betartására is.

A Párisi Udvar egy rendkívül speciális, egyedi épület. Hogyan kamatoztatja az ott szerzett tapasztalatait a jelenlegi projektjeinél?
Minden projekt tapasztalatait lehet hasznosítani később. A Párisi Udvarnál az egyik nagy újdonság a műemléki munkálatok volumene volt, mert ilyen még nem szerepelt a referenciáim közt. Rengeteg műemléki szakági alvállalkozóval ismerkedtünk meg, és kértünk be tőlük ajánlatokat, alighanem az itthon dolgozó műemléki szakemberek nagy részét megszólítottuk, így számos információt, tudást, tapasztalatot szereztünk. Ennek most van aktualitása: egy Andrássy úti épületfelújításon dolgozom, ahol már a tenderidőszakban sokkal jobb helyzetben vagyunk, mert a korábbi műemlékes ismereteink alapján kialakulhat egy egészséges verseny, ami nekünk kedvező. És azt se felejtsük, hogy megismertük, mely cégek képesek megfelelő minőségben és volumenben dolgozni.

Milyen visszajelzéseket kapott a nagyközönség részéről, illetve a szállodától?
A szálloda üzemeltetőitől és tulajdonosaitól is kapunk visszajelzéseket, már csak azért is, mert az utóbbiakkal más projektek révén is kapcsolatban vagyunk. Találkoztam a szállodaigazgatóval, a projektvezetővel, akiktől nagyon pozitív visszajelzést kaptam, például a szálloda a nyitás óta folyamatosan telített, kilencven százalék fölött van. Ezen kívül a szállóvendégek az értékeléskor mindig nagyon magas osztályzatokat adnak, az üzemeltetésre vonatkozó kérdésekre is – ami természetesen nem a mi érdemünk –, de az építészeti, esztétikai vonatkozású kérdésekre is.

A Párisi Udvarért azóta Lechner Ödön életműdíjat kapott, egy szaklap pedig a Hónap Mérnökének választotta. Hogyan fogadta ezeket a szakmai elismeréseket? Jelölnek valamiféle csúcspontot a pályafutásában?
Mindkét elismerés visszaigazolás a munkámról, hogy jól csinálom, amit csinálok; megerősít, lendületet és motivációt ad, hogy ezen az úton menjek tovább. Egy életműdíj elvben jelenthetne mérföldkövet, mégis azt remélem, hogy a munkásságom közepén járok, és majd csak jóval később lehet visszatekinteni az életművemre.

A Párisi Udvar és a Szabad György irodaház szerkezetépítője

moratus
A SZERKEZETÉPÍTŐ

MOOOI MESHMATICS

KOMPLEX DESIGN MEGOLDÁSOK

TERVEZÉS • BESZERZÉS • PROJEKTMENEDZSMENT • KERESKEDELEM

Solinfo est.1990 Group

1077 BUDAPEST, WESSELÉNYI UTCA 6.
WWW.SOLINFO.HU

JAB JOSEF ANSTOETZ KG MAGYARORSZÁGI KÉPVISELET

1126 Budapest,Agárdi út 3/B

Telefon: +36 1 235 6050, Fax: +36 1 235 6058

sales-hu@jab.de

www.jab.de

JAB ANSTOETZ FURNITURE
JAB ANSTOETZ FLOORING
JAB ANSTOETZ
SOLEIL BLEU
CARLUCCI di chivasso
JEDE WETTE ... Gardisette

T-Brass Építőipari és Kereskedelmi Kft
1031 Budapest, Áldomás utca 39. • 361/250-27-11 • Fax: 361/454-13-41 • brass@brass.hu • www.brass.hu

SZERESS BELE
AZ ÚJ KONYHÁDBA!

KONYHA
KIÁLLÍTÁS

2020. 02. 28. – 03. 01.
BUDAPEST SPORTARÉNA

Nyugodj meg! A megszállottságod természetes. Sokan éreznek ugyanúgy, ahogyan te, amikor megpillantják életük konyháját. Pupilla kitágul, pulzusszám nő, vércukorszint emelkedik: odavagy érte! Csak állsz és nézed, sőt már látod is az otthonodban. A Konyhakiállítást pont te ihletted, a te tereped. Kirándulj a legújabb trendek, konyhatechnológiák és konyhai eszközök rengetegében, egyúttal szívd magadba a szakértők milliónyi ötletét, és közben add át magad a varázslatos gasztrokalandoknak is! Akár három napon át.

Sztárséfek akcióban, titkok és praktikák: BOSCH Nagyszínpad

konyhakiallitas.hu | facebook.com/konyhakiallitas | instagram.com/konyhakiallitas

Médiatámogató: otthon deco

Romantikus búvóhely

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM – KERTÉSZLAK

A lerobbant, sufniként és irodaként vegetáló, rejtett kincsként megbújó klasszicista kertészlak a Fiatal Építészek Műhelye tervei alapján, egy minden irányban transzparens szárnnyal kibővülve újult meg, és várja a jövőben a Múzeumkert látogatóit.

Szerző: BÁN DÁVID
Építészet: GÁL RÓBERT
JUHÁSZ KRISTÓF ATTILA
PÉK ELEMÉR
– FIATAL ÉPÍTÉSZEK MŰHELYE
Fotó: VESZELY ISTVÁN

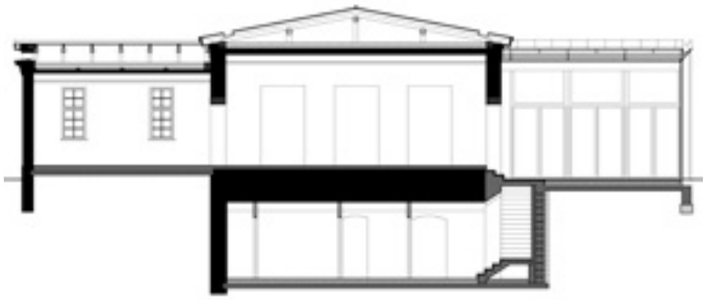
^ Szép időben az üvegház egybenyílik az előtte elterülő terasszal

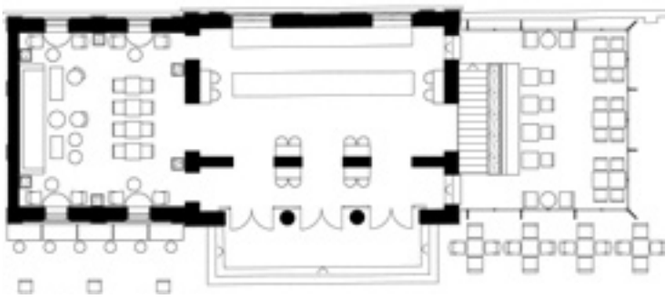
A kerti építményeknek mindig is volt egy különös romantikájuk. A reneszánsz óta jóformán nem épülhetett mívesen tervezett kert, park kisebb-nagyobb építmények nélkül, amelyek lehettek akár az egzotikus gyümölcsök teleltetésére szolgáló pompás narancsházak – amelyek ma kitűnően hasznosulhatnak mint kiállítási vagy hangversenyhelyszínek –, avagy a szerelmesek összebújására szolgáló kisebb, eldugottabb kerti lakok. Ez a romantika most feléledni látszik a rendbetett Múzeumkertben is; ugyan a zegzugos ösvények még nem fejlődhettek ki, de a kert végében kávézónak szánva újult meg az elhagyatott kertészlak.

Az 1847-ben megépült Magyar Nemzeti Múzeum köré néhány évvel később kellemes kertet telepítettek, amely részben a korábbi zárt érsekségi franciakert helyén jött létre és lett lényegében az első igazi közpark. Míg korábban itt is állhatott a barokk kertek által ihletett narancsház, addig az új kert első meghatározó eleme az id. Wagner János tervei alapján 1852-ben megépült, eredetileg őrháznak szánt – erre utalnak a Múzeum körúti oldalán megmaradt kisebb őrbódék is – kertészlak lett. A kert keleti oldalán, a kerítésre közvetlenül rátapasztott, eredetileg egytraktusos építmény első bővítését már ifj. Wagner János végezte 1894-ben, amikor kisebb – majd feltételezhetően idővel jócskán meghosszabbított – üvegház létesült. A központi, portikusszal ellátott, szerény méretű, de kellemes arányú lakhoz később az északi oldalon épült egy klasszicista toldalék, melynek építője ismeretlen. A következő bő évszázad során az építmény többször átépült, megsérült, lett belőle kerti szerszámtároló, majd iroda, került mellé sufni, s felújítását már az 1980-as évek óta tervezték, az ezredforduló után azonban már méltatlanul elhanyagolt, toldozott-foldozott állapotba került.

A Múzeumkert rekonstrukcióját végző Tér-Team ötletpályázatot írt ki a lak felélesztésére, noha a projekt eredetileg nem számolt ezzel az elemmel. Az építmény rendbetételére és megfelelő kibővítésére végül Pék Elemér, Gál Róbert és Juhász Kristóf (Fiatal Építészek Műhelye) kapott megbízást, akik a múzeum igényeivel találkozva egy mindenki számára nyitott, az intézmény nyitva tartásától függetlenül is működtethető kávézót képzeltek el benne.

A bővítést tudatosan nem a már meglévő északi szárny letükrözésével képzelték el, hanem visszakanyarodva a korábbi üvegház világához, azt szerették volna mai módon megfogalmazni. Mindez jól egybeesett a nyitott vendéglátó funkcióval, valamint azzal a sok helyen – főleg Franciaországban – jól bevált modellel, amely az üvegházakra, narancsházakra talál hasonló mai, a közönség számára nyitott megoldást. Ezzel pedig visszaállt a korábban igazából csak töredékében meglévő szimmetria, kirajzolódik a teljes sziluett. A korabeli részek megfelelő módon újultak meg, a timpanonos portikusz mögé pedig egy nagyvonalú üvegfal került bejárattal. A tervek szerint a belépőt egy hosszan elnyúló pult fogadja, majd két irányban találja a kávéházi asztalokat. A korábbi és megújult szárny hangulata intimebb lehet, míg azzal szemben, a körbeüvegezett, tervezetten belső növényekkel is zöldített tér teljesen transzparens marad. Ezt zárja a déli oldalra felfuttatott zöldfal, amely így finoman átvezeti az épületet

Generáltervező és tájépítész tervező:
TÉR-TEAM KFT.
Tervezés/megvalósítás éve: 2019-2020

a kertbe. Az üvegezett rész, amelynek padlószintje a kerttel egy síkban maradt, jó idő esetében teljesen megnyílik, összefolyik az előtte kialakított terasszal. A pavilon szerkezetét adó, filigrán acélrácsos szerkezet az előtérbe ugrik, ezzel némi plasztikus hatást keltve, amely jól rímel a túloldali szárny klasszicista műpilléreire. A belső tér nyitottsága szinte minden irányban teljes áttekintést enged, amelyet a tervek szerint a növényvályúk törnek majd meg, a hangulat mellett ezzel is utalva az előképre, a növényházra. Egy üvegkorláttal ellátott lépcső vezet le a pinceszintre, ahol a vizesblokkot és az üzemi területet helyezték el. Az egyszerűnek ható, de apró részleteiben jól kidolgozott, kellemes összhatású épületnek talán most nyílik először lehetősége arra, hogy megfelelően integrálódjon a kert életébe.

˅ Összeállt a korábban nem létezett szimmetria

» A bővítés már a kerítésen belülre került

A bővítés transzparenciája végigfut az egész épületen

A bővítéssel vissza kívántak kanyarodni a korábbi üvegház világához.

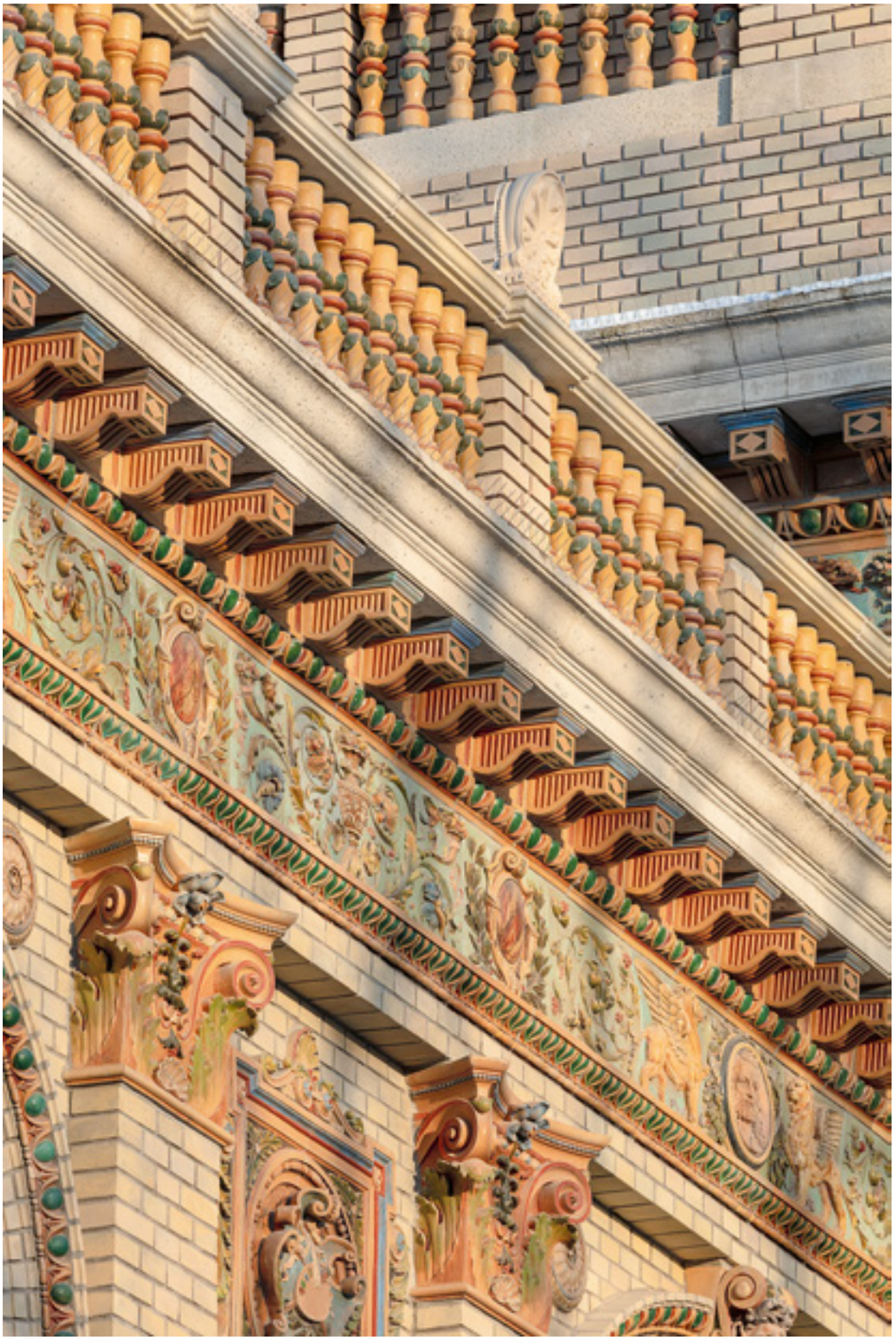

MILLENNIUM HÁZA - OLOF PALME-HÁZ

Belső szabadság

Szerző: ZÖLDI ANNA | Építészet: NAGY CSABA, PÓLUS KÁROLY – ARCHIKON ÉPÍTÉSZIRODA
Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

Egy sikeres műemlékfelújításnak három dolgot feltétlenül tudnia kell: hitelesen és szakszerűen megóvni a történeti értékeket, megtalálni az épület fenntartását hosszú távon biztosító funkciót és megteremteni a kortárs igényekhez igazodó működést. Az idő múlása azonban könyörtelen, a hajdan lüktető élet anyagba merevedve ellenáll a változásnak. A most épp Millennium Házának keresztelt hajdani Olof Palme-ház felújítása, az Archikon stúdió munkája a háromból két akadályt sikeresen vett – azt a kettőt, ami az építészek munkáján múlik.

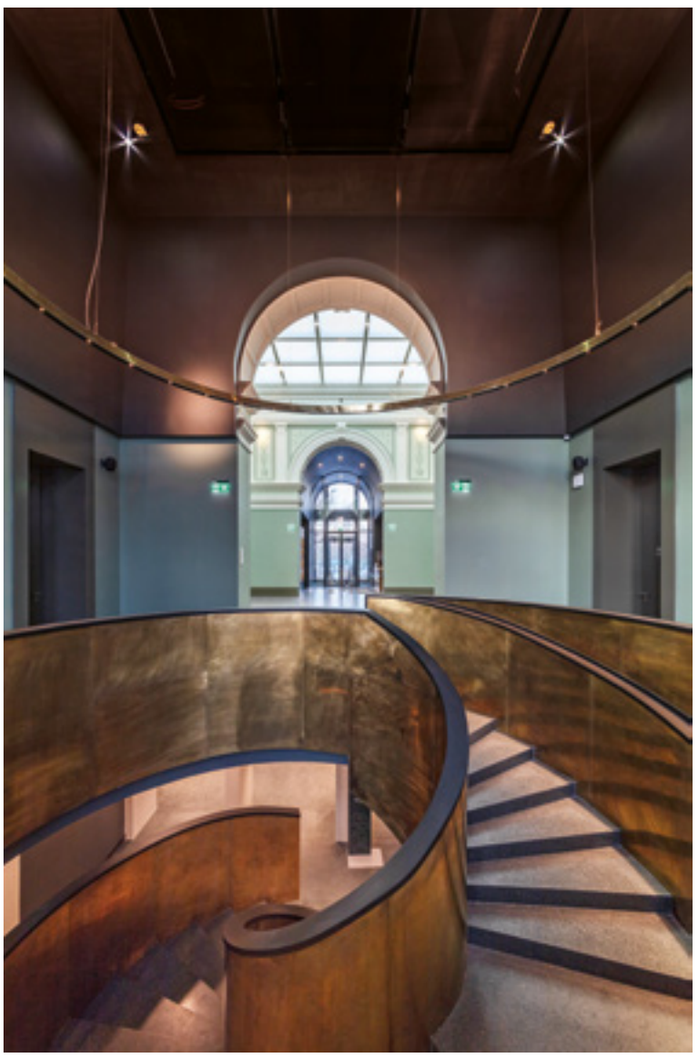
› A nagyvonalú formaképzés és a nemes anyagok használata a bejárat szintjén csak a korlátjával mutatkozó lépcsőt a tér hangsúlyos elemévé emelik

a technológia, amivel a tökéletes helyreállítás elvégezhető. Kialakult valamiféle kánon is a 19. század hazai örökségének vonatkozásában: az épület külseje, homlokzatai nem tűrnek kortárs beavatkozást, ott a korhű restaurálás az elvárás, akár az elpusztult, vagy időközben elbontott részek visszaépítése árán is. A belsőben viszont sokszor megengedett a szabad kéz, ahogy az Olof Palme-ház esetében is történt. Ez a hozzáállás persze számos elméleti kérdést felvet, hisz voltaképp beleszól az építészet spontán, organikus működésébe, amibe a pusztulás épp úgy belefér, mint az átépítés. Persze a múlt feltámasztásában testet öltő önreprezentáció is lehet az organikus fejlődés egyik állomása… A Millenium Házának keresztelt egykori kiállítási pavilon is megfelel a fenti kánonnak, teljes egészében visszanyerte impozáns küllemét. Az 1885-ös Országos Általános Kiállítás, amelyre Pfaff Ferenc tervei szerint épült, teljes egészében az akkori Magyarország reprezentációját szolgálta, az ipar és a kultúra eredményeinek látványos bemutatásával. Az ideiglenesnek

Az

épített örökséggel ugyanolyan nehéz mit kezdeni, mint a nagyi komódjával. A probléma épület és stelázsi esetében ugyanaz: ami valaha jól szolgált, önmagát túlélve kegyelettel kerülgetett nyűggé válik. A struktúrájukkal, méreteikkel a 19. század végi, 20. század eleji életmódhoz igazodó nagyvárosok kis túlzással nyugodtan tekinthetők nyűgös nagyszülői örökségnek: szépek, de sokszor nehezen tudunk velük mit kezdeni. A 20. század diadalra vitte a célszerűséget és a racionalitást, napjainkban viszont világszerte feléledni látszik az igény, hogy akár súlyos anyagi áldozatok árán is, de újra eredeti pompájában lássuk a múlt építészeti hagyatékát. Az azóta kihalt építőmesteri tudás hiánya ma már nem akadály, ha nem is olcsón, de rendelkezésre áll

‹ A fekete-fehér fotók alapján rekonstruált belső díszítés hiteles színminták híján monokróm árnyalatokban született újjá

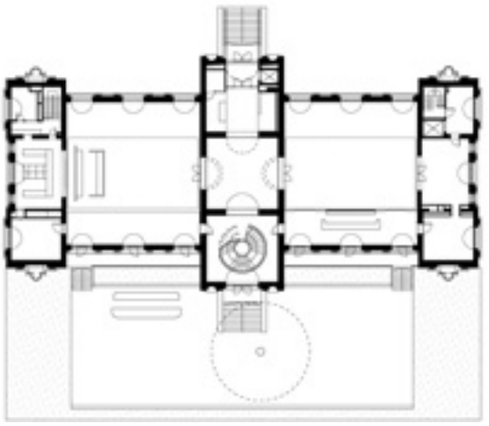

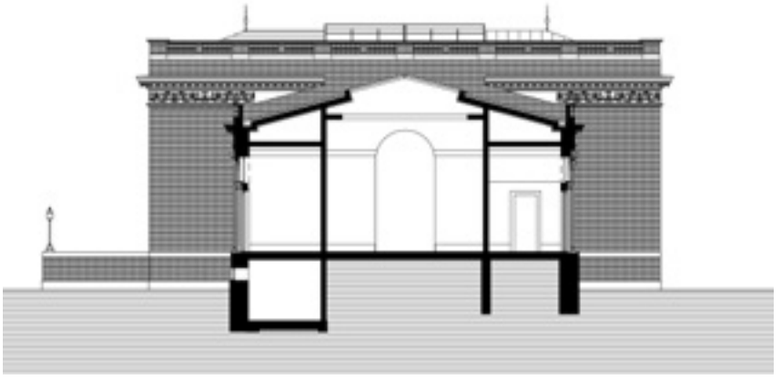
A bejárat szintjén kialakított Zsolnay kávézó belsőépítészeti koncepcióját Kiss Miklós a gyár híres termékeinek és motívumainak óriásira nagyított kópiái alapján alkotta meg

« Az alagsor új funkciót kapott; modern hangvételű tereit az előcsarnok szintjével kortárs megfogalmazású, elegáns körlépcső köti össze

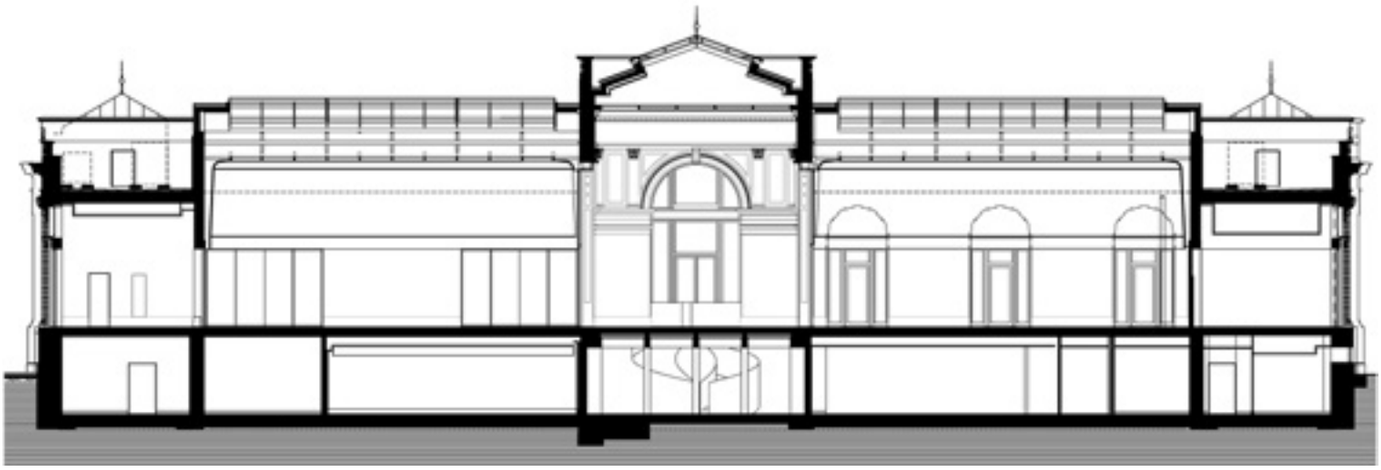
« A bejárati szinten visszaállították a tervezők az eredetileg felülvilágítókkal ellátott kiállítótereket, melyek egyikét ma is ugyanúgy hasznosították

Az 1885-ös Országos Általános Kiállítás ideiglenesnek szánt pavilonjai közül ma már csak ez őrzi az akkori idők léptékét és hangulatát

szánt pavilonok közül csak három élte túl a kiállítást, közülük ma már csak ez a ház áll, és őrzi az akkori idők léptékét és hangulatát. Homlokzatai eredetileg is gazdag díszítést kaptak, lévén, hogy a Műcsarnoknak szánt épület a képzőművészeti anyagot fogadta be. Egyedileg készített Zsolnay épületdíszeit még a pirogránit alkalmazása előtti időben gyártották, így felújításuk különös szakértelmet igényelt. Az épület hamar kicsinek bizonyult az eredeti funkcióra, a Műcsarnok máshová költözött, de a pavilon számos funkcióváltás után is a képzőművészet otthona maradt. A szocializmus évei alatt szobrászati műhelyként szolgált, ekkor az egész épület átalakították, megemelték a párkányt és a tetőzetet, és alápincézték a teljes alapterületet. A felújítás visszaállította az épület eredeti arányait és térszerkezetét, az üveg felülvilágítókkal ellátott oldalszárnyakba egy-egy összefüggő, nagyméretű terem került, a hozzá kapcsolódó kiszolgálóhelyiségekkel.

Mindkét tér ismét felülről kapja a fényt, bár a jelenlegi kiállítás kedvéért a felülvilágítókat és nagyméretű ablakokat belülről árnyékolók takarják. Az épület bejárata átkerült a Liget belseje felőli oldalra, ahonnan eredetileg is nyílt. Ez most némileg furcsa téri helyzetet teremt, és összefügg a Liget-projekt hektikus alakulásával. Az Olof Palme sugárutat ugyanis a pályázaton nyertes terv szerint meg akarták szüntetni, azzal a felkiáltással, hogy a Nebbien-féle Városligetben még nem volt jelen. A Liget mai használatához és struktúrájához azonban már annyira hozzátartozik, hogy a biciklisek tiltakozására mégis a helyén maradt, így most az épület ennek háttal áll, bár az előcsarnokból errefelé is vezet kijárat, és ide nyílik nyáron az étterem terasza is. A bejárat előtti teret – ami eddig a pavilon hátsókertje volt – a tájépítészeti terv azzal próbálta helyzetbe hozni, hogy a millenniumi hangulatot idéző rózsakertet álmodott ide, szimmetrikus vonalvezetéssel, lugassal és pihenőpadokkal. Ez a program egyik kritikus pontja – tény, hogy az angolpark struktúrájától idegen, az utcabútorok pedig – a vasrácsos lugas, a kandeláberek és korlátelemek – csak kínosan mímelik a korabeli hangulatot, főleg a hátterüket adó, valóban nívós ererdeti architektúra díszleteként. Feltűnő újítás a homlokzaton a nyílászárók osztása. A Bardon Alfréd-féle, 1958-61 között zajló átalakítás kicserélte a faszerkezetet fémkeretes, sűrű osztású nyílászárókra. Az Archikon építészei visszaállították a faszerkezetet és az eredeti terveken látható osztásrendet.

Az épület tehát magára öltötte 19. század közepi ruháját, belül az utólagos válaszfalaktól megtisztított térben viszont már érvényesülhetett a kortárs tervezői szemlélet. Mivel a belső díszítés elpusztult, és csak fekete-fehér fotók alapján lehetett rekonstruálni, monokróm, lágy zöld tónusban született újjá, ezzel már jelezve, hogy ami innentől következik, csupán idézet, illetve

21. századi hozzátétel. Utóbbinak leglátványosabb eleme a szintén teljesen megújult alagsorba vezető körlépcső és világítás. Arányai, vonalvezetése, anyaghasználata révén felnő a 19. század aprólékos díszítőművészetének színvonalához, miközben nagyvonalúsága összetéveszthetetlenül kortárs. Egyszerre méltóságteljes és lendületes, így teremt átmenetet a 19. századot idéző földszint és a teljes egészében mai designt mutató alagsor között.

Az épületfelújítás gondja – mint annyi kortársa esetében – a megfelelő funkció megtalálása volt. Paradoxon, hogy ennek hiányában – minthogy előzetes koncepció nem kötötte a kezüket – a tervezők egyenesen jutalomjátéknak tekintették a feladatot. Színtiszta építészet volt az, amivel foglalkozniuk kellett: terek, formák és díszítmények hiteles harmóniája. A túlélés záloga azonban, mint a bevezetőben hangsúlyoztuk, a sikeres működés. A probléma voltaképp „születési rendellenesség". Ez a pavilon, hasonlóan sok 19. századi társához, például a Várkert bazárhoz, már születése idején is inkább reprezentatív díszletnek épült, semmint hasznos épületnek. Nem is tudta soha betölteni funkcióját, sem képzőművészeti csarnokként, sem kiállítási térként – a háború előtt Budapest-kiállítást próbáltak benne elhelyezni, de ahhoz is kicsinek bizonyult. Hadikórháznak talán bevált, szobrászműteremnek már kevésbé, hisz bezárt. Most a Millennium emlékének próbálják szentelni, de a beígért kiállítás, a nagyszabású Budapest-makettel és virtuális valósággal egyelőre sehol. Elvileg rendezvénytér – vajon mit takar e kaméleon-fogalom? A tervezett étterem helyét – amihez pedig látványkonyhát is építettek – hosszú vajúdás után Zsolnay kávézó foglalja el, a maga egyedi és szellemes belsőépítészetével. A Zsolnay-kerámiák hatalmasra nagyított formáival operáló design Kiss Miklós munkája. Maga az épület megújult, kompakt külsejével szép mementója a 19. század

A Millennium korát idéző kiállítás Taraczky Dániel koncepciója alapján valósult meg

Az épület visszakapta a Liget felé néző bejáratát, előtte a Millennium korát idéző rózsakertet kapott helyet

dekoratív és igényes építészetének, és egyben arra is látványos példa, hogy milyen építészeti léptéket visel el a Liget anélkül, hogy elő-, hátsó-, illetve oldalkertté degradálódjon. Mellette viszont már ezerrel épülnek nagytestvérei, amelyek ezt a harmóniát jócskán átírják majd. Ez azonban már másik történet, a Millennium Házának meséje viszont akkor zárul happy-enddel, ha bebizonyosodik, hogy a kicsinosított matróna még képes meghódítani az ifjú szíveket, és ha nem is perdül táncra, de legalább megáll a maga lábán.

Tervező: ARCHIKON ÉPÍTÉSZIRODA
Felelős tervezők:
NAGY CSABA, PÓLUS KÁROLY
Építészet: NAGY CSABA,
T. MAJOR KRISZTINA, BENEDEK BOTOND
Építész munkatársak:
LONG YINING, SEBESTYÉN SZILVIA (ARCHIKON), ZSIDEK GERGŐ (BIM)

Belsőépítészet: T. MAJOR KRISZTINA, LONG YINING (ARCHIKON)
Éttermi terület belsőépítészete:
KISS MIKLÓS

Kiállítási terület belsőépítészete:
TARACZKY DÁNIEL
Műemlékvédelem: DR. DÉRY ATTILA
BREEAM - BELEZNAY ÉVA (ABUD)
Restaurátor: KELECSÉNYI GERGELY (ALAKART KFT.)
Projektmenedzsment, tervezésmenedzsment, költségmenedzsment, műszaki ellenőrzés, BREEAM-minősítés, BIM-koordináció:
ÓBUDA GROUP – LIGET MÉRNÖK KONZORCIUM
Építtető: VÁROSLIGET INGATLANFEJLESZTŐ ZRT.

A ház, amely otthonra talált

A MILLENNIUM HÁZA

Az 1885-ben Pfaff Ferenc tervezte ház a Városliget legrégebbi és talán legdíszesebb épülete. Jellemzően mindig szűkösnek bizonyult a változó funkcióihoz. 2017-től Millennium Háza névvel a Liget-projekt részeként kezdődött meg a felújítása, amelyről Sághi Attila építészt, a Liget projekt vezérigazgató-helyettesét kérdeztem.

Szenvedélyének mondják a régi épületek megkutatását és felújítását.
Az egyetem elvégzése után olyan szerencsés helyzetbe kerültem, ahol a régi épületek világa feltárulkozott, kinyílt előttem. A múlt emberi minőségeit rögzítő, megőrző épületek megérintettek. Fehérvárcsurgón, a Károlyi-kastélyban kezdtem el dolgozni Károlyi Györggyel. Itt a gyakorlatban is megtanultam, mit jelent régi házakkal foglalkozni, majd további tanulmányokat folytattam a műemlékvédelem, műemléki épületek területén. Ezek után a fertődi Esterházy-kastélyon és a péceli Ráday kastély felújításán is dolgoztam. A budapesti műemléki munkáim közül a Pesti és a Budai Vigadót, a Szépművészeti Múzeumot említeném, ezek mind-mind közelebb hoztak e területhez, amely tényleg a szenvedélyemmé vált, mivel megéreztem, hogy az építészeti minőség nem korhoz kötött fogalom, hanem örök értéket hordoz.

Az egykori Országos Általános Kiállításra épült pavilont évtizedekig különböző intézmények és magánszemélyek is használták. Milyen állapotban találták a házat?
Szégyenteljesen nézett ki… bár akkor még nem voltunk teljesen tisztában azzal, hogy mit tudott ez a ház valaha. Szinte felfoghatatlan volt számomra, hogy itt van ez a szép „házacska”, amelynek a korabeli megrendelő annyira elnézte a méreteit, hogy négy év alatt kicsinek bizonyult az eredeti kiállítási funkcióra is. És ez,

megvallom, nem válik büszkeségére az egykori építtetőnek, még akkor sem, ha most ragyogó lett a ház. Az én olvasatomban az építészet lényege a funkció.

Rekonstukció, restaurálás, felújítás. Ezek a kifejezések is jelzik, hogy a múlt, a műemlékek értelmezhetősége számos problémát vet fel. Itt milyen elvek mentén haladt a tervezés és a felújítás?
A belső átépítések, amiken keresztülment a ház, nem voltak látványosak és lényegesek, mert az álfalak, balluszterek mögül ki-kikandikált az eredeti szerkezet. A belső restaurálásra nem is volt nagyon lehetőségünk, ott csak rekonstrukciót végeztünk, hiszen eleve is kiállítótérnek épült. A tagozati díszítőfestések nem voltak meghatározóak, ezeket nem is igen akartuk visszahozni. A helyreállítás mindig hitelességi kérdéseket vet fel. Ha tönkretettek egy térsort, egy hangulatot, akkor azt igenis vissza lehet állítani, ahogy jelen esetben is történt a belső térben: korábban volt egy mezanin szint és egy tetőtér, sőt a középhajó, a mostani előcsarnok tetején még egy próbaterem is. Ezeket mind visszafejtettük, elég durva hasi műtétet végezve a házon, hogy az eredeti háromhajós, üvegtetős struktúrát helyreállítsuk. Bár kevesebb négyzetméter lett az alapterület, de hogy tényleg működjön a ház, azt a térszint alatt adtuk vissza. Ide kerültek a mosdók, ruhatár, kis konferenciaterem, gépészet, és lift, hogy akadálymentes legyen. Hiteles akkor tud lenni egy rekonstukció, ha kellő mennyiségű információink vannak, ha pontosan tudjuk, milyen volt az eredeti állapot, s ebből tudatos döntésekkel meghatározzuk, hogy milyen kort milyen mélységben állítunk helyre. És ezeket nem maszkoljuk el. Nem didaktikus a megmutatás, hanem értelmes, intelligens elkülönítés. E ház esetében szerencsénk volt, hiszen az eredeti tervei teljesen rendelkezésre álltak, a Fővárosi Levéltár szakemberei alaposan felkutatták, feldolgozták a történetét, köszönet érte. Valamint számos analógiás megoldás ott hevert a környéken, az Andrássy út mente jelentős hasonló épületállománnyal rendelkezik. Az analógiák használata sokban segíthet a rekonstrukcióban, hiszen a szerkezetek ismétlésen, hagyományon alapulnak.

Térjünk vissza a homlokzatra és a külső megjelenésére. Hogyan sikerült ezt a kis ékszerdobozt újraalkotni?
Ennyire díszes ház nincs még egy a környéken, ezért nagy félelmünk volt, hogy nem fogjuk tudni restaurálni, mert túl rossz állapotban van, vagy túl kevés maradt meg az eredeti kerámiákból, és túl műanyag hatása lesz, de szerencsére nem így történt. Ez köszönhető annak, hogy nagyon sok minden megvolt magán a házon a díszítésből. És ami az idők folyamán lepotyogott, azt a lelkiismeretes gondnoka összegyűjtötte és elraktározta a padláson. Ezeket egyesével katalogizáltuk. A hiányokat a Zsolnay-mintakönyvekből tudtuk pótolni.
A homlokzat több ezer díszítőelemét szinte egyenként vettük munkába, s újítottuk fel.

Már megépítésekor is felvetett tájépítészeti problémákat a ház, hiszen egy városi park első épülete volt. Hogyan harmonizált akkor és most a természettel?
A ház tájolása vitákat kiváltó folyamat volt a tervezés során. Mert mit is jelent a Városliget kora? Mikor az építész több mint száz évvel ezelőtt megkapta a feladatot, kiderült, hogy a megrendelő nemhogy a méretet nem találta el, de azt sem tudták, hogy a Városliget mint kiállítótér hogyan fog működni. Ezért többfunkciósra tervezték, így praktikusan az sem dőlt el, hogy melyik a bejárata. De ez előnyös volt a felújítás szempontjából, mert így markánsabban a jelenlegi út felé tudtuk fordítani az épületet, ahol az eredeti bejárata is volt, úgy, hogy a másik irányba a kertkapcsolat határozott jelleget öltött.

A kiállítási funkciója megmaradt. Ezt már eleve így tervezték?
Így kezdődött meg a tervezési program. Az építész fantasztikus harmóniában volt a feladattal. Remek arányérzékkel és alázattal kezdett hozzá a feladathoz. Váratlan dolgok is vannak a házban: például maga a Zsolnay-kávézó, ami egy belsőépítészeti remekmű. A terem pozitív értelemben sokkhatást ér el, mintha Instagarmra optimalizálva készült volna. Egyes elemeket felnagyított az építész, ami meglepetést és rácsodálkozást eredményez úgy, hogy közben a közönség érti a házat. Értik azt a módot, ahogy lejutunk a kiszolgálótérbe egy sosemvolt csigalépcsőn. Ez a csigalépcső a ház legfotogénebb eleme, rézlapokkal burkolt felülete kiragyog a fekete-fehér alagsori burkolatból, szinte műtárgya a háznak: semmit nem nyom el, nem takar ki, nincs útban, nem konkurál a díszítéssel, hanem betölti funkcióját. Ugyanilyen korszerű és funkcionális még a teljesen új technológia, gépészet, méghozzá csodásan elrejtve a két szélső tetőtéri traktusba, még drónfelvétellel sem látszanak! Valamint teljesen korszerű falfűtést és -hűtést használtunk geotermikus energiával működtetve.

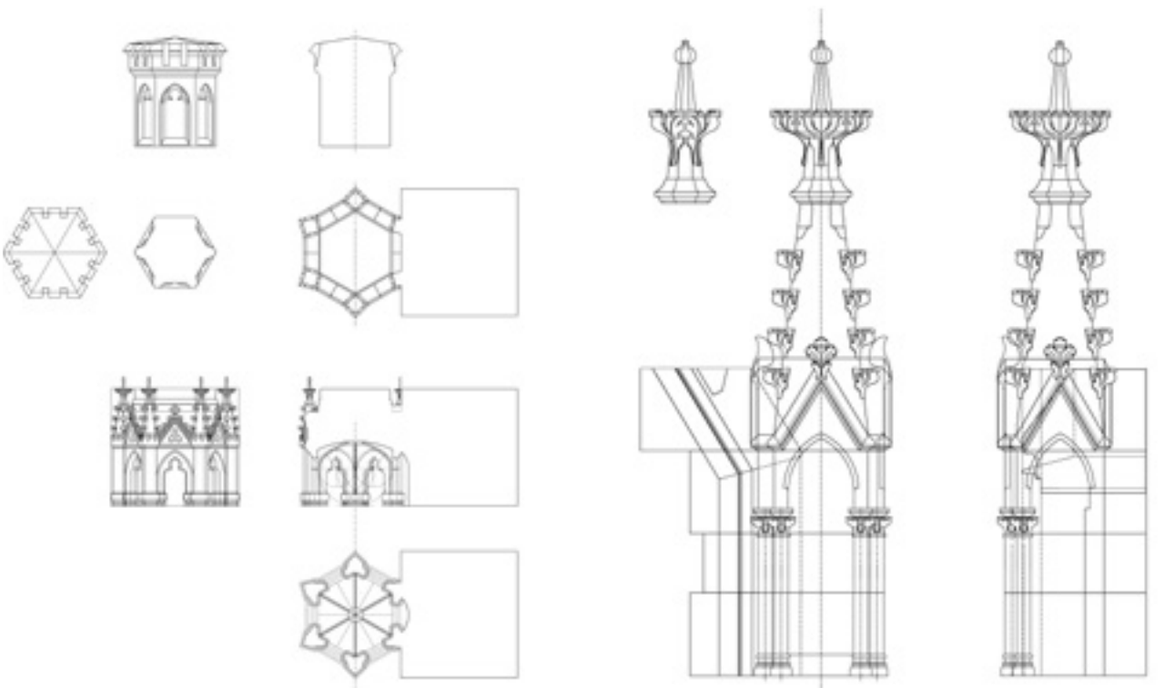
Milyen volt a korabeli recepciója a háznak és hogyan vélekedik a felújítás eredményéről?
Saját kora is szerette a házat, csak a funkciók jöttek-mentek benne. A neoreneszánsz nyelvet újszerűen használták, köszönhetően az akkori start up Zsolnay kerámiagyárnak, és az ott előállított sajátos és markáns megjelenésű díszítőelemeknek. Tulajdonképpen egy mini építészeti forradalom játszódott le a korábbi építészeti nyelv megújításával. Ez a munka, talán mondhatom, szerelemből született. Egyike azoknak az épületeknek, amire büszke vagyok. Olyan társadalmi minőséget mutat, amelyet érdemes az élet területén mindenhol létrehozni.

Szerző: UHL GABRIELLA
Portréfotó: DUDÁS SZABOLCS
Építészetfotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

Újraszínezve

A TISZA LAJOS IRODAHÁZ FELÚJÍTÁSA
A BALASSI BÁLINT UTCÁBAN

Szerző: PESTI MONIKA | Építészet: BÁNÁTI BÉLA DLA, KOPASZ LÁSZLÓ (BÁNÁTI & HARTVIG ÉPÍTÉSZIRODA)
Építészeti fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

A legutóbbi időkig nem lelkesedtem különösebben Budapest historizáló stílusú épületeiért. Ridegnek, komornak, elnagyoltnak, kicsit provinciálisnak éreztem őket, nem értettem, hogy mit látnak bennük sokan vonzónak, impozánsnak. Azok az épületrekonstrukciók azonban, amelyek az elmúlt években lejátszódtak, teljesen új megvilágításba helyezik ennek a korszaknak az építészeti műveit. Hát, ha ez a historizmus, akkor végül is: jöhet!

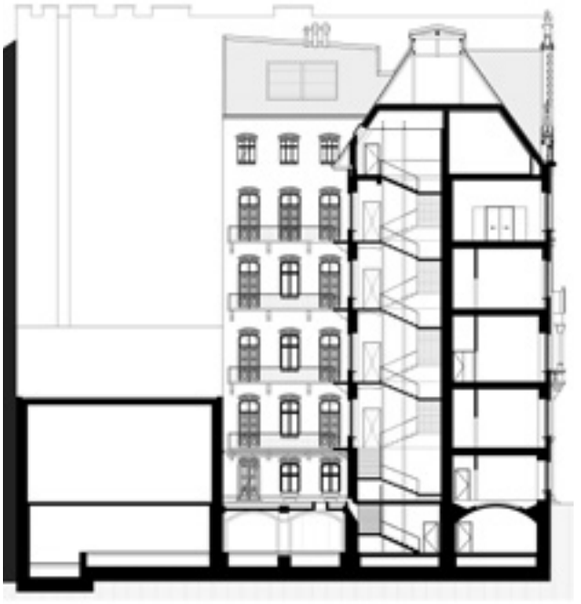
„Sz

ínezd újra, színezd újra az életet, ha megfakulna” – a Magna Cum Laude száma juthat eszünkbe; igen, mintha folyna ennek a nagy, Budapest nevű képeskönyvnek az újraszínezése. Az évtizedes kosz és elhanyagoltság által okozott szürkeségből egyre több ponton bújnak elő finom színárnyalatok és mívesen felújított formák, ahogy azt a város látképét akár élőben nézve, akár régi és újabb filmek kockáit összehasonlítva észlelhetjük. Azt is fontos tudni, hogy a főváros historizáló épületeinek gyakran nem az igazi arcát látjuk, ugyanis a II. világháború utáni helyreállításoknál sokszor nem az eredeti, hanem egy leegyszerűsített formában építették újjá őket. Ennek az oka egyrészt az akkori szűkös anyagi lehetőségekben keresendő, de ezen kívül volt a korszellemben is egy modernizáló,

^ Az épületet Zsolnay-kerámiák díszítik

A homlokzat motívumai a Parlamenttel mutatnak rokonságot

Generál építészeti tervezés: BÁNÁTI BÉLA DLA, KOPASZ LÁSZLÓ – BÁNÁTI & HARTVIG ÉPÍTÉSZ IRODA KFT.
Építész munkatársak: BUKTA CSABA, MÁRTON ANNAMÁRIA, NOVOTNY NÓRA, ZAJACZ JUDIT
Protokoll belsőépítészet: SZENES ISTVÁN – SZENES DESIGN STÚDIÓ BT.
Műemlékvédelmi rekonstrukciós munkák: BALIGA KORNÉL
Műemlékvédelmi restaurációs munkák: CZIFRÁK LÁSZLÓ, KELECSÉNYI GERGELY, TÓTH NÓRA – ALAKART IPAR- ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI KFT.
Helyszín: 1055 BUDAPEST, BALASSI BÁLINT UTCA 1-5.
Megbízó: STEINDL IMRE PROGRAM NONPROFIT ZRT.

egyszerűsítő törekvés, amelyet olyan nagynevű építészprofesszorok is támogattak, mint például Kotsis Iván. Mindezek mellett nyilván volt ennek egy ideológiai háttere is, a háború utáni új rezsim ezeket az épületeket, mint a régi világ megtestesítőit, nem favorizálta, sokszor akár le is bontotta. És benne volt ebben a hozzáállásban az az igénytelenség, kulturálatlanság is, ami szintén az új éra jellemzője volt.

Egy ilyen ház áll a Balassi utca 1-5. szám alatt is, amelynek a tetőszerkezete károsodást szenvedett a háborúban, de – például egy Fortepanon található fotó tanúsága szerint is – korántsem akkorát, ami indokolta volna a neogótikus épület vimpergáinak és törpeárkádjának elbontását a negyvenes évek végén, valamint az egyúttal megvalósult emeletráépítést. Egy későbbi felújítás során a harmadik emeleten elhelyezett szobrokat is eltávolították, szoborfülkéikkel együtt. Mindezekkel együtt azt mondhatjuk, hogy a helyenként Zsolnay-kerámiával díszített téglaburkolatának köszönhetően ez az épület még viszonylag jól vészelte át az idők viszontagságait. Nem egy átlagos pesti házzal van dolgunk, az épület elhelyezkedése és története egészen egyedi. Az Országház egykori bérházáról van ugyanis szó, amely 1902-ben a hivatalszolgák és a tisztviselők számára épült, a fő funkciója azonban az volt, hogy eltakarja a Parlament kazánházát. Eredetileg a kazán az Országház pincéjében kapott volna helyet, de tekintettel a szén szállítása és tárolása által felmerülő szennyezésre, és hogy kémények ne rontsák az épület összképét, a kazánházat végül is egy másik telken helyezték el, a mai Balassi Bálint utcában. Azonban a Parlament közelsége miatt még itt sem lehetett bármit építeni, ezért az utca felé a bérház biztosít kellő megjelenést. A bérházat – az Országházhoz hasonlóan – Steindl Imre tervezte, amit a két épület homlokzati motívumainak rokonsága is jól tükröz. Sőt, tudva, hogy Steindl eredetileg a Parlamentet is téglaburkolattal képzelte el, a Balassi Bálint utcai épület homlokzatából akár arra is visszakövetkeztethetünk, hogy milyen lenne az Országház, ha a tervezője eredeti elképzelései valósultak volna meg. Magyarországon egyébként a historizmus különböző irányzatai közül a neogótika nem volt igazán közkedvelt, így nincs túl sok ilyen épületünk. Németes stílusnak tartották, ezért nem nagyon fért össze a nemzeti függetlenségi érzelmekkel.

(Az Országház is csak gróf Andrássy Gyulának köszönhetően épülhetett meg neogótikus stílusban, akinek a szeme előtt az angol Parlament lebegett mintaképül.) Steindl Imre és Schulek Frigyes, az irányzat két kiemelkedő hazai képviselője a gótika formavilágát és szerkesztésmódját Friedrich Schmidt tanítványaként a bécsi Képzőművészeti Akadémián sajátította el, ahol a korán elhunyt Schulcz Ferenccel együtt a diákok Wiener Bauhütte elnevezésű, a középkori épületek tanulmányozásával, felmérésével foglalkozó önképzőkörének az alapító tagjai között voltak. Schmidt európai szinten is a neogótika egyik vezéralakja volt, többek között a bécsi városháza tervezője és a Stephanskirche Dombaumeistere, főépítésze. A 2019-ben elkészült rekonstrukció során a Balassi utcai épületet az eredeti állapotába állították vissza, példamutató műgonddal. A munkát nagyban támogatta, hogy a ház eredeti kiviteli terveinek néhány fontosabb tervlapja rendelkezésre állt, és bár ezek nem terjedtek ki minden részletre, a Parlament rokon homlokzata is segítette az archív rajzok értelmezését – tudtuk meg Bánáti Bélától, aki Kopasz Lászlóval együtt az építészeti generáltervezést vezette. Az épületben – amelyben a rendszerváltás után több átalakítással irodákat és lakóingatlanokat hoztak létre – az Országgyűlési Őrség irodái kaptak helyet, a legfelső szintre pedig az Országgyűlés mindenkori elnökének rezidenciája került, amely egy lakóegységből és egy protokolláris feladatokat ellátó térből áll. A belsőépítészet a Szenes Design Stúdió munkája. A homlokzat újra szobrokat kapott: mivel az eredeti alkotások az idők folyamán eltűntek, és azt sem lehetett tudni, hogy kit ábrázoltak, az épületet most Steindl Imre és Zsolnay Vilmos szobrai díszítik, Damkó József és Lantay Lajos – az Országház belső tereiben megtalálható – alkotásainak művészi adaptációjaként, ahol Steindl az építőművészetet, Zsolnay pedig az agyagiparos szakmát allegorizáló alakként jelenik meg.

A rekonstrukció során a Steindl Imre által tervezett épületet az eredeti állapotába állították vissza, példamutató műgonddal

Ezúton tájékoztatjuk a lap olvasóit a sajnálatos tényről, mely szerint a köztársasági őrezred irodaházaként és a házelnöki rezidenciaként működő Tisza Lajos Irodaház belső tereiről nemzetbiztonsági okokból nem készíthettünk felvételeket – a szerk.

plantart

Növénydekoráció
plantart.hu
2045 Törökbálint, Torbágy u. 14/A

PLANTART DESIGN

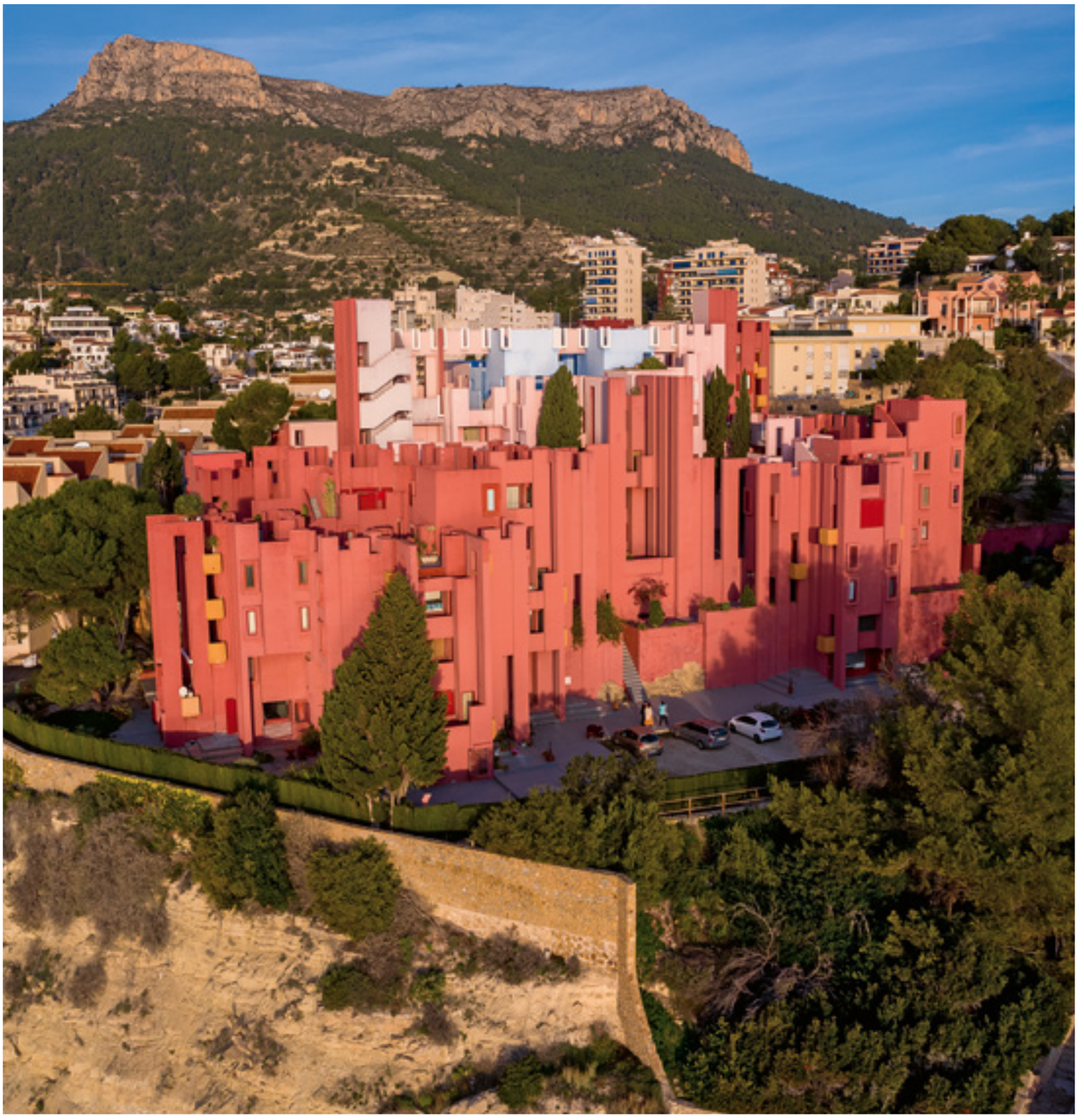

LA MURALLA ROJA

2018 decemberében jártam először Spanyolországban, az út apropója leginkább a spanyol építész, Ricardo Bofill Leví utópisztikus Walden 7 apartmanházának meglátogatása volt. Napra pontosan egy évvel később lehetőségem nyílt, hogy ismét ellátogassak a futball országába és megcsodáljam Bofill talán legikonikusabb és egyben a világ egyik legfotogénebb 1968-as épületét. La Muralla Roja. A Vörös Fal néven ismert, pasztellszínekben tündöklő, 50 apartmanból álló épületegyüttes 1968-ban készült. Próbáltam eltekinteni az addig látott fotóktól és az épület kisebb részleteit kiemelni, új nézőpontokon keresztül bemutatni a komplexum bonyolult szerkezetét. Az épület szerkezete a bizánci keresztet idézi meg. A mediterrán és észak-afrikai elemeket is ötvöző épületegyüttes Alicante tartomány (Katalónia) Calpe nevű városában található.

Szöveg és fotó: **MOGYORÓSY MÁRTON** Építészet: **RICARDO BOFILL**

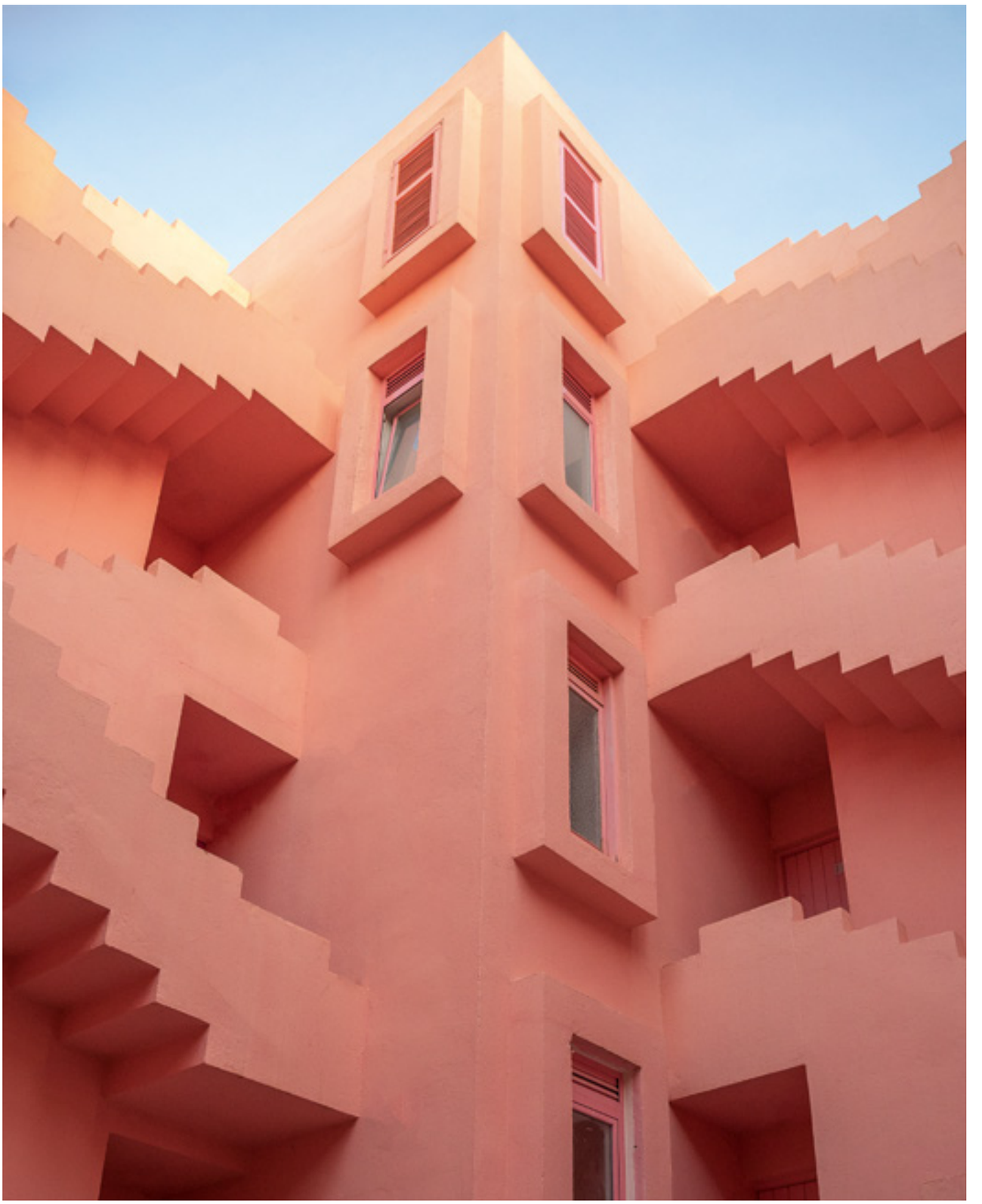

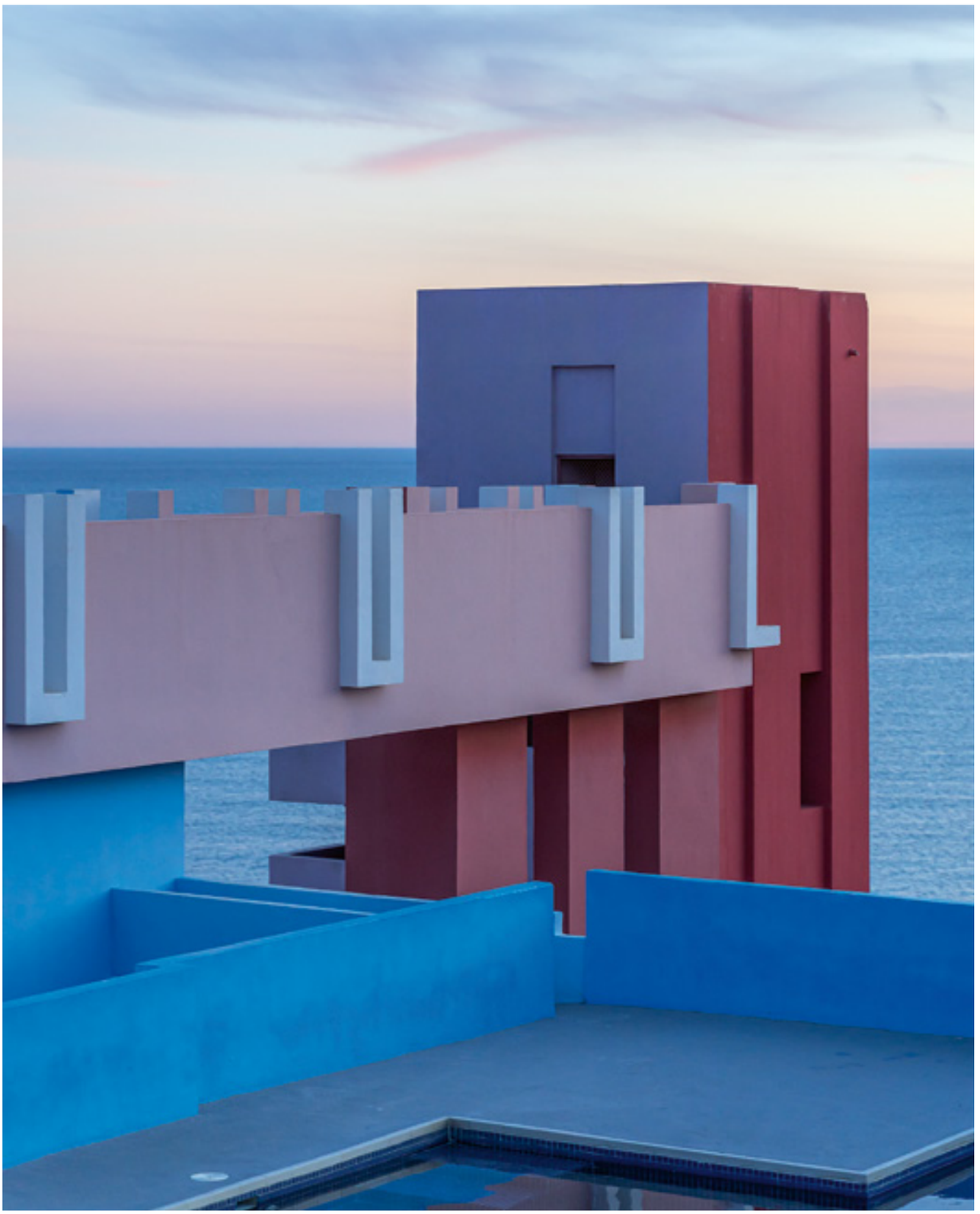

MEG KELL NÉZNI!

AZ ÚJJÁSZÜLETETT RUMBACH-ZSINAGÓGA

Nem sokon múlt, hogy tőzsde, lakberendezési áruház, Yoko Ono, netán Zalatnay Cini stúdiója költözik a falai közé. A Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga végül vegyes kulturális funkcióval született újjá: részben a hitéletet szolgálja, részben múzeumként funkcionál, de alkalmas rendezvények megtartására is.

Szerző: ZÖLDI ANNA
Építészet: KŐNIG TAMÁS DLA
KŐNIG ÉS WAGNER ÉPÍTÉSZEK KFT.
Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

Budapest három nagy zsinagógáját szokás a Belső-Erzsébetváros „zsidó háromszögeként” is emlegetni. Míg az 1859-ben épült Dohány utcai zsinagógát a neológ irányzat, az 1913-as Kazinczy utcait pedig az ortodox hitközség használta, Otto Wagner korai műve, az 1872-es Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga a neológok konzervatívabb csoportjának imahelye volt. Kupolával fedett centrális alaprajza, a Tóra-olvasó állvány, a bima középre helyezése mind a hagyományokat szorosabban követő vallásgyakorlásra utal.
A bécsi szecesszió mestere a szűk utcában a neológ irányzatnak megfelelő, a Dohány utcaihoz sokban hasonló épületet tervezett. A Dohány felől betekintve Puskás Öcsi és a Rubik kocka által elfoglalt tűzfalak közé ékelődve, erős skurcban látszik csak a nagytestvéréhez hasonlóan keleti előképeket megidéző, két tornyos homlokzat, amelyről kellő távlat hiányában „egészalakos” portré semmi módon nem készíthető. Ennek dacára a zártsorú beépítésbe illeszkedő, gazdagon díszített, félköríves nyílásokkal sűrűn tagolt homlokzat a mór építészetre jellemzően hangsúlyos csíkozásával kiemelkedik az utcaképből, és jelzi, hogy különleges funkciót rejtenek falai. A zsinagógaépítészet szakavatott kutatója, Klein Rudolf művészettörténész szerint az épület "stílustörténeti jelentőségű, a keleti és a szecesszió közti kapocs". Ugyanakkor a zsinagóga saját korában a modern építészet példája volt. Alaprajzát tekintve Otto Wagner logikus megoldást választott: az utca felőli, háromszintes, középfőfalas traktusba

A kovácsoltvas korláttal körülvett bima rendezvények idején a padlószint alá süllyeszthető, így a tér teljes egészében kihasználható

A karcsú öntöttvas oszlopokon nyugvó acélszerkezetű kupola a maga korában statikai újdonságnak számított

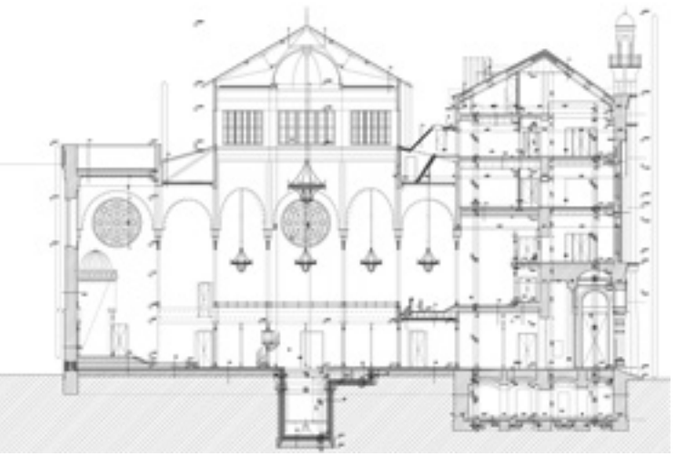

A zsinagógát a neológ irányzat konzervatív ága használta, így a hagyományos ortodox zsidó tradícióknak megfelelően a tóraolvasó állvány, a bima a tér közepére került

helyezte a kiegészítő funkciókat, a rabbik lakását, oktatási helyiségeket, még egy kóser üzlet is helyet kapott. Az utcavonalba simuló hagyományos „ház" mögött váratlan élmény a hatalmas kupolával fedett, utolsó centiméteréig aprólékos geometrikus festéssel díszített centrális zsinagóga-tér. Az egyszintes előcsarnokon áthaladva úgy tárul fel az imára igyekvők előtt, mint maga a Paradicsom, az imádsággal töltött élet jutalma. A nyolcszög alakú teret a fal mentén két szintre osztja a körbefutó karzat, mely a bejárattal szemközti kupolás-pártázatos, önálló szentélyépületnek is beillő Tóra-szekrény fölött megszakad. Aranyozott, karcsú oszlopok, díszítőfestéssel ellátott kazettás mennyezet, színes üvegablakok és a teljes falfelületet borító, lapos plasztikájú, festett geometrikus gipsz-mintázat mesteri egységbe olvadt össze a még fiatal Otto Wagner keze nyomán. A kupola vasszerkezetét – amit először ennél az épületnél használtak – a hatóság hosszú ideig nem tudta engedélyezni, mert nem volt szakértő, aki vállalta volna az eljárással járó felelősséget. Budapest nagy adóssága volt, hogy a kivételes értékű műemlék lassú pusztulását megállítsa. A Rumbach-zsinagóga épülete már a vészkorszak során is többször szenvedett károkat. 1941-ben a magyar hatóságok gyűjtőtáborként használták – az épület falán erre egy 1991-ben elhelyezett tábla emlékeztet. A légitámadások során az ablakok betörtek, és 1944-ben az utcai front felső emeletét találat érte. A gettó felállítása után a Rumbach volt az egyik működő zsinagóga a gettóban. A károk ellenére a gettó felszabadítása után is használták. 1947-ben kisebb javítások után újraavatták, de a zsidó háromszögben elfoglalt köztes helyzete folytán egyre csökkent a látogatottsága, 1961-re a hitélet megszűnt, a zsinagógát bezárták. Ettől fogva állapota egyre romlott, 1979 őszén egy beázás nyomán a tető egy része beszakadt, épp

Budapest nagy adósságát törlesztette a kivételes értékű műemlék helyreállításával

A korábban elbontott tóraszekrényt az elbontás előtt készült felmérési rajzok alapján rekonstruálták, megmenekülése Baliga Kornél belsőépítész érdeme

A rekonstruált gyülekezeti térben az egyetlen új építészeti elem egy üvegkorláttal szegélyezett híd, mely a karzat mögött, annak szintje fölött köti össze a jobb és bal oldali kiegészítő helyiségeket. Innen tárul fel legimpozánsabban a tér szépsége.

Haraszti László restaurátor és néhai dr. Czétényi Piroska elévülhetetlen érdemeit nem lehet eléggé hangsúlyozni

a tóraszekrény fölött, magával rántva annak különleges, háromnegyedgömb kupoláját. Az épület arra a sorsra jutott, mint a funkciójukat vesztett, nagy értékű műemlékek általában: kétségbeesetten kereste új, bevételt ígérő hasznosítását. Az 1961 és 1988 között eltelt 27 évben a hitközség különféle állami cégekkel tárgyalt mint lehetséges vevőkkel, többek között a Divatcsarnokkal, az Állami Budapesti Táncegyüttessel, a Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalattal, a Bútorértékesítő Vállalattal, az Állami Gorkij Könyvtárral, a Kulturális Minisztériummal.

A műemlékvédelem még kompromisszumokra is hajlandó lett volna az építészeti érték megmentése érdekében. „Minél tovább marad használó nélkül az épület, annál tovább romlik... egy használat megkívánta kisebb változtatás, kevesebb kárt jelenthet az építményben, mint a további gazdátlansága" – írta egy levelében az elkötelezett műemlékvédő, dr. Czétényi Piroska (lásd 1968.07.27.; BFL, XV.17e.306, 1161.) Végül 1988-ban az Alba Régia Építőipari Vállalat vette meg 6 millió forintért befektetési céllal, és hozzálátott az állagmegóváshoz és szakszerű felújításhoz, mellyel egészen a karzat szintjéig jutott, amikor is a rendszerváltást követően, 1993-ban tönkrement. Az épület értéke ekkor már százszorosára, 600 milló forintra emelkedett. Privatizáció révén ez után a magyar állam tulajdonába került, de a felújítás nem folytatódott. Végül hosszas huzavona után visszakerült a Budapesti Zsidó Hitközség tulajdonába, és 2006-ban pályázatot írtak ki a felújítás tervezésére, melyet a Kőnig és Wagner iroda nyert. A felújítást azonban nem kapkodták el, Kőnig Tamás egy évtizeden át romantikus túrákat vezetett a galambtetemek

között a romjaiban is impozáns épületben. A 2016-ban kezdődött munka végül 3,2 milliárd forintot emésztett fel, állami költségen. Az épület alaprajzi struktúrája lehetővé teszi a komplex hasznosítást. A zsinagógatér esetében egyértelmű volt a legapróbb részletekig korhű helyreállítás, Baliga Kornél belsőépítész alapos kutatásai és a megmaradt fragmentumok nyomán született újjá a centrális tér gazdag díszítése. A tóraszekrény bontását is ő állította le még az Alba Régia idején, és miután furcsa módon a műemlékvédelem a bontásra engedélyt adott azzal, hogy a szerkezetet meg kell őrizni, Baliga felmérte és elkészítette a helyreállítás terveit. Ennek alapján született újjá az üvegbetét-kupolás műremek. Hasonlóan romantikus történet kapcsolódik a tóraszekrény előtti tér mozaikburkolatának megmentéséhez, melyet Haraszti László restaurátor művész őrzött darabokban, és ugyanő vezette ennek alapján a mozaikburkolatok mostani helyreállítását, immár 80 évesen. A felújítás során sok eredeti részlet maradt, a hiányzó darabok korhű utángyártása ezek alapján készült. Különleges műszaki megoldás a tér közepét elfoglaló Tóra-olvasó állvány süllyesztő szerkezete, melynek segítségével a méretes darab eltüntethető, és padlósíkba hozható. A centrális tér akusztikája így maximálisan kihasználható. A padok helyett mobil bútorzatot terveztek, és elbontották a karzat lépcsősen emelkedő padsorait – helyükre kiállítás is kerülhet. Klein Rudolf kurátornak a zsinagóga, Otto Wagner és a hitközség történetét bemutató állandó tárlata az építészeti keretek sértetlen megőrzése érdekében a karzat padlóján álló hengerekre kerül. A bontások következtében szükséges új elemeket – a földszint terrazzo padlóját, illetve a karzat falburkolatát – Baliga Kornél az eredetivel egyező, korhű kiegészítésként tervezte meg. A zsinagógatér egyetlen új építészeti eleme a bejárat feletti, üvegkorláttal szegélyezett híd, amely funkcionális összeköttetést teremt az utcai traktus két szárnya között. Az már ráadás, hogy innen eddig sosem látott szögben tárul fel a pazar tér minden egyes részlete. Az utcai traktusban a meglévő két szinten kívül beépült a tetőtér és a boltozatos pince is. Utóbbi a ruhatárat fogadja be, felette három emeleten az üveghídról nyíló kávéház, kutatóbázis és kiállítóterek kaptak helyet, a szükséges mellékhelyiségekkel és a gépészettel együtt. A zsinagógatérben a földszinten padlófűtés, a karzaton légbefúvásos rendszer működik. Gergely László belsőépítész a zsinagógatéren kívüli funkcionális épületrészt szolid kortárs stílusban fogalmazza újjá. Ami még hiányzik: a használati traktusban a belső berendezés, a központi térben pedig az akusztikát, hangosítást és világítást szolgáló rendezvénytechnika, mely ponthúzókkal kerül majd a helyére. Holtság Ágnes kertterve Löw Emmanuel koncepcióját követi. A kis kertben – a szegedi Új Zsinagógában alkalmazott módon – ritmusosan telepített, részben a házfalakra is felfutó biblikus növények kísérik a zsinagóga melletti keskeny udvarban kialakított burkolt sávot, mely az utca és a zsinagóga felől is megközelíthető, és a hátsó udvarba vezet, ahol akár esküvő is tartható. Az újjászületett épület átadása még várat magára, de ahogy a tervező, Kőnig Tamás fogalmazta: „írhat róla bárki, amennyit akar – be kell jönni és meg kell nézni!”

Az utcai szárnyban a közfalak elbontásával kiállítóhelyiségeket és kávézót alakítottak ki

» A viszonylag kis udvarban bibliai növényeket telepítettek, és úgy alakították ki, hogy alkalmas legyen esküvők megtartására

Építési eng., tervezés és kiviteli tervezés,
generáltervező: KŐNIG TAMÁS DLA
(KŐNIG ÉS WAGNER ÉPÍTÉSZEK KFT.)
Kőnig Tamás munkatársai:
Szakrális tér belsőépítészet: BALIGA KORNÉL
Külső tervezők:
Utcai épületrész belsőépítészete:
GERGELY LÁSZLÓ

Festő restaurátor: HERLING ZSUZSA
Fémrestaurátor: LEHOCZKY TIVADAR
Kőrestaurátor: OSGYÁNI VILMOS
Farestaurátor: ZÁGONI PÉTER
Az egyedi emelőberendezés (bima) első tervezője,
STRACK LŐRINC azóta márelhunyt, a jelenlegi
gyármányterveit és a kivitelezést is
a SZÍNPADTECHNIKA KFT. készítette.

Környezetrendezés:
HOLTSÁG ÁGNES ÉS
RIMELY ÁDÁM

Generálkivitelező:
LAKI ÉPÜLETSZOBRÁSZ ZRT.

Mentőakció

A RUMBACH SEBESTYÉN UTCAI ZSINAGÓGA FELÚJÍTÁSA

Egy gyönyörű rutinmunkaként írja le a generálkivitelező Laki Épületszobrász Zrt. mérnöke a Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga évtizedek óta pusztuló műemléki épületének felújítását. Otto Wagner 1872-es épülete végre újra régi fényében tündökölhet. A részletekről Szabó Norbert György divízióvezetőt kérdeztük.

Szerző: ZÖLDI ANNA | Porté fotó: STILLER BETRIX | Építészeti fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

A zsinagóga nagyon leromlott állapotban volt, amikor hozzákezdtek a felújításhoz. Milyen források segítették a hiteles rekonstrukciót?
Az általunk végzett restaurátori és rekonstrukciós helyreállítások alapja az 1981-ben készült tudományos dokumentáció volt. Ezt felhasználva és bővítve, 2006-2007-ben és 2016-ban is készült összefoglaló dokumentáció a restaurálási és rekonstrukciós munkákra vonatkozólag. A jellemző anyagok, stílusjegyek romos állapotban is felfedezhetőek voltak, illetve relatív sok mentés és állapotrögzítés készült a felújítást megelőző évtizedekben. A kivitelezés során a legnagyobb segítséget jelentő „forrás" a műemléki terek belsőépítészének, Baliga Kornélnak a konstruktív közreműködése volt, aki már régóta foglalkozott az épülettel, részt vett a tudományos dokumentációk elkészítésében, a történeti háttér feltárásában, valamint szakértője volt az 1989-90-ben történt kutatási munkákról szóló és 1993-ban megjelent, *„A Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga: Otto Wagner fiatalkori főműve Budapesten"* című könyvnek, ami Ines Müller doktori disszertációja volt és kifejezetten ezzel az épülettel foglalkozik.

Mi jelentette a legnagyobb kihívást a felújítás során?
Kihívás volt a rendelkezésünkre álló sok, de különböző időkben készült dokumentáció egymással, valamint a jelenlegi építészeti igényekkel történő összefésülése, illetve az ebben való részvétel. Érdekes volt a teljes egészében elpusztult tóraszekrény újraépítése és a templomtér közepén álló és egyedülálló módon süllyeszthető bima komplett megépítése. Ez utóbbi a gyakorlatban azt jelentette, hogy a műemléki tér kellős közepén, a kupola alatt újraépítendő bima egy színpadtechnikában is használatos beépített emelőgéppel öt perc alatt teljesen lesüllyeszthető és eltüntethető arra az esetre, amikor a teret rendezvénytérként (pl. koncert idején) használják.

Voltak-e meglepetések műemléki, technikai szempontból?
Egy ilyen épület tele van meglepetésekkel, de gondot jelentő meglepetés nem ért bennünket.

A kupola-szerkezet a maga korában kuriózumnak számított, a tervezőnek külön felelősséget kellett vállalnia a megépítéséhez. Mai szemmel mit mondana róla?
Maga a szerkezet nem volt kifejezetten forradalmi, hanem a kupolát tartó öntöttvas oszlopok karcsúsága és magassága miatt volt szükséges a megépítéskor a tervező – kifejezetten erre vonatkozó – felelősségvállalása. Ezek közé a 10,5 méter magas és 25 cm átmérőjű oszlopok közé építettünk most egy lefelé több mint 6 méter mély vasbeton aknát, ahová le lehet engedni a bimát.

Mennyire vannak felkészülve egy ilyen speciális feladatra? Okozott-e nehézséget a korabeli technológiát ismerő szakemberek megtalálása?
Nem volt szükség olyan technikára, amit más műemlék épület esetén ne használtunk volna. Azt gondolom, hogy ilyen komplex helyreállítási munka esetén a legszükségesebb hozzávaló a minél nagyobb tapasztalat, a résztvevőkkel történő konstruktív és megbízható együttműködés, valamint a minél nagyobb saját létszám a szakági munkarészeket illetően (kőrestaurálás, farestaurálás stb.).

Maradtak-e meg eredeti részletek?
Meglehetősen sok. A mozaikpadlók restaurálását azzal a szakemberrel közösen végeztük, aki 1989-ben saját jó érzésétől vezérelve, térítés nélkül maga mentette meg a még menthető részeket. Zsákvásznat ragasztott a mozaikfelületre, arra 6-8 cm vastag betont öntött, ennek alávésve mentett meg néhány táblányi eredeti mozaikpadlót. Ezek kerültek most vissza restaurálva, és persze a hiányzó részekkel kiegészítve. Ehhez hasonlóan eredeti részlet került felhasználásra az újjáépített Tóraszekrény díszes gipszburkolatán, továbbá eredeti a Tóraszekrény előtti lépcső egyik foka, a feliratos márványtáblák a bejáratnál lévő faragott márvány kézmosóknál. Eredeti elemek vannak a kazettás fa álmennyezetekben, úgyszintén restaurált a faragott fa kapuk legtöbbje és a bejárati öntöttvas rácsok.

Milyen speciális feladatot jelentett a korhű megjelenés és a korszerű funkció, illetve technika összeegyeztetése?
Sok ilyen feladat volt, a legekletánsabb példa erre a süllyeszthető bima, vagy a nyolcszögletű templomtérben készítendő terrazzo-burkolat.

Milyen különleges anyagokra volt szükség? Minden beszerezhető-e ma, vagy volt olyan, amit hasonló megjelenésű anyaggal, technikával kellett pótolni?
A legtöbb pótlást a kőrestaurációs, a farestaurációs és a festőrestaurációs munkáknál kellett alkalmazni, de nem jelentettek problémát ezek feladatok.

Mire a legbüszkébb a felújítás folyamatában?
Az elkészült munkák szép minőségére, és a projektben résztvevők megelégedésére.

MEHR LICHT!

PÁDUAI SZENT ANTAL PLÉBÁNIA FELÚJÍTÁSA ÉS A PASARÉTI FERENCES KÖZÖSSÉGI HÁZ

« A Pasaréti út és a tér torkolatához közel épül majd fel a közösségi ház. Árkádsora fonja össze az utca- és a kertszintet.

Az egyik leghangulatosabb, ám forgalmi szempontból az egyik legproblémásabb budai csomópont a Pasaréti tér. A templom mellett megbújó ferences rend épülő közösségi háza a tér, egy kávéház és a buszforduló felé nyit új találkozási pontot a hívek és a laikusok közösségéhez.

„A nyitott, befogadó közösségi tér logikus szerkesztettségével és környezetére reagálva nyeri el saját identitását. Az épület a korunk nyelvén szól használóihoz, de a hagyományos építészeti formákban, anyaghasználatban gyökerezik, egyedi, mégis egységet alkot a templommal és a buszfordulóval. A masszív, erőt és biztonságot sugárzó építészeti formálást az áttört és az üvegfelületek teszik könnyeddé. Ez az absztrakció légiességet biztosít. Az épület közösségi tereinek közvetlen környezetével történő lehető legintenzívebb összekapcsolása céljából az összenyitás az utcaszinten és a kertszinten is megvalósul. A kertszinti előcsarnoki bejárat intenzív kapcsolatban van az utcaszinttel, ahonnan széles lépcsősor vezet le, mintegy átvezetve a templom előtti térről. Az árkádsor az utcaszintet és a kertszintet összefonja, kétszintes fogadóteret képezve az épület előtt. A bejárati széles megnyitás a befogadást szimbolizálja, invitálja az embereket a belépésre, a fedett, nyitott tér pedig átmenetet képez a külső és belső tér között. A plébánia bővítése a megadott funkcionális igények alapján a templom és rendház épületének szellemiségében és architektúrájához igazodva történik. A felújítás koncepcióját a folytonosság és megújulás kettőssége vezeti. A megszülető új, a kor elvárásainak megfelelő építészeti alkotás nem szakad el a gyökerektől, mégis mai nyelven szól a hagyományos értékek és az épített örökség megőrzése mellett. A koncepció alapján a hasznos terület bővül, mégis az épület tömege lényegében nem növekszik. Az átalakítással a később épült, gyenge műszaki állapotú, földszintes, L alakú épületszárny helyére épülő új, a meglévő alaprajzi kontúrral azonos épületrész magasságát tekintve a Csévi utcai homlokzathoz csatlakozó Szent József szobor falának magasságához igazodik. A koncepció szerint a kvadrum szintjének minimális süllyesztésével úgy tudunk két szintet elhelyezni az új szárnyban, hogy annak magassága lényegesen nem növekszik. Az építészeti koncepció fontos szempontja, hogy új, kimagasló tömeg ráépítésével ne terhelje a templom és a rendház tömegét és az eredeti Rimanóczy-féle elképzelés, a Csévi utca felé történő tömör fallal való lezárás megmaradjon.”

Vezető tervező: SAJTOS GÁBOR DLA; GRAND GABRIELLA; VIRÁG PÉTER; PÁLL ANDRÁS; TAKÁCS LÁSZLÓ – SAGRA ÉPÍTÉSZ KFT.

TEREPADOTTSÁGOK, ZÖLD KATLAN

A SZENT MARGIT GIMNÁZIUM ÉPÜLŐ TORNACSARNOKA

A Szent Margit Gimnázium idén ünnepli fennállásának 100. évfordulóját.
Régi álmuk, hogy a tanuló ifjúság oktatása és nevelése mellett a kornak megfelelő sportolási lehetőségeket is biztosítani tudják. Mivel a bővítés a modern műemlék épület keretein belül nem volt lehetséges, ezért egy különálló épület tervezése mellett döntöttek.

Volumen: 12 000 m²
Tervezés éve: 2014 (tanulmányterv)
Megvalósulás éve: 2020

Építész tervezők: FÉLIX ZSOLT DLA; FIALOVSZKY TAMÁS; GULYÁS BÁLINT; KENÉZ GERGELY – ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ
Tájépítész tervező: TAKÁCS DÁNIEL PHD
Megbízó: ISTENI MEGVÁLTÓRÓL NEVEZETT NŐVÉREK KONGREGÁCIÓJA – MAGYAR TARTOMÁNY (SZENT MARGIT GIMNÁZIUM)

Az

sportcsarnok épületének koncepcióját elsősorban a telken való elhelyezkedése határozta meg. A Szent Gellért-hegybe beépíthető telekrész a gimnázium mögött elegendő helyet biztosított a tervezett épület befogadásához, valamint a terület tereplejtését kihasználva lejtőssége miatt a tömeg elhelyezését a terepbe süllyesztve, földbe integrálva lehetett jól megoldani. Az iskola mögötti terep szintjét alapul véve az építményt a domboldalba rejtettük, a nagy tömeget elástuk a zöldben. A sportcsarnok hátsó része már teljesen a föld alá kerül, az oldalsó homlokzatok egyre inkább bújnak ki a föld alól, a déli homlokzat galériaszintje pedig már teljes egészében érzékelhető.
Az épület magját a sportterem adja, mely egyaránt fogad kosár- és röplabdamérkőzéseket, illetve párhuzamos tornatermi órákat osztott teremhasználattal. A teremmel szintben található kiszolgáló funkciók - öltözők, tanári szobák és raktárak - az udvar síkján a gimnáziumból a legrövidebb úton érhetők el. A kiszolgálóterek tetején kialakított galérián keresztül közelíthető meg a látogatói előcsarnok és a lelátó.
Az épület tömege, funkciójából adódóan, egyszerű megjelenésű. Homlokzatát erőteljesen meghatározzák a tetőn található szabadtéri pálya lezárását is biztosító horganyzott pálcák, melyek a szürkére vakolt homlokzat előtt a talajig futva fogják össze a monolitikus tömeget. A lelátó szintjének teljes magasságú homlokzati megnyitása egyszerre világítja be a csarnokot és teremt vizuális kapcsolatot a gimnázium műemlék épületével.
A belső terek anyaghasználata egyszerű, funkcionális. A szerkezet nyers beton felületeit a használat szintjén borítja technológiai faburkolat, a játéktér szintjét a padlóval egységbe fogva.
Az épület jelenleg szerkezetkész állapothoz közelít. Az új komplexum ugyanúgy a modernitást tükrözi, mint az 1930-as években megépült, európai színvonalú leánynevelő intézet. A régi és az új kontrasztja, harmóniája az, ami a tervezéskor leginkább foglalkoztatott minket.

BELÜL TÁGASABB

A BUDAI CISZTERCI SZENT IMRE GIMNÁZIUM SPORTKÖZPONTJA

A Szent Imre Gimnázium jelenlegi műemlék neobarokk épülete Wälder Gyula tervei alapján Werner Adolf kezdeményezésére 1929-re épült fel. A ciszterci rend által alapított iskolaépület mindvégig iskolaként üzemelt, amely az államosítás, majd a rendszerváltás után újra a rend tulajdonába került. Az építése óta változatlan gimnázium épületben jelenleg 900 diák tanul, akiknek a fedett sportolási lehetőségeit jelenleg az épületben oldják meg. Az iskolaépületben így olyan terek is felszabadulnak, amelyek a felújítás során visszanyerhetik a régi funkcióikat.

A tervezési helyszín Dél-Buda szívében, a Feneketlen tó szomszédságában, a Szent Imre templom mellett, a Villányi úton helyezkedik el. „A telket elölről a Villányi útról lehet megközelíteni, hátul a Balogh lejtő határolja, amelyről jelenleg nincs még gyalogos megközelíthetőség sem. Igény az új épület elhelyezése során, hogy az új sportközpont hagyja érvényesülni a meglévő műemlék épületet, így attól minél távolabb kerüljön elhelyezésre a Kertészeti Egyetem és a Balogh lejtő felé, ezzel méltó teret hagyva a műemléki iskolaépületnek.
Az iskola célul tűzte ki, hogy az épületben működő testnevelésórákat egy különálló új, kizárólag a testnevelést szolgáló, bruttó 3000 - 3500 m² szintterületű épületbe áthelyezi.
A sikeres sportágak fejlesztése és segítése érdekében igényként fogalmazódott meg egy normál méretű fedett kézilabda-pálya kialakítása is. Alaprajzi elrendezés tekintetében mind a megbízói oldalról, mind az érintett szakhatóságokkal történt előzetes egyeztetés alapján igény az udvar minél nagyobb használhatósága, és az épület a Villányi útról történő hátra húzása / hegyoldalba való betolása. Az így elhelyezett sportközpont épülete a mai modern megjelenésével háttérbe húzódva alázattal áll a meglévő iskolaépület mellett kiemelve, és erősítve annak műemléki mivoltát.
Belső elrendezés szempontjából az épület 4 normál szintre (2 sportpálya szintre) tagolódik. A beltéri sportpályák duplaszintesek. Az épület tömegalakítása tekintetében egy kubust alakítottunk ki, ami homogén tömegével jelenik meg a műemléki épület mellett. Fő homlokzata a déli homlokzat, ahol áttört, »csipkés« finombeton homlokzatburkolatot terveztünk a déli oldali földszinti üveg homlokzati szakasz elé, amely csak a főbejárat előtt szakad fel, ezzel is hangsúlyozva a bejárati részt.
Az épület bejárat felőli, és a többi homlokzatán táblás finombeton homlokzatburkolatot terveztünk. Sáv ablakok futnak végig az épület nyugati és keleti homlokzatán.
A tetőn extenzív zöldtetőt alakítottunk ki.”

Bruttó alapterület: 1548 m²
Bruttó szintterület: 4173 m²
Tervezés-kivitelezés éve: 2019-2022

Vezető tervezők: PESCHKA ALFRÉD, NEMES BERTALAN
(ÓBUDA ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ KFT.)

Építészek: GYULAI KRISZTINA, REMENÁR TAMÁS, LIPCSEI CSILLA, KÁKÓCZKI NORBERT, KOVÁCS KORNÉLIA, NAGY ZOLTÁN
Tájépítészet: KONTRA DÁNIEL

Megrendelő: ZIRCI CISZTERCI APÁTSÁG

Szerző: FARKAS NOÉMI | Fotó: SZABÓ DÁVID

Új szikla a Gellért-hegy lábánál

A BUDAI CISZTERCI SZENT IMRE GIMNÁZIUM ÉPÜLŐ SPORTKÖZPONTJA

Különleges építészeti megoldásokkal, a legkritikusabb közönségnek, a gimnazistáknak készül az Óbuda Építész Stúdió Kft. tervei alapján Újbuda egyik legpatinásabb sportközpontja. Beszélgetés Peschka Alfréd Ybl-díjas tervezővel.

Viszonylag sok vitát váltott ki, hogy egy régi, patinás iskola mellé teljesen mai, modern épületet terveztek. Milyen alapvetésekkel álltak neki a munkának?

Valóban sokféle vélemény létezik arról, hogyan kell egy védett műemlékhez viszonyulni. Mi mindig azt a gondolatot képviseljük, hogy a különböző korokat a minőség tudja összekapcsolni. Erre törekedtünk ebben az esetben is. Számunkra teljesen természetes volt, hogy manapság egy frappáns „mai" épülettel lehet jól megoldani ezt a feladatot. Szerencsére ebben a megbízó is teljesen partner volt, sőt, tulajdonképpen mindenki, aki részt vett a projektben. A műemlékvédelem részéről is azt az elképzelést támogatták, hogy egy kortárs épület kerüljön az iskola mellé.

Hogyan alakult ki a végleges koncepció?

Azt élveztük a legjobban ebben a projektben, hogy a megbízáskor nem volt még kész elképzelés. Minden menet közben formálódott. Eleinte nagyjából annyit lehetett tudni, hogy szükség lenne új tornateremre, mert a jelenlegi nem biztosítja a megfelelő körülményeket egy ekkora létszámú iskola számára. Hogy végignézzük a lehetséges megoldásokat, több tervet is készíttettünk. Hány tornaterem legyen a csarnokban? Lapos vagy magas épület legyen? Föld alá, vagy a hegyoldalba kerüljön? Ilyen kérdések mentén alakult ki egy mindenki számára elfogadható

optimum. Az épületben két nagy belmagasságú tér, mellette pedig négy szintnyi kiszolgáló zóna kap majd helyet. A felső szintre egy nagyméretű kézilabda-pálya kerül, amely a 150 fős lelátójával teljesen alkalmas lesz iskolai sportesemények, rendezvények lebonyolítása számára. A kézilabda-pálya alatti szinten egy kosárlabda-pálya lesz. Általában nem szokás ilyen nagy fesztávolságú tereket egymásra tenni, de itt ez adja a koncepció érdekességét. A nagytermek mellett szertorna- és konditerem, valamint öltözők is helyet kapnak majd a komplexumban.

Komoly napi forgalomra lehet majd számítani egy ilyen létesítményben.
Igen, az épületben a napi kötelező testnevelést és a nagyobb rendezvényeket is meg kell oldani az iskola 600 diákja számára, ezért a közlekedők alapterületén semmiképp nem akartunk spórolni. Viszonylag tágas, felülről megvilágított lépcsőházakat, és több bejáratot is terveztünk. Például hátulról, a dombról is be lehet majd jutni a felső szintre.

Az épület részben bele lesz tolva a Gellért-hegybe. Ez milyen megfontolásból alakult így?
Számunkra fontos volt, hogy az új központ ne legyen tolakodó, inkább finoman húzódjon a háttérbe az eredeti iskolaépület mellett. A helyén korábban egy téliesített sportpálya volt, melyet most fedés nélkül előrébb helyeznek. Az új sportlétesítmény a telek hátsó részére kerül, félig a hegy lejtőjébe tolva. Hogy ez a különleges elhelyezés meg tudjon valósulni, a beépítési koncepciót, sőt, a szabályozási terv módosításhoz szükséges alátámasztó anyagot is el kellett készítenünk.

A homlokzati anyaghasználat is ebből az ötletből alakult ki?
Részben igen, hisz kicsit olyan lesz, mintha a hegyoldalból kinőne egy betonkocka, ami a szikla átlényegülésének is tekinthető. De már a tervezés kezdeti fázisában is egy visszafogott, semleges, mégis esztétikailag és minőségileg is időtálló homlokzatban gondolkodtunk. Így esett a választás a finombetonra. A homlokzat különlegessége egy csipkeszerű motívum, amelynek az alsó része áttört, a felső pedig dombornyomott. Ennek a motívumnak nagyon kedves története van. Egyik megbeszélésünkön az apát úr füzetéből kicsúszott egy papírlap a saját rajzával, ahol a ciszterci logó egymás mellé helyezésével kísérletezett. Amikor megláttuk, nagyon megtetszett nekünk az ötlet. Rögtön tudtuk, hogy szeretnénk, ha ez a minta megjelenne az épületen. Egy finombetonnal foglalkozó cégnek köszönhetően mindez meg is valósulhat. A létesítmény megjelenését tekintve azt is figyelembe vettük, hogy a Gellért-hegyről rálátni a tetejére, ezért extenzív zöldtetőt terveztünk rá.
A munkálatok elkezdődtek, a tervezési folyamat lezárult. Van olyan aktuális projekt, amelyben továbbvisznek valamit a mostani tapasztalatokból?
Ahogy véget ért a tervezés, szinte másnap elkezdtünk foglalkozni egy másik feladattal, szintén a ciszterci rend megbízására. Itt is egy régi épületet kell kiegészítenünk egy új résszel, tehát sok a párhuzam a két projekt között. Még nincsenek végleges tervek, de hasonló építészeti megfogalmazáson gondolkodunk, és a ciszterci logóból kialakított csipkeminta is vissza fog köszönni.

Összes helyiség nettó alapterület: 3674,66 m²
Tervezés-kivitelezés éve: 2019-2022
Bruttó alapterület: 1548,8 m²
Bruttó szintterület: 4173,1 m²

Tervező: ÓBUDA ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ KFT.
Vezető építész tervezők:
PESCHKA ALFRÉD, NEMES BERTALAN
Építészek: GYULAI KRISZTINA,
REMENÁR TAMÁS, LIPCSEI CSILLA,
KÁKÓCZKI NORBERT,
KOVÁCS KORNÉLIA, NAGY ZOLTÁN

Megrendelő: ZIRCI CISZTERCI APÁTSÁG
Generálkivitelező: HORVÁTH
ÉPÍTŐMESTER ZRT. ÉS
POSSIBUILD KFT.

Budai Ciszterci Iskolai
Főhatóság és Kollégium

MÚLTBÓL A JELENNEK

A LÖVŐHÁZ ÉS A HARIS PARK

Szöveg: KOVÁCS PÉTER | Építészet: KOVÁCS MÁRTON DLA ÉS GÖCSEI SÁNDOR – EGYPEREGY ÉPÍTÉSZ MŰTEREM KFT. | Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

Üdvözlendő, hogy fővárosunk építészeti tendenciájában is egyre inkább hangsúlyossá válnak azon műemléki épületek, amelyek egy-egy befektetés következtében épülnek újjá, hogy a múlt egy szeletének fényét a jelenre is rávetítsék. A Marczibányi térnél található 19. századi épület újragondolása szép példája ezen folyamatnak.

Az egykori Budai Polgári Lövész Társaság épületének története egészen 1885-re nyúlik vissza, ekkor épült fel – még lövőházként – Hofhauser Antal tervezésében az a téglaépület-együttes, amely nem csupán lövőgyakorlatok helyszíneként szolgált, hanem egyúttal a társasági élet színterét is biztosította. A 20. században az épület többféle funkciót is betöltött, a folyamatos hozzáépítések és állagromlás következtében elhanyagolttá vált. Noha a század végén az épület újragondolása több alkalommal is terítéken volt, sikeres projektté végül a 2010-es években vált a Haris család jóvoltából, akik rendezvényhelyszínt és éttermet álmodtak meg a patinás helyen. Az újraépítés folyamatában nem csupán az eredeti struktúra helyreállítása volt a cél, hanem a három épület modern struktúrával történő összekapcsolása is, mindezek az Egyperegy Építész Műterem Kft. (Kovács Márton, Göcsei Sándor) tervei nyomán valósultak meg. Mivel a terület a 19. században – az eredeti struktúra felépülése előtt – a téglagyárat kiszolgáló agyagbánya telke volt,

Hofhauser reneszánsz elemekkel operáló téglaépülete minden szempontból érthető döntésnek bizonyult. A műemléki előírásoknak megfelelően a téglastruktúra ma is az épület meghatározó karaktereként van jelen, a látogatót pedig a főbejárattól megközelíthető impozáns kert, valamint a főépület régi-új textúrája fogadja. Noha eredetileg a három tömeg csupán egy tetőszerkezettel volt összekapcsolva, a kortárs újraértelmezés egy olyan kubusos szerkezetet hozott létre, amely mintegy belesimul a régi struktúrák hátterébe, a főhomlokzat felől nem dominálja a struktúrát. A Haris Park nagy erénye, hogy az elhanyagolt épületet új fénnyel, letisztultsággal töltötte meg, emellett pedig egy olyan rendezett kerttel, amely magát a környezetet is meghatározza, eleganciával tölti meg.
A hely főképp rendezvényhelyszínként működik, az enteriőrök is ezen specifikumhoz illeszkednek. Külön említésre méltó a főépületben található bálterem, amelyben a klasszikus formavilág és a kortárs belsőépítészet szép harmóniában találkozik egymással. A Haris Park az újraalkotás koncepciójában nem végez radikális megoldásokat. Nem kívánja két korszak építészetét erőteljesen ötvözni, hanem sokkal inkább egyfajta

^ A kubusos hozzáépítés nem uralja a műemléki struktúrát

« A beruházó gourmé-éttermet tervezett az északi pavilonba

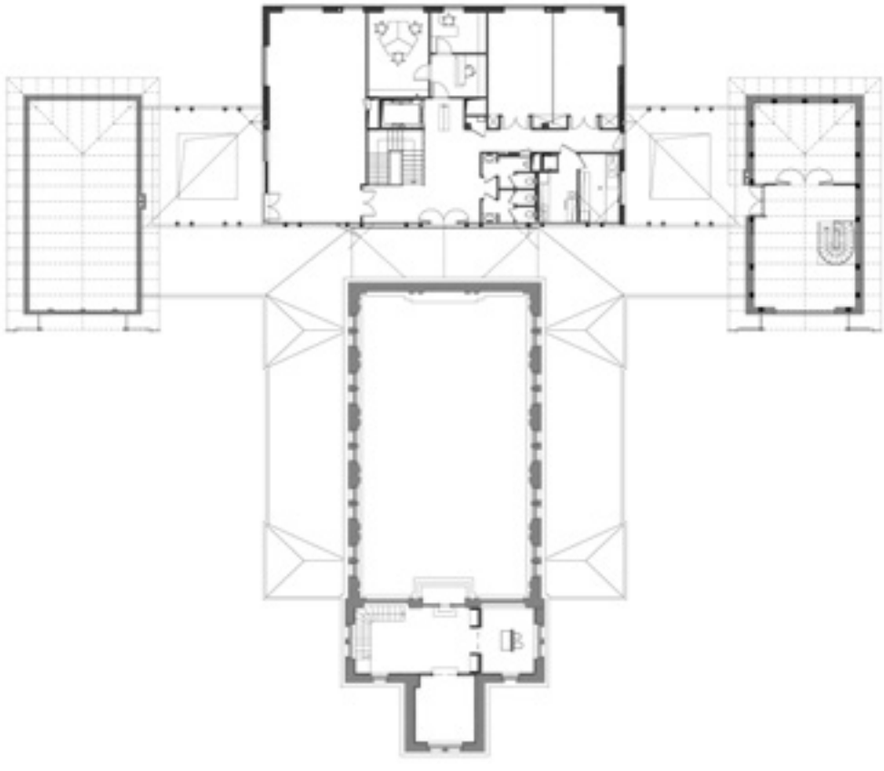

Szép harmóniában találkozik egymással a klasszikus formavilág és a kortárs belsőépítészet

alázatos gesztusként elegáns tömegkezelés-
sel új életre kelteni ezen impozáns 19. századi
épületet. Sok esetben pedig a bravúr épp abban
tapasztalható meg, hogy nem az artisztikusság-
ra helyeződik a hangsúly, hanem a múlt felé for-
dulás tiszteletteljes gesztusára, egyúttal pedig
a jelen épületfunkcióihoz történő illeszkedésre.
Ezáltal pedig nem történik az épületegyüttesben
karakterrombolás, hanem sokkal inkább
a struktúra és anyaghasználat előnyeinek
kidomborítása. Ezen építészeti habitus követ-
kezménye az az értékőrző magatartás, amely
a kerület egy illusztris házának pompáját adja
vissza mindenféle magamutogatás nélkül.

Impozáns bálterem, amely
a rendezvények számára is
eleganciát kölcsönöz

« Naturális felületek
a kialakított fürdőszobában

Tervezés éve: 2016-2018
Megvalósulás éve: 2017-2019
Nettó alapterület: 2000 m²
(1800m² + a kerti épületek 200m²)

Generáltervező: KOVÁCS MÁRTON DLA
ÉS GÖCSEI SÁNDOR
(EGYPEREGY ÉPÍTÉSZ MŰTEREM KFT.)
Belsőépítészet: SOMLAI TIBOR,
MOLNÁR ANDRÁS
(SOMLAI DESIGN STUDIO);
CSUZDI MIKLÓS, PATAI GABRIELLA
(GA DESIGN BUDAPEST)
Beruházó: HARIS PARK KFT.

^ Merész belsőépítészeti megoldások és intenzív színhasználat az enteriőrben

A műemléképületet az
igényesen kialakított kerttel

archishade
TERVEZETT ÁRNYÉKOLÁS

MODERN ÁRNYÉKOLÁS TERVEZÉS
TERASZRENDSZER SPECIALISTA
ÉPÍTÉSZEK, BERUHÁZÓK SZAKÉRTŐ PARTNERE

HARIS PARK projekt
Elforgatható lamellás kerti teraszárnyékoló-rendszer, integrált vízelvezetéssel

”A professzionális árnyékolás és szellőzés alapvetően tervezési kérdés”

TUDATOS TERVEZÉS

TÁMOGATÓ SZAKEMBEREK

KORSZAKALKOTÓ ÁRNYÉKOLÓK

INNOVATÍV SZELLŐZŐ- ÉS HOMLOKZATBURKOLATI RENDSZEREK

archishade.hu

KERETBE ZÁRT TÖRTÉNET

SZABAD GYÖRGY IRODAHÁZ — KOSSUTH TÉR

Szerző: BÁN DÁVID | Vezető tervező: VADÁSZ BENCE DLA – VADÁSZ ÉS TÁRSAI ÉPÍTÉSZIRODA
FOTÓ: BUJNOVSZKY TAMÁS

Sokáig úgy tűnt, a Kossuth tér sarkán elbontandó MTESZ-székház helyére egy mai jel kerülhet. Végül a 90 éves homlokzati terv valósult meg, ezzel jött létre a térfal egysége, e mögé pedig egy dinamikus irodaház épült.

A Kossuth térre az utókor valószínűleg mint az Országház által uralt, nagyjából hasonló arculatú épületekkel körülvett, egységes térre gondol majd. Mindez azonban egyfajta díszletet jelenthet csak, hiszen a Parlamentet körülvevő épületek változatos belső világot és históriákat rejtenek magukban. Nem kell azonban máris az utókorig előre ugrani, hiszen a szájhagyományban máris úgy terjedt el, hogy a tér dél-nyugati sarkán most átadott, Szabad Györgyről, a harmadik köztársaság első szabadon választott Országgyűlésének elnökéről elnevezett irodaházzal egy régebben megbomlott összhang, egység áll ismét helyre. Ez az egység azonban mind ez idáig csak tervrajzokon létezett, a Duna felé néző eleme sosem épült meg, így – a közhiedelemmel ellentétben – meg sem tudott semmisülni, ilyen értelemben rekonstrukcióról sem beszélhetünk.

A tér bő két évszázados története a folyamatos változásról szólt. Az első, Hild János-féle rendezési terveken piac, valamint parcellázások szerepeltek, majd helyette szeméttelep és kikötő valósult meg. A Tömő térnek elnevezett térségben évtizedekig kereskedelem és hajózás zajlott, majd 1880-ban úgy rendelkeztek, hogy ide épüljön az Országház. 1885-ben indult meg a munka, s ugyan a Millennium évében pompás átadóünnepséget szerveztek, de a Steindl Imre tervezte épület csak 1904-ben készült el teljességében. Az Országház átadását azonban jóval megelőzte a keleti térfalat alkotó két meghatározó épület, a Hauszmann Alajos-féle Kúria és Bukovics Gyula Földművelésügyi Minisztérium-épülete, majd 1911-re az összképhez a tér északi és déli szélére másik két pompás épület csatlakozott. Az egyre jobban beépülő, 1927-től Kossuth térnek ismert

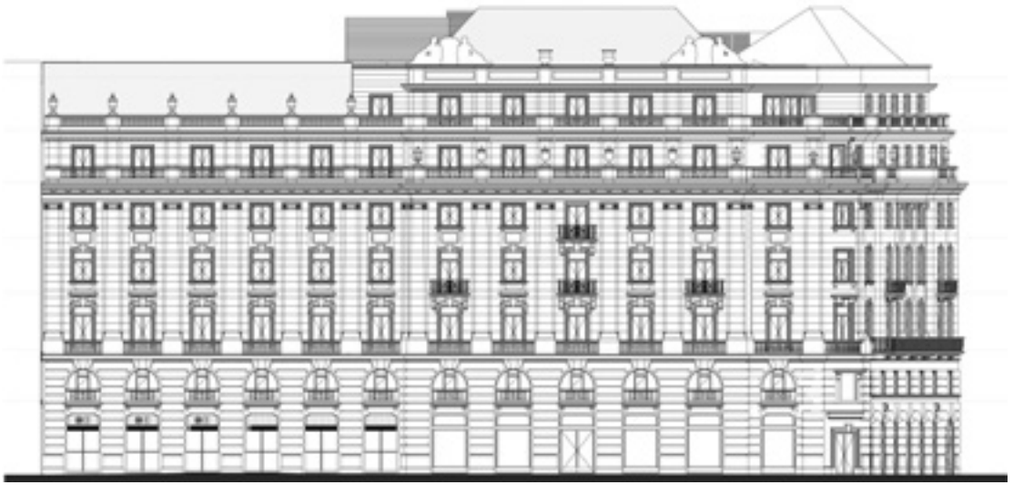
területnek azonban még mindig égetően nyitott maradt az északi és déli térfala, amire a Fővárosi Közmunkák Tanácsa ugyanebben az évben egységes homlokzati tervet rendelt, amire Hültl Dezső adott egyfajta neobarokk választ. Míg az északi oldalon egyszerűbb volt a képet: a Magyar Állami Kőszénbányák Rt. tulajdonában levő hosszanti telekre Málnai Béla egyben tudta megépíteti a vállalat nyugdíjintézetét, a túloldalon már komplikáltabb helyzet állt elő. Itt már három, különböző tulajdonban levő telket kellett volna egységesen beépíteni, de első lépésben csak a Nádor utcára néző sarokház épült meg Kollár József és Révész Sámuel elképzelései szerint, még hagyományos szerkezettel. Közel egy évtizeddel később, 1937-ben Hübner Tibor és Gyenes Lajos már a Bauhausba hajló terveivel és acélvázas szerkezettel épült meg a középső elem, a Duna-parti oldal beépítésének előkészítését azonban a II. világháború félbeszakította. A sokáig üresen álló telek alatt metróépítés kezdődött, az állomás pedig közvetlen kijáratot

A Duna-parti homlokzatra nem született korabeli terv

» A neobarokk külső egy teljesen mai belsőt rejt magában

« A korábban csak tervrajzon elképzelt egység most állt össze teljessé

› A metróállomás kijárata a portálokkal azonosul

A tér bő két évszázados története a folyamatos változásról szólt.
Az első, Hild János-féle rendezési terveken piac, valamint parcellázások szerepeltek, majd helyette szeméttelep és kikötő valósult meg.

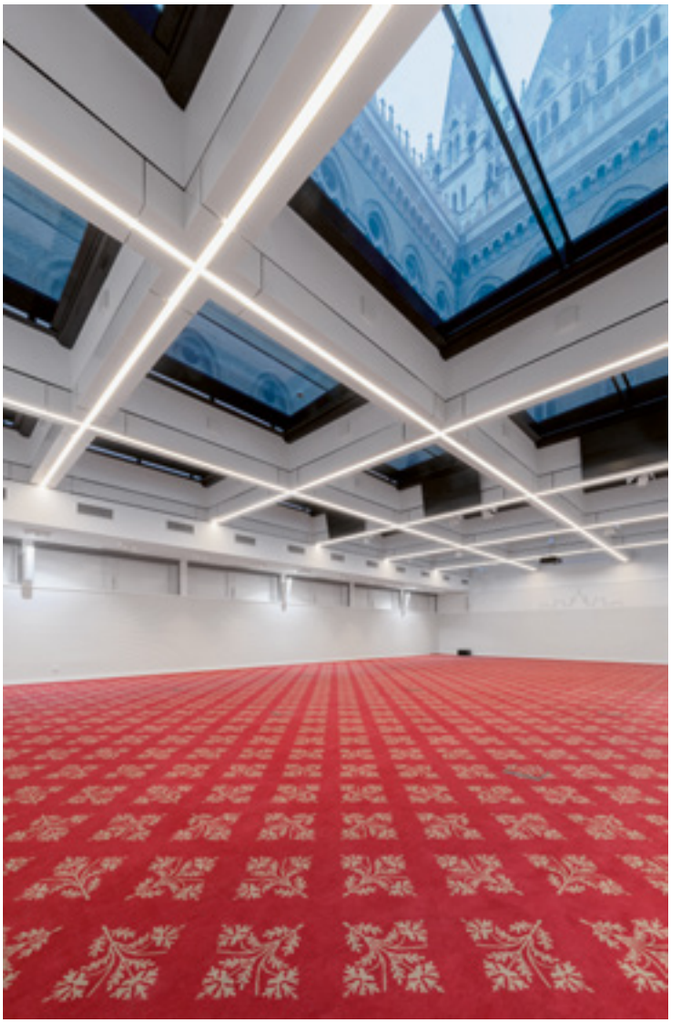

« A belső terek ritmusát a különböző nyílásméretek határozzák meg

› Műhelyből visszafogottan elegáns entrée: kapcsolódás az Országház épületéhez

kapott a térre, amit a Pintér Béla tervezte Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége (MTESZ) székházába komponáltak bele, ezzel komoly fejfájást hagyva az utókor tervezői számára.A függőleges soraival az Országházra reflektáló, 1973-ban átadott későmodern irodaház az aktív évei után az utolsó évtizedben már kihaltan kezdett az enyészeté válni. A Kossuth tér rendbetételére kiírt 2012-es kormányrendelet már számolt a sarokház felélesztésével, parlamenti kiszolgáló irodák kialakításával, amelyre ötletpályázatot írtak ki. Ekkor még a meglévő szerkezetre, de a kapcsolódó épületekhez szorosan igazodó új homlokzatban és belső térkialakításban gondolkoztak a kiírók. A sikertelen pályázat után Vadász Bence és munkatársai kaptak felkérést, hogy készítsenek különböző válaszokat ugyanerre a feladatra. Több ötlettel álltak elő, amelyek mind a Pintér-féle szerkezetet vették alapul, de a szomszédos házakkal egységes sziluettet alkottak, felvették azok vízszintes és függőleges ritmusát, mindezt pedig rizalittal kihangsúlyozva. A fejfájást leginkább a metróállomás felszíni csatlakozása, valamint a szomszédos és a MTESZ-ház eltérő ritmusa adta. Ezt megoldandó készültek többhéjú homlokzattervek. Voltak klasszikus, a Parlamentre, mások a szomszédos ház belső kialakításának Bauhaus jegyeire utalóak, de akadtak egészen merész, mai megoldások, izgalmas tetőkialakításokkal. Ugyanakkor

‹ Az Országgyűlés udvara alá konferenciaterem került

˅ Tárgyaló az irodaházban: belső tér a mai igények szerint

Nettó szintterület: 8750 m²
Tervezés: 2016-2017
Megvalósulás: 2017-2020

Vezető tervező: VADÁSZ BENCE DLA
– VADÁSZ ÉS TÁRSAI ÉPÍTÉSZIRODA
Társtervező: DÉRI DÁNIEL
– ZED STUDIÓ
Belsőépítészet: ZIMAY BALÁZS
– ZED STUDIO
Tájépítészet: KONTRA DÁNIEL
– URBAN CONCEPT KFT.
Generáltervezés: UVATERV
– VADÁSZ ÉS TÁRSAI KONZORCIUM
Beruházó: STEINDL IMRE PROGRAM NONPROFIT ZRT.
Generálkivitelező: MARKET ÉPÍTŐ ZRT.

megkezdődött a székház vizsgálata és kiderült, annak szerkezete olyan mértékben erodálódott, hogy menthetetlen, teljes bontás szükséges. Így egy minden elemében új épület tervezésére módosult a megbízás, majd a megrendelő részéről megszületett a döntés, hogy porolják le a Hültl Dezső-féle homlokzati terveket, s váljon teljessé a házsor. Vadász Bence és munkatársai így ismét egy új helyzetben találták magukat, számos tervezési nehézséggel. Ez részben a már említett belekomponálandó metrókijáratból – a metróforgalom az építkezés idejére nem állhatott le – eredt, valamint abból, hogy a dunai oldalra Hültl már nem készített terveket, így a Nádor utcára néző, 1929-es oldalhomlokzat alapján kellett megkomponálni. Az eredeti terveket követő homlokzat-kialakításban játékosságra adott lehetőséget a későbbi elemként megjelent metrókijárat kiemelése, valamifajta mai körülrajzolása, ez végül a megvalósításból elmaradt. A ház leginkább a külső és belső közötti kontrasztra épít, a neobarokk homlokzat mögé egy dinamikus, világos irodaház került, amelynek centrális pontja a két belső udvar.
A belső tér ritmusát a rendszeresen visszaköszönő három nyílásméret adja: az irodák befelé néző ablakai, a közösségi terek nagyobb üvegfalai, valamint az udvar hátsó homlokzatait képező zöldfalak, amelynek dobozai a belső udvar kialakításában is visszaköszönnek. Az alapvetően egységes kialakítású hat irodaszintet a közösségi terekben és a lépcsőházban megjelenő, emeletenként változó színezés teszi megkülönböztethetővé. A sarkokban a Parlamentre és a Dunára néző tárgyalókat, azok legtetején pedig panorámateraszt alakítottak ki.
A projekt részeként épült meg az irodaházat az Országházzal összekötő felszín alatti alagút, amelynek belsőépítészeti megoldása pár finom, derűs, animációs poént is rejt magában. Az Országházba csatlakozó alagút a korábbi műhelyek helyére érkezik, amely ezáltal szintén megújult, majd a 3. udvar alatt egy közepes méretű konferenciatermet is elhelyeztek, az északi udvar alatti, pár éve megépült hasonló létesítmény párjaként.
A maga korát hűen tükröző MTESZ - székházból mementóként csak egy, a paraszti idillt megformáló domborművel burkolt oszlopot mentettek át a nagyközönség számára is megnyíló vendéglátóhely terébe. Ezen kívül lényegében egy teljesen új ház született, amellyel a tér kétségtelenül egységes keretet kapott, de ugyanakkor elviselt volna egy ebből kiugró, karakterisztikusabb, mai lezárást is. Így a múlt és a jelen kapcsolata sokak számára rejtve marad.

A MTESZ székházból mementóként csak egy, a paraszti idillt megformáló domborművel burkolt oszlopot mentettek át a nagyközönség számára is megnyíló vendéglátóhely terébe

Hogy ne csak nézzük, de lássunk is!

Szerző: OCTOGON | Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

INTERJÚ WACHSLER TAMÁSSAL, A SIP ZRT. VEZÉRIGAZGATÓJÁVAL

Az Országgyűlés 2011 nyarán döntött a Kossuth tér átépítéséről, valamint az Országház tágabb környezetének megújításáról, és ezzel elindult a program, amely ma Steindl Imre nevét viseli. A Nemzet Főterének átadása és az ún. Wellisch palota rekonstrukciója után a déli térfal rehabilitációja kezdődött el, majd 2016-ban kormányrendelet határozott a teret övező valamennyi épület és a kapcsolódó közterületek térhez illeszkedő felújításáról. A gyarapodó feladatok végrehajtására jött létre a Steindl Imre Program Nonprofit Zrt., amely kiemelt állami projektcégként irányítja az előkészületeket és a beruházások lebonyolítását. Az egykori országgyűlési képviselőt, az építészmérnök Wachsler Tamást, a SIP Zrt. vezérigazgatóját faggattuk tapasztalatairól, aki kezdetek óta irányítja a részvénytársaságot.

A Steindl-program hatása nyilvánvalóan városképátalakító, korszakos jelentőségű. Számszakilag ez négyzetméterben, forintban, szakember-szükségletben mit jelent?

Ilyen aggregált adataink nincsenek, hiszen immár lassan kilenc év alatt annyi projekt zajlott, hogy nekem is nehéz összeszámolnom. Az első ütem még az Országgyűlés Hivatalán belül valósult meg, a továbbiakat pedig a Steindl Imre-program Nonprofit Zrt. intézi. Az első ütem tartalmazta a Kossuth tér 8 hektárnyi területének és az alsó rakpart Országház előtti szakaszának teljes, a villamospálya és jelentős közművek cseréjét is tartalmazó rekonstrukcióját, továbbá a látogatóközpont, a mélygarázs, az országházi kiállítótér megépítését. Ennek az ütemnek a részét képezték a komoly kihívást jelentő szoborprojektek is: az Andrássy-szoborkompozíció, a Tisza-szoborkompozíció és a Horvay-féle Kossuth szoborkompozíció újramintázása, a Rákóczi-szobor teljes bontással járó restaurálása, további szobrok (Károlyi Mihály, Kovács Béla, József Attila, a Kisfaludi Strobl-féle Kossuth, a Forradalom lángja) elbontása és új helyen való méltó felállítása. Ezt az ütemet négy jelentős állandó kiállítás kialakítása zárta: az Országház történetével foglalkozó bemutató az épület XVII-es udvarában épített kortárs, utófeszített vasbetonvázas üvegtetejű kiállítótérben, a magyar alkotmányos fejlődést bemutató a látogatóközpontban, valamint az 1956-os Kossuth Lajos téri sortűzre emlékező és a tér történetét és az Országház hűtését-fűtését bemutató kiállítás a két feltárt és erre a célra átalakított korabeli szellőzőalagútban. A második ütemben – az elsővel még párhuzamosan – valósult meg a Wellisch palota homlokzati és tetőidom-rekonstrukciója. Ennek az ütemnek a része – bár később történt – a MTESZ-ház bontása és a Szabad György Irodaház felépítése a metróállomás felett, és az a projekt is, amelynek eredményeképpen visszakapta eredeti külsejét – miközben új funkciókat kapott – a Balassi Bálint utcai régi országházi bérház Tisza Lajos Irodaház néven. A program keretében épült át a Vértanúk tere a Nagy Imre-szobor áthelyezésével és ehhez a Jászai Mari tér részleges rekonstrukciójával, valamint a Vértanúk emlékműve újra felállításával), közeledik a végéhez a Nemzeti Összetartozás Emlékhelye az Alkotmány utca torkolatában, zajlik az Agrárminisztérium és a Kúria rekonstrukciójának tervezése. A kormány a program feladatául szabta a Kossuth téri társasházak homlokzatának felújítását és a Vértanúk terére néző régi MFB-székház teljes homlokzati tetőidom – rekonstrukcióját is. Mindösszesen sokezer négyzetméternyi fedett és 10 hektárt messze meghaladó fedetlen tér rekonstrukciója, becslésem szerint tízezernél több ember munkájával, több tízmilliárdos költségvetéssel.

Milyen munkafolyamattal indul egy műemléki helyreállítás? Hogyan kell előkészíteni egy ilyen nagyszabú feladatot?

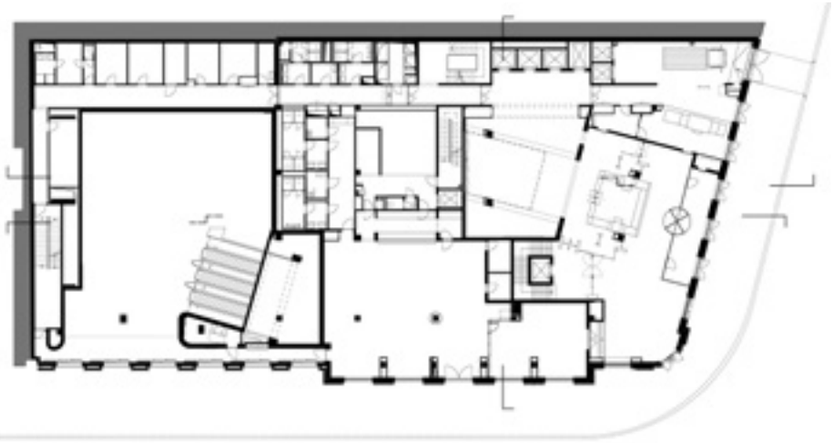
Első lépésben elkészítjük a műemléki értékleltárt, majd ennek alapján – különféle bonyolult egyeztetési folyamatok közbeiktatásával – döntik el a szakemberek, mit érdemes helyreállítani az épületen. Ez a kiindulópont. Itt kell a szükséges egyensúlyt megteremteni a funkcionális igények és a műemléki védettségből következő speciális szempontok között.

Ez vonatkozik mind a külső, mind a belső helyreállításra?

Igen. Egy műemlék az egy műemlék: egy helyrajzi számon szerepel a műemléki nyilvántartásban, egységes engedélyezési eljárás vonatkozik rá. Ez azonban nem jelenti azt, hogy egy műemlék épület minden egyes köve, nyílászárója, tetőcserepe in situ érték, helyben védendő. A műemléki értékleltárból az is szétszálazható, hogy egy adott épületből mi az, amihez nem lehet hozzányúlni, és melyek azok az esetleg utólag hozzátoldott, -épített, rárakódott részek, amelyek nem annyira értékesek.

Jellemzően általában mennyi eredeti dokumentáció maradt meg a program által kezelt épületekből?

Többnyire nem sok. Az Országház esete kivételesnek mondható, hiszen az eredeti tervek nagy része megmaradt, az Országház Tervtárában ezek rendelkezésre állnak, sőt, több tízezer oldal értékes információkat tartalmazó különféle bizottsági jegyzőkönyv is. De olyan esettel a saját praxisomban még nem találkoztam, hogy egy műemléki védettséget élvező épület valamennyi eredeti dokumentációja rendelkezésre állt volna.

Wachsler Tamás és Török András közös munkája *A nevezetes magyar Országház és a tér, ahol áll* című kötet, amely 366 oldalon avatja be az olvasót Országház tervezésébe, építésébe, és jó pár eddig nem, vagy alig ismert régi képet is közöl. Önállóan jegyzi a *TÉR-KÉPEK – A budapesti Kossuth Lajos tér újjáépítésének krónikája 2012-2014* című, a saját fotóival illusztrált albumot.

Az Agrárminisztériumról például minimális mennyiségű rajz, terv és dokumentáció maradt meg.

Ilyen esetben nem a meglévő állapotot kell hitelesnek tekinteni?
Nem feltétlenül. Egyrészt egy sor nagyon fontos információ kinyerhető magából az épületből a felmérés, adott esetben roncsolásos vizsgálat során is. A restaurátori vélemény is rengeteg olyan érdekességet tár fel – burkolatok, anyaghasználat, vakolatok, festékek és még sorolhatnám –, amelyből jó közelítéssel következtethetni lehet az eredeti állapotokra. Aztán rengeteg információt lehet összebogarászni a régi fotók elemzésével is. Egy szó mint száz, még akkor sem tapogatózik sötétben a tervező, ha látszólag csak levegőt markol a tervek hiányában. És egyáltalán! Mit értsünk eredeti állapoton? Az a védendő, helyreállítandó állapot, amely a ház átadása pillanatát rögzíti? Mi van azokkal az elemekkel, amelyek az idő során kerültek – maradandó értékeket hordozva – az épületre. Vagy azokkal az elemekkel, amelyeket azért bontottak el, mert utólag derült csak fény a haszontalanságukra vagy a feleslegességükre? Nincsenek sablonok, minden egyes esetben mérlegelni kell, milyen állapot elérése a cél.

A munka melyik eleme bizonyul általában a legbonyolultabbnak?
Nem nagyon lehet ilyen sorrendet felállítani. Például nagyon nehéz megtalálni az egyensúlyt a már említett jelenkori funkcionális igények – amelyeket gyakran szabványok és jogszabályok is alátámasztanak – és a műemléki védettségből következő speciális szempontok között. Jelenleg a Kúria épületén dolgozunk, ennek tervezése zajlik. Ha teljes egészében az eredeti térstruktúrát akarnánk helyreállítani, akkor az épület alkalmatlan lenne a mai bírói szervezeti struktúra befogadására. Mindemellett az épület olyan értékeket hordoz, amelyeket minden körülmények között meg kell őrizni, még akkor is, ha ez a gyakorlati használat lehetőségeit korlátozza. Mondok példát is. Az a Lotz-freskóval díszített pazar aulát bizonyosan „használhatóbbá” lehetne tenni, ugyanez igaz az emeleti díszteremre is, de nyilván fel sem vetődhet, hogy ezeknél a tereknél ne az eredeti állapot fenntartását és helyreállítását tűzzük ki célul. Ugyanakkor a hátsó, Vajkay utcára néző traktusban, a mélyföldszinti terekben akkor sem lenne feltétlenül szükséges helyreállítani az eredeti burkolatot, ha pontosan tudnánk, hogy ott milyen anyagokat használtak eredetileg. Az egyik fő nehézség tehát az egyensúly megtalálása. A másik, jellemzően igen problematikus elem a műtárgyak és az ingóságok felkutatása és alkalmasint a visszaszerzése, valamint az épületben történő elhelyezése. Hol van egy kép, egy bútor, amelyről bizonyosan tudjuk, hogy itt és volt? Vissza lehet-e hozni? Viszsza kell-e hozni? A harmadik inkább technikainak tűnő kérdés a plasztikai munkák,a szobrok helyreállítása. Az Agrárminisztérium – korábban Földművelési Minisztérium – homlokzatát nagyon sok szobrászati elem díszítette, amelyeket az épületről, egy meglehetősen korai időszakban, a 20. század elején, levettek.
A Klösz-féle felvételeken még látszanak. Az ilyen elemeknek a megmintázása és újra-előállítása szokatlanul bonyolult feladatot jelent még akkor is, ha volt már lehetőségünk itt, a Kossuth téren rutint szerezni ebben.

A Kúria épületében az aula és a díszterem funkciója megmarad? Továbbra is nyitott köztér marad? Látogatható lesz?
Szerintem ez nem kérdés, természetesen látogatható marad. A Kúriával kapcsolatban jelenleg a legnagyobb fejtörést az okozza, hogy hogyan „sámfázzuk be” az épületbe a jelentősen megnőtt bírói szervezetet, ezzel együtt fel sem vetődik, hogy az épület egyes kitüntetett tereit elzárjuk a közönség elől. De például a tetőterében esetleg el lehet helyezni olyan funkciókat, amilyeneket ez az épület még sosem szolgált ki. A funkcióváltásra egyébként jó példa a Steindl Imre Programban létrejött két új országházi tér kialakítása. Az egyik az északi XVII-es udvarban az Országház-történeti kiállítás tere, a másik a déli III-as udvarban frissen kialakított előadóterem. Ezek sohasem léteztek, nyitott udvarok voltak. Azzal, hogy ezeket a sosem használt tereket lefedtük, új lehetőségek is születtek egy műemléki védettségű épületben.

Kezdetben csak a Kossuth tér került az iroda látókörébe. Most már a környező utcák is célterületnek számítanak. Tervezik a további terjeszkedést?
Vannak elképzelések. Ahogy már említettem, a korábban a Kossuth Lajos téren állt szobroknak új helyet kellett keresni Siófoktól az Olimpiai parkon át az Orczy kertig. Ennyiben a program túlnyúlik a Kossuth téren és közvetlen környezetén. Hogy milyen további programokba vágunk még bele, az függ egyrészt a kormánytól, másrészt a cég felett tulajdonosi jogokat gyakorló Országgyűlés Hivatalától. Sok minden áll előkészítés alatt. Annyi konkrétumot mindenesetre elmondhatok, hogy három fő irány is kirajzolódik

a további fejlesztéseket illetően, és nem is mindegyik érinti a Kossuth tér közvetlen környékét.

Eszerint nincs is tervezett zárása a programnak?
Ezen nem gondolkodunk.

A műemléki rekonstrukciók esetében elég gyakori, hogy a tervező keveri a modernet a hagyománnyal. Nem volt igény Önben, hogy erősebb kortárs nyomot hagyjon az épületeken?
Egyrészt nem tekintem úgy, hogy én hagytam volna nyomot bármin is. Az én feladatom az, hogy a döntéshozók és a megvalósítók (tervezők, kivitelezők) közötti kommunikációt biztosítsam, döntéseket kezdeményezzek, illetve nyilván magam is hozzak. Ahol ennek helye volt, ott kortárs elemek jöttek létre: ilyenek a korábban említett új terek az Országházban, a látogatóközpont, minden szempontból 21. századi a Szabad György Irodaház belső kialakítása. Sőt, a Kossuth tér rekonstrukciója maga – a szobroktól eltekintve – kifejezetten kortárs tájépítészeti gesztus volt. Nem kérdés, hogy az épülő Nemzeti Összetartozás Emlékhelye is ízig-vérig kortárs megoldás. A két, most tervezés alatt álló épületben is lesznek ilyen részletek.

Ebben van személyes elköteleződés is?
Nyilván van valamennyi.

Melyik a szíve csücske?
Mindegyik. Mindegyikben benne vagyok, és mindig az éppen aktuális. Most épp a Nemzeti Összetartozás Emlékhelye.

Számos építészirodával és kivitelezővel dolgoztak együtt. Milyen tapasztalatokat szerzett a hazai szakemberekről, cégekről?
A hazai szakemberekkel az a legnagyobb probléma, hogy kevesen vannak. A szakemberhiány a legutóbbi évek meghatározó tapasztalata. Olyan mértékben felpörgött az építőipar, hogy úgy tapasztalom, mindenki minimum három helyen dolgozik, és így nehéz azt elérni, hogy ez az állapot ne menjen a minőség rovására. Úgy hiszem, hogy eddig sikerült ezt a problémát kiküszöbölnünk, bár időnként csak jelentős konfliktusok árán. Összességében a magyar szakemberek a szó pozitív értelmében mindenre képesek.

Melyik projekt áll a szívéhez a legközelebb?
Nem volt olyan feladat a Steindl-programban, amelyet ne imádtam volna. Van persze egy sajátos dinamikája ezeknek a feladatoknak. Amikor elkészülünk, először csak azt látom, mit kellett volna másképp, jobban, alaposabban csinálni. Amit persze rajtam kívül nem nagyon tenne szóvá senki. Azután lassan újra beleszeretek minden egyes elembe.

Mit és hol csinált volna másképp?
Maradjon ez az én titkom. De ezek inkább csak apróságok: anyaghasználat, felületkezelés, effélék. De összeségében elégedett vagyok.

Túl a szimbolikus üzeneteken, mit kap a jelen és a jövő városlakója, látogatója a Steindl-programtól?
Erre a legautentikusabb válasz a következő statisztikai adat lehet. Bár a tervezett országházi látogatóközpont-kapacitást jelentősen a korábbi látogatószám fölé lőttük be, és a kivitelezés során ismét emeltünk ezen a számon, végül kiderült, hogy még ez is kevés lett. A végeredmény a legoptimistább elképzelésnél is sokkal népszerűbb. Hogy mit ad a városnak a Steindl Imre Program? Egy ékkőnek – az Országháznak – ad olyan foglalatot, amely kiemeli annak szépségét.

A Szabad György Irodaház nagyobbik belső udvarának idővel két fala is bezöldül majd

Unikális feladat az ország főterén

INTERJÚ A MARKET ÉPÍTŐ ZRT. MUNKATÁRSAIVAL, VESZELÁK PÉTERREL ÉS TÓTH GÁBORRAL

Szerző: PESTI MONIKA | Fotó: DUDÁS SZABOLCS

A Szabad György Irodaház kivitelezése még a Market Építő Zrt. sok jelentős épületen tapasztalatot szerző szakemberének is különleges kihívást jelentett, méghozzá több szempontból: a modern irodaház elé egy historizáló homlokzatot kellett felépíteni mai technológiával és szaktudással, egy országos jelentőségű helyszínen, ráadásul a metrólejárattal szoros kapcsolatban. A részletekről Veszelák Péter műszaki igazgatót és Tóth Gábort, a projekt műszaki előkészítőjét kérdeztük.

Az a mesterségbeli tudás, ami egy kőművesnek vagy egy kőfaragónak a 20. század első felében – amikor Hültl Dezső az épület homlokzatát megtervezte – még megvolt, a II. világháború után eltűnt az építőiparból. Hogyan tudták a mai körülmények között megvalósítani ezeket a terveket?

V. P.: Ez egy nagy kihívás volt a számunkra. Bár a Marketnek komoly tapasztalata van a régi, műemléki épületek terén, mint például a Hotel Moments az Andrássy úton vagy a Párisi Udvar, itt most nem felújítani kellett egy historizáló homlokzatot, hanem egy teljesen új szerkezetként megépíteni, így ez egy unikális feladat volt. Ráadásul közvetlenül a már meglévő Hültl-homlokzat mellett kellett ezt megoldani, annak méreteit és formáit tökéletesen rekonstruálva. A homlokzat döntő része süttői kemény mészkőből készült, azok a részek pedig műkőből, amelyek a szomszédos épületen is ebből vannak. Ma már valóban nagyon kevés olyan szakember van, aki ezekhez az anyagokhoz, szerkezetekhez ért. A kőfaragó munkákban a Reneszánsz Zrt. volt az alvállalkozónk, a műkő szerkezeteknél pedig az Ornamentika Kft., az országban jelenleg náluk vannak olyan mesterek, nem túl nagy számban, akik ilyen munkákat el tudnak végezni.

T.G.: Természetesen nem követhettük száz százalékban a 20. század eleji, hagyományos építéstechnikát, az építőipar azóta teljesen átalakult, itt a tartószerkezet nem tégla-, hanem vasbeton fal. A teljes falszerkezetnek a mai követelményeknek kell megfelelnie, a historizáló kőburkolat alatt egy modern, átszellőztetett szerkezet van, amelynek szigetelési és rögzítéstechnikai kérdései rendkívül komoly szakmai kihívást jelentettek nekünk és a szakvállalkozóknak is. Statikai szempontok miatt a kváderkövek könnyített kivitelben, üregesen készültek. Az oszlopok tartószerkezetét eredetileg egy vasbeton gyűrű adta volna, azonban a Market-csoporthoz tartozó Moratus Kft.-vel együttműködve végül is arra a megoldásra jutottunk, hogy ehelyett egy utófeszített szerkezetet alakítunk ki, a mészkő körgyűrűket összefeszítő rudakkal. Ahogy ebből a példából is kiderül, itt nem lehetett rutinból dolgozni, hanem végig sok gondolkodásra, kísérletezésre, kreativitásra volt szükség.

Az épület helyszíne, a Kossuth tér is kivételes: az ország főtere. Itt, gondolom, még a szokásosnál is sokkal feszesebb organizációra volt szükség.

V.P.: Így van, nagyon oda kellett figyelni, hogy csak a legminimálisabb felfordulást okozzuk. Az organizációs tér igen szűkös volt, rendkívül fegyelmezetten kellett dolgozni, folyamatos zaj- és por-monitoring mellett. Figyelembe kellett vennünk az olyan eseti igényeket is, mint a diplomáciai látogatások. Az irodaházból az Országházba vezető alagúttal összefüggésben a Parlamenten belül is folytak munkák, ezek az épület történelmi jelentősége és a biztonsági szempontok miatt is még nagyobb figyelmet igényeltek.

T.G. A Parlament épületében létrejött új terek nagyon attraktívak. Az eredeti, megtisztított téglafalakat és -boltozatokat, a flóderezéssel felújított nyílászárókat modern belsőépítészet, világítástechnika és épületgépészet egészíti ki. Az sajnos nem volt elkerülhető, hogy a nemrég kialakított Kossuth térhez is hozzányúljunk: az alagút nyíltárkos módszerrel épült, amelynek következtében bontási, kitermelési, átalakítási, majd helyreállítási munkákat kellett végeznünk. A villamos közlekedés korlátozása is elkerülhetetlen volt, de ezt az időszakot igyekeztünk a lehető legrövidebbre leszorítani, így csak egyetlen hónap volt, amíg nem járt a villamos. Ezt azzal sikerült elérnünk, hogy előregyártott keretelemeket alkalmaztunk az alagút adott szakaszán.

A historizáló homlokzat mögött viszont egy modern irodaház van.

T. G.: Az irodaház a legigényesebb anyaghasználattal és a legkorszerűbb megoldásokkal épült. hogy csak egy példát említsek: kishőmérsékletű mennyezetfűtéssel és -hűtéssel, amelynek a volumene és az egységesített vezérlése egyedi jellegű és speciális feladatot jelentett a szakvállalkozóknak is. Vagy ugyancsak említhetném az automata öntözőberendezésekkel ellátott zöldtetőket és zöldfalakat is.

Az épület közvetlen kapcsolata a metróval bizonyára szintén okozott nehézségeket.

V.P.: A metró bejárati csarnokának födémén a komplett rétegrendet fel kellett újítani, a vasbeton lemezig mindent visszabontottunk. A napi utasforgalom biztonsága érdekében egy belső védőtetőt építettünk ki, és így sikerült is a majdnem folyamatos működést biztosítani, csupán két- hónapos üzemszünetre volt szükség. Magát a metró bejárati csarnokát is felújítottuk.

Személyesen hogyan élték meg azt a munkát, milyen szerepet játszott a szakmai pályafutásukban?

V.P.: Egy nagyon bonyolult, sok szakágra kiterjedő feladat volt, amit, úgy érzem, hogy kompromisszummentesen sikerült megoldani, így jó szakmai lelkiismerettel zárhatjuk a projektet. Rendkívül intenzív munkát kellett folytatni, ráadásul egy olyan időszakban, amikor az építőipar munkaerőhelyzete nem volt éppen a csúcson. Örülök, hogy ezzel az épülettel zárhattam a szakmai pályafutásomat, ugyanis nemrég nyugdíjba vonultam. Mindenképpen meg kell köszönnöm az összes kollégám munkáját is, azokét is, akik az irányításban vettek részt, és azokét is, akik a konkrét szakmunkákat végezték, csúcsidőben több mint 200 ember dolgozott az épületen.

T. G. Számomra a szakmai pályafutásom meghatározó szakasza volt ez az építkezés, annál is inkább, mert a Parlament a kedvenc épületem, így büszke vagyok arra, hogy részt vehettem ebben a munkában, én is hozzátehettem valamit. És ezt az érzést csak fokozta, amikor az irodaháznak az állványzat mögül lassan előbújó homlokzatához a járókelők is gratuláltak nekünk.

ULTRALIGHT MÉSZKŐHOMLOKZAT

A mészkőhomlokzat innovatív megközelítése, avagy fókuszban a kikönnyített kőtechnológia előnyei

Az Országház épülete mellett, a Kossuth téri metró kijáró feletti 1972-ben épült MTESZ székház felett eljárt az idő. A helyére épülő Országgyűlési Hivatal irodaházára az 1928-as tervek és a szomszédos épület szerinti kőburkolat került. A metró kijáró feletti vasbeton szerkezet korlátozott teherbírása miatt hagyományosan tömbkőből épült falazott homlokzat megépítése nem jöhetett szóba. Statikusok meghatározták a homlokzatburkolat lehetséges összsúlyát, mely szerint a tömbkő homlokzat súlyát több mint a felére kell csökkenteni, úgy hogy a hőszigetelt vasbeton falra rögzített hátul kikönnyített tömbkő hatású kövek visszaadják a tér egykori hangulatát.

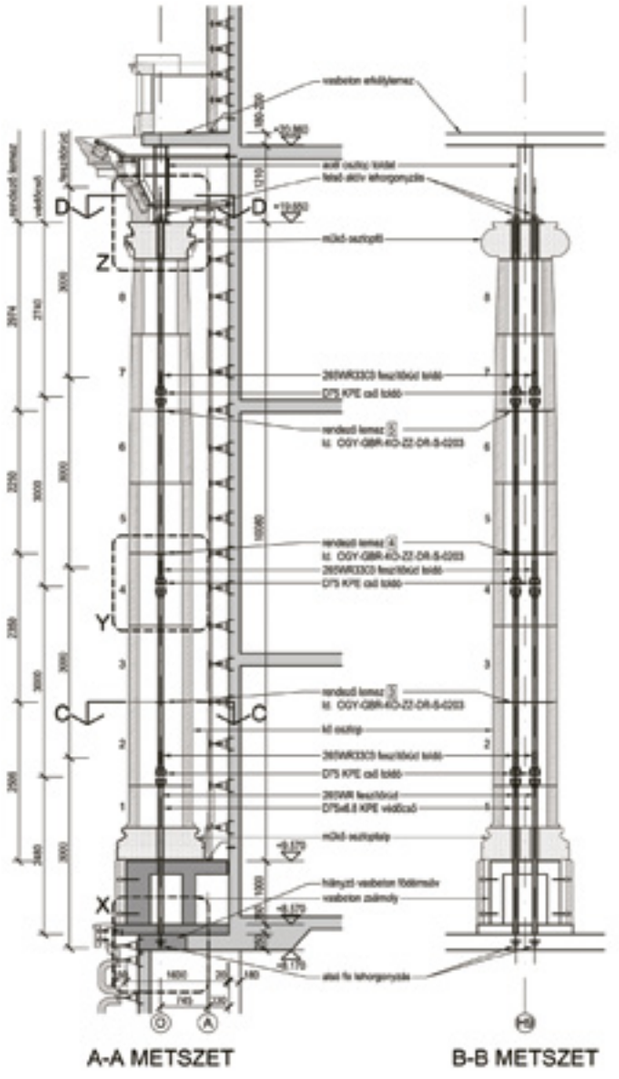

Nagy kihívást jelentett mind a tervezők, mind a kivitelezők számára az általánosságban 8-10 cm falvastagságúra visszafaragott tömbkövek rozsdamentes egyedi konzolokkal, kapcsokkal történő rögzítése az átszellőztetett homlokzatburkolatra. A gyártmány tervezés során mindig szem előtt kellett tartani, a statikusok által meghatározott homlokzati összsúlyt, figyelembe véve az épületszerkezeti tervezők legújabb szabályozásoknak is megfelelő hőszigetelési, víz-, lég és párazárási elvárásait.

Az oszlopok eredeti tervek szerint vasbetonszerkezetre kapcsolt dongaburkolatú megoldással készültek volna, így a szomszédos épülettől eltérően függőleges fugák csökkentenék az összképet. A statikus tervezők a földrengés elleni EUROCOD számítások alapján kezdetben ragaszkodtak a vasbeton maghoz. Az oszlopgyűrűk falhoz való visszakötését nem tartották elegendőnek, ezért javasoltuk a Nemzeti Színház két egyedülálló oszlopainál már jól bevált összefeszítés lehetőségét, melyet azzal a feltétellel fogadtak el, ha minden egyes tömbkövet röntgen vizsgálattal ellenőrzünk beépítés előtt, a rejtett repedések elkerülése érdekében.

A főpárkány többszázkilós köveinek rögzítésére minta szerkezetet építettünk, mely alapján erősíteni kellett, az ugyan teherbíró, de több millimétert lehajló háttérszerkezeten. A tervezett háttérszerkezet tervezésénél fontos szempont volt, hogy a vasbeton szerkezet szabványos tűrése miatti néhány centiméteres pontatlanságok kiküszöbölhetőek legyenek, az acélszerkezet hőmozgása ne okozzon a kőben káros feszültséget és az épületdilatációnál a két szerkezet külön mozoghasson.

A homlokzatburkolatnak az új tűzvédelmi előírásoknak is meg kellett felelnie. Az ablakok körüli átszellőztetés lezárásával lehetett a katasztrófavédelemnek is megnyugtató megoldást adni. Organizáció tanulságai is kiemelkedően fontosak, hiszen az elenyésző 3 cm-es lapburkolatot leszámítva, minden kőelemet daruval kellett megemelni, mivel a könnyítések ellenére is száz kilogramm feletti kőelemeket mozgattunk a beépítés során.

Az állványzat lebontása után az eredeti terv szerinti homlokzati kép ellenzői elcsendesültek, az elénk táruló kép magáért beszél.

Kamondy Tibor
Reneszánsz Zrt. főmérnöke

RENESZÁNSZ
KŐFARAGÓ ZRT.

Reneszánsz Kőfaragó Zrt.
2096 Üröm, Fő u. 1.
(+36-26) 550 550
www.reneszánsz-zrt.business.site

Árnyékolás a hangulatomnak megfelelően.

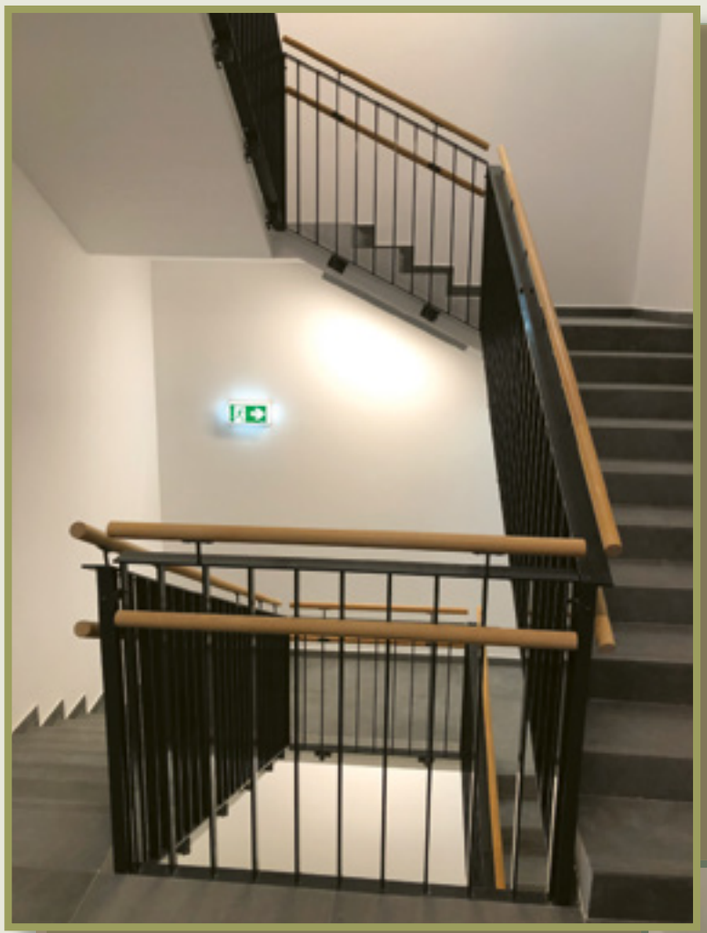
budapest@hella.info
www.hella.info

HELLA
Zsalúziák. Napellenzők. Redőnyök.

nordikal
alumínium az építészetben

Nordikal Tervező és Szolgáltató Kft.
Alumínium nyílászárók, függyönfalak tervezése, gyártása, kivitelezése
1117 Budapest, Alíz utca 1. B/fsz.
Web: www.nordikal.hu
E-mail: iroda@nordikal.hu

T-BRASS
ÉPÍTŐIPARI ÉS KERESKEDELMI KFT.

T-Brass Építőipari és Kereskedelmi Kft
1031 Budapest, Áldomás utca 39.
361/250-27-11 • Fax: 361/454-13-41
brass@brass.hu • www.brass.hu

cool HŰTÉSSEL A fire ELLEN

Vizes hűtésű tűzgátló függönyök

Coolfire-Superfire EI vizes hűtésű függönyök esztétikusan integrálva a környezetükben

Megtisztelő feladat egy műemléki épület tűzvédelmét biztosítani, egyesítve a modern technológiát múltunk építészeti megoldásaival! A Szabad György Irodaház tűzszakaszain a Coolfire Kft. installálta a Coolfire-Superfire EI vizes hűtésű függönyeit, mely egy új innováció, teret ad az építészeti elképzeléseknek, nagyobb, szabad nyílásokat biztosít az eddig piacon lévő lehetőségekhez képest, kis helyigényű, könnyen elrejthető, filigrán szerkezet.

Alkalmazkodva az épülethez, falra szerelt, illetve burkolatba rejtett megoldásokat alkalmaztunk! A termék kiemelkedő jellemzője a 3,8 liter/m²/perc hűtési vízigény védett oldalanként!

A fenti érték kategóriájában kiemelkedő, alacsony vízigényével költséghatékony megoldást biztosít, elkerülve a drága gépészeti berendezések alkalmazását, mint például a víznyomásfokozók stb.

A Coolfire függönyök elektromos működésűek, tűz esetén gravitációs zárással!

coolfirem
az áttetsző tűzvédelem

Coolfire Kft.
1097 Budapest, Illatos út 13.
Tel.: 36-20-283-9404
Email: info@coolfirte.hu
www.coolfire.hu

TERMÉKEINK:

FÜSTGÁTLÓ AUTOMATA FÜGGÖNYÖK, FÜSTKÖTÉNYEK

Termék	Osztály
Fix füstkötény	
Coolfire - Smoke DA-FIX	D180, DH30
Automata - Leereszkedő füstkötény	
Coolfire - Smoke DHA	DH180, Sa
Coolfire - Smoke DA	D180, Sa
Coolfire - Smoke Z harmonika	D120, DH120, Sa
Coolfire - Smoke EV menekülő	D 180, Sa
Automata - Horizontális füskötény	
Coolfire - Smoke H	D120, DH120, Sa

TŰZGÁTLÓ ÉS FÜSTGÁTLÓ FÜGGÖNYÖK

Termék	Osztály
Automata - Leereszkedő tűzgátló függöny	
Coolfire - Fire E	E180, Sa
Coolfire - Fire EW	E180, EW180, Sa
Coolfire - SuperFire EI	EI180, Sa
Coolfire - Fire Z (harmónika körülzárás)	E120, EW20
Coolfire - SuperFire Z EI	EI120
Automata - Horizontális tűzgátló függöny	
Coolfire - Fire H	E120, EW60, Sa

TARTÓS NÖVEKEDÉS BIZTOS ALAPOKON

A Galonics és Ivanics Kft. a Nemzet Főterének felújításán dolgozott

Minden vállalkozás életében jelentős alkalom, amikor olyan projekben vehet részt, mint a Szabad György Irodaház felépítése a Nemzet Főterén, a Kossuth Lajos téren. Különösen igaz ez a 2012-ben alapított, és azóta töretlenül, lendületesen fejlődő cégre. Az esztergomi székhelyű Galonics és Ivanics Kft. büszke a többéves gyakorlattal bíró szakembergárdájára, amely a bonyolultabb építészeti álmok megvalósításában is partner tud lenni. A tartósan reklamációmentes teljesítések eredményeképpen a cég már milliárdos nagyságrendű szerződések birtokában áll helyt az egyre komolyabb volumenű projektekben.

Partnereik névsora mára igazán impozánssá bővült: Market, Strabag, WHB, CTP, Takenaka, HB Reavis, GSE.

Referenciáik:
Bosch (Budapest): szárazépítés, CEU (Budapest): szárazépítés; NISSIN gyár (Kecskemét): szárazépítés, festés; General Electric (Veresegyház): szárazépítés, festés; SPITZ Villa (Budapest, Andrássy út): szárazépítés; DANA gyártócsarnok (Győr): szárazépítés, festés, hideg-meleg burkolás, belső ajtók; Autóneum (Komárom): szárazépítés, festés, hideg-meleg burkolás, belső ajtók; Goodmann csarnok (Üllő): szárazépítés, festés; Szabad György Irodaház (Budapest, Kossuth tér): szárazépítés; Duna Terasz Prémium lakások (Budapest): szárazépítés, hidegburkolás.

A Galonics és Ivanics Kft. hitvallása egyszerű:
A szervezettség meghozza gyümölcsét! Talán ennek is köszönhető, hogy egyre többen akarnak a cég munkavállalói lenni – és ez roppant ritka hír a mai szakemberínséges időkben.

Galonics & Ivanics

Galonics & Ivanics Kft
2500 Esztergom, Lőrinc utca 3. 1.em 1.ajtó

MAGYAR BÚTORTERVEZŐK STOCKHOLMBAN

OCTOGON ARCHITECTURE &DESIGN

A MOME Formatervező Tanszéke másodszor vett részt a világ egyik legnagyobb bútorkiállításán, a Stockholm Furniture and Light Fairen. Az ötnapos rendezvény három nagyobb részből áll, melyek közül a Greenhouse szekcióban mutatkoznak be a legfrissebb fiatal tervezők és a legkreatívabb designiskolák. Itt kapott helyet a MOME Forma standja, ahol 11 végzős és frissen végzett hallgató bútor- és lámpaprototípusa került bemutatásra, köztük 3D-nyomtatott szék, személyre szabott asztalok, pihenő- és tárolóbútorok, valamint új innovatív tervezési megoldásokat felsorakoztató világítótestek. Az egyetemi hallgatók hazai és nemzetközi láthatóságának növelését a Design Intézet tanszékei első számú célkitűzésüknek tartják, ezért egyre több lehetőséget és felületet biztosítanak a diákok külföldi bemutatkozására. A tanszék Bútortervezés Programja keretében létrejött munkákat a kísérletezéssel elért új szerkezeti megoldások, izgalmas formaalakítás, és meglepő anyagtársítások jellemzik. A tervezési feladatok fókuszában a műhely-centrikus tervezés, és a hagyományos technikák újraértelmezése áll. A leendő bútortervezők folyamatos modellezések révén minden projekt végén eljutnak a prototípus és műszaki tervek elkészítéséig.

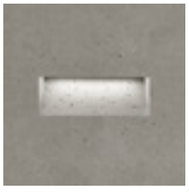
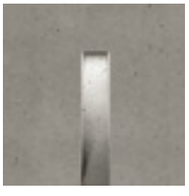
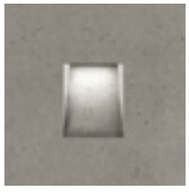
TELJES CIKK ITT »
WWW.OCTOGON.HU

Ghost, just light.

The Ghost line represents a revolution in the way of conceiving outdoor lighting. It works by "subtraction" rather than "addition": no visible lighting fixture is added to the building's structure, but on the contrary it consists in a void filled with light.
Marc Sadler, the prestigious designer who signed this innovative range of products, describes its essence:

"The light blade comes from the concrete. When it's off, it disappears. No artifice, just a cut in the concrete with brutal and magic inspiration: actually a technical prodigy, directly casted into the concrete, the product of a sophisticated and invisible genius to fuse architecture and light in a natural way".

Design Marc Sadler

Be light Kft.
H-1025 Budapest
Szépvölgyi út 146
www.belight.hu

Product video guide

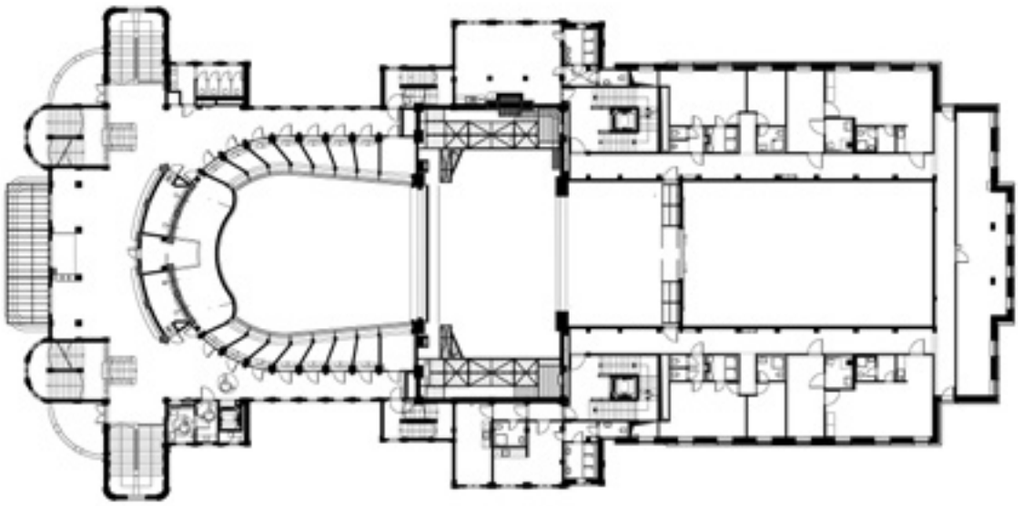
REPRÍZ

FELÚJÍTÓ ELŐADÁS

Szerző: TORMA TAMÁS | Építészet: IFJ. LŐRINCZ FERENC (vezető tervező),
L. BALOGH KRISZTINA (műemlékvédelmi tervező)
HAVAS IVÁN (generál építész tervező)– ARKER STÚDIÓ KFT.
Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

Az 1911-ben épült kaposvári színház egy park közepén, az állomással szemben áll. Nem a természetes tereplejtés irányába – amely a déli lenne – fordul, hanem nyugatra, a központhoz vezető utcára. Itt köszön be rögtön a felújítás egyik látványos eleme: a színházépületet lefelé is bővítették két szinttel, az új főbejárathoz egy lefelé vezető rámpa vezet. Nosztalgia 1) a bejárat előtt a kaposváriak talán legnagyobb hatású előadásából, az 1981-es *Marat/Sade*-ból származó legendás utcakő van beépítve.

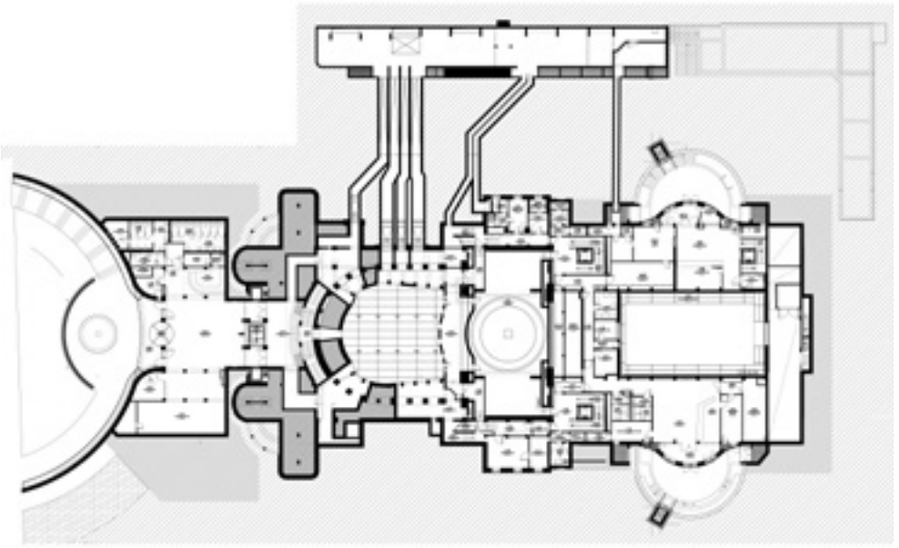
Peter Weiss 1964-ben írt drámájának pontos címe: *Jean-Paul Marat üldöztetése és meggyilkolása, ahogy a charentoni elmegyógyintézet színjátszói előadják de Sade úr betanításában.* A darabban azt a bizonyos utcakövet – így siratva a forradalmat – a Kikiáltót játszó fiatal Máté Gábor tartotta a kezében. Nem vagyok egy nagy színházas, de ha meg kellene számolnom a legemlékezetesebb színházi élményeimet, ez dobogós lenne. Aki nem élt felnőttként a rendszerváltás előtt, azoknak nehéz elmagyarázni, mit jelentett egyetemistaként lebuszozni Kaposvárra és a végén – közvetlenül azután, hogy a Kikiáltó megjelenik azzal a kővel, miközben a háttérfüggönyön a Corvin köz sziluettjét véltük felfedezni – borzongva eggyé válni a félóráig, állva tapsoló közönséggel.
A Weiss-dráma afféle áthallásos színdarab, olyan színház a színházban, ahol a forradalom gyermekei, ápolók és betegeik (a két véglet képviselőivel, a forradalmár Marat-val és a szexuálforradalmár de Sade márkival) a forradalmat játsszák újra mint valami osztályharc-pszichózist. Az áthallásokról csak annyit, hogy Lengyelországban a bemutató után 9 nappal, 1981. december 13-án vezették be a hadiállapotot (amelyet a baráti szocialista sajtó a rendkívüli állapot

szókapcsolattal próbált elmaszatolni).
Így belépni valahová azért nem ugyanaz.
A színház egyébként ún. nyári színháznak épült (állandó társulat nélkül, vándortársulatokkal) az akkor még a vasútállomáshoz tartozó rakodó- és vásártéren, amelynek a pécsi Nemzeti Színház szolgált több ponton is mintájául. (Állítólag az is fontos volt, hogy mindenképpen legyen nagyobb nála.) Talán ezért is fordul ma egy utca (a Dózsa György) felé – mint a pécsi a Király utca felé –, viszont ma ez már csak történelmi tény, amit a 21. század nem nagyon akar figyelembe venni.
A szegedi Magyar Ede és Stahl József anno pályázat útján nyertek, az eredeti tervek pedig erőteljes dinamizmust sugároztak, de sok minden másképp alakult, így már a megnyitásakor szűkösnek bizonyult az előcsarnok, kis mosdókkal, eldugott büfével, kívül a szélfogó hiányzott, és ma már az 1400 főre tervezett teátrum is elég merészen hangzik (végül 860 szék került a nézőtérre).
A Csiky Gergely 1955-től önálló társulattal működött. A hatvanas évek üzemi bővítéseket hozott: sikerült megoldani ugyan a díszletraktározást, de a közlekedő terek bonyolultabbá váltak, és a későbbi bővítések is a folyamatos toldás-foldás jegyében (nem nagyon) illeszkedtek egymáshoz.
És persze a szocializmus daliás éveiben az épület műszaki állapota is csak romlott: kívül omlásveszély a homlokzaton, belül elavult gépészet, színpadtechnika, szűkösség.
És változott a korszellem is. Ma már a színház nem csillogást és fénybe öltözést jelenti héttől tízig; a televízió és az online korában már rég átlapozták a „Thália szentélye", meg a „pezsgőt a primadonna cipőjéből" fejezeteket. A 2016-ban elindított rekonstrukció célja közt – a műemléki felújításon túl – szerepelt a szakmai és kulturális szolgáltatások bővítése: csillogó zárvány helyett az intézménynek nyitottabbá kellett válnia a város felé is.
Persze esti fénybe öltöztetve, megújult homlokzati díszeivel – az egyensárga után visszanyerve eredeti, markáns, fehérrel keretezett narancsos puncs színét – ma újra a város dísze.
Nosztalgia 2) A főhomlokzat oldalsó

^ Az épület az egyensárga után visszanyerte eredeti, markáns, fehérrel keretezett narancsos puncs színét

» A színház főbejárata nem a természetes tereplejtés irányába – amely a déli lenne – fordul

A műemlék épületrész teljes felújítása mellett jelentősen nőtt a hasznos terek száma is, sőt, a színház egy újabb játszóhelyet is kapott

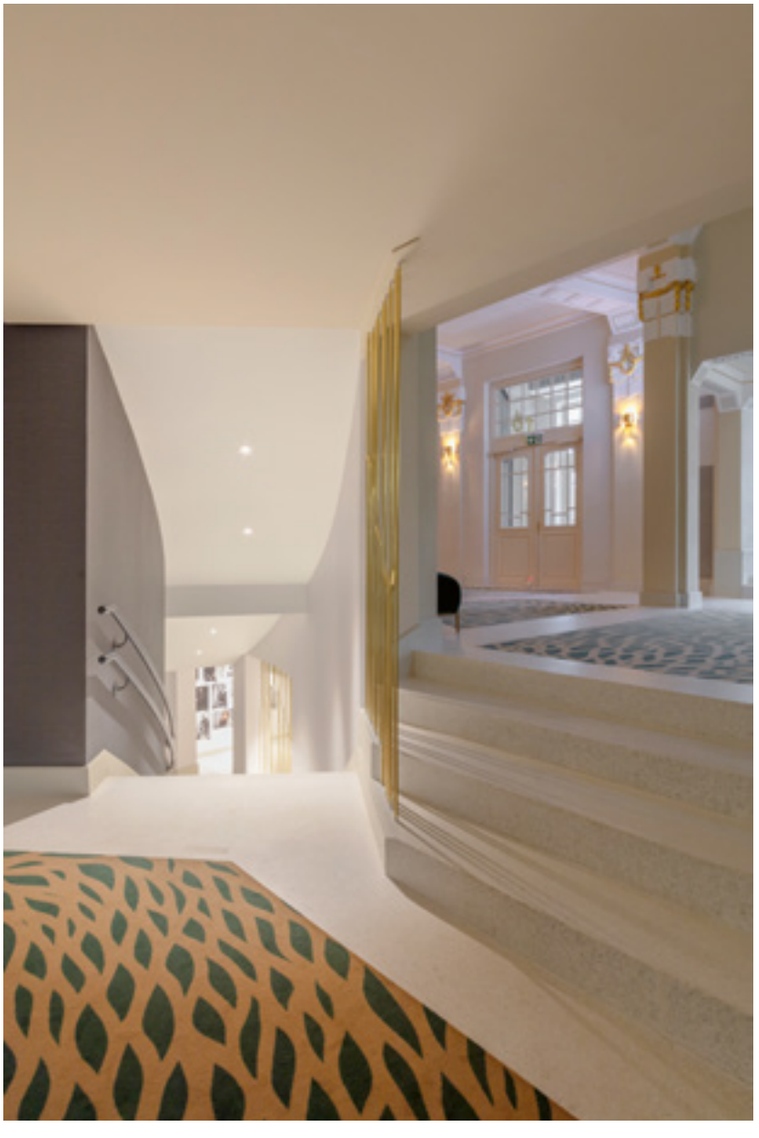

A színház utolsó felújítása és kismértékű bővítése 25 éve zajlott. Azóta csak állagjavítások (tetőjavítás, belső festések) történtek.

tornyairól kevesen tudták, hogy az eredeti épületben valójában a kakasüllőkre vezető cselédlépcsőt foglalta magába. (És azért annyira leválasztva, hogy az olcsóbb jegyekre fizetők ne szivároghassanak le a központi nézőtérre.) A mostani felújításkor ez a szeparáció megszűnt, újabb átjárásokat és némi helyet felszabadítva, de a kicsinosított színház még mindig megmaradt némileg zegzugosnak. Az évtizedek átalakításaiban szerencsére csak kevés eredeti részlet tűnt el, így a műemléki pontosságnak nem volt akadálya. A rekonstrukció tervezése 2006 őszén még az akkori igazgató, Schwajda György szakmai segítségével indult meg, aztán a Modern Városok Program keretében 2015 őszén a pénz is meglett rá, majd egy év múlva megkezdődhetett a munka is. Színházi emberek a megmondhatói, a színház ma már mennyire nem egyenlő az épülettel: a költségek legalább egyharmada megy/ment a legújabb színpadtechnikára és a még gyorsabban avuló fény- és hangtechnikára. A műemlék épületrész teljes felújítása mellett – alatta és mellette – jelentősen nőtt a hasznos terek száma, a teljes épületgépészeti és -villamossági rendszer megújult – már alternatív energiaforrások beépítésével –, szóval most (majdnem) mindent sikerült behozni, ami az elmúlt évtizedekben elmaradt. A hasznos alapterület több mint 50%-kal és egy újabb játszóhellyel nőtt, de a néző számára ennek jó része láthatatlan marad. Amit lát, az a külvilág realitását kizáró, ünnepélyesen fényben úszó nézőtér, és a várakozás izgalma, amit érez. A jobboldali, hagyományosan igazgatói páholyon pedig ott a város címere. *Nosztalgia 3: az 1981-es Marat/Sade*-ban itt ültek a városi elöljárókat alakító színészek. Az emlékek is ilyenek: színház a színházban.

Közönségforgalmi terek szűkösek, kényelmetlenek voltak

› A műemléki értékek megtartása elsőrendű szempont volt

« A múlt századelőn 1400 fős nézőteret álmodó tervezők végül 860 ülőhelyet helyeztek el az épületben

A felújítás egyik látványos eleme, hogy a színházépületet lefelé is bővítették két szinttel. Az új főbejárathoz egy lefelé vezető rámpa vezet.

Szintterület: 8127 m² (nettó)
Tervezés/megvalósítás éve:
2016 (első engedélyezési terv: 2006)–2019

ARKER STÚDIÓ KFT.:
Vezető tervező: IFJ. LŐRINCZ FERENC
Műemlékvédelmi tervező:
L. BALOGH KRISZTINA,
Építész tervező: HAVAS IVÁN

Belsőépítészet:
Vezető tervező: FÜLÖP KRISZTINA
(KOMP DESIGN STÚDIÓ)

Tervező: MAJERCSIK LAURA
(KOMP DESIGN STÚDIÓ)
Bútor, mobiliák: BALOGH RITA
(ARKER STÚDIÓ KFT.)

Tájépítészet: LÁSZLÓ VIKTOR

Színpad- és színháztechnika: BARNA JÁNOS,
VERES SÁNDOR
Akusztika: FÜRJES ANDOR TAMÁS

Audiovizuális rendszerek:
MOLNÁR KÁROLY CSABA

Elkészült az épület körül a környezet rendezése, a színpadi teherforgalom kedvezőbb kialakítása, parkolók építése, valamint a színház előtt egy új városi tér kialakítása

DIOTEX-bio

OKOS TEXTILEK

tűzálló

antibakteriális

vízlepergető – szennytaszító

A Diotex-Bio elhozza Önnek a külföldi gyártók speciális felhasználásra tervezett, legkorszerűbb, ugyanakkor legdivatosabb termékeit, legyen szó függönyökről, kárpitokról, padlószőnyegekről vagy épp textiltapétákról. Komplett kivitelezést végzünk, ami nem csak a függönyözést, hanem az árnyékolást – ha szükséges hangelnyelő kárpitozást –, valamint a berendezési tanácsadást és tervezést is magában foglalja. Ez kiteljesedett a Csiky Gergely Színház esetében, de épp úgy jellemző a kórházi, egészségügyi, antibakteriális betekintésgátlás és árnyékolás vonatkozásában is.

DIOTEX-Bio Kft,
Iroda: 1026 Budapest, Kelemen L. u. 3. • www.diotexbio.hu • diosgyongyi@diotex.hu

ÚJ MEGVILÁGÍTÁSBAN A CSIKY GERGELY SZÍNHÁZ

Megújult a legendás kaposvári színház színpadi hatásvilágítási és homlokzati díszvilágítási rendszere

A magyarországi színjátszás egyik legjelentősebb, számtalan színészlegenda karrierjének alapkövéül szolgáló játszóhelye, a kaposvári Csiky Gergely Színház utoljára 1980-ban esett át komolyabb felújításon. Cégünk, a Zaj Rendszerház Kft. kapta azt a megtisztelő feladatot, hogy mind a színpadi hatásvilágítási, mind a homlokzati díszvilágítási rendszerek komplett tervezési és kivitelezési munkáit elvégezze. A színháznak otthont adó épület műemléki felújítása, a múltat a jelennel összekapcsoló, felelősségteljes feladat, de a technológiák megtervezése, kiválasztása, beépítése talán még a rekonstrukciónál is összetettebb probléma, hiszen a technikai fejlődés szempontjából rohanó jelenben kellett egyensúlyt találnunk a ma biztonsága és a jövő elvárásai között.

A homlokzati díszvilágítási rendszer IP66-os védettségű, RGBW fényvetőit a nagy múlttal és számtalan szemet gyönyörködtető – közülük több hazai - referenciával rendelkező, dán székhelyű SGM A/S-től szereztük be. A fényvetőkkel egyaránt lehetőség van kifejezetten diszkrét, a műemléki épületrész szecessziós homlokzatához stílusában illő, statikus világítási képek létrehozására, de igény esetén (pl. jeles napok, premierek) bátrabb, színesebb, dinamikusabb fényjátékok is leprogramozhatók. A rendszer vezérlését a betonbiztos működéséről méltán híres Pharos Controls és az SGM saját jeltovábbító megoldásaival oldottuk meg. A főhomlokzatra szerelt melegfehér fényű súrolólámpákat a PROLED hazai disztribútora, a Proinstall Kft. biztosította.

Horváth Gábor

ZAJ RENDSZERHÁZ

Zaj Rendszerház Kft.
1145 Budapest, Mexikói út 33.
projekt@zaj.hu
www.zajrendszerhaz.hu

ANIMATIVE

KOMPLEX AUDIOVIZUÁLIS- ÉS GYENGEÁRAMÚ RENDSZEREK TERVEZÉSE ÉS KIVITELEZÉSE

Cégünk, a Kaposvári Csiky Gergely Színház rekonstrukciója során, a komplex Audiovizuális rendszer megvalósításával és a Gyengeáramú rendszerek kivitelezésével járult hozzá ahhoz, hogy a kőszínház megújulva, ismét szerves része legyen Kaposvár pezsgő kulturális életének.

MÉRNÖKI TEVÉKENYSÉG | ÜZEMELTETÉS | GYÁRTÁS | INTEGRÁCIÓ | MANAGEMENT

WWW.ANIMATIVE.HU

A LEGENDA ÉL TOVÁBB

PUSKÁS ARÉNA, BUDAPEST

A Népstadion a magyar labdarúgó sport legendás helyszíne volt. Itt vertük 7-1-re az angolokat, itt beszélt II. János Pál Pápa, itt hallgatta sok ezer ember a Queent. Szinte mindenki ápol valami emléket, ami az ikonikus pilonokat idézi meg egy-egy gondolatban. De nem csak emiatt volt kiemelkedő szerepe, hanem mert a magyar labdarúgó-válogatott otthona is volt. Jelentőségét mutatja, hogy a nemzet stadionjának is nevezték.

Szöveg: BOTZHEIM BÁLINT
Építészet: SKARDELLI GYÖRGY (KÖZTI ZRT.)
Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

2002-ben keresztelték el Puskás Ferenc Stadionnak, a leghíresebb magyar focista után, a 75. születésnapján. Emiatt is fájó volt, amikor a 2000-es évek elején egyértelművé vált, hogy az igencsak éltes korú stadion már nem fogja tudni sokáig szolgálni a sport és kultúra ügyét. A Népstadiont 1953-ban adták át, a terveket a Középülettervező Vállalat készítette, ifj. Dávid Károly építész és Gillyén Jenő statikus vezetésével. Az átadás megtörtént, bár a stadion befejezetlen maradt: a tervek szerint a felső karéj teljesen körbeölelte volna a pályát, de felsőbb utasításra az ünnepélyes megnyitót augusztus 20-án megtartották. Utána a befejezés valahogy nem volt fontos, folyamatosan ígérték, de nem került rá sor. A stadion azonban csonkán is betöltötte szerepét, olyannyira, hogy sokan a magyar sport szentélyének tartják. A hosszú évtizedek azonban nyomot hagytak a grandiózus szerkezetekben. 1993-tól a felső tribünöket le kellett zárni, mert veszélyessé váltak. Majd a stadion romló állapota miatt egyre sürgetőbbé vált, hogy kezdjenek vele valamit. Több alternatíva merült fel a lebontástól a megtartáson át az átépítésig. 2000 és 2010 között több tervpályázat és rengeteg tárgyalás is lezajlott, de még mindig kérdéses volt, hogy hogyan nyúljanak a Puskáshoz. 2012-ben végül egy újabb, immár városépítészeti pályázatot írtak ki a teljes istvánmezei terület rendezésére. Az összes pályázó közül egyedüliként Skardelli György javasolta az eredeti stadion megtartását, átépítését. A javaslatot gazdasági és érzelmi-szimbolikus oldalról is indokolta. Egy új épület esetén

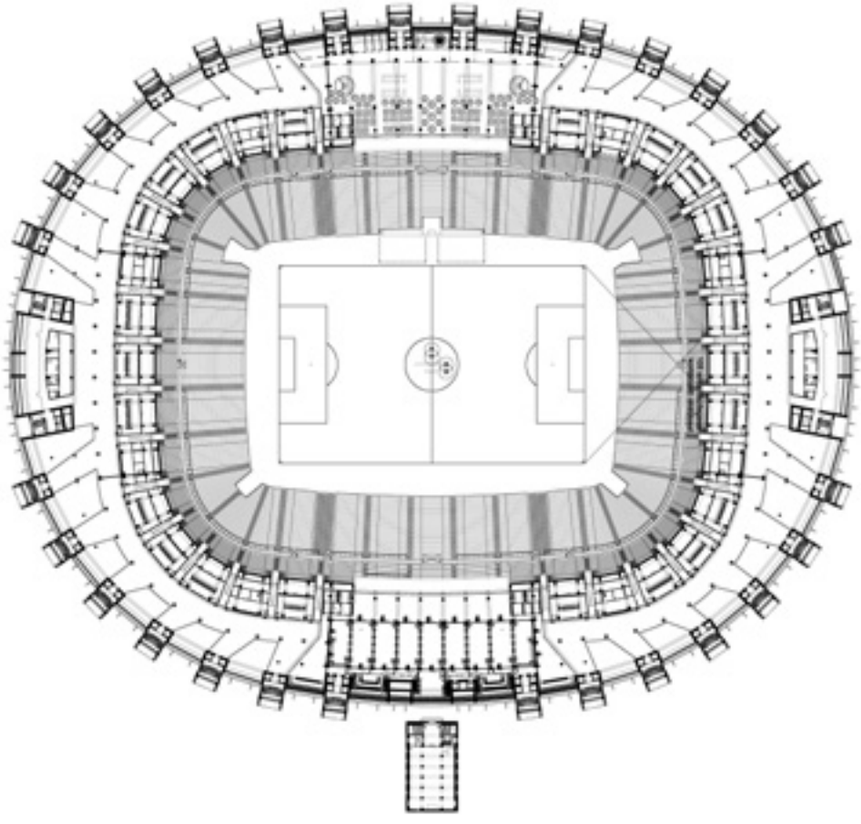
A gyalogoshidak megformálása reagál a karéjok ívére

Középső körüljáró és VIP-szint alaprajza

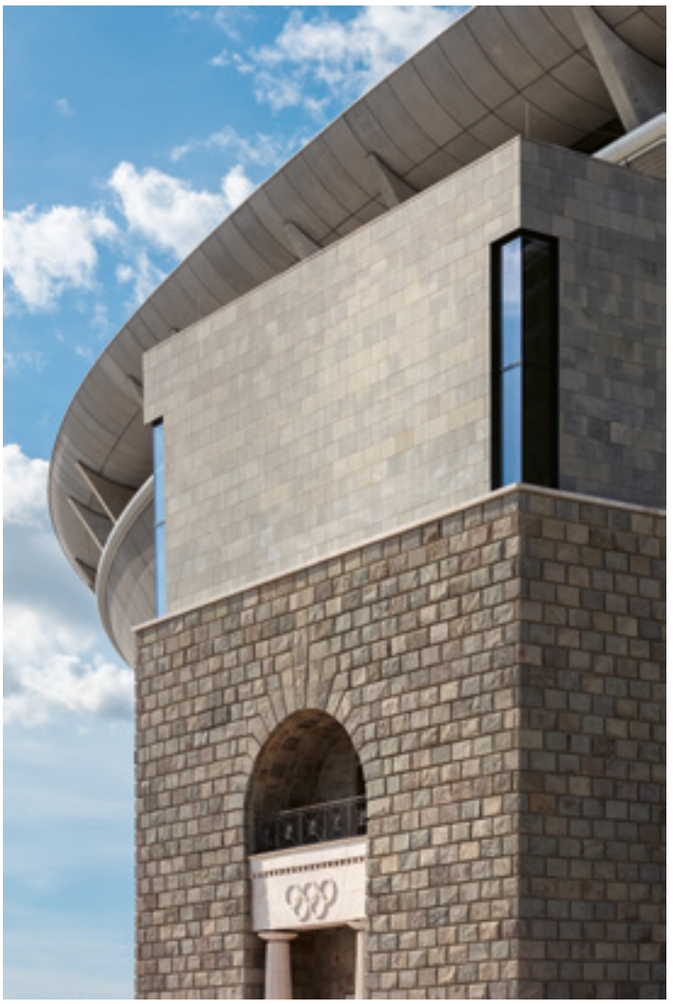
A korábbi csonka forma teljessé vált, a pilonokat kiegészítő betonpengéket a tető lágy ívvel koronázza

› A kiegészített toronyépület, háttérben az új lelátókaréjjal

A megközelítést biztosító hidak megformált oszlopokon nyugszanak

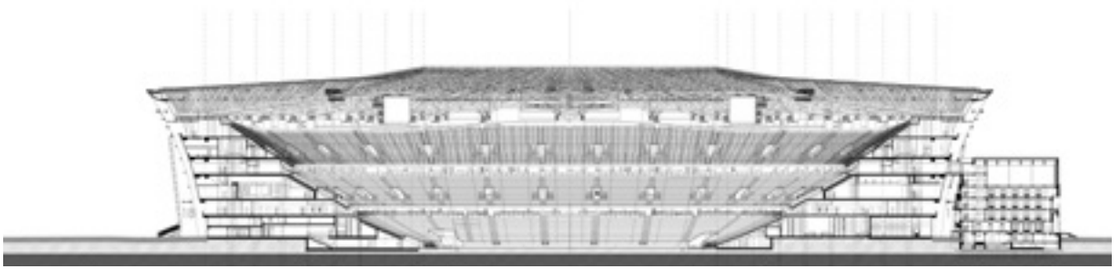
A válogatott régi-új otthona a múlt értékeire építve jött létre, jövőbiztos megoldásai egy új focigenerációnak nyitnak távlatokat

a régi hasznosítását nem lehetett volna minden szempontot kielégítően megoldani, torzóként állna ott, méltatlan lett volna Puskás Ferenc emlékéhez, és ahhoz a sok tízezer emberhez, akik érzelmileg kötődnek az eredeti stadionhoz. Skardelli elképzelése tehát az volt, hogy a meglévő stadiont kiegészítve, felújítva szülessen meg az új nemzeti labdarúgó stadion. A terv meggyőzte a döntéshozókat, és az eredeti tervező vállalat jogutódjaként a Közti Zrt. kapott megbízást 2013-ban, a vezető tervező Skardelli György lett. Három év tervezés, majd három év építés után elkészült a mintegy 208 000 m^2 alapterületű Puskás Aréna. Az átadó 2019. november 15-én a Magyarország–Uruguay labdarúgó-mérkőzés volt, a kezdőrúgást pedig milliméter pontosan ugyanonnan végezhették el, mint a legendás meccseken. A történet onnan folytatódhat tovább, ahol 5 éve abbamaradt. (Az utolsó mérkőzést 2014-ben a kazahok ellen játszottuk.)

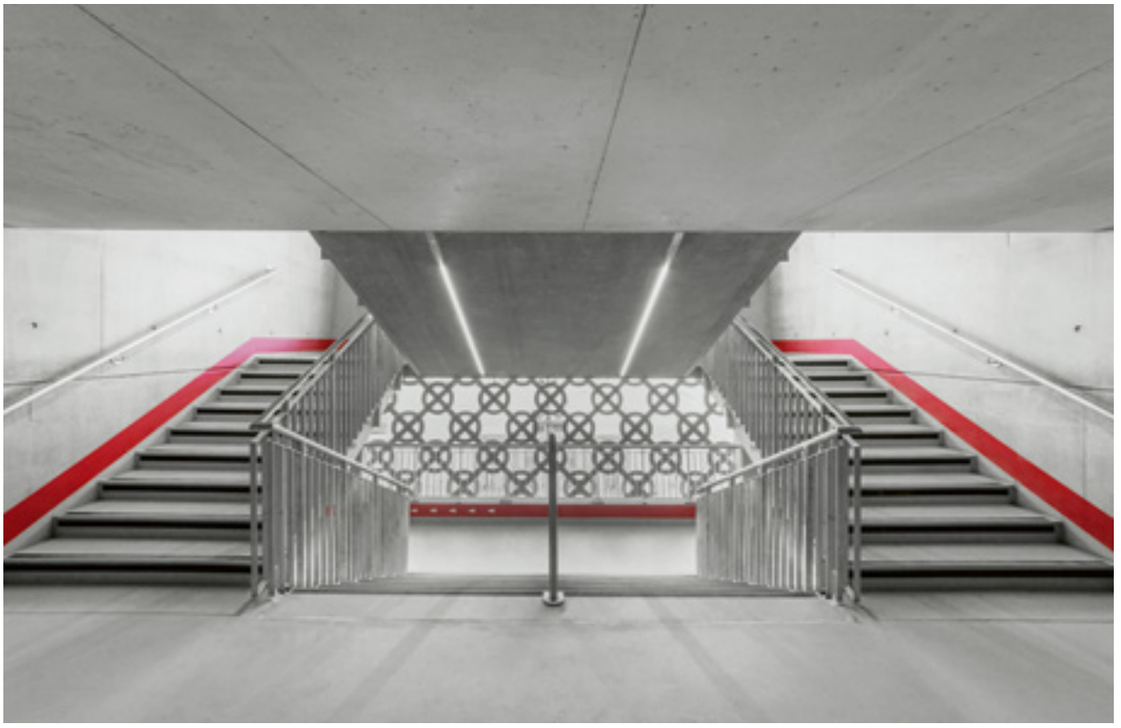
A Puskás Aréna a maga 52 méteres magasságával karakteres városképformáló elemként jelenik meg a budapesti városszövetben. A Halászbástyáról Pest felé tekintve a 316 méter hosszú Puskás Aréna döbbenetes méretű sziluettként tűnik elő, mintha egy ufó szállt volna a városra. Városépítészeti szempontból előnyös az eredeti diszpozíció megtartása: a Népstadion helyén építkezve megmaradhatott a korábban kialakult városépítészeti tengely, melyet a Budapest Aréna, a Dromoszként ismert szoborpark és a Puskás Aréna alkot. A Dózsa György vagy a Stefánia úton sétálva tárul fel közvetlen közelről az épület. Az első vizuális élmény, hogy a korábbi csonka forma teljessé vált. Megnyugvás érzetét adja, hogy az ikonikus pilonok a megszokott rendben, helyükön sorakoznak. Sőt a pilonsor folytatódik a Stefánia út felé eső karéj mentén is, így körbeölelve a pályát. Az immár teljessé vált tribün 15 méterrel magasabb is lett. Megtámasztására a pilonokat kiegészítő, mellettük felsorakozó, munkanevén "kard"-nak elnevezett vasbeton pengefalak gyűrűje szolgál. A külső oldalon rozsdamentes rács követi le hártyaként az íves közöket és mint egy szalag, egybefonja a körben sorakozó pengéket. Egy egészen profán épülettani funkció, a tetőzethez tartozó hatalmas, művészi kézzel megformált esővízgyűjtő csatorna vált a látvány egyik kulcsszereplőjévé. Az így kialakult párkányzat a kifelé dőlő kardok tetején ül, szinte lebeg a pilonsor felett. A pengefalak koszorúját a tető lágy ívvel koronázza. Az épület formai

Régi és az új: a jól ismert pilonok felett ível az új párkányzat

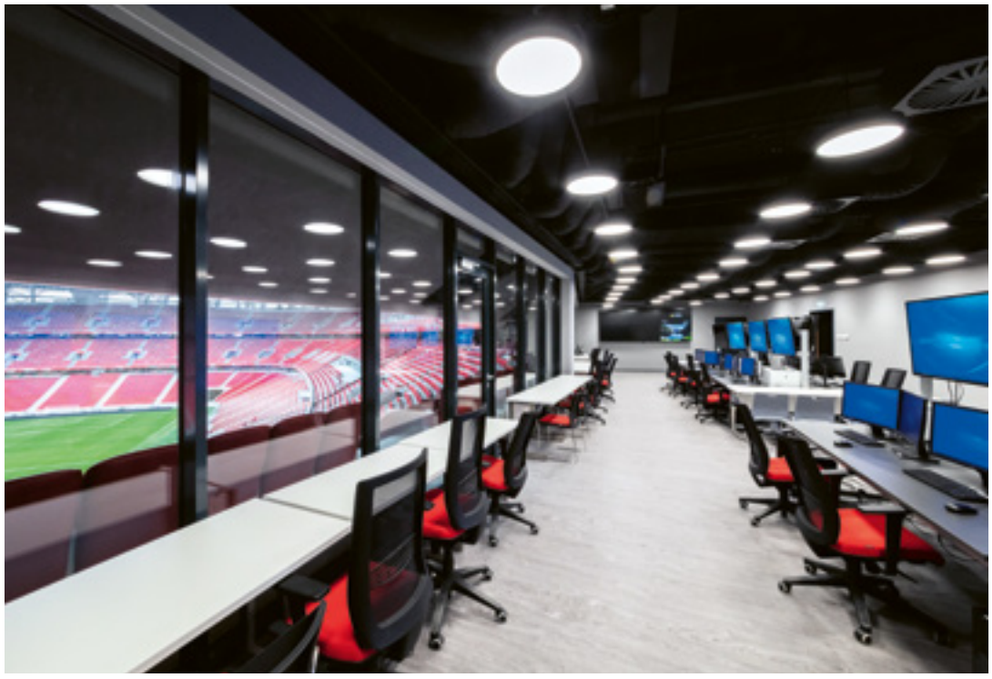

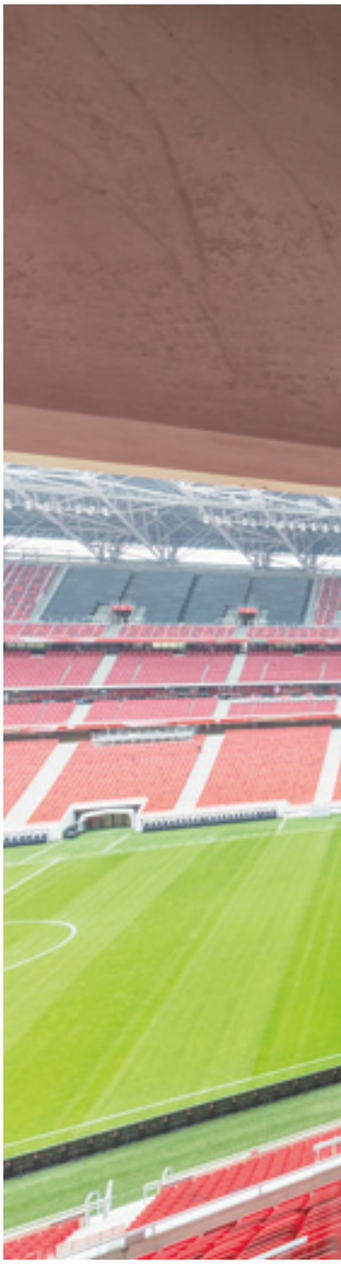
A pilonok kőrács-homlokzata által folyamatos a vizuális kontakt az utcaszinttel

A grandiózusan hullámzó lelátó vörösbordó székei kontrasztot alkotnak a gyep zöldjével. A pálya és a lelátók felett szinte lebegni látszik a tetőszerkezet.

szempontból gondos kézzel, érzékenységgel, kevés elemből összeállított kompozíció, melyben elsődleges a szerkezetiség, az építészet őstartalma, a tektonika. Az épületbe a két szurkolótábor elkülönítve érkezik meg. Az egyik megközelítési módot a pilonok közötti lépcsők adják, az ellendrukkerek az épület két rövidebb karéjához kapcsolt felüljáró hidakon keresztül léphetnek be az arénába. A tribünre érve a látvány igazán felemelő. Hatvanötezer ember gyűlhet itt össze, hogy együtt élje át két csapat küzdelmét. A grandiózusan hullámzó lelátó vörös-bordó székei kontrasztot alkotnak a gyep zöldjével. Speciális, ún. hibrid füvet alkalmaztak a 105x68 méteres pályán. Föltekintve a lelátó felső végének hullámzása nem esztétikai szempont mentén lett megrajzolva, a lelátószerkesztés szabályai adják ki ezt a geometriát. A kezdőkörre egy fejre fordított kúpot kell helyezni megadott szögben és ez metszi ki a lelátókaréjak tetejét. A hullámvölgyek a stadion négy sarkán jönnek így létre, ez a hely adta magát a LED-kijelzők elhelyezésére. A lelátók három szintre osztottan épültek. A középső lelátó tengelyében helyezkednek el a VIP-, illetve a Business Club-páholyok, melyeket a lelátó alatt 1800 m^2-es rendezvényhelyszín egészít ki. A felső és középső lelátó közötti teljes karéj mentén ún. Skybox-páholyok futnak körbe, pasztell színvilágot alkalmazó elegáns belsőépítészettel. A mögöttük húzódó folyosón a magyar labdarúgás fontos pillanatai elevenednek meg a falakon fotómontázsok formájában. A falak szürke árnyalatú festése szolgál a képi tartalom hátteréként, a világosabb fa padlóburkolat pedig ellensúlyozza a sötétebb színeket. A harmadik szinten található a médiatribün is, melyről központi kilátás biztosított az egész játéktérre. A média koncentrált munkáját több helyiség segíti, többek között

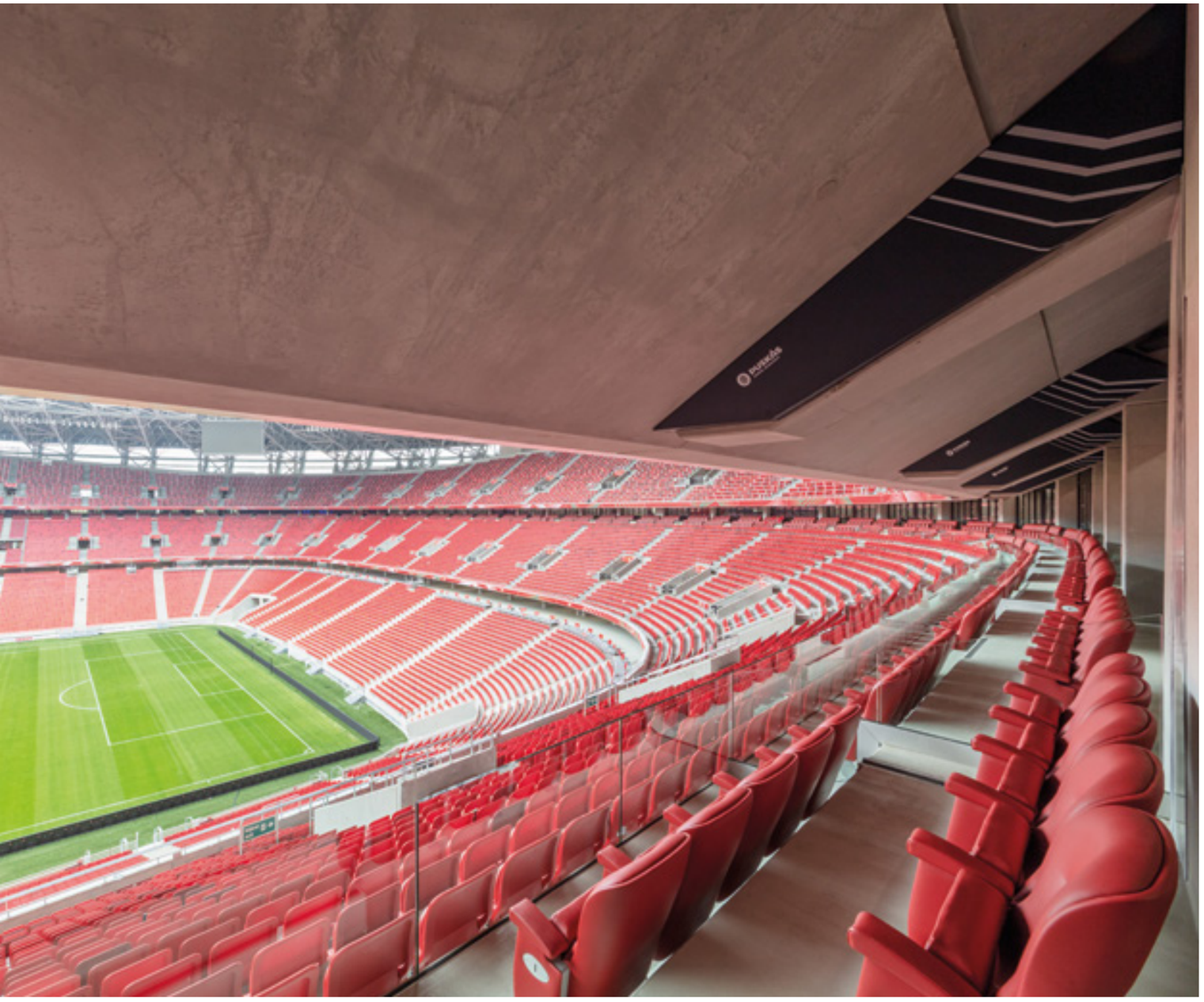

Háromszintes lelátó öleli körbe a pályát

Az UEFA-ajánlásokat teljesítő Puskás Arénával a 2020-as Európa-bajnokságon már társhelyszínként tudunk részt venni

‹ A VIP-boxok belsőépítészetét az elegancia, a technikai helyiségekét a funkcionalitás jellemzi

sajtókonferencia-terem és egy 180 fős médiacenter. A belsőépítészetet a sporthoz illő, puritán, erős látványelemek alkalmazása jellemzi, ez leginkább az öltözők belső világában csúcsosodik ki. A pálya és a lelátók felett szinte lebegni látszik a tetőszerkezet. A légies hatást erősíti, hogy a tetőszerkezet és a lelátó teteje között át is lehet látni, a konzolok pedig befelé, a pálya közepe felé folyamatosan vékonyodnak. A belső peremhez közeli részeken polikarbonát anyagú trapézlemezt látunk, mely kettős célt szolgál. Egyrészt több természetes fényt enged az aréna terébe, másrészt a fény-árnyék terminust elmossa, így ha napsütésben játszanak meccset, nem keletkezik erős fény-kontraszt a pályán. A tető 90 méter hosszú konzolos rácsostartóinak beemelése volt az építkezés egyik legnehezebb kihívása. Előre összeszerelt darabokat emeltek be, és a levegőben illesztették hozzá a már meglévő elemekhez. A tető acélszerkezetének súlya közel 10 000 tonna. A Belgiumból érkező speciális darut több mint egy évvel az építkezés megkezdése előtt kellett lefoglalni. A hatalmas embertömeg, amelyet a stadion teltház esetén befogad, a mérkőzés után egyszerre mozdul meg és indul a kijáratok felé. A lelátók mögött körüljáró-szintek segítik a gyors kiürítést. Itt jutnak ismét szerephez a pilonok, a bennük található lépcsők szolgálják a vertikális közlekedést. A pilonok kőrács-homlokzata által a lépcsőházak nyitottak, a lefelé haladó emberek számára pszichikailag fontos, hogy folyamatos vizuális kapcsolatuk legyen az utcaszinttel. Az egykor szocialista realista stílusú fogadóépület is megújult, emeletráépítést kapott. Sportmúzeum fog működni az újonnan kialakított részben. A Puskás Aréna elkészülte országos, sőt régiós jelentőséggel bír. A legközelebbi 65 000 feletti befogadóképességű stadion a müncheni Allianz Aréna (Herzog & de Meuron és ArupSport, 2005). Hasonló kaliberű, de kisebb méretűek Varsó (JSK Architects

Az egykori fogadóépület
díszvilágítása kiemeli
az újonnan elkészült
ráépítést

A Puskás Aréna meghatározó városképi elem

Frankfurt és Gerkan, Marg and Partners, 2012), Bukarest (Astaldi and Max Bogl JV, 2011) vagy Belgrád (Rajko Mitić Stadion) nemzeti stadionjai. A 2020-as Európa-bajnokságon már társhelyszínként tudunk részt venni. Emellett a Puskás Aréna a nagyobb közönséget vonzó koncertek és kulturális események térképére is felkerült, tavasszal már az Aerosmith fog fellépni, szeptemberben itt tartják az eucharisztikus kongresszus nyitó szentmiséjét. A gazdaságos üzemeltetés feltételei adottak, hogy minél könnyebb legyen a hatalmas stadiont fenntartani. Azonban a legfontosabb, hogy a Puskás Arénával a magyar labdarúgás szentélyeként számontartott Népstadionhoz méltó, azt sok szempontból túlszárnyaló épület született. A válogatott régi-új otthona a múlt értékeire építve jött létre, jövőbiztos megoldásai egy új focigenerációnak nyitnak távlatokat.

Tervezés éve: 2013
Megvalósítás: 2017-2019
Összterület: 208 000 m^2

Vezető tervező: SKARDELLI GYÖRGY – KÖZTI ZRT.
Építész tervezők: TASCH PÉTER; KELEMEN BÁLINT; BORBÉLY ANDRÁS; CSÍZY LÁSZLÓ; DEICHLER TÍMEA; KELEMEN BÁLINT; PETRI DÁVID; VARGA ÉVA SÁRA; WEIMPER VIKTÓRIA; OSZOLI GELLÉRT; VARGA NOÉMI; FARKAS DÁNIEL; BOZSÓ BARNA (KÖZTI ZRT.) ÉS JAKAB DÁNIEL

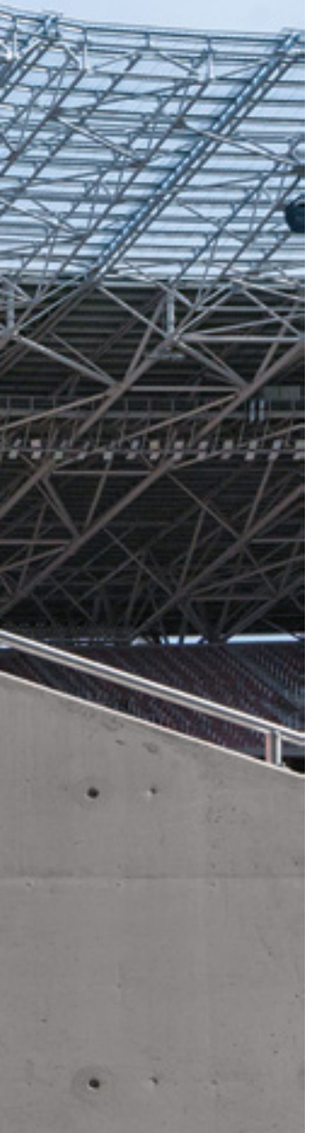
Tervellenőrzés, projektmenedzsment, költségmenedzsment, műszaki ellenőrzés: ÓBUDA GROUP–PUSKÁS KONZORCIUM

Belsőépítészet: BARNA GYULA ÉS DÖBRÖNTEI NÓRA – INTERIOOR ONE KFT.
Grafika: LAKOS TAMÁS – XORXOR
Tájépítészet: DR. BALOGH PÉTER ISTVÁN ÉS MAJOR JÓZSEF – S73 KFT.

BESZÉLGETÉS A PUSKÁS ARÉNA
ACÉLSZERKEZETÉT KIVITELEZŐ
KÉSZ CSOPORT PROJEKTIGAZGATÓJÁVAL,
BARÓCSI RÓBERTTEL

AZ ACÉLEMBER

Szöveg: OCTOGON | PORTRÉ FOTÓ: DUDÁS SZABOLCS | ÉPÍTÉSZETI FOTÓ: BUJNOVSZKY TAMÁS

Három csoportmérkőzést és egy nyolcaddöntőt is rendeznek a labdarúgó Eb összecsapásaiból a tavaly átadott Puskás Arénában, amelynek acélszerkezetét Magyarország egyik legnagyobb építőipari vállalatcsoportja, a KÉSZ Csoport készítette. A gigantikus munkához mintegy tizenegyezer tonna acélt használtak fel, bár a cég projektigazgatója, Barócsi Róbert szerint nem annyira a szerkezeti elemek gyártása, inkább azok beemelése jelentette a legnagyobb problémát. A harmincöt éves szakember élete egyik legnagyobb kihívásaként tekint a vadonatúj stadionra, a nyitómeccsen pedig olyan elégedettség járta át, hogy már nem bánta, annak idején nem pap lett belőle.

Már az elején el kellett döntenünk, hogy a szerkezet hány elemből álljon, hogyan szereljük, figyelembe véve a specifikációt és a kapacitási szempontokat is.

» Az acélszerkezet összetettsége a díszvilágítással még jobban érvényesül

Szokott focimeccsre járni?
Persze. Az egész család hatalmas Fradi-drukker, szóval kimegyünk néha a Groupama Arénába.

Amit nem mellesleg szintén Önök építettek. El tudja magát ilyenkor engedni, csak hátraműl és nézi a játékot, vagy azért szakmázik néha?
Őszintén? Nyilván attól függ, kivel megy ki az ember, de azért egy kicsit mindig a stadiont is figyelem. Tudja, vannak ezek a titkos pillantások, hogy nincsnek-e lelazulva a csavarok, nem korrodálódott-e valami, jó-e még a festés, szóval ilyenek. És persze jönnek az emlékek is.

Jók?
Én alapvetően pozitív beállítottságú vagyok, még a hibákra is csak úgy gondolok vissza, hogy milyen többletet adtak, tanultunk-e belőlük, legközelebb nem követjük-e el azokat. Talán épp emiatt bennem leginkább a jó értelemben vett kihívások maradnak meg a projektekből. Amúgy meg minden munka nehéz, amíg be nincs fejezve és át nincs adva.

Fiatalon is építész akart lenni?
Egyáltalán nem. Kisgyerek koromban a nagymamám azt mondta, hogy legyek pap, mert jól állna nekem a reverenda. Aztán volt egy időszak, amikor állatokkal szerettem volna foglalkozni, az egri gimnáziumban viszont egyre jobban megkedveltem a matekot és a fizikát. Az egyik osztálytársam szülei építészmérnökök voltak, engem viszont nem annyira a tervezés, mint inkább a megvalósítás érdekelt. Tudja, én egy abszolút materialista, racionális ember vagyok. Hát így lettem építőmérnök.

És hogy jött az acél a képbe?
A Műegyetemen volt egy remek tanárom, dr. Papp Ferenc, ő adta át az acél szeretetét. Az egészben az a vicces, hogy később kiderült róla, szinte a kezdetektől a KÉSZ egyik tanácsadójaként dolgozott. Az egyetem negyedik évének végén aztán elnyertem egy kétéves párizsi ösztöndíjat, szerkezet-tervező és geotechnika szakirányon tanultam.

Milyen volt Párizs?
Szenzációs. Az a fajta nemzetközi szemlélet volt az uralkodó, amelyet azóta is emlegetek. A világ tényleg szinte minden tájáról voltak osztálytársaim Japántól Németországig, a Fülöp-szigetektől Portugáliáig, vagy éppen Irakig. A szobatársam például eleinte egy brazil srác volt, aztán egy libanoni. Vele azóta is jóban vagyok, nemrég még az esküvőjére is elutaztam. A lényeg, hogy a párizsi éveknek köszönhetően sokkal könnyebben megy a különböző kultúrájú emberekkel a kommunikáció. Ezt amúgy már az első munkámnál tapasztalhattam.

Az hol volt?
Ferihegyen. Tanulmányi ösztöndíjat kaptam a KÉSZ-től, emlékszem, pontosan 2009. szeptember 24-én védtem meg a diplomámat, október 1-jén pedig a cég alkalmazásában már munkába is álltam a repülőtéren. Az A és B terminál belső felújítását, valamint a két terminál közötti, úgynevezett Skycourt megépítését végeztük. Három évig tartott ez a munka, én tervezési menedzserként kezdtem, terveket néztem át, figyeltem, milyen kommentek jöttek a megrendelőtől. Ez ugyanis egy design and build projekt volt, párhuzamosan ment a kivitelezés és a tervezés. Hamar kiderült, hogy sokkal jobban élem az életemet a helyszínen, mint az irodában.

Tudom: racionális ember.
Az vagyok. Én abban hiszek, ami megáll a lábán. Szóval Ferihegyen elkezdtem kisebb, önálló munkákat kapni, építésvezető voltam, később egy miniprojektet irányítottam, amelyben egy nemzetközi stábot kellett kiszolgálni. A megrendelő ugyanis a Hochtief volt, amely repülőtereket épít szerte a világban, a csapatban pedig akadt arab, ír, holland és angol is.

A Puskás Arénánál viszont szinte csak magyarokkal dolgoztak.
Az ilyen nagy projekteknél a cég szereti, ha a tervezés, a gyártás és a szerelés is házon belül marad. Egyedül azokat a nagy méretű szerkezeti acélcsöveket hozattuk Olaszországból, amelyeken a homlokzati háló meg van feszítve. Ívesíteni egyébként mi is tudunk, de a nagy csőátmérő és csővastagság miatt ezt a problémát itthon nem tudtuk megoldani.

Tulajdonképpen stadionspecialistának is nevezhetnénk, hisz szinte mindenütt részt vett az ilyen jellegű munkákban.
Ez így van. A Groupama Aréna volt az első nagyobb megbízásom, de dolgoztam a diósgyőri, székesfehérvári, szegedi stadionokon és a Vasas Illovszky Rudolfról elnevezett létesítményének megépítésén is. Persze a legnagyobb mind közül a Puskás Aréna volt, de a Dagály Uszoda építésénél is alkalmaztunk olyan technológiát, ami egyedülálló volt Magyarországon.

Járt annak idején a Népstadionban?
Úgy tíz éve voltam kint egyszer egy barátságos mérkőzésen, habár akkor már Puskásnak hívták... Emlékszem, volt felettünk egy acél lefedés, és már akkor is azt néztem, bírja-e még a hegesztés.

Tudom, hogy minden munka fontos, de a Puskás Aréna azért kiemelkedik a mezőnyből. Abszolút presztízsfeladat, sőt, presztízs a négyzeten.
Egy tökéletesen így van. Részben a feladat fontossága, érzelmi töltete miatt is éreztük, hogy nagyobb rajtunk a figyelem, de a KÉSZ Csoport életében is ez volt eddig a legnagyobb tömegű és volumenű építéstechnológia. A Fradi-stadionba például 2300 tonna acél került, a Dagály Arénába több mint 4000 tonna, egy lett projektnél pedig közel 2 ezer tonnát építettünk be, a Mercedes-gyárba 2016-ban pedig 8 ezer tonnát. Itt viszont, a Puskás Arénánál ez a mennyiség több mint 11 ezer tonna volt. Csak hogy érzékeltessem ennek a nagyságát: van Kecskeméten egy acélgyárunk, amely a legnagyobbnak számít Magyarországon. Saját kapacitásban havi szinten ezerötszáz tonnát tudunk gyártani, ezt minősített beszállítói hátterünkkel akár kétezerötszáz tonnára is fel tudjuk tornászni, természetesen

szerkezettípustól függően. Magyarán, ha fél évig csak és kizárólag ezzel foglalkozunk, akkor tudtunk volna elkészíteni ennyi acélt.

Mi volt a legnagyobb megoldandó feladat az építés során?
Talán különösen fog hangzani: a logisztika, a fázisolás, az ütemezés, hogy a megrendelővel összhangban a legoptimálisabb beépítési technológia kerüljön megvalósításra. Már az elején el kellett döntenünk, hogy a szerkezet hány elemből álljon, hogyan szereljük, figyelembe véve a specifikációt és a kapacitási szempontokat is. Az egész beépítési technológia központi eleme egyébként a vezérdaru és a hozzá tartozó SPMT volt, rajta állt vagy bukott minden.

Hogyhogy?
Mivel irtózatos tömegű szerkezeti elemről beszélünk, azok mozgatásához, beemeléséhez speciális darura volt szükség. A belga Sarens cégnek van ilyen 1250 tonnás óriásdaruja, amelynek 130 méterre tud kinyúlni a gémje. Ebből mindössze négy darab található Európában, és még másik négy szerte a világban. Hogy az egyiket megszerezhessük, a munkálatok megkezdése előtt már egy évvel le kellett azt foglalnunk. Az ellensúlyokat Belgiumból küldték, de maga a daru Dubaiból érkezett hozzánk, 2018 március közepén kezdték szállítani a darabjait. Hatvan kamionnal jöttek az elemei, de volt egy hatvannégy tonnás darab is, ezért azt inkább vonatra pakolták. Csak az összeszerelés két hétig tartott.

Mennyibe került a bérlés?
Ez üzleti titok, de talán érzékelteti az összeg nagyságát, hogy a daru költségelemzése volt az egyik legfontosabb tényező a stadion építése alatt. Tudtuk ugyanis, hogy ha nincs kihasználva, ha nem hozza az előírt normákat, akkor csúszik minden, és iszonyú veszteséget termel. A fő koncepció tehát az volt, hogy a daru minél jobban legyen etetve, azaz minimum három-négyszer hetente kapjon feladatot. Egy harminc méter széles, 0,3 százalékos lejtésű ideiglenes utat készítettünk neki a stadion körül, speciális vízelvezetéssel.

És elkezdték etetni…
Pontosan. Az volt az elképzelés, hogy naponta 6-8 kamionnyi anyagot küldünk Kecskemétről a helyszínre az előszerelő terület folyamatos kiszolgálásához Egyes elemek súlya meghaladta a négy tonnát is. A tetőegységet hosszában három részre bontottunk, és az óriásdaru kívülről előbb egy 130-140 tonnás, majd egy 80-90 tonnás elemet emelt be, a harmadik, 30 tonnás részt pedig egy kisebb gumikerekes daru emelte fel a helyére. Ez egyébként „csak” ötszáz tonnás volt.

Csak.
Persze, mert itt irdatlan súlyokról volt szó. Egy kisebb, sztenderd építkezésen például a szerkezetszerelők általában egy doboz csavart visznek magukkal a kosárban, ennél a stadionnál viszont egy-egy csavar öt-tíz kiló volt, szóval örültek, ha párat be tudtak tenni, mert rögtön letiltott túlterhelés miatt az emelőgép.

Mivel idén Eb-mérkőzéseket is rendeznek majd a Puskás Arénában, az Európai Labdarúgó-szövetség, az UEFA egy kétszáz oldalas füzetben írta le az elvárásait. Ebből mennyi vonatkozott a tetőszerkezetre?
Nem túl sok. A tetőszerkezettel kapcsolatban a tető geometriája és a lehajlások voltak erősen meghatározva. Elvárás volt például, hogy még az első sor is fedve legyen, nehogy beverjen a nézőkre az eső.

Nagy dolog lenne egyébként egy teljesen fedett stadiont elkészíteni?
Technikailag kivitelezhető, csak nagyon sokba kerülne. Az Egyesült Államokban az NFL-ben játszó csapatok közül néhánynak van ilyen stadionja, Európában a Tottenhamnek pedig mozgatható a londoni pályája. Ez azt jelenti, hogy a teljes pályatechnológiát be tudják csúsztatni az ülések alá, és sima padló jön a gyep helyébe, ha mondjuk egy koncertet akarnak rendezni. Szóval, ahogy ez, úgy a teljes lefedés is csak pénz és elhatározás kérdése.

Ott volt az Uruguay elleni nyitómeccsen?
Persze, és óriási élmény volt. Amikor ugyanis befejeztük a tetőszerkezetet és felszereltük a hálófeszítő csöveket, már nem volt több feladatunk, szóval az utolsó napokon nem vettem részt a munkában. Talán éppen emiatt volt olyan bődületes érzés visszamenni a már kész, kivilágított stadionba, amely teljesen megtelt emberekkel. Ilyenkor azért az ember érzi, hogy érdemes volt dolgoznia.

Még meg sem kérdeztem: sportolt valaha?
Igen, kézilabdáztam, kapus voltam. A juniorválogatottságig vittem, aztán NB1 B-ben játszottam Mezőkövesden. Sajnos tizennyolc éves koromban gyors egymásutánban megsérült a vállam és a térdem is. Még húztam egy darabig, az egyetemen megpróbáltam még sportolni, de abba kellett hagynom. Pedig imádtam a kézilabdát.

És?
Maradt szenvedélynek az acél.

TARTÓSSÁG, TEHERBÍRÁS, BIZTONSÁG, ESZTÉTIKUM

A címben foglalt szempontokat figyelembe véve dolgozik évtizedek óta a Mapei, és ugyanezeket tartotta szem előtt a Puskás Ferenc Stadion munkálatai során is.

A feladatról Markovich Béla, a Mapei Kft. ügyvezető igazgatója mesél

Ismét egy emblematikus projektben vettek részt. Miben volt más, mint a korábbi feladatok? Melyek voltak a fő kihívások?

A Puskás elég összetett projektnek bizonyult. Sok termékvonalunk volt érintett benne, de nagy kihívásként éltük meg azt is, hogy bizonyos munkákra – a legmagasabb minőség elérése érdekében – időszakos szakmai felügyeletet biztosítottunk. Az anyagok időben történő leszállítása is többször próbára tett bennünket. A műgyanta-bevonatok közül a legigényesebbek, VIP-, a Business- és a Skybox-területek tartoztak hozzánk. Ezeknél alap elvárás a legmagasabb minőség és hosszú távú esztétikusság, de az általunk alkalmazott poliaszpartikus fedőbevonatok ezt tudják.

A projekt mely szakaszánál kapcsolódtak be a munkába?

A kezdetektől jelen voltunk, hogy ezzel is segítsük a tervezők munkáját. A cégnek négy olyan munkatársa is van, akiknek az a dolguk, hogy minden szakmai segítséget megadjanak a tervezőknek a legjobb műszaki megoldások elérésében. A kivitelezési munkákba már a földmunkák kezdetekor bekapcsolódtunk, hogy teljes mértékben átlássuk, mire lesz majd szükség. A műgyanta-bevonatokon kívül nagy mennyiségben szállítottunk zsugorodásmentes habarcsot a beton- és acélszerkezetek találkozásához. Teljes egészében mi szállítottuk a hidegburkolási segédanyagokat, a melegburkolási segédanyagokat pedig részben.

Szükség volt innovatív megoldásokra, speciális anyagok, eljárások alkalmazására?

Ilyen volt például a Plastimul-szórás a műgyanta padlónál, de hasonló innovatív anyaghasználati megoldásokat alkalmaztunk a múzeum-felújítás során is. Vízszigetelés tekintetében egy korábban még ritkán alkalmazott technológiával, gépi szórással készültek a bitumenes és cementes szigetelések. Ezekhez a gépesítést kellett kikísérleteznünk, plusz megtalálni a megfelelő műszaki hátteret.

Milyen szempontokat vesznek figyelembe egy adott termék, termékcsalád kiválasztásakor, prezentálásakor?

A legfontosabb szempont mindig az volt, hogy a megoldások elsőre véglegesek legyenek, tehát tartósak és bírják a tervezett terhelést. További szempont a gyorsaság, ami persze ez nem mehet a minőség rovására. Példaként említhetném, hogy az alaptestek szigetelését szórással a kivitelező végezte, ami nagyon termelékenynek bizonyult. Tehát röviden: a megfelelőség, a biztonság, a versenyképesség és a gyorsaság.

Felhasználóbarát termékekkel dolgoznak?

Ahová csak lehet EC1-es – nagyon alacsony illó szervesanyag tartalmú – termékeket ajánlottunk és használunk is fel. A Mapei számára ugyanis kiemelt fontossággal bír, hogy a munka során a kivitelezőt ne terheljék egészségre káros anyagok.

MAPEI
www.mapei.hu
Már ötlete végleges építési megoldásunk

2040 Budaörs, Sport Utca 2.
Tel.: (+36-23) 501 670 • Fax: (+36-23) 501 666
Web: www.mapei.hu

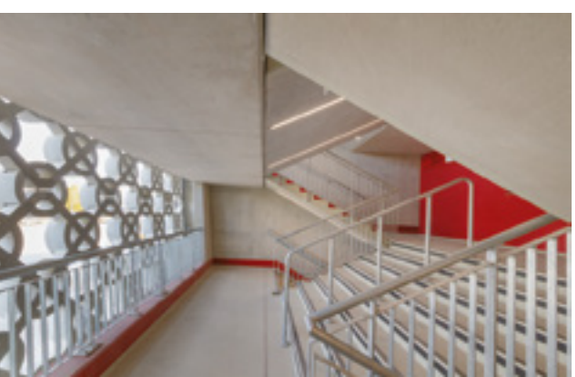
A SIKA MEGOLDÁSAI A PUSKÁS FERENC STADIONBAN

Az építéskémiai anyaggyártás meghatározó szereplője, a több mint 100 éve alapított SIKA megoldásai hazánkban is nélkülözhetetlenek a színvonalas építőipari kivitelezések során. A cég életében meghatározó szerepet játszanak az építőipar szereplői, a tervezők, a beruházók és a kivitelezők. Számukra megbízható és tartós betontechnológiai megoldásokat, tömítési rendszereket, vízszigetelési megoldásokat biztosít a Sika Hungária Kft., legyen szó akár tető-, akár mélyépítési szigetelőrendszerekről. A szerkezetek védelmét, esztétikáját biztosító korrózió és tűz elleni védőbevonat-rendszerek és a legkülönbözőbb elvárásoknak is megfelelő műgyantabevonat- és burkolat rendszerek, szerkezetjavítási és -felújítási megoldások is szerves részei a beruházások mindennapjainak. Más kiemelt beruházásokhoz hasonlóan (pl.: Groupama Aréna, Telekom Székház) egy rövid séta közben a Puskás Ferenc Stadionban is számtalan helyen találkozhatunk a cég prémium megoldásaival, a Sika szakembereinek munkájával.

Az alkalmazott monolit vasbeton szerkezeteknél megközelítőleg 600 tonna Sika Viscocrete beton adalékszer biztosította a betonokkal szemben támasztott műszaki követelményeknek való megfelelést. A homlokzati ornamentika betonelemei pedig a Sika Control zsugorodáscsökkentő betonadalékszerrel készültek. A kültéri és nagyobb terhelésnek kitett szerkezetek fugáit, több mint 40.000 méter hosszan a Sikaflex tartósan rugalmas tömítőanyagok alkalmazásával alakították ki, amely termékcsalád már több mint 50 éve bizonyítja megbízhatóságát. A stadion kivitelezése során összesen több mint 80.000 m^2 területen alkalmaztak Sikafloor műgyanta bevonati rendszereket úgy, mint a fő kerengő helyeken, a vizesblokkokban és a lépcsőházakban. A speciális bevonatok az esztétikus megjelenésen felül biztosítják a vasbeton szerkezetek védelmét, kopásállóak és könnyen takaríthatóak.

Sika Hungária Kft.
1117 Prielle Kornélia u. 6.
Tel.: +36 1 371 2020
E-mail: info@hu.sika.com
Web: www.sika.hu

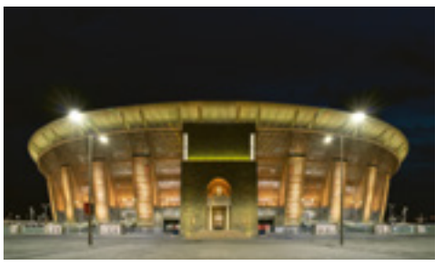
PUSKÁS STADION DÍSZVILÁGÍTÁSA

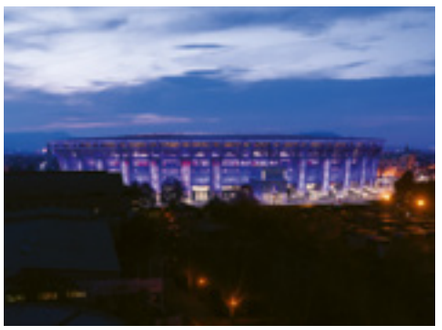

A Lisys-Project Kft. a Magyar Építő Zrt., ZÁÉV Zrt., a West Hungária Bau Kft. és az ÉPKAR Zrt. által alkotott konzorcium meghívása alapján vett részt az épülő Puskás stadion díszvilágításának megalkotásában. A megbízó konzorcium – építész, világítási és elektromos – szakembereinek irány-mutatásával, velük együttműködve készítette el a kiviteli terveket. A tervezés során kiemelt fontosságot kaptak az építészeti, az energiahatékonysági és üzemeltetési szempontok. Az együttműködés folytatásaként Lisys-Project Kft. további szerepet kapott a világítási anyagok szállításában, valamint részt vett a kivitelezésben és a vezérlés megépítésében.

Amikor a stadion külső világításáról először szó esett, egy szolid fehér színű megvilágítás ötlete merült fel. Végül a szakmai érvek alapján az illetékesek úgy döntöttek, hogy színes díszvilágítás épüljön.

Ha jobban megvizsgáljuk az építményt láthatjuk, hogy három jól elkülöníthető homlokzati részből áll. Az áttört pilonrácsokkal díszített lépcsőházak

ritmusát felül összeköti a glória-szerű tórusz, míg a pilonok közeit acélhálóval fedték le. Ezt a hármas felépítményt kellett úgy láttatni, hogy mindegyik önmagában is egyenletes megvilágításban jelenjen meg és együttesen is egy homogén látványt adjon. Ugyanakkor ez az építészeti tagoltság teremtett lehetőséget a különböző színek elválasztására is.

Külön témaként jelent meg a hajdani toronyépület, ami majd a stadion névadójának, Puskás Ferencnek az emlékmúzeuma lesz. A régi épületkomplexumból egyedül megmaradt épületrész kicsit félszegen lapul az új 45 m magas hatalmas aréna árnyékában. A díszvilágítás is ezt a szerénységet kívánta jelezni. A megvilágítás nem törekedett az egységes láttatásra, inkább a jellegzetességeket próbálta szemléltetni.

A díszvilágítási berendezést 612 lámpatest alkotja, az összteljesítmény 95 kW. Az RGBW LED-es lámpatestekből álló berendezés képes a stadiont különböző színekben megjeleníteni.

A rendszer kiépítése lehetővé teszi, hogy akár minden lámpatestet külön lehessen vezérelni, vagyis programozással a legkülönbözőbb igények, világítási képek is megjeleníthetőek. Azt egyelőre még nem tudni, hogy milyen rendszerben üzemel majd a díszvilágítás, de azt igen, hogy minden eseményre sajátos, „testre szabott" színes világításban gyönyörködhetünk majd.

Részletesebb szakmai tartalom olvasható a www.lisys-project.hu oldalon a Hírek rovatban.

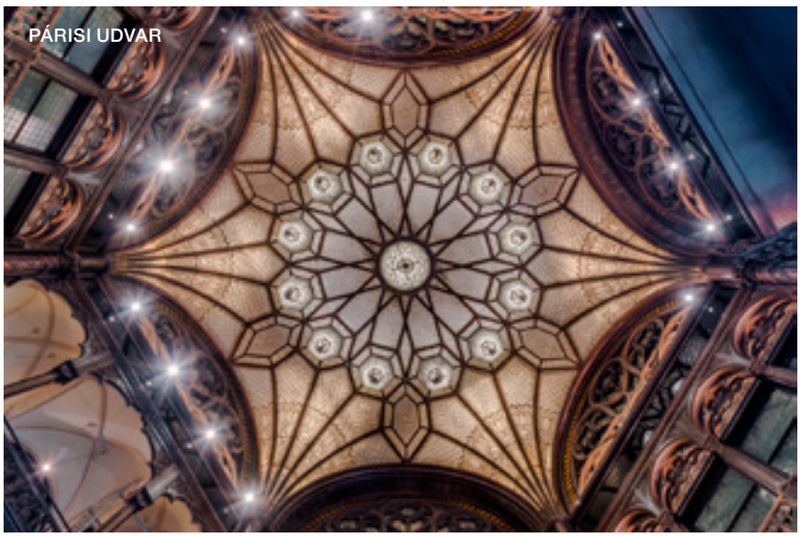
LISYS-PROJECT
mail@lisys-project.hu

WHB GROUP
MARADANDÓT ALKOTUNK
whb@whb.hu

ÓBUDA GROUP 30

ÓBUDA GROUP
H-1033 Budapest
Hévízi út 3/A
info@obudagroup.hu
www.obudagroup.hu

PROJEKTMENEDZSMENT | TANÁCSADÁS | TERVEZÉS | KIVITELEZÉSMENEDZSMENT

PÁRISI UDVAR

EMERALD RESIDENCE

NKE SPECIÁLIS KÉPZÉSI ÉPÜLET

SZENT IMRE GIMNÁZIUM SPORTCSARNOK

BUDAI CISZTERCI ISKOLA FŐHATÓSÁG ÉS KOLLÉGIUM

PUSKÁS ARÉNA

PUSKÁS FERENC STADION REKONSTRUKCIÓJA

FERROBETON

TARTÓSZERKEZET BEMUTATÁSA ELŐREGYÁRTOTT VB SZERKEZET SZEMSZÖGÉBŐL

Új Puskás Ferenc Stadion

A beruházó Nemzeti Sportközpontok 2017 márciusában kötött szerződést a stadion rekonstrukciójának tervezésére és kivitelezésére. Az aréna műszakilag alkalmas arra, hogy otthont adjon az UEFA égisze alatt rendezendő bármely sporteseménynek. A nyílt nemzetközi közbeszerzést a Magyar Építő Zrt – ZÁÉV Zrt konzorcium nyerte meg. A stadion előregyártott vasbeton szerkezeteit Ferrobeton Zrt és ASA Építőipari Kft közreműködésével készültek.

Műszaki adatok:

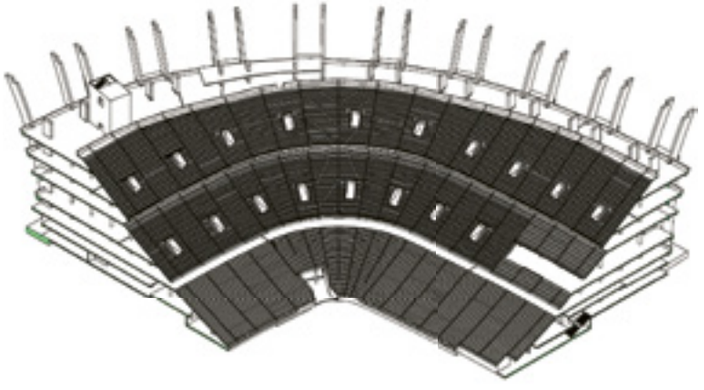
Stadion lelátó maximális nézőszáma: ~ 67 200 fő
Háromszintes előregyártott vb lelátó beton szerkezete: ~ 15 000 m^3

Előregyártott vasbeton szerkezet kivitelezése 2017 - 2018

Stadion épület tartószerkezet felépítése:
Az épület a 0,00 szint felett nyolc dilatációs egységre oszlik:

- a pálya hosszoldala menti szakaszok,
- a sarokrészek,
- valamint a pálya rövid oldala menti szakaszok

Az épület függőleges és vízszintes szerkezetei monolit és előregyártott vasbeton szerkezetből, továbbá monolit vasbeton lépcsőházi magokkal és merevítő falakból épül fel, amely a háromszintes előregyártott vb lelátót és az alatta lévő szinteket foglalja magában. A pilon lépcsőházak az épület külső kontúrja mentén körben helyezkednek el, 38 darab.

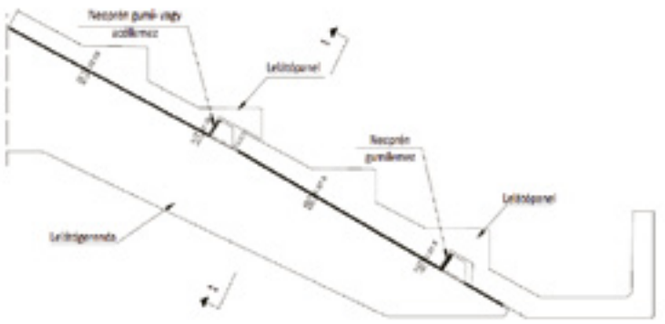
Előregyártott vasbeton lelátószerkezet felépítése:

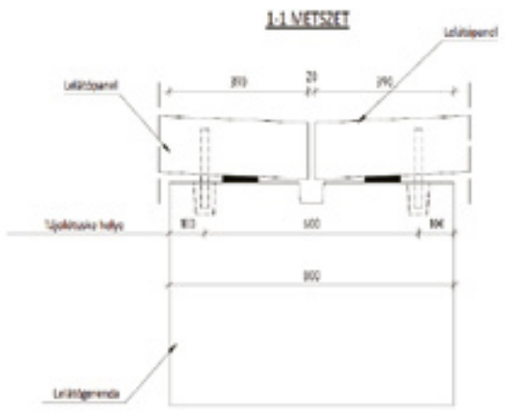
A lelátó elemek és az őket alátámasztó vasbeton gerendák előregyártott vasbeton szerkezetűek. A lelátó három egységre tagolódik: alsó, középső és felső karéjra. **Ferrobeton Zrt a középső és felső karéjt kivitelezte.**

A lelátó (tribün) elemek kéttámaszú tartóként készültek. Jellemzően az előregyártott kéttámaszú (esetenként konzolos) vasbeton gerendákra fekszenek fel. A lelátó elemek alsó síkján fészkek kerültek kialakitásra, így az alátámasztó gerenda felső síkján kialakított csapok ezekbe a fészkekbe ülnek bele, ezzel a lelátó elemek „lecsúszását" meggátolva. A monolit vasbeton szerkezeteknél alkalmazott szerkezetkettőzés és a dilatációs hézag lelátó (tribün) elemeknél nem jelenik meg.

A középső és felső karéj nagy konzoljainál minden második mezőben a lelátó elemek csavarozott kapcsolattal is rögzítve lettek a gerendákhoz. Ezáltal merev tárcsákat hozva létre, mely a konzolok oldalirányú lengését jelentősen korlátozza.

A lelátó elemek alulról sík, felül fokokkal ellátott elemekből, kéttámaszúan lettek kialakítva. Az elemek felülről nézve a soroknak megfelelően lépcsős és ferde felületekkel határoltak. Valamennyi lelátóelem egyenes kialakítással készült, a sarkoknál az átfordulást is egyenes elemek alkotják, alaprajzilag szegmens vonalvezetéssel. A lelátóknál található arénatöltési bejáratok és korlátok egyes elemei előregyártva és esztétikus monolit vasbeton szerkezetként is készülnek. A pilonokban lévő lépcsőkarok a pihenőkre támaszkodó előregyártott elemek, a pilonokban lévő lépcsőpihenők monolit

szerkezetek.

Középső és felső lelátó

Előregyártott elemek általában két sort fognak össze. Az induló sor és a VIP terasz feletti induló sor ilyen szempontból kivételt képez, mivel itt egy mellvéd elem is hozzábetonozódik az elemhez.

A teljes kerület mentén a lelátószerkesztés íves kialakítása szegmensekkel került lekövetésre gyártástechnológia egyszerűsítése miatt. A töltők oldalfala monolit vasbeton szerkezetű, mely az alatta lévő vasbeton födémről indul. A töltők melletti lelátó elemek az előregyártott tartókra támaszkodnak egyik oldalukon, míg a másik oldalon az előbb említett töltők oldalfalain képzett konzolokra. A fellépések 4-5 soronként 1 cm-es lépcsőkben változnak.

Az igen változatos fellépési magasságot a lelátó láthatósági szerkesztése határozza meg. A munkahézag fugák mindig lépcsőfok tőbe esnek. A lelátóelem közötti fugákat minden esetben ülőrész felöli oldalon rugalmas fugaanyaggal tömíteni kellett. Az előregyártott lelátó elemeket előregyártott vasbeton gerendák támasztják alá, melyek kéttámaszú kialakításúak. Középső karéj szintjén három, felső karéj szintjén négy egymásra épülő gerenda képezi a támaszt. Mivel a gerendák felső felülete a lelátó hajlásszögét követik, az alsó síkja pedig két támasz között egyenes, így a gerenda magassága változik.

A legalsó gerenda törtvonalú, kéttámaszú, a pálya felé igen nagy konzollal és egyben hordja a középső és felső arénatöltés födémét is. A konzol változó magasságú, tőben magas, majd szinte „0"-ra elfogy. Erre a konzolos gerendára támaszkodik – pillér közelében, nem a konzolon – a következő egyenes gerenda, majd a záró törtvonalú gerenda.

A lelátó alátámasztó gerendák esetenként monolit vasbeton födémeket is hordanak. Ezeken a részeken a gerendák felső síkján kiálló kengyelekkel lett együtt dolgoztatva a gerenda a födémmel. Így a gerendák sokkal merevebbek lettek a lengésekkel szemben is.

TARTÓSZERKEZET MÉRETE SZÁMOKBAN

Alapozás:
1580 db CFA cölöp
A cölöpök összhossza: 26 km
A cölöpökhöz felhasznált beton: 21000 m^3
Résfal 463 m hosszan, mélysége 11,6 m
38 db pilon

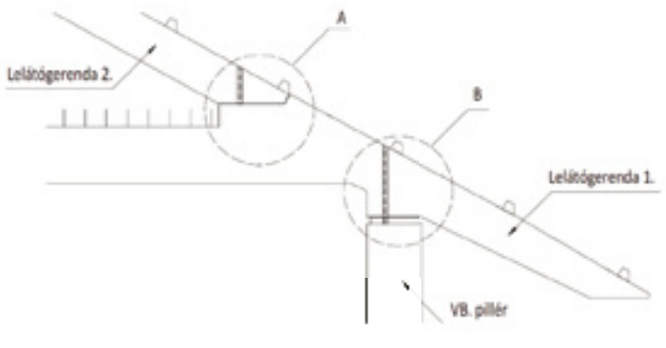
Felszerkezet:
Pilonok legmagasabb pontja a 4 db nagy pilonnál (8,10,27,29), 44 m
Feszítés: 16db védőcső pilononként.
Összesen 11 km védőcső
9 pászma / védőcső
Összesen 130 tonna feszítőkábel
Pilononként a tető súlyából fellépő húzóerő: 9000 KN
Zsaluzandó felület: 322 500 m^2
Staxo térállvány a nagy belmagasságok miatt: 458 500 $légm^3$
15 db kúszómű

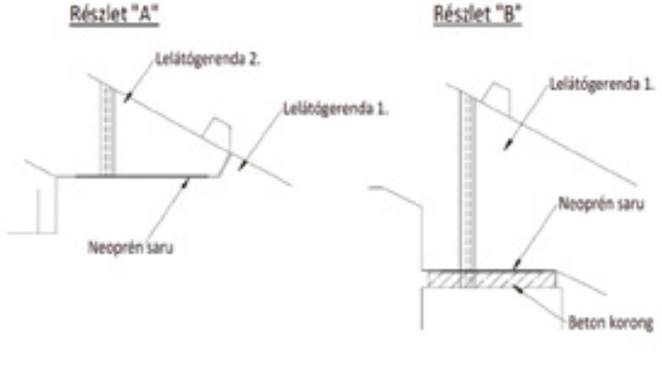
Monolit vb szerkezetbe 130 000 m^3 beton került beépítésre,19500 tonna betonacél felhasználásával
A betont a magyar építőipar.ban ez idáig nem használt extra méretű (52,58 m) betonpumpák juttatták el a felhasználási helyükre
A beton két, helyszínre telepített betongyárban készült, napi 1400 m^3 kapacitással, amely több alkalommal teljesen kihasználásra került.
A födémek jellemzően 32 cm-es vastagságúak.

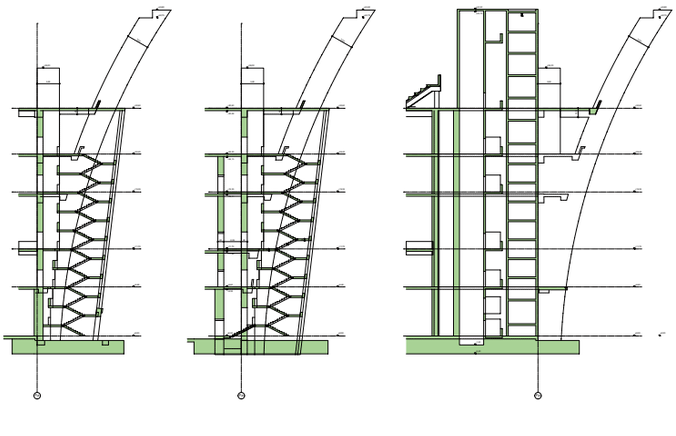
Előregyártott vb gerendák, födempallók, lelátóelemek, lépcsőkarok egészítik ki a monolit szerkezeteket:
Gerendák száma 1016 db
Födempallók száma 588 db
Előregyártott lépcsőkarok száma 1020 db
Lelátóelemek száma 3761 db

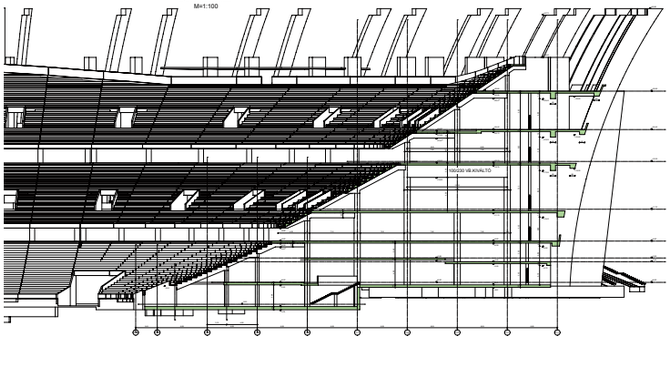
Az acél tető összsúlya több, mint 10 000 T
Az acél tető szerelését egy TEREX 1250 T teherbírású daru végezte, melyet 62 kamion szállította a helyszínre
Jelenleg 4 db ilyen darut dolgoztatnak Európában, a világon két nagyobb típus létezik csak
96 m-es gémmel szerelve, ami 135 m-ig bővíthető
A stadion kivitelezése során 24 km villámhárító épült be

Építésgépesítés: a kivitelezés során 30 db lépcsőtorony segítette a munkát. Csúcsidőben 16 toronydaru működött és több 400 tonnás és 500 tonnás autódaru.

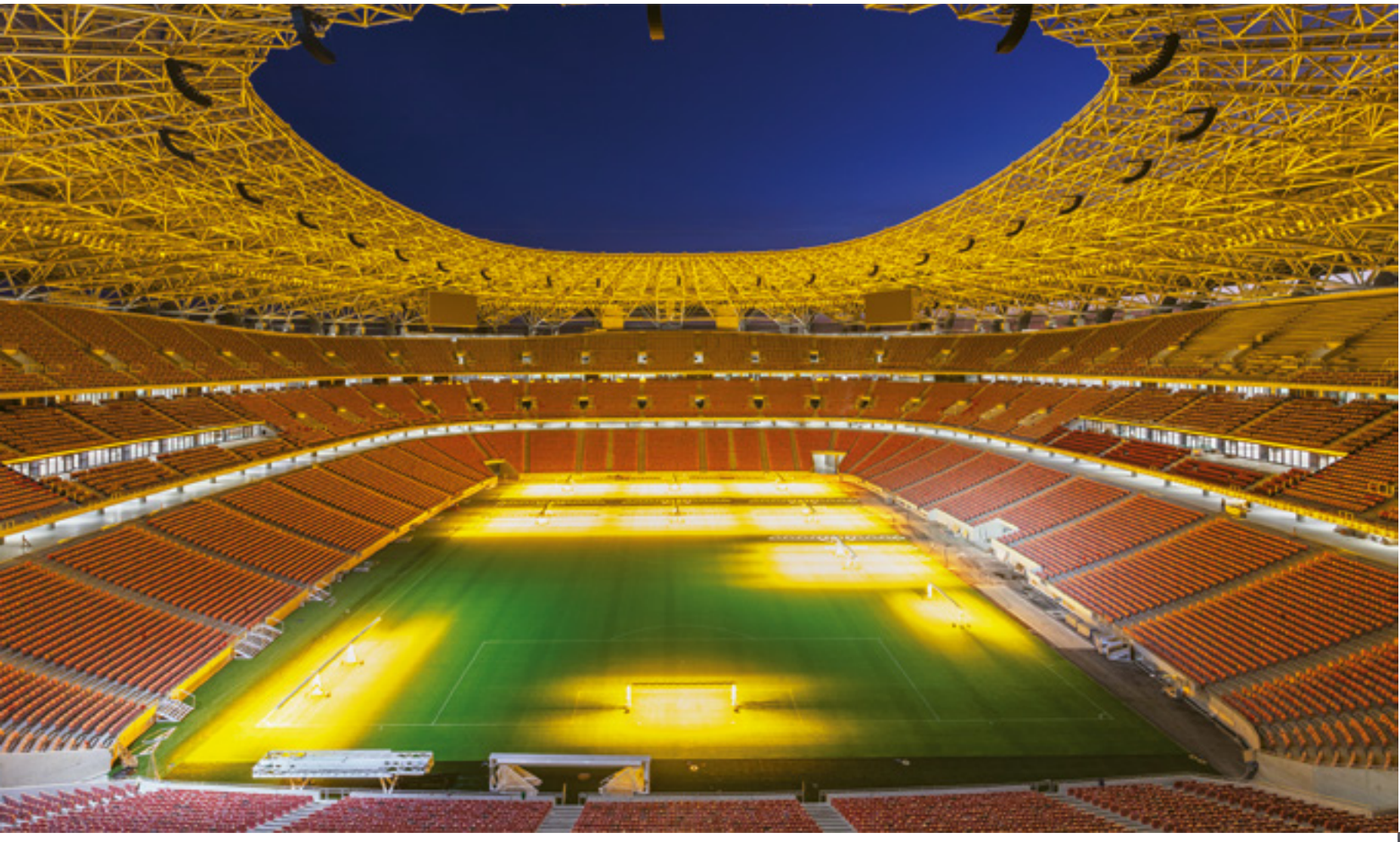

FERROBETON Dunaújvárosi Beton -és Vasbetonelem Gyártó Zártkörűen Működő Részvénytársaság
H-2400 Dunaújváros, Papírgyári út 18-22.
Tel.: +36 25 284-444
Web: www.ferrobeton.hu

FERROBETON

NEMZETÜNK STADIONJA NEMZETKÖZI PÁLYAMINŐSÉGGEL

A Puskás Aréna sportpályájának kivitelező alvállalkozója és fenntartója, a Garden Group Kft. 2011 óta foglalkozik sportpályák építésével és igény szerint azok folyamatos fenntartásával, szakmai tanácsadással.

Kárpáti Gábor, a cég ügyvezető igazgatója – aki kertészmérnökként 2005 óta kertépítéssel, majd sportpályák építésével és fenntartásával foglalkozik –, így mesélt a kivitelezésről:
„Több hazai és külföldi hibrid és hagyományos technológiájú élő- és műfüves sportpálya építése után megtisztelő feladatnak éreztem, hogy 2019-ben modern, nemzetközi összehasonlításban is élvonalbeli, az Euro 2020 helyszínéül szolgáló futballstadion építésében vehettem részt csapatommal.

Az utóbbi években több nyugat-európai stadion gyepét is vizsgáltuk. A látottak alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy egy pálya akkor tökéletes, ha a rendszer minden eleme a helyén van. Ezért egy adott pálya kivitelezése során minden esetben rendszerben gondolkodunk. Célkitűzésünk, hogy nemzetközi szinten is elismert partnerekkel karöltve, komplex szolgáltatást nyújtva, csúcsminőségű pályákat létesítsünk. Valamennyi projektünket egyéni igények alapján valósítjuk meg, ezáltal műszaki, illetve esztétikai szempontból is időtálló, korszerű műszaki megoldásokat biztosítunk ügyfeleink számára a legmodernebb technológiák segítségével. Elkötelezettek vagyunk a folyamatos fejlődés mellett, keressük és teszteljük a legújabb megoldásokat, hogy az élő- és műfüves pályáknál egyaránt olyan megoldásokat kínálhassunk megrendelőinknek, amelyek európai viszonylatban is ritkaságnak számítanak.

A tervezést átgondolt, minden részletre kiterjedő szakmai elemzés előzi meg: így biztosított, hogy a megfelelő pályatípus kerüljön kiválasztásra és kivitelezésre az igényekhez igazodva. Saját tulajdonú gépparkunknak köszönhetően a magas minőség garanciája mellett gyors és precíz munkavégzést biztosítunk már az alapoktól kezdve. Kiemelt figyelmet fordítunk a fenntartásra is, melyhez kidolgozzuk fenntartási programunkat az adott létesítmény működési költségeinek rövid- és hosszú távú optimalizálása érdekében. Segítséget nyújtunk a napi rutinfeladatokban, valamint rendelkezésre állunk agrotechnikai műveletek elvégzésében is.

Cégünk legfontosabb munkái közé tartozik a 2016-ban átadott MTK új Hidegkuti Nándor Stadion hibrid pályája, mely Kelet-Közép-Európa első hibrid technológiájával kivitelezett futballpályája, hatalmas sikert aratva a beruházók és a pályát használó sportolók körében egyaránt. 2018 év végén adtuk át a szerbiai Bacska Topolyán épült sportkomplexumot 4 pálya megvalósításával, ahol a centerpálya szintén a Grassmaster hibrid technológiával lett építve. 2019-ben készült el az Illovszky Rudolf Stadion – a Vasas otthona –, ahol szintén 2 hibrid pálya kivitelezésével bízta meg cégünket a beruházó. A Puskás Aréna kivitelezésének megkezdése előtt felkértük szakmai tanácsadónak Reece

Watsont, az Arsenal klub korábbi head groundsman-jét, aki 15 évig az Arsenal pályafenntartásért felelős vezetője volt, hogy az ez idő alatt megszerzett tudásával, tanácsaival segítse munkánkat a lehető legmagasabb színvonal elérése érdekében. Reece egyedülállóként a világon nem csak az agronómiai tényezőket (gyökérmélység, talajhőmérséklet, talajnedvesség, vízbeszivárgás, tápanyagtartalom) vizsgálja, de figyelmet fordít a pálya sportolókra gyakorolt fiziológiai hatásaira is, mint a talaj-felszín keménysége, kifordulási nyomaték.

A kivitelezési munkák során a pálya alépítménye és az altalaj kialakításához 4000 köbméter anyagot használtunk, a drain-vízelvezető rendszer kivitelezéséhez 2500 folyóméter draincső, a folyadékrendszerű pályafűtéshez 28 000 méter fűtéscső került beépítésre, az öntözőrendszert pedig egy 24 szórófejes Perrot nagyteljesítményű automata öntözőrendszer képezi.

A pálya hibrid rendszerét a Grassmaster technológiával beszőtt műfűszálak biztosítják. A technológia során 20 millió 20 cm-es műfűszálat fűznek le 2 centiméteres raszterhálóban 18 centiméter mélyen, melyből a talaj feletti 2 cm az élőfüvet sűríti. A fűmagvetés történhet a szövést megelőzően, vagy azután, végül mindkét esetben az élőfű gyökérzónája a műfűszálakba kapaszkodik, ezzel elérve egy nagyon stabil pályaszerkezetet. A műfűszálakkal történő megerősítésre azért van szükség, hogy a pálya terhelhetősége a legmagasabb szinten biztosított legyen, vízáteresztő képessége pedig akár 20%-kal magasabb szintet érjen el, mint a hagyományos technológiával készült pályáké.

A Puskás Aréna esetében elsőként a beszövést végeztük el. A műfűszálak beszövése után került sor a kivitelezés utolsó fázisának, a fűmagvetésnek az előkészítésére. A biztos kelés és a betegségek megelőzése érdekében talajélet-javító szereket használtunk.

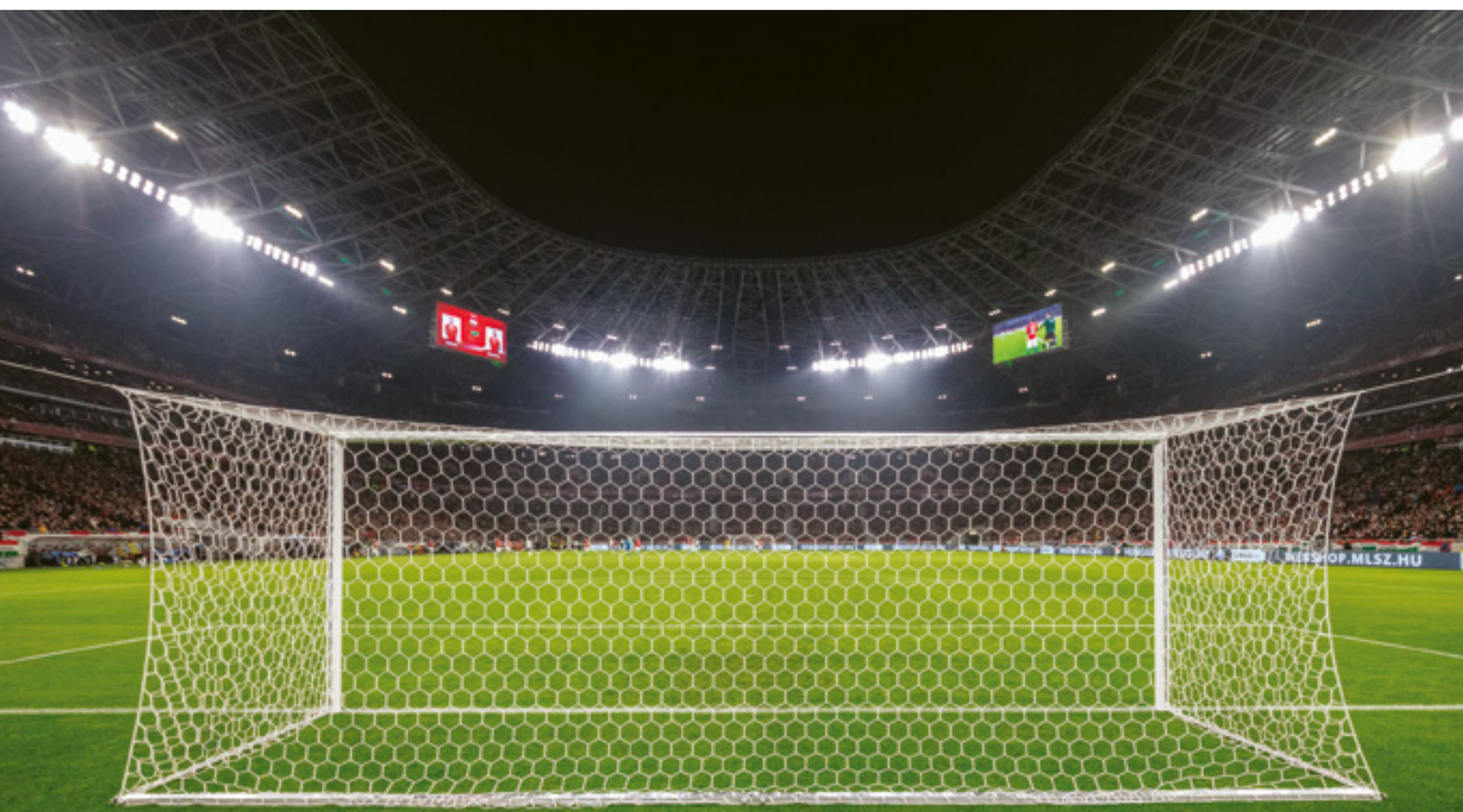
A hibrid technológiához legalkalmasabb fűmagkeveréket Angliából szereztük be. A 100%-ban angolperjét tartalmazó fűmagkeverék gyors növekedésű és kiváló regenerálódó képességű, ezáltal jóval költséghatékonyabb fenntartást tesz lehetővé. A vetés után 4 nappal a fű egyenletes növekedésnek indult, a pálya első nyírására a vetés után 9 nappal került sor. A kinevelési időszakban több UEFA-sztenderdnek megfelelő mérést készítettünk, hogy a növekedési folyamatokat kontrollálni tudjuk. Elsődleges célunk az volt, hogy a 2019. november 15-én megrendezésre került Magyarország–Uruguay barátságos nyitómérkőzésen első osztályú pályán játszhasson a két válogatott csapat.

A kivitelezés után vállaltuk a stadion gyepének teljeskörű fenntartását, valamint a pálya felkészítését a 2020 júniusában megrendezésre kerülő EURO 2020-as elnevezésű Európa-bajnokság Puskás Arénában megrendezésre kerülő mérkőzéseire, melyhez a legmodernebb, leginnovatívabb rendszereket, gépeket használjuk nap mint nap. A fenntartás részét képezi a növényvédelem, tápanyagutánpótlás, fűnyírás, pályavilágítás, pályavonalazás, öntözés és a fű folyamatos felügyelete, monitoringozása.

Meghatározó szempont a gyakori fényhiány a stadionokban, ezért a fény pótlása elengedhetetlen a fű növekedéséhez és a tökéletes minőség eléréséhez. A fenntartás során - Magyarországon már egyre több stadionban alkalmazott – az SGL cég fotovoltaikus lámpáinak használatával tudjuk növelni a megvilágított órák számát, így biztosítva a vegetációhoz szükséges fénymennyiséget. Az UVC180 speciális kezelőegység segít a gyepbetegségek korai felismerésében, azok megelőzésében és megállításában. A 24 órás távoli monitoring rendszer használatával pedig figyelemmel kísérjük a fű növekedését és előrejelzéseket kapunk a várható betegségekről. Ezen komplex eszközrendszerek használatával, valamint a megfigyelt adatok elemzésével cégünk folyamatosan fenn tudja tartani a professzionális pályaminőséget a pálya egész területén, még a legnagyobb igénybevételnek kitett területeken is."

GARDEN GROUP

Garden Group Kft.
2083 Solymár, Kálvária utca 4/a.
tel: 06304678244 • info@gardengroup.hu
www.gardengroup.hu

Pont Light Kft.
1036 Budapest, Nagyszombat u. 1.
Tel.: (+36-70) 614 8036
E-mail: info@pontlight.hu
Web: www.pontlight.hu

PONTLIGHT
DESIGNED WITH YOU

PONTLIGHT.HU

EGYEDI LÁMPATESTEK GYÁRTÁSA / KIVITELEZÉSE

ANIMATIVE

KOMPLEX AUDIOVIZUÁLIS- ÉS GYENGEÁRAMÚ RENDSZEREK TERVEZÉSE ÉS KIVITELEZÉSE

Csapatunk a Puskás Aréna újjáépítése során, a stadionban látható LED és Perimeter kijelzők kivitelezésével járult hozzá a szurkolói élmény teljesebbé tételéhez.

MÉRNÖKI TEVÉKENYSÉG | ÜZEMELTETÉS | GYÁRTÁS | INTEGRÁCIÓ | MANAGEMENT

WWW.ANIMATIVE.HU

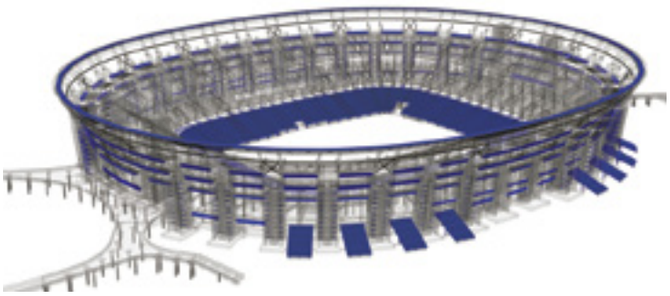
Öt év hazai építési tapasztalattal, másfél év intenzív termelő munkával az ASA Építőipari Kft. is részese volt a jelenkor legnagyobb rekonstrukciós projektje, az ikonikus Puskás Ferenc Stadion kivitelezésének.

Az előregyártott elemek alkalmazása a Puskás Stadionnál már több hazai stadion építéséből származó tapasztalaton alapult. Külföldi példákat is elemezve a 21. századi sportlétesítmény építési kultúra nagy mennyiségű előre gyártott elemet alkalmaz, legyen az acél- vagy vasbetonszerkezet. Ezek az elemek a jól bevált kapcsolati rendszereknek köszönhetően eredményesen illeszthetők az építmény egészét összefogó helyszíni betonozású épületrészekhez.

Ellentétben az utóbbi építési móddal az előre gyártás lelke a munkaerő és technológia helyben és időben történő áthelyezése. Mielőtt a kész vasbetonelem a stadionba kerül, megelőzi azt egy üzemi gyártás egy, akár az építési helyszíntől több száz kilométerre fekvő telephelyen, jelen esetben Hódmezővásárhelyen. Ez az időbeni és földrajzi elmozdítás lehetőséget ad jól ütemezett és magas minőségű termékek gyártására.

125 fő feszített munkája, több mint 18.000 tonna vasbeton alkotja a hódmezővásárhelyi telephelyről szállított és az ASA Consolis által szerelt stadionrészt.

A tervezés, mint ahogy sok más esetben, ennél a projektnél sem csupán a gyártmánytervek elkészítését jelentette. Ugyanúgy tervezni kellett a gyártási technológiát, gyártási ütemet, szerelési technológiát és a szerelési ütemet is. Továbbá a feladat része volt a több technológiát összefogó fővállalkozóval való közös szakmai szervező munka is, ami kiemelkedően jól működött. Az ASA Építőipari Kft. (a Consolis csoport tagja) által tervezett, gyártott, szállított és szerelt elemek a hódmezővásárhelyi telephelyen készültek 2017. október és 2019. március között, majd ezeket szintén saját szerkezetszerelő csapataink helyeztek el. Ezt a közel 7300 m^3, azaz 18250 tonnányi vasbeton előregyártott szerkezetet egy 125 fős csapat valósította meg, mindvégig beteljesítve a megrendelők minőségi és határidős elképzeléseit.

ASA Építőipari Kft.
1036 Budapest, Lajos utca 160-162.
Tel.: (+36-1) 240 5455
E-mail: info@asa.hu
Web: www.asa.hu

CONSOLIS
ASA
MINŐSÉG ÉS INNOVÁCIÓ AZ ÉPÍTÉSBEN

AKUSZTIKAI MENNYEZET-HŰTÉSI/FŰTÉSI RENDSZEREK

BEBETONOZANDÓ, FELÜLETKÖZELI HŰTÉSI/FŰTÉSI RENDSZEREK

INNOVATÍV CSŐRENDSZEREK – WWW.KEKELIT.HU

SZEGED, CÉDRUS LIGET LAKÓPARK

KE KELIT®
INNOVATIVE PIPE SYSTEMS

Szerző: MARTINKÓ JÓZSEF | Építész: FERENCZ MARCEL DLA
Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS | Drónfotó: KOVÁCS APOR

IN MEMORIAM WICHMANN TAMÁS

Csak víz legyen és fény!

STOPPER: ÚJ ÁLLÓHAJÓ A VIZAFOGÓ-PARTON

„Látott valamit ugyanis, ami (...) felfoghatatlan kiterjedésű (...), ugyanakkor az érzékszervei számára igencsak tömör, zárt, szótlan, anyagszerű, lehatárolt fizikai tárgy. Hívő számára a templom ilyen: kövek, falak, képek, ám lényegét tekintve mégiscsak az egésszel, a tökéletessel, a mindenséggel, az univerzummal, a végtelennel áll kapcsolatban.” Önmagamtól idézni? Vanitatum vanitas.

» Stopper minden irányban vízszintesen áll, ami csak egy épületnél magától értetődő

Idestova öt évvel ezelőtt írtam ezeket a sorokat egy épület (?), szakrális tárgy (?), világegész (?), tudományos eszköz (?) definíciós határán billegő szinte meghatározhatatlan alkotásról, Ferencz Marcel építész debreceni komputer-pavilonjáról *(Mega, giga – A szuperszámítógép épülete,* in.: OCTOGON 2015/06). Kritikámban az „épülettárgy" fogalmat feszítettem neki az életnagyságú építészeti makett olvasatnak, illetve az épület fizikai kiterjedését ütköztettem a funkció határtalan kiterjedésével: zárt–nyitott, végtelen–véges. Mint ahogyan abban az írásban is utalok rá, tulajdonképpen két épületről van szó, ha figyelembe vesszük, hogy a bemutatott objektum mellett párépületként ott áll a 2013-ban átadott „épületenergetikai információs központ" (OCTOGON 2013/05) rácskoronájú épületdoboza is a Kassai úti campuson. Erre a retrospektív bevezetőre azért volt szükségem, mert Ferencz Marcel és munkatársai legújabb épülete a debreceni építészeti kísérletek, „térvizsgálati tanulmányok" folytatásának tűnik: noha a Stopper – a sportági szövetség új vízi központja, az egykori úszómű hajóforma épület – az átépítés után vált egyszerre zárttá és nyitottá, végtelenné és végessé, installációvá és építészetté. „Egy talált tárgy megtisztítása" (TD), azaz metaforikus upcycling, egy egyszerre szakrális és indusztriális, konceptuális alapvetésű, de végeredményben funkcionális alkotás ring a Vizafogónál, a Duna vizén. Ha létezik a Max Weber-i „varázstalanítás" (Entzauberung) fogalma, akkor talán létezik ennek a kifejezésnek a pandantja. Az egykori ütött-kopott kőszállító, majd girbegurba vasútiszerelvény- és tankhordozó uszály az építészek koncepciójának, a szerkezetépítőknek és hajómérnököknek hála nem pusztán rekonstrukción ment keresztül, hanem épületté szelle-mült át. Patetikusan hangzik az átszellemülés szó, noha az építészettörténet közismert toposza tesz egyenlőségjelet a múlt hajó- és katedrálisépítő mesterei, a hajótestek bordaívei és a templomhajók (!) fölé kifeszülő boltívek, tetőácsolatok szerkesztési elvei közé. Ferencz Marcel korábbimunkáit előszámolva építészetének szakrális, illetve mimézisen alapuló megközelítése nem áll távol az alkotó szemléletétől. Így nem meglepő, hogy a most tárgyalt épület-hajón is kimutathatóak az átszellemítést támogató szerkesztési, konstrukciós elvek. Ennek az átszellemülésnek a kulcsmozzanata a hajótest bordakiosztásának (2,3 méter) a felépítmény acél tartószerkezeti kiosztására felvetített ritmusképlete. Végeredményben az úszó alépítmény és a ránőtt csarnok-idom, a „templomhajó" új, szerves egységet képez: az úszó test szinte egész hosszán, a testben végigfutó láthatatlan bordák a felépítmény tartószerkezetében válnak alkotóelemmé. Manapság az újrafogalmazás, újradefiniálás szinonimájaként gyakran használjuk a „keretezés" fogalmát. Itt a keretezés fizikai értelemben, de metaforikus jelentéseit kibontva is az átszellemítés eszközévé válik. A tatra kisétálva végül megnyílik az az egyiránypontos perspektíva, ami a párhuzamos üvegfalak segítségével azt az illúziót kelti, mintha a borda- és tartószerkezeti-sorok egymásba tükröződnének. Ezt az illúziót az egyöntetű fehér festés derengése tovább erősíti, amitől a katedrális-hatás, az ipari tárgy metamorfózisa érzékszervi tapasztalattá válik. Ferencz és építésztársai már Debrecenben is sikerrel oldották meg azt a kihívást, amelynek révén egy funkcionális épülettárgy esztétikai rétegeket képes magára ölteni. A Stopper esetében a drónfelvételek perspektívájából jól látható, hogy a tartószerkezeti elemekre – az építmény tetején és oldalán – komponált acéllemez-síkok ritmizált kiosztása mintha valamiféle absztrakt

« A funkciók határtalan kiterjedésének ígéretével kecsegtet a Stopper

Az egykori ütött-kopott kőszállító, az tervezők koncepciójának hála, épületté szellemült át

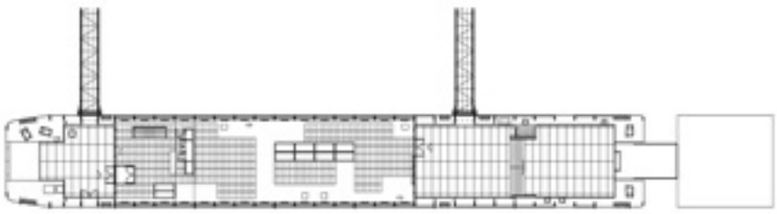

zenei (?) kódot, vagy fehér alapon fehér szuprematista műalkotást láttatnának. Mintha a perforált lemezes árnyékolásnak, az épületbőrnek, az épület legkülső burkának fontos jelentése volna azon túl, hogy a bordasorok kiosztásának feszességét, szabályosságát random képletekkel oldaná fel, miközben szobrászi végeredményre törekszik. Miközben az úszó fa stég toldalék, a hajótestbe épített hajótárolók, az öltözők, mosdók és a gépészeti elemek tökéletesen szolgálhatják ki az új sportközpont igényeit, építészeti szempontból egy igen összetett, sokjelentésű, progresszív, kortárs (mű)alkotás született a pesti Duna-parton. A Váncza László és M. Miltényi Miklós építészek által tervezett A38 (2003, 2010) után új esély nyílik talán arra, hogy a város és folyója valamikor a jövőben majd valóban összekapcsolódjon.

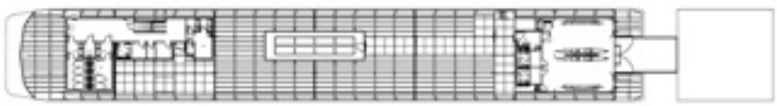

Sokjelentésű, progresszív,
kortárs (mű)alkotás született
a pesti Duna-parton

Tervezés éve: 2017-2018
Megvalósítás éve: 2018-2019
Terület: 1400 m²
Pozíció: A VIZAFOGÓI DUNA-PART
(MOSZKVA SÉTÁNY)

Építész tervező:
FERENCZ MARCEL DLA
(NAPUR ARCHITECT)
Tervezőtárs: DÉTÁRI GYÖRGY DLA
Tervező munkatársak: NYUL DÁVID,
HOLYBA PÁL (NAPUR ARCHITECT)

Vezető hajótervező mérnök:
POMPOR GYULA

Szöveg: OCTOGON
Portré fotó: DUDÁS SZABOLCS
Építészeti fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS
Drónfotó: KOVÁCS APOR
Építészet: FERENCZ MARCEL DLA,
DÉTÁRI GYÖRGY DLA
(NAPUR ARCHITECT KFT.)
Hajómérnök: POMPOR GYULA

Az utolsó magyar hajóépítők

BESZÉLGETÉS A MAHART TISZAYACHT KFT. ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓJÁVAL, CSÚRI LÁSZLÓVAL

A MAHART Tiszayacht Kft., a KÉSZ Csoport tagja az országban egyedüliként rendelkezik még hajójavításban és -építésben jártas szakembergárdával. Ők újították fel Budapest legújabb úszó műtárgyát, a Stopperre keresztelt uszályt, amely egykor harckocsikat is szállított.

Laikusként úgy képzeljük, hogy a hajóépítő mérnök a szakmai hierarchiának valahol a csúcsán helyezkedik el, hiszen ami vasból készül, az köztudomásúlag el is süllyedhet.
Eredeti végzettségem autóvillamossági szerelő, de mivel a családunkban szinte mindenki az építőiparban dolgozik, így én is inkább irányt váltottam. Magasépítő technikum után Pécsen végeztem építészmérnökként, majd a Budapesti Gazdasági Egyetemen közgazdász diplomát szereztem. Kezdetben ipari létesítmények építésében vettem részt, majd acélszerkezet - gyártó üzemet vezettem, ezután kikötőépítéseket a Balatonon. Jelenleg hajókat, úszóműveket építő, javító céget vezetek. Nincs hajómérnök végzettségem, de még lehet! Hosszú folyamat volt mire a hagyományos építőanyagoktól eljutottam a vasig. Építészként teljesen más szemléletmódot követel meg ez az anyag, a gyártási folyamat és az abból készült végtermékek is. Az a lényeg, hogy ha jól csinálod meg, a vas is úszik, ha nem, azonnal elsüllyed.

Térjünk át a cégbemutatóra. Mitől tud többet vagy jobban a KÉSZ Csoport a hajóépítésről és -felújításról, mint a konkurencia?
A jelenlegi telephely 1955-ben került a MAHART tulajdonába és később a Hajójavító Üzemigazgatóság tápéi hajójavító telepeként működött. A MAHART egyik legutolsó géphajója, a Csongrád is ebben az üzemben épült 1989-ben. Ezen időszakban készültek a TS és TTS bárkák is az üzemben, évente csupán öt, melynek egyik utolsó darabja a Stopper úszóteste. Az ezredfordulót követően több tulajdonos több néven próbálta életben tartani az üzemet, majd 2011 őszén került a KÉSZ Csoport tulajdonosi köréhez. A hajójavításban és -építésben gyakorlott és nagy tudással rendelkező szakemberink a hosszú évek alatt kitartottak és így a jelenlegi 25 fős fizikai létszámunkból van, akinek már több mint 30 éves a munkaviszonya. Talán elmondhatom, hogya MAHART Tiszayacht Kft. az országban egyedüliként rendelkezik még hajójavításban és -építésben jártas szakembergárdával. Az üzemünkben 2018 szeptemberétől szakmai gyakorlati képzést indítottunk el, nem titkoltan azzal a szándékkal, hogy a szakmai fogásokat, a tudást az idősebb kollégák át tudják adni a jövő nemzedékének és így fenntartsuk a hajójavítást, hajóépítést.

A tenderkiírás támasztott-e valamilyen eddig nem tapasztalt, váratlan elvárást?
A tender kiírása és a kivitelező kiválasztási folyamata a kiíró részéről profi munka volt. Egyértelműen látszódott, hogy hajótervező mérnök fogta össze

a tervezést és a pályáztatást is, semmilyen váratlan vagy teljesíthetetlen elvárás nem volt a kiírásban.

Mikor kapcsolódott be a munkálatokba? És mi volt a konkrét feladata a *Stopper* néven regisztrált uszály felújításával?
A használt úszóművet Budapesten vettem át 2018 őszén, elég viseltes állapotban. Eredetileg szóródó anyag szállítására használták, majd később a szállító edényzetet kivágták belőle, lefedték, megerősítették a fedélzetét, vonatsíneket szereltek rá, komplett vagonok és harckocsik szállítására használták, majd leselejtezték. A feladatom a projekt teljes lebonyolítása, koordinálása volt, a Szegedre történő leúsztatást, majd partra vételt követően az első vágások helyének kitűzésétől kezdődően az átadás előtti pipere takarításig. Nem csak ügyvezetőként, hanem projektvezetőként is képviseltem a cégünket mind az üzemben, mind a Budapestre történt visszaszállítást követően a helyszínen is.

Minden feladatnak megvannak a maga sajátosságai, egyéni specifikációi. Itt miben foglalhatók ezek össze?
Hajóépítés szempontjából a speciális az volt, hogy az alépítmény egy úszómű, amire az úszómű tervezési szabályai vonatkoznak, a felépítmény és a belső terek kialakítása viszont építészeti jellegű. Dr Ferencz Marcel építész tervező ceruzája alól egy igen különleges, egyedi megjelenés született ezzel a doboz szerkezetű felépítménnyel. A dobozos tartók kiosztása igazodik ugyan az úszómű főborda-kiosztásához, de nagy kihívás volt az új, az üzemben előre gyártott kereteket egy ütött-kopott, az átalakítások és a használat során deformálódott alépítményre ráilleszteni. A bárka minden dimenziójában görbeséget, minden tengelyében igen jelentős kardosságot mértünk. Ügyelnünk kellett, hogy a görbületeket úgy kövessük le, hogy azok szabad szemmel ne legyenek láthatóak a felszerkezeten, ne torzítsák el a doboz-jelleget.

Hogyan kapcsolódott össze a tervezés és a kivitelezés?
A felméréseket és a kivitelezés megkezdését követően a feladat abban állt, hogy harmonikusan összeillesszük a hajómérnök és az építészmérnök terveit és egy egységet képezzünk a két félből. Mindkét tervező kellő nyitottsággal állt a munkához, talán a hajótervező munkájában volt kevesebb rugalmasságra lehetőség, hiszen Pompor Gyula egyetlen szempontot tartott a legfontosabbnak: bármi történjék is, ne legyen „Titanic" az úszóműből, így inkább a hajóbiztonsági szempontokat tartotta szem előtt, semmint az esztétikai és látványelemeket.

Egy vízi jármű esetében is fontos az anyaghasználat. Járt-e ez valamilyen különleges követelménnyel?
A szerkezeti acél anyagokat tekintve nem. A belsőépítészeti és épületszerkezeti anyagoknál kellett tekintettel lenni a vízi járművekre vonatkozó speciális előírásokra. Főleg a gyúlékonyság, éghetőség, ami sok esetben behatárolta az anyaghasználatot a hő- és hangszigetelések, félmeleg burkolóanyagok esetében. Az épületgépészet és az elektromos kivitelezés során pedig a fedélzet alatti vízmentes terekben való átvezetésekhez kellett olyan speciális anyagokat használni, amelyek egy általános szárazföldi építkezés során nem mindennaposak, hiszen úgy kell mindent átvezetni a vízmentes válaszfalakon, hogy azokon keresztül víz ne juthasson be egyik elzárt térbe sem.

A termelésben eltöltött tapasztalataink szerint mindig akad legalább egy olyan probléma a munkafolyamat során, amit csak mérnöki talpraesettséggel – vagy egy öreg szaki rafinériájával – lehet kiküszöbölni. Itt akadt-e efféle buktató?
Valóban, én sem találkoztam még olyan kivitelezéssel, ahol ne kellett volna improvizálni vagy olyan problémát fél óra alatt megoldani, ami első ránézésre lehetetlennek tűnt. 43 éves leszek, 18 éves korom óta dolgozom az építőipari kivitelezésben, így elég nagy a rutinom a problémamegoldásban, de itt azért többször a nyugdíjas termelésvezetőnk tanácsát és segítségét kellett kérnem nem egy esetben. A régi bárkatestből kb 20 tonna acélszerkezetet vágtunk ki és több mint a háromszorosát építettük vissza teljesen új, üzemben legyártott elemekből. Ehhez kellett a szaktudás és kollégám több mint 40 évnyi, hajógyártásban szerezett tapasztalata, hogy ha nem pontosan illeszkedik az új a régi helyére, hogyan és milyen technológiával építsük be. Az új acélszerkezeteket a KÉSZ Ipari Gyártó Kft. kecskeméti üzeme gyártotta és látta el korrózióvédelemmel. A szoros határidő miatt nem lett volna lehetőségünk elemeket visszaküldeni és újragyártatni.

Meggyőződésünk, hogy harmonikus volt az együttműködés a beruházóval és a tervezővel. Mégis elárulhatna pár, csak a „belső ruhatárra" tarozó információt. Például melyik a hajó leghangulatosabb része?
A munka kezdetétől egy volt a cél, hogy egy Magyarországon egyedülálló úszómű születhessen. A közös együttműködés nem volt mindig felhőtlen, de úgy gondolom, minden résztvevő büszkén léphet a fedélzetre. Apróságnak tűnik, pedig nem az, hogy a Stopper minden irányban vízszintesen áll, ami csak egy épületnél magától értetődő. A bárkatestben komoly gépház kapott helyet, több száz kilós frisslevegős szellőzőgépekkel, a beépített burkolatok, a felépítmény, a függönyfalak, nyílászárók mind olyan terhelések, amelyek befolyásolják az úszáshelyzetet. Ha jobban megnézi valaki a partról az úszóművet, láthatja, hogy a felépítmény sem középen helyezkedik el, teljesen aszimmetrikus. Két darab, egyenként 10 tonnás és 30 méter hosszú híd biztosítja a bejárást és ezek csak a part felőli oldalt terhelik. Sokat dolgoztunk azon, hogy mire minden a helyére kerül, a fedélzet vízszintbe álljon. Ehhez a hajó különböző részein összesen közel 50 tonna acélsúlyt helyeztünk el, pontosan megtervezett méretben, különböző helyekre elosztva. Számomra a fedélzet a leghangulatosabb része az úszóműnek a maga letisztultságával, fényeivel és a panorámával.

Min dolgozik most? Milyen feladatok várnak Önre a közeljövőben?
Jelenleg Szeged város új kikötőjét építjük, közel 75 tonna acél felhasználásával. Száz méter új kikötőhellyel bővül az újszegedi oldal. Több kisebb-nagyobb hajójavítás és -felújítás mellett a napokban emelték ki a tulajdonunkban lévő szegedi téli kikötőből a Szőke Tisza lapátkerekes gőzös hajó maradványait, melynek felújításáról már megkezdtük az előzetes szakmai egyeztetéseket a tulajdonosokkal. Bízom benne, hogy megtalálják a forrásokat és a befektetőket, akik segítségével ez a jelenleg méltatlan állapotban lévő gőzös hajó ismét elfoglalhatja méltó helyét a hajózás történelmében közreműködésünkkel.

STOPPER RENDEZVÉNYHAJÓ

A jó világítás az építészet része.
Ergonomikus, környezettudatos és
az embert helyezi a középpontba.
Értéket teremt.

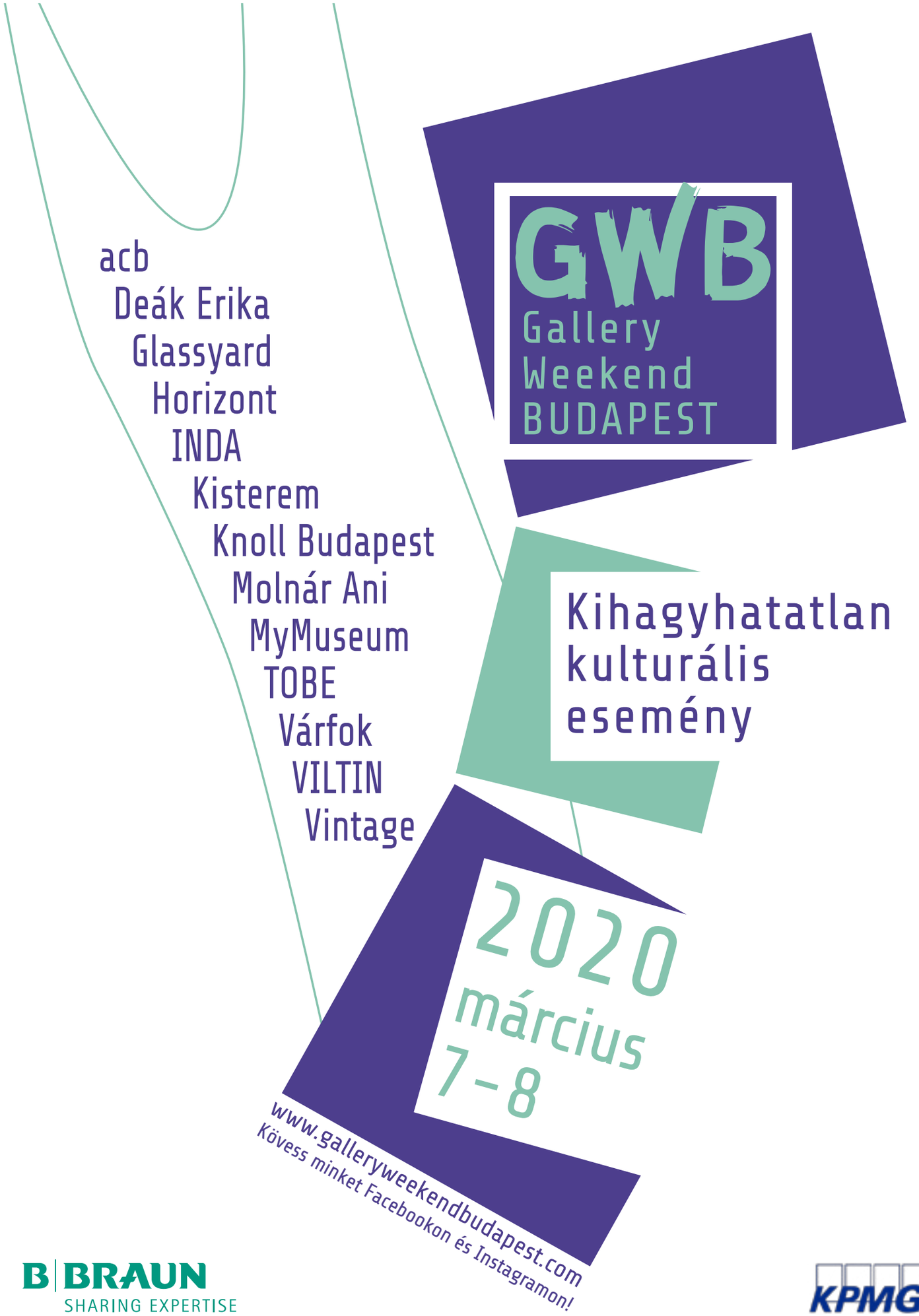

Világítástechnikai tervezés
Látványtervek készítése
Világításvezérlés és programozás
Világítótest értékesítés

be light!
www.belight.hu

B|BRAUN
SHARING EXPERTISE

KPMG

Kibővített szerep

ELKÉSZÜLT A BALANCE HALL IRODAHÁZ

Szerző: MOLNÁR SZILVIA | Építészet: MARIÁN BALÁZS DLA – MEVAPLAN KFT. | Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

„Tudatos épület. Irányítás a kezedben”, olvasható a 2019 decemberében átadott Balance Hall hivatalos honlapjának intróján, mert ez az irodaház olyan korszerű gépészeti, épületfelügyeleti rendszerrel felszerelt, amivel a tulajdonos és bérlők lényegében együtt racionalizálják a ház energiafogyasztását. De a Hallban alkalmazott időszerű technológiákon fölül van más is, ami miatt a hazai irodaházépítészetben iránymutatónak mondható épülettel van dolgunk.

Budapest építészettörténetének önálló fejezete az, ami úgy harminc éve elindult a Váci út két oldalán. Irodafolyosó, irodakorridor, kellő önbizalommal a mi La Défense-unk a főváros forgalmas, három kerületen áthaladó, a 2-es főútba torkolló sugárútja. Ezt a passzust, úgy tudom, még nem írta meg senki, pedig tisztán látható pár év óta, hogy Lőportáldűlő, Vizafogó után az Angyalföldi kerületrészben is gyökeret eresztett az irodapiac. Mi érték és mi hasznavehetetlen tűnt el a Váci úton a jórészt a 19. század végén, a 20. század első feléből megmaradt lakóházak, ipari épületek elbontásával? Ennek feltérképezésével is adós még a történetírás, miként az irodaházfejlesztések szemléletváltozásait is érdemes lenne nyomon követni egy alapos kutatás keretében. Értelemszerűen az érték kérdése és a fejlesztői szemléletváltozás kéz a kézben járnak, ráadásul arra is van példa, amikor a megbízott építész tesz értékmentő javaslatot valamely irodaház létrehozása: mikor a meglévő épülettömeg, struktúra nyújtotta kincseket kell/lehet okosan, gazdaságosan felhasználni.

Értékmentő, értékfelmutató fejlesztésre példa a 2019 őszén ebben a magazinban bemutatott FERRUM irodaház, amit volt szerencsém megismerni, cikket írni róla, így láthattam azt is, hogy új irodaépítészet formálódik a Váci út mögötti területeken *(OCTOGON 2019/7.)*, és azt is, hogy a FERRUM-mal átellenes Balance-tömbben már egy ideje intenzív fejlesztés folyik. Ami ma Balance Building, az korábban a KPMG nevű cég toronyépülete volt, a kétezres évekre és a környékre tekintve magasságával, újszerűségével kitűnt

---

Terület: 16 000 m²
Tervezés éve: 2016
Megvalósítás éve: 2019

Vezető építész tervező:
MARIÁN BALÁZS DLA (MEVAPLAN KFT.)
Munkatársak: DORMÁN MIKLÓS, IVICSICS JÚLIA, BÓDI GERGELY GERGŐ, PERCZ GÁBOR, TÁBI SÁRA, AMSZTMAN RÓBERT, MIKS IMRE, TUKSA PÉTER, SIPOS GERGELY
Beruházó: CPI HUNGARY KFT.
Projektvezető: GERGELY FERENC
Fejlesztési igazgató: NAGY IVÁN
Belső design felelős: DÉRI BEA
Belsőépítészet: MARIÁN BALÁZS, IVICSICS JÚLIA, DORMÁN MIKLÓS
Belsőépítészet - vázlattervben való közreműködés: LÁNCOS ÁRON, ZIMMERER ERZSÉBET (MÁDILÁNCOS STUDIO KFT.)
Kert- és tájépítészet: KUHN ANDRÁS, TÉZLI-SZABÓ FRANCISKA (GARDENWORKS KFT.)
Infógrafika: BARTA GYÖNGYI
Generálkivitelező: FITOUT ZRT.

épített környezetéből. Az évtized második felében érkezett válság komolyan lefékezte a tornyot magában foglaló tömb, de általában a környék fejlesztését, és a 2010 utáni kilábalás már új tulajdonost (CPI Hungary Kft.) és vele új fejlesztői látásmódot hozott: a CPI elindította a Balance Office Park-beruházást. Első fázisként a toronyépület korszerűsítését végezték el 2015-16-ban, amit követett a Váci út és a Forgács utca sarkán az 1920-as évek óta álló Orion Gyár, utóbb Ampullagyár négyszintes épületének fejlesztése *(OCTOGON 2018/5.)*. Bárminemű építésre, rekonstrukcióra, akár restaurálásra is rámondott „fejlesztés" kifejezés és módszer talán ebben/az ilyen jellegű építészetnél nyer valódi értelmet: az elhagyott, többszörösen átalakított, kibővített, sufnituningolt ház értő kezekben kibontakozik, átalakul. Marián Balázs építész és munkatársai, illetve Pálffy Andrásék fontos résztvevői voltak a tömb átalakulási folyamatának, előbbiek tervezőként, utóbbiak kivitelezőként (a szemközti FERRUM esetében tulajdonosként is) már a Balance Loftot is felírhatták a projektlistájukra. (Érdekes szakmai élményt jelenthetett nekik a 2016-ot követő időszak, hisz' lényegében paralel hol a Lomb utca páros, hol a páratlan oldalán dolgoztak.) A Balance Hall megvalósításában egyenrangú szerepe van az adaptációnak, a helyszín és a kor megértésének, valamint a környezeti viszonyrendszernek. A Hall alapkőletétele 2018 nyarán formabontó esemény lehetett, mert a Forgács utca–Lomb utca saroktelken szerkezetkész állapotban már készen állt a felszín alatt négy szint, ami 2007-2008 óta várta a folytatást. Történt ugyanis, hogy dr. Fekete Lajos építész 2006-os irodaházterve alapján a mélygarázsszintekkel elindult az építkezés, de a válság miatt megállt. A beruházás újraindítása (2016) új tervet jelentett, ugyanakkor Marián Balázséknak az adottságként létező alapszerkezetre kellett tervezniük, ez meghatározta például a lépcsőmagok elhelyezését, a garázsszintek megközelítését. A meglévő alappal való tervezés azonban nem béklyózta a tervezői szellemet. Mariánék nem szigetszerű beruházásként, hanem egy konzisztens rendszer elemeként határozták meg tervükben az új irodaépületet. A Balance Hall közvetlenül a Lomb utcáról, egy passzázson, majd aktív kerten át a Forgács utca felől, továbbá a Park épületei, épületközein keresztül a Váci útról érkezve is elérhető. De a Lomb utcai, óriáspillérekkel határolt bejárattal induló tengely által, ami átvezet az épület földszinti átriumos közösségi terén, a ház fő funkciói (recepció, kávézó-étterem, irodaterek) afféle kapuszereppel is bővülnek. A többszintű kert kialakítása, az épület szerepének kiterjesztése érzésem szerint annak megértését, építészetté szublimálását jelenti, hogy még egy munkahely (a.k.a. irodaház) létrehozása sem pusztán a helyszín egyirányú megközelíthetőségéről és a statikus munkavégzés kiszolgálásáról szól, hanem használati lehetőségek és téri kalandozások felkínálásáról. Helyszín és a kor. Ezek „elvárásai" formálták a hétszintes Hall homlokzatrendszerét, a ház arcát is. Alsó négy hófehér, vakolt falú szintje a Loft szintmagasságához csatlakozik, átkísér a Lomb utcai oldalra, vagy épp bevezet a Forgács utcáról, a passzázson át a campus kertbe, a kerti épületbejáratig. Színe, a homlokzati síktól visszahúzott, repetitív nyílásrendszere mediterrán hangulatokat, az olasz racionalizmus karakteres homlokzatalakításait juttathatják eszünkbe; korszerű modell lehet a sürgető klímaadaptációban is, mert a nyári árnyékolásban csupán ez a logikus építészeti gesztus nagyon jó és plusz rezsiköltséget nem igénylő szolgálatot tesz. Ha a klímaadaptáció felől nézve nem ennyire egyértelmű a haszon, mindenesetre az épület felső három, fémlemezburkolatú kubusokból álló szintje a látványt tekintve dinamikus és szellemes lezárást ad az épületnek, az így létrejött homlokzati váltás és épületmagasság pedig finom vizuális kapcsolatot teremt a Balance Building épületével.

« A Balance Hall irodaház átriumos fogadótere. A kép előterében a kávézó „pixeles" bútoregyüttese, háttérben a térbe helyezett recepciós pult. A négy egyedi gömb függesztéket Juhász Ádám *(Adamlamp)* tervezte.

Szerző: MOLNÁR SZILVIA Portré fotó: VÉGH LÁSZLÓ

Adottságok és megközelítések

Marián Balázs építésszel, a Balance Hall vezető tervezőjével beszélgettünk

Molnár Szilvia: Mi volt a Balance Hallra vonatkozó tervezési feladatotok előzménye?
2000 környékén épült meg a ma Balance Buildingnek nevezett épület, amihez mélygarázs is épül, két föld feletti, szinteltolásos szinttel. A garázsnak a Rozsnyay utca felől volt feltárása: onnan lehetett lehajtani a torony alá, viszont a két föld feletti szintjének a bejárata a Forgács utca felől volt (kezdetben egy ideiglenes rámpán keresztül). Ez a szituáció indukálta a teljes tömbön belüli autósforgalmat. Mondjuk amióta megindult az autós közlekedés, azóta itt, a korábban gyártömb épületei között mindig is volt autósforgalom, még a Váci út felől is bejárható régóta ez a tömb. Mikor elkezdtünk ezzel a tömbbel foglalkozni – még a Balance Loft tervezése kapcsán *(az épületről cikkünk az OCTOGON 2018/5. lapszámában jelent meg – a szerk.)* –, csupán néhány, mára szép nagyra nőtt platánfa „bitorolta el" az udvar egy részét az autók elől, máskülönben teljesen aszfaltozott terület volt. Épp a válság előtt vett lendületet itt a fejlesztés, az akkori tulajdonos Fekete Lajost kérte fel, hogy a Forgács utca – Lomb utca által határolt saroktelekre irodaépületet tervezzen. Az udvar helyzete és ez a korábbi irodaházterv fontos előzményei a megvalósult Balance Hallnak. Fekete Lajos 2006-os tervének lényege, hogy a tömbbelső felől egy hétszint magas, zárt tömegű homlokfalat hozott létre, valamint az épületen belül egy fedetlen belső udvart. A terv alapján el is indult az építkezés, és elkészült szerkezetkészre a négy pinceszint. De beütött a válság, tulajdonosváltás is történt, és amikor a CPI fejlesztésének újabb üteme elérte ezt a saroktelket, akkor meghívásos pályázatot írtak ki. Neves tervezőket hívtak meg, és végül a mi koncepcióink nyert.

Ti már a Balance Loft tervezése révén ismertétek a területet…
…És már a Loft tervezésekor az egyes épületek közötti udvar autómentesítését tartottuk szem előtt, valamint az udvar többirányú megközelítését.
A Balance Hall tervezéséhez a meglévő alap meghatározta az épületünk szerkezeti raszterét, ez jelenti például a lépcsőmagok elhelyezését, és mivel a föld alatti terekben nem volt hely a gépészetnek, így az a felső irodaszinti területek közé süllyesztve került.
A koncepcióink alapja volt tehát, hogy a belső udvarból kiírtunk minden autóforgalmat.
A parkolás a Balance Building épülete alatti garázsba a Rozsnyay utca felől történik, a Balance Hall alatti parkolót pedig a Lomb utca felől lehet megközelíteni. Az autósforgalomtól mentesített udvar több irányból megközelíthető, és ezzel lényegében nagyobb zöld felület, egy campus kert jöhet létre az épületek között.

Milyen megközelítési lehetőségeket határoztatok meg?
Korábban az egyes épületekbe alapvetően a tömböt határoló utcákról lehetett bejutni. Azzal, hogy a Balance Hall teljes tervezési területét beépítettük, és campus kertként határoztuk meg az épületek közötti udvart, új helyzet jött létre: az épületekbe az utcák felől, de a zöld irodaparkból is be lehet jutni. Háromféle módon lehetséges a tömb megközelítése. Valamivel kevesebben érkeznek saját autóval, ők a Rozsnyay vagy a Lomb utcáról jutnak el a parkolók valamelyikébe. Aki gyalogosan vagy taxival érkezik, az vagy a Váci úton vagy a Lomb utcai szakaszon, vagy pedig a Forgács utcán áll meg, ahol egy átközlekedőt, passzázst hoztunk létre (ezt a világító sávjai miatt magunk között „Csillagkapunak" hívjuk). Gyalogosan a Váci, a Forgács és Lomb felől egyaránt megközelíthető a terület. A Balance Hall esetében a Lomb utcai főbejárat megtartása, de annak az átjárása, összekötése a belső udvarral legalább ennyire fontos volt.

Érdekes, amit mondasz, mert Gergely Ferenccel beszélgetve számomra egyértelműen a Forgács utca felőli passzázs a főbejárati irány a Balance Hall felé.
Igen, ez az elsődleges bejárata, azonban a Balance Hallnak van egy sajátossága. A 2006-os terv alapján a Lomb utca felé tájolt épületet „átfordítottuk": a belső udvar felé megnyitottuk, ám egy ekkora épületnél nem megengedhető, hogy ne legyen közvetlen utcai kapcsolata, így a Lomb utca felől is kapott egy bejáratot. Átmenő közlekedőmag-elrendezést alkalmaztunk, így a Lomb utcai bejáratról a liftelőtereken át, a recepciópultot megkerülve, az átriumos közösségi téren keresztül ki lehet jutni a többszintű campus kertbe. Ez az átjárójelleg alapgondolata a tervünknek.

Lépcsőt is láttam az udvaron, ami egy tetőkertre vezet, vagyis a vízszintes „átközlekedéseken" túl a felfelé és lefelé irányuló mozgások lehetőségét is beterveztétek az udvari gyalogos közlekedésbe, ebben nekem benne van a kószálás gesztusa...
Ehhez alapvető volt a meglévő garázsépület tetejének a hasznosítása, ott hoztunk létre egy tetőkertet, a felvezető lépcső a garázs föld feletti szintjei déli falának a megbontásával jöhetett létre. És ezzel a tetőkerttel kapcsolat alakult, átkötés a Building, a Loft és a Hall felé. A megbízó által elvárt irodaterekhez, közösségi terekhez építészetileg hozzátettünk, hogy ne csak irodaterek rendszere szülessen, hanem egy kerttel szervezett, emberfókuszú irodacampus, ahol a kívánt alapfunkciókon túl az átlátások, az átjárások, a megközelítés is élményt ad. Fontosnak tartottuk annak az építészeti megragadását, hogy a Balance Hall megfelelően kommunikáljon a környezetével. Itt adottságként kezeltük a négyszintes Balance Loftot. A Hall alsó négy, vakolt homlokzatú szintjével tovább-írtuk a Loft épülettömegét, ami befordul az udvar felé, alul „árkádosodik", és a campus kert felé egy fedett-nyitott bejáratot ad az irodaháznak. A vakolt szintekre újabb háromszintes kubust helyeztünk, visszaugratott homlokzati síkokkal, erkélyekkel, vakolás helyett a burkolásához terpesztettfémlemez-burkolatot választottunk. Ez jól rímel a környék ipari múltjára, és mivel egy térbe kifordított anyagról beszélünk: a változó fényviszonyokban mindig más és más fény-árnyék hatást kelt.

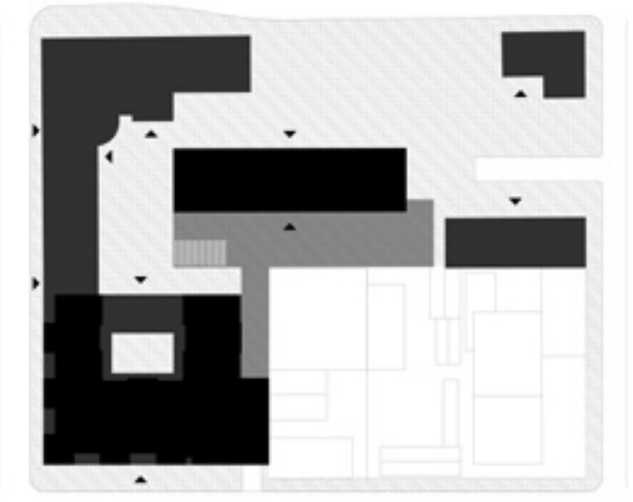
A vakolt szintek sem mellőzik a plaszticitást...
Igen, célunk volt a környező épületek, így például a szomszédos Loft plaszticitását, változatos homlokzattagolását továbbíró épület létrehozása. Ezért a vakolt szinteken a nyílászárók egyenletes sorába úgy vittünk plaszticitást, hogy a padlótól a mennyezetig felfutó üvegezést hátrahúztuk. Ennek nyilvánvaló tűzvédelmi oka van, de alapvető szerepe van a nyári árnyékolásban is. A hangsúlyozással máshol is éltünk: a bejáratokat sávozott szálcement burkolattal kereteztük, a Forgács utcai kapunál világosabbal, a Lomb utcai bejáratnál sötétebb tónusúval. És a Lomb utcai bejáratot a nagy épületmegnyitáson túl tulajdonképpen a bejárati zónába helyezett tárgyalókkal is hangsúlyoztuk. Fontos volt számunkra az is, hogy a sokak által látható, bejárt terekbe fiatal designerek munkáit helyezzük el. Így kerültek az említett tárgyalókba Jánosi András függőlámpái, illetve az előcsarnokba Juhász Ádám gömblámpái.

Ekkora méretben még nem láttam Juhász gömblámpáit...
Mert ezek teljesen egyediek. Tetszik nekünk az a metódus, ahogyan Ádám ezeket a lámpákat készíti, és abból a típusból, amit kisszériában 80 centiméteres átmérőben gyárt, a kérésünkre készített négy darab 2 méter átmérőjűt az előcsarnokba. Szerintem nagyon erős motívuma lett a térnek. A gömbmotívumnak van előzménye, mert a Balance Hall közösségi tereinek megtervezésére az építtető külön pályázatott írt ki. Ezt ugyancsak megnyertük, de a szintén pályázó MádiLáncos Studio koncepciója is nagyon jó volt, ezért az építtető bevonta őket is a tervezésbe, örültünk, mert szeretünk velük dolgozni. A gömblámpákkal összefüggő kör/lencse/hengermotívumot mi hoztuk be a tervbe. Ez számos elemmel jelenik a térben, az egyik legfeltűnőbb a kör alaprajzú recepciópult, aminek a palástját egy remek hazai gyártó, a KAZA egyedi betonelemei alkotják. A MádiLáncos Studio az előtérben látható „pixel" bútorokat hozta be a tervbe.

A Lomb utcai szakaszon érdekesen oldottátok meg az épületzárást: hét szintre megy fel a vakolt homlokzati rend, mintegy érzettetve a jövőbeni zártsorú építési „irányt".
Még ma is sok egyszintes, régi ipari épület áll a környéken. Sokan nem szeretik ezt a világot, én nagyon kedvelem, a Hall közelében is látható egy sédtetős épület, ami a maga egyszerűségével, zártságával, jellegzetes struktúrájával erős karaktere ennek a kerületrésznek. Mindemellett tisztán látható, hogy nagyon változik a környék építészeti arculata, ezért erre is figyelemmel kellett lennünk. Ráadásul ennek a tömbnek a sarkán áll a Láng Művelődési Központ, amit az Archikon újított fel, és úgy gondoljuk, hogy például zártsorú beépítéssel a jelenlegihez képest inkább helyzetbe hozható ez a remek épület.

» É

„Kerttel szervezett, emberfókuszú irodacampus, ahol a kívánt alapfunkciókon túl az átlátások, az átjárások, a megközelítés is élményt ad"

A Balance Office Park tömbjének helyszínrajza, a Balance Hall a Forgács utca és a Lomb utca sarkán jelölt, megközelítőleg U alaprajzú épület

Értéktartás

Helyszíni sétán a Balance Office Park területén ***Gergely Ferenccel****, a CPI Hungary Kft. projektvezetőjével.*

Molnár Szilvia: **A Balance Buildinghez csatlakozó építmény zöldtetőjén állunk, innen jól rálátni a Balance Buildingre, a mostanában átadott Balance Hallra és a Balance Loftra...**
A Loft a legrégebbi épület a területen. Eredetileg az Orion Gyár székhelye volt, amit Kremeneczky János építtetett 1921-ben *(Kremeneczky János /1850-1934/ elektrotechnikus, számos találmány szerzője, gyáralapító – M.Sz.)*, majd 1950 után Ampullagyár lett. Mellette sok kisebb épület állt, raktárak, kisüzemek, részben ezek elbontását követően, 2000-re épült meg a Balance Building. A Balance Office Park beruházás első fázisában ez utóbbit újítottuk fel 2016-ra, az irodaparkfejlesztésünk második fázisaként, 2017-re, az Ampullagyár épületét fejlesztettük loftirodává. A Balance Hall megvalósítása együtt járt az épületek közötti terület rendezésével, így a Balance Buildinghez kapcsolódó háromszintes garázsépülettel is kezdenünk kellett valamit. Ez egy csupasz, beton tetejű épület volt, a legalsó, legnagyobb kiterjedésű parkolószintje felett két félszintes részt tartalmaz. A parkolófunkciója természetesen megmaradt, integrálását az udvar területébe úgy oldottuk meg, hogy a tömegét visszavágtuk, kényelmes lépcsősort alakítottunk ki az oldalán, ez felvisz a tetejére, amit pedig teljes egészében zöldtetővé alakítottunk át fákkal, tornapályákkal, pétanque-pályával, padokkal. Azt tapasztaljuk, hogy szeretik a dolgozók, akik laptopot használnak, időnként dolgozni is kijárnak ide, hiszen az udvar teljes wifi-lefedettségű.

Ha innen a zöldtetőről a Forgács utca felé pillantunk látható, hogy egy magas átjáró vezet az utcáról az udvarba...
Ennek a kialakítása a Balance Hall épületének pozíciójából fakad. Elsőre ez egy „hendikepes" épületnek tűnhet, mert nem a Váci út mentén áll, hanem a „második vonalban", a Forgács és a Lomb utcák találkozásánál, azaz a megközelítésében nincs egy egyenes, világosan feltáruló tengelye a főbejáratig.

Egy irodaház tengelyessége elvárás a kiadók-bérlők világában?
Nem elvárás, inkább építészetileg jobban megfogalmazható. Az elhelyezkedés miatt a Balance Hall létrehozásakor nem a megszokott sémákban gondolkodnunk, ennek része a kapuépület kialakítása: azzal, hogy a belső udvart is rehabilitáltuk, lényegében az irodapark főbejárata ez a kapuépület lett. Ezen át bármelyik épület elérhető —a Balance Hall természetesen a Lomb utca felől is kapott egy hangsúlyos bejáratot. És ami az épület pozíciójával hátránynak tűnt, végül is előny lett, mert nem a Váci úton, így sokkal csendesebb területen áll, mégsem távol a Forgács utcai metrómegállótól. Visszatérve a kapura, kihívás volt a kialakítása, mert olyan építészeti megfogalmazást kívánt meg, aminek a végeredménye nem egy sötét és szűk sikátor, hanem egy valóban elegáns, bevonzó kapuépítmény. Ennek eléréséhez javasolta például a LED-es ívfények alkalmazását a vezető tervező, Marián Balázs.

Milyen volt a Forgács utca és Lomb utca határolta telekrész a Balance Hall beruházásának kezdetén?
2008 óta ott egy vasbeton alépítmény állt, mert a korábbi, 2006-os irodaház-terv alapján megindult az építkezés, de válság miatt megállt, 2016-ig nem történt semmi a területen.

SZerző: MOLNÁR SZILVIA | Portré fotó: VÉGH LÁSZLÓ
Építészeti fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

Sok dolog változhatott az eltelt idő alatt az igényekben is...
Igen, a korábbi terveken például egy nyitott udvart ölelt körbe az épület, így a Lomb utcáról egy kicsi recepcióval indult a földszint. Ez teljesen más ma, hiszen van egy nagy, üvegtetővel fedett közösségi tér, és a Lomb utca felőli oldalon két tágas tárgyalótér. Az eltelt évek alatt megváltoztak a tűzvédelmi és az építésügyi szabályok, és a piaci igények is. A kétezres években teljesen más tartalmi követelményeknek kellett megfelelnie egy A kategóriás irodaháznak. Ez jelentett modul-szőnyegezést, modul-álmennyezeteket, gipszkarton falakat, acéltokos laminált faajtók beépítését, négycsöves fan-coilos hűtés-fűtést. Ma már ott tartunk, hogy bármilyen irodatér kialakítását nagyon komoly belsőépítészeti tervezés előzi meg. Ennek oka az is, hogy a munkáltatók versenyeznek a munkaerő megszerzéséért, megtartásáért, és ebben a versenyben az irodatér designjának fontos szerep jut. Ami a szabályozást illeti, 2010 után például a földrengésbiztonságon nagyon sokat erősített a szabályalkotó, ezért a tartószerkezeteket komolyan meg kellett erősíteni a 2006-os tervekhez képest. És teljesen más felfogás szerint fejlesztünk ma már egy irodaházat, mert minden építtető számára, így nálunk is a környezettudatossági szempontok vezetik a fejlesztéseket.
Az értéktartás, a jövőnek való építés számunkra alapvetők.

Mi volt a lényeges elvárásuk a tervezőtől?
Tudtuk, hogy a piacon működő irodaházaktól alapjaiban eltérő irodaházat szeretnénk létrehozni, ezért sok olyan megoldást terveztettünk be, ami a bérlők aktív részvételére alapozza a ház energiafogyasztását. Vagy ha a homlokzatra tekintünk, látható, hogy két, homlokzatát tekintve eltérő részre bontható az épület. A vakolt rész a Váci úti épületmagasság vonalát követi, egyenletes ritmusú a homlokzattagolása, a legfelső három szintre viszont afféle pixeles játék jellemző. Feltűnő, hogy a vakolt részeken a síkokhoz képest az ablakok hátrahúzottak. Ennek az az oka, hogy egy ilyen épületnek a legnagyobb energiafelhasználása a nyári hónapokban van, a nyári hőnyereséget az üvegfelületek árnyékolásával lehet a leginkább csökkenteni. Viszont az árnyékolórendszer nagyon drága, belső árnyékoló használatával az üvegfelületen át érkező napfény hatására a hő ablak és az árnyékoló között „csapdába esik". A külső fix árnyékolókkal problémás az üvegfelületek tisztítása, a mozgatható külső árnyékolórendszer pedig megáll, ha a rendszer légmozgást érzékel. Ezért hátrahúztuk az ablakokat, így nyáron, amikor magasabban jár a nap, és a déli órákban a legnagyobb az épület hőterhelése, akkor az épület nagyjából hatvan százaléka önárnyékban van, és télen, amikor alacsonyabban jár a nap, ez az építészeti formálás nem akadályozza a terek benapozását. Régi praktika ez, ha belegondol, a paraszthá zaknál a tornáccal ezt az egyszerű önárnyékolási lehetőséget használták ki. Ez történik az üveg lefedésű központi térben (lobbyban) is, csak esetében az épülettömeg árnyékolja a tetőt (de nem sötétíti el a lobbyt).

Most, hogy beérkeztünk a lobbyba, kérdezem, hogy milyenek a szinti kiosztások az épületben? És miket említene meg ebben a földszinti, közösségi térben?
A legnagyobb szintek 2100 négyzetméteresek. Nyilván a legideálisabb, amikor egy szinten egy vagy maximum két bérlő van, de úgy alkottuk meg a szinteket, hogy mondjuk a bérlői piacon kisebbnek számító, 500 négyzetmétert igénylőknek is megfeleljen, azaz átalakítható egy-egy szint akár négy bérlőssé is. Régi praktikát alkalmazó megoldást találtunk ki a földszinti közösségi térbe is: egy kerékpárpedállal működtethető áramfejlesztőt. Aki lazítani szeretne, az lejön ebbe a növényekkel dekorált, tágas térbe, beszélget, iszik egy kávét, közben kicsit teker a speciális pedálos pultnál, „cserébe" pedig töltődik a telefonja, laptopja. Ez a játékos bútor nagyon passzol a ház környezettudatos koncepciójához. Jelenleg még építjük az éttermet (jelen interjút január közepén rögzítettük – M.Sz.), ami kávézópulttal és pixeles karakterű kanapérendszerrel csatlakozik a központi térhez. És a térben álló recepciós pult közelébe is szerettünk volna valami játékos elemet, így került a közeli falszakaszokra egy-egy interaktív vetítés. Ezeknek egy része printelt tapéta, de amikor valaki elhalad a kép előtt, akkor lefut egy kis jelenet – értelemszerűen a jelenlegi téma szabadon fejleszthető, változtatható.

Szerintem a Lomb utcai oldal legvonzóbb részei – akár csak elsétálva a ház előtt – a két földszinti tárgyaló...
Ezeket a kétszint magas, nagy üveghomlokzatú területeket kis teakonyhával, hazai tervezésű designlámpákkal, moduláris hangszigetelő panelekkel formáltuk egyedivé. Manapság tapasztaljuk, hogy a bérlők nagyon gazdaságosan bánnak az irodáik tárgyalótereivel, teammunkákra, belsős megbeszélésekre használják azokat, ezért praktikus és vonzó az üzleti megbeszéléseikhez, ha van egy, az irodatéren kívüli, de az irodaházon belüli reprezentatív tér, ahol fogadni tudják a vendégeiket, partnereiket. És valóban a járókelők számára is látványos részei az épületnek.

Út egy tudatos épületig

Szerző: MOLNÁR SZILVIA | Portréfotó: VÉGH LÁSZLÓ
Építészeti fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

Interjú ***Nagy Ivánnal***, a CPI Hungary Kft. fejlesztési igazgatójával

Molnár Szilvia: A tisztánlátás kedvéért, kérem, kezdjük a Balance Office Park beruházás kezdeteivel.
A terület átalakítása a kilencvenes évek végén kezdődött, az akkori tulajdonos kifejezetten a KPMG cég részére építette fel a 2000-ben átadott, közel 10 ezer négyzetméteres Balance Building irodaépületet. Akkor már a teljes területen elindult valamiféle fejlesztés, például akkor hoztak létre egy 250-300 autó elhelyezésre alkalmas parkolót is, de alapvetően még a területen álló régi épületek bérbeadása volt a jellemző. Nagyjából 6 évvel ezelőtt vette át a CPI Hungary Kft. az ABLON cégcsoportot, amely a terület tulajdonosa volt, ezzel kezdetét vehette egy méretében, tartalmában sokkal jelentősebb *refurbishment* folyamat a területen. Első ütemként – miután a fő bérlő kiköltözött – a Balance Building újra-pozicionálása történt meg: elvégeztük a teljes gépészeti felújítását, megújítottuk a komplett vizesblokkrendszerét, a lobbyt, a lift- és a szinti előtereket, a lépcsőházakat és ezzel egyidőben elindult a kert I. ütemének kialakítása. A következő ütemben készült el a Balance Loft és készült el párhuzamosan a belső kert II. üteme...

Hadd szakítsam meg egy kérdés erejéig. Az elmúlt 4-5 évet megelőzően nem volt jellemző a Váci úti irodafolyosón, hogy meglévő épületeket fejlesszenek. Bontsunk és építsünk újat, ez volt a módi. A Balance Office Park beruházás említett épületei esetében az önkormányzat követelte meg, hogy a meglévő épületállománnyal dolgozzanak, vagy önök döntöttek így?
Mi döntöttünk így, és ennek két alapvető oka van. Az egyik, hogy ma kiemelt a fenntarthatóság jelentősége, ami nem csupán a „zöld" megoldások, anyagok alkalmazását, hanem az értékes, még hasznosítható épületek fenntartására való fókuszálást is jelenti. Továbbá a CPI nemcsak fejlesztéssel foglalkozik, hanem *asset managementtel* és bérbeadással is, ezért cégünk hosszabb élettartamra fejleszti épületeit. Amikor elérkezünk a tervezett élettartam végéhez, akkor megtesszük azokat a *refurbishment*-jellegű beruházásokat, amelyek az adott kornak megfelelő színvonalat biztosítják.

Egy ilyen konstrukció esetében, úgy gondolom, hangsúlyt kap a bérleti díj és a beruházási költségek kiegyensúlyozása: a bérleti díjakat nem lehet a végtelenségig srófolni, ám a kivitelezés költségei folyamatosan emelkednek. Ez is oka lehet annak, hogy egy fejlesztő végül egy meglévő épülettesttel dolgozik?
Ha konkrét példát keresünk, akkor a Balance Loft nagyon jó példa erre. Ha a szabályozási keretet veszem, akkor elmondhatom, hogy arra a telekre egy 25 méter magas épületet lehet felhúzni, mi ehhez képest meghagytuk az egykori Orion Gyár, utóbb Ampullagyár négyszintes, 16 méter magas épületét. Ez őrültségnek tűnhet első hallásra, de egyrészt fontos volt számunkra ennek a projektnek a fenntarthatósági eleme: őrizzünk meg az építészeti értéket, továbbá részletes vizsgálat keretében megnéztük, hogy mit jelentene anyagilag, ha a maximális beépítés lehetőségét kihasználva az új építést választjuk. Ezt a két szempontot elemezve jutottunk el a rehabilitációs jellegű beruházáshoz, végül a Balance Loft megszületéséhez.

Tapasztalataik alapján az értékőrzés jó hívószó a bérlői piacon?
Igen, jó hívószó. Bár a loft nem könnyű, pontosabban megosztó műfaj: a bérleményt kereső cégek döntéshozói vagy nagyon szeretik, vagy távol áll tőlük a stílus, középút nem igazán van, mégis tapasztaljuk, hogy a startup cégek mind nagyobb számban jelennek meg az irodapiacon Magyarországon is, és ez a szegmens pedig szereti a loftot. Ami a beruházásiköltség-oldalt illeti, loft esetében elmondható, hogy sok esetben egy új épület megépítéséhez képest gazdaságosabban és gyorsabban létrehozható és bérbeadható. Persze – mint ezt tapasztaltuk a Balance Loft esetében – az új szabványoknak megfelelve rengeteg speciális beruházási tétellel

› Az alsó négy, hófehér, vakolt falú szint a Loft szintmagasságához csatlakozik

kell számolni, például a meglévő szerkezetek vizsgálata, minősége stb.

Térjünk át, kérem, a Balance Hallra. Több sajtónyilatkozatukban szerepel, de kifejtését nem találtam annak, hogy ez egy „tudatos épület". Mit jelent ez pontosabban?
Manapság szinte minden fejlesztő úgynevezett smart buildinget fejleszt, azt közvetíti a piac felé, hogy olyan automatizált, okos épületet hoz létre, ami helyettünk gondolkodik (hacsak a gépészeti rendszert említjük). Azaz olyan komfortot biztosít a használók számára, amibe végeredményben alig van beleszólásuk. Végül ezekről az épületekről a használatuk első pár hónapjában kiderül, hogy nem igazán élhetők, mert okosabbak kívánnak lenni, mint a használóik, a rendszereik „ajánlatai" gyakran nem jók. Az, hogy energiatudatosan tudjunk egy épületet fejleszteni, sok lemondással jár. Gondoljon bele, egy egyterű irodában dolgozók komfortigényét például a hőmérséklet tekintetében kielégíteni nagyon nehéz. Ezt figyelembe véve a tudatos épület mint koncepció, más megközelítést jelent. Ebben az esetben is automatizált épületről beszélünk, azonban más az irány: az épület a használók által támasztott igényeket próbálja a legkevesebb energiával teljesíteni.

Mondana erre példákat?
Tegyük fel, hogy +24 fokot szeretnénk az irodában. Ezt egy tudatos épület „megpróbálja" a rendelkezésre álló berendezések segítségével a lehető legkevesebb energiafelhasználással megvalósítani. A Balance Hall beépített rendszere rengeteg megújuló energiát és csoportosított energiát tartalmaz. A beépített VRV-rendszerének segítségével képes arra, hogy mondjuk, amikor májusban a déli homlokzati szakaszt süti a nap, ezért az ottani belső tereket már hűteni kell, viszont az északi szakasz még hideg, így az ottani irodaterekben fűteni kell, akkor a déli oldali hűtési igényből származó veszteséghővel fűti az északi oldalt. Vagyis gyakorlatilag közel nulla energiafelhasználással lehet elvégezni a ház hűtését-fűtését. Nyilván ehhez a rendszerhez nagyon tudatos és felkészült üzemeltetés kell, ezért van az, hogy a CPI saját hatáskörben végzi ezt a folyamatot is: a cégcsoport tagjaként a CPI Facility Management Kft. energetikai munkatársai folyamatosan monitorozzák a rendszert, így tud a befektetett energia a legjobban hasznosulni az épületben. Az említett VRV-rendszer saját aggyal bír, folyamatos információt szolgáltat az épületfelügyeletet ellátó automatikának. Ennek az automatikának egy olyan informatikai program adja a hátterét, aminek az alapjait az említett energetikai szakembereink fektették le, és aminek köszönhetően a bérlők is aktív partnerként vesznek részt a költséghatékony üzemeltetésben: valós időben, akár napi szinten ellenőrizni tudják, mennyit fogyasztanak.

Milyen megtakarítással lehet számolni egy hagyományos rendszerhez képest?
Talán túlzónak hangzik, de éves szinten akár 30-40 százalékkal.

A bérlői terek, vagyis az irodaterek kialakításában is részt vettek?
A CPI-on belül van saját csapatunk, amely a space planek tervezését is képes elvégezni. A november végi megnyitás óta eddig beköltözött [az interjút január közepén rögzítettük – M. Sz.] bérlőink esetében még nem volt ilyen jellegű felkérés, de az újabb bérleményi kialakítások esetében már igen. Általánosságban a funkcionális igények alapján készülő testreszabott alaprajzra mutatkozik igény, amelyet a bérlő által megbízott belsőépítész tervező öltöztet "dizájn köntösbe".

A Balance Office Park projekt a Hall épületével befejeződött, vagy újabb ütemek is várhatók még?
Jelenleg is gondolkodunk további projektekben, mivel a területben megvannak a fejlesztés lehetőségei, de a továbbiak ma még formálódnak.

Annyi közölhető esetleg, hogy milyen távlatban tervezik a további fejlesztéseket?
Ez sok tényezőtől függ, de azt gondolom, 5-10 év alatt eljutunk oda, hogy kiteljesedik a Balance Office Park, és akkor mondhatjuk, hogy befejeztük.

SZÉPSÉG ÉS MŰVÉSZET

A Holtság Kft. klasszikus ólomüvegezéssel és üvegfestéssel foglalkozik, a régi mesterek tapasztalatait a legmodernebb alapanyagokkal ötvözve. Az ólomüveget nem csak a hagyományos régi épületeknél alkalmazzák, mára a modern építészetben is egyre nagyobb teret hódít, hiszen az üveg az egyetlen olyan anyag, amely fényt hoz életünk tereibe, és a színek csak fokozzák a művészi hatást

A Holtság Kft. – szakmai tudása és tapasztalatai alapján – nyerte el a Párisi Udvar valamennyi ólomüveg-felületének restaurálására kiírt tendert. Természetesen az épület fő látványossága, a központi kupola jelentette a legnagyobb kihívást, de a cég szakemberei valamennyi ólomüveg restaurálását a legnagyobb odaadással és figyelemmel végezték el. „Nagy élmény volt ennek a páratlan épületnek az újjávarázsolásában részt venni" – értékelte a különleges megbízatást a kft. tulajdonos-alapítója, Holtság Károly **Referenciák: szegedi Új Zsinagóga, Parlament, Gresham Palota, Prefektúra (Marosvásárhely).** Sík- és térkupoláik 2004-ben elnyerték a Magyar Termék Nagydíjat. Egyéb termékeik: egyedi és széria bejárati és beltéri ajtó; üvegfalak; ablakok; bútorüveg. Tiffany-lámpák; falikarok és dísztárgyak.

Cégnév: Holtság Kft.
Cím: 6000 Kecskemét, Ladánybenei út 1.
Email: info@holtsagolomuveg.hu
holtsagkft@t-online.hu
Web: www.holtsagolomuveg.hu
Telefon: 06-30-858-9669

HOLTSÁG ÓLOMÜVEG

Kapcsolódó cikkünk:
A legenda él tovább - A Puskás Aréna
138-149. old.

ACÉLSZERKEZET-GYÁRTÁS
KÉSZ CSOPORT
1095 BUDAPEST, MESTER UTCA 87.
TELEFON: (+36-76) 515 200
FAX: (+36-76) 801 510
E-MAIL: KESZ@KESZ.HU
WEB: WWW.KESZ.HU
150-154., 174-175. OLD.

ALUMÍNIUM NYÍLÁSZÁRÓK KÉSZÍTÉSE
NORDIKAL TERVEZŐ ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.
1113 BUDAPEST BARTÓK BÉLA ÚT 152.
TEL.: (+36 1) 204 0052
FAX: (+36 1) 204 0053
E-MAIL: IRODA@NORDIKAL.HU
WEB: WWW.NORDIKAL.HU
123. OLD.

ALUMÍNIUM RENDSZEREK
ALUPROF – HUNGARY KFT.
2120 DUNAKESZI, BAGOLY U. 11.
TEL.: (+36-27) 542 600
FAX: (+36-27) 542 601
E-MAIL: ALUPROF@ALUPROF.HU
WEB: WWW.ALUPROF.EU
B3. OLD.

ÁRNYÉKOLÁSTECHNIKA
HELLA ÁNR ÁRNYÉKOLÁSTECHNIKA KFT.
1112 BUDAPEST, BUDAÖRSI ÚT 153.
/FONTE-HÁZ/
TEL.: (+36-1) 248 0045
FAX: (+36-1) 246 4975
EMAIL: OFFICE@HELLA.INFO
WEB: WWW.HELLA.INFO
122. OLD.

ÁRNYÉKOLÁSTECHNIKA, TEXTILIÁK
JAB JOSEF ANSTOETZ KG MAGYARORSZÁGI KÉPVISELET
1126 BUDAPEST, AGÁRDI ÚT 3/B.
TEL.: (+36-1) 235 6050
FAX: (+36-1) 235 6058
E-MAIL: SALES-HU@JAB.DE
WEB: WWW.JAB.DE
47. OLD.

ÁRNYÉKOLÁS, TERMÉSZETES SZELLŐZÉS, NAPENERGIA
ARCHISHADE KFT.
2120 DUNAKESZI, PALLAG UTCA. 47.
TEL.: (+36-30) 219 4740
E-MAIL: LASZLO.BODIS@ARCHISHADE.HU
WEB: WWW.ARCHISHADE.HU/EPITESZ
105. OLD.

AUDIOVIZUÁLIS RENDSZERTERVEZÉS, KIVITELEZÉS
ANIMATIVE MÉRNÖKI KFT.
1043 BUDAPEST, DUGONICS UTCA 11.
TEL.: (+36-1) 800 8134
FAX: -
E-MAIL: INFO@ANIMATIVE.EU
WEB: WWW.ANIMATIVE.HU
137., 165. OLD.

BELSŐÉPÍTÉSZETI ASZTALOS MUNKÁK KOMPLETT KIVITELEZÉSE
ÁRKOSSY BÚTOR KFT.
CÍM: 8440, HEREND, KÜLTERÜLET, 010/44 HRSZ
TELEFON: +36 88 513 630
MOBIL: +36 20 9805 192
H-1122 BUDAPEST, MAROS UTCA 30/B. I/9.
TELEFON: +36 20 2041 833
E-MAIL: INFO@ARKOSSY.HU
WEB.: ARKOSSY.HU/
29. OLD

BELTÉRI AJTÓK, TÉRELVÁLASZTÓK, DESIGN BÚTOROK
ARKHENEA
1054 BUDAPEST, HOLD U. 21.
TEL.: (+36-1) 302 8150, 302 8151
MOBIL: (+36-30) 302 8150
E-MAIL: ARKHENEA@ARKHENEA.HU
WEB: WWW.ARKHENEA.HU
24. OLD.

BETON- ÉS VASBETONELEM ELŐRE GYÁRTÓ
FERROBETON ZRT.
2400 DUNAÚJVÁROS, PAPÍRGYÁRI ÚT 18-22
E-MAIL: VALLALKOZAS@FERROBETON.HU
WEB: WWW.FERROBETON.HU
158-161. OLD.

BÚTOR, BURKOLAT
DECOR FLOOR KFT.
POINTZERO
1025 BUDAPEST, SZÉPVÖLGYI ÚT 92/G
TEL.: (+36-1) 202 4248
FAX: (+36-1) 247 0768
E-MAIL: POINTZERO@POINTZERO.HU
WEB: WWW.POINTZERO.HU
28. OLD.

DESIGN BÚTOR- ÉS KIEGÉSZÍTŐ KERESKEDÉS
MOBILI MANIA KFT.
1132 BUDAPEST, VICTOR HUGO UTCA 45.
TEL.: (+36-1) 321 7310
FAX: (+36-1) 321 7310
E-MAIL: INFO@MOBILIMANIA.HU
WEB: WWW.MOBILIMANIA.HU
27. OLDAL

DESIGN BÚTOROK FORGALMAZÁSA
ROOMBA DESIGN STUDIO
1051 BUDAPEST, ARANY JÁNOS U. 29.
TELEFON: (36-30) 689 2072
E-MAIL: ROOMBAHOME@GMAIL.COM
WEB: WWW.ROOMBAHOME.COM
7. OLDAL

DESIGN LÁMPÁK / VILÁGÍTÁSTECHNIKA
PONT LIGHT KFT.
1036 BUDAPEST, NAGYSZOMBAT UTCA 1.
TEL.: (+36-70) 614 8036
FAX: -
E-MAIL: INFO@PONTLIGHT.HU
WEB: WWW.PONTLIGHT.HU
164. OLD.

EDELHOLZ FAPADLÓ, FALBURKOLAT, TERASZBURKOLAT GYÁRTÁSA
EDELHOLZ FAIPARI KFT.
SZÉKHELY: 9900 KÖRMEND, GÁRDONYI GÉZA U. 19.
TELEPHELY: 8999 ZALALÖVŐ, EGERÁGI ÚT (IPARI PARK)
TEL: (+36-92) 571 028
FAX: (+36-92) 371 109
E-MAIL: INFO@EDELHOLZ.HU
WEB: WWW.EDELHOLZ.HU
10. OLD.

EGYEDI ÜVEGEZÉSI MUNKÁLATOK
DUAL GLASS KFT.
2243 KOKA, NAGYKÁTAI ÚT 133.
TEL.: (+36-20) 211 5151
E-MAIL: GARGYAN@DUALGLASS.HU
WEB: WWW.DUALGLASS.HU
6. OLD.

ÉPÍTÉSKÉMIAI ANYAGGYÁRTÁS
SIKA HUNGÁRIA KFT.
1117 PRIELLE KORNÉLIA U. 6.
TEL.: (+36-1) 371 2020
E-MAIL: INFO@HU.SIKA.COM
WEB: WWW.SIKA.HU
155. OLD.

ÉPÍTŐIPARI GENERÁL KIVITELEZÉS, FŐVÁLLALKOZÁS
LAKI ÉPÜLETSZOBRÁSZ ZRT.
1151 BUDAPEST, MOGYORÓD ÚTJA 12-14.
TEL.: (+36-1) 814 2128
FAX: (+36-1) 814 2122
E-MAIL: INFO@LAKINET.HU
WEB: WWW.LAKINET.HU
88-89. OLD.

ÉPÜLETLAKATOS MUNKÁK
T-BRASS KFT.
1031 BUDAPEST, ÁLDOMÁS U. 39.
TEL.: (+36-1) 250 2711
FAX: (+36-1) 454 1341
E-MAIL: BRASS@BRASS.HU
WEB: WWW.BRASS.HU
48., 124. OLD.

FÉNY- ÉS HANGTECHNIKAI RENDSZEREK KIVITELEZÉSE ÉS FORGALMAZÁSA
LISYS-PROJECT KFT.
1142 BUDAPEST, TENGERSZEM U. 78.
TEL.: (+36-1) 307 6209
E-MAIL: MAIL@LISYS-PROJECT.HU
WEB: WWW.LISYS-PROJECT.HU
156. OLD.

FÜRDŐSZOBA FELSZERELÉSEK
ROCA CROATIA D.D.
10290 ZAPRESIC, INDUSTRIJSKA 1.
TEL.: (+36-30) 338 2371
FAX: (+36-1) -
E-MAIL: GABOR.CHWALA@BG.ROCA.NET
WEB: WWW.ROCA.HU
11.OLD.

FÜRDŐSZOBAI ÉS KONYHAI CSAPTELEPEK
HANSGROHE SZANITERKERESKEDŐ ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.
1139 BUDAPEST, FORGÁCH U. 11-13.
TEL.: (+36-1) 236 9090
FAX: (+36-1) 236 9098
E-MAIL: INFO@HANSGROHE.HU
WEB: WWW.HANSGROHE.HU
B4. OLD.

FÜRDŐSZOBA, KONYHA
CARACALLA
1076 BUDAPEST, DOHÁNY U. 27.
TEL.: (+36-1) 322 1882, (+36-1) 322 1883
MOBIL: 06 20 474 2297
E-MAIL: CARACALLA@CARACALLA.HU
WEB: WWW.CARACALLA.HU
26. OLD.

GENERÁLKIVITELEZÉS, BONYOLÍTÁS
FITOUT ZRT.
1038 BUDAPEST, RÉVÉSZ UTCA 25.
TEL.: (+36-1) 705 8773
FAX: (+36-1) 705 8776
E-MAIL: INFO@FITOUT.HU
WEB: WWW.FITOUT.HU
1. OLD.

HANGTECHNIKA, FÉNYTECHNIKA
ZAJ RENDSZERHÁZ KFT.
1145 BUDAPEST, MEXIKÓI ÚT 33.
E-MAIL: PROJEKT@ZAJ.HU
WEB: WWW.ZAJRENDSZERHAZ.HU
137. OLD.

INGATLANBEFEKTETÉS, BÉRBEADÁS
CPI HUNGARY KFT.
1132 BUDAPEST, VÁCI ÚT 30.
TEL.: +36 1 225 6600
FAX: +36 1 225 6601
E-MAIL: HUNGARY@CPIPG.COM
WEB: WWW.CPIGROUP.HU
178-187. OLD.

INNOVATÍV CSŐRENDSZER GYÁRTÁS, KERESKEDELEM
KE KELIT GMBH
1044 BUDAPEST, IPARI PARK U. 11.
TEL.: (+36 20) 265 0260
E-MAIL: HUNGARY@KEKELIT.COM
WEB: WWW.KEKELIT.HU
167. OLD.

KŐMEGMUNKÁLÁS
RENESZÁNSZ KŐFARAGÓ ZRT.
2096 ÜRÖM, FŐ U. 1.
TEL.: (+36-26) 550 550
E-MAIL: TITKARSAG@RENESZANSZ.HU
WWW.RENESZÁNSZ-ZRT.BUSINESS.SITE
120-121. OLD.

KÖZÜLETI LAKÁSTEXTIL IMPORT ÉS KIVITELEZÉS
DIOTEX-BIO KFT.
1021 BUDAPEST, SZÉHER ÚT 18/C., IRODA: 1023 BUDAPEST, KELEMEN L. U. 3.
TEL.: (+36-20) 225 2042; (+36-20) 995 501
E-MAIL: DIOSGYONGYI@DIOTEX.HU
WEB: WWW.DIOTEXBIO.HU
136. OLD.

LAKBERENDEZÉS
HEPHAISTOS
BÉKÉ KÁRPITOSIPARI KFT.
1056 BUDAPEST, MOLNÁR U. 26.
TEL.: (+36-1) 266 1550
E-MAIL: HEPHAISTOS@HEPHAISTOS.HU
WEB: WWW.HEPHAISTOS.HU
25. OLD.

LAKÁSTEXTIL, TAPÉTA, SZŐNYEG KISKERESKEDELEM, KÜLSŐ-BELSŐ ÁRNYÉKOLÁSTECHNIKAI KIVITELEZÉS
DEKORMAX DESIGN STUDIO
2040 BUDAÖRS, BUDAPESTI ÚT 85.
TEL.: (+36-23) 500 269; (+36-23) 441 669
E-MAIL: IRODA@DEKORMAX.HU
WEB: WWW.DEKORMAX.HU
29. OLD.

LIGET BUDAPEST
VÁROSLIGET ZRT.
LEVELEZÉSI CÍM: 1386 BUDAPEST, PF.:910
TEL.: (+36-1) 374 3130
E-MAIL: OFFICE@LIGETBUDAPEST.HU
WEB: WWW.LIGETBUDAPEST.HU
62-63. OLD.

MARKET ÉPÍTŐ ZRT.
1037 BUDAPEST, BOJTÁR U. 53.
TEL.: (+36 1) 279 2727
E-MAIL: MARKETIRODA@MARKET.HU
WEB: WWW.MARKET.HU
42-44., 118-119. OLD.

NÖVÉNYDEKORÁCIÓ, ZÖLDFAL TERVEZÉSE, KIVITELEZÉSE, KARBANTARTÁSA
PLANTART KFT.
2045 TÖRÖKBÁLINT, TORBÁGY U. 14.
TEL.: (+36-30) 497 4320
E-MAIL: ERTEKESITES@PLANTRART.HU
WEB: WWW.PLANTART.HU
69.OLD

ÓLOMBETÉTES ÜVEGEK RESTAURÁLÁSA, KÉSZÍTÉSE
HOLTSÁG KFT.
6000 KECSKEMÉT, LADÁNYBENEI ÚT 1.
TEL.: (+36-30) 858 9669, (+36-30) 556 1158
E-MAIL: INFO@HOLTSAGOLOMUVEG.HU, HOLTSAGKFT@T-ONLINE.HU
WEB: WWW.HOLTSAGOLOMUVEG.HU
188. OLD.

PROJEKTMENEDZSMENT, TANÁCSADÁS, TERVEZÉS, KIVITELEZÉSMENEDZSMENT
ÓBUDA GROUP
1033 BUDAPEST, HÉVÍZI ÚT 3/A
TELEFON: +36 1 250 0105
FAX: +36 1 368 7205
E-MAIL: INFO@OBUDAGROUP.HU
WEB: WWW.OBUDAGROUP.HU
96-97., 157.OLD.

RAGASZTÓK, FUGÁZÓK, VÍZSZIGETELÉSI TERMÉKEK, FESTÉKEK, HŐSZIGETELÉSI RENDSZEREK
MAPEI KFT.
2040 BUDAÖRS, SPORT UTCA 2.
TEL.: (+36-23) 501 670
FAX: (+36-23) 501 666
E-MAIL: MAPEI@MAPEI.HU
WEB: WWW.MAPEI.HU
154. OLD.

SPORTPÁLYÁK TERVEZÉSE, ÉPÍTÉSE, FENNTARTÁSA, KÖRNYEZETRENDEZÉS
GARDEN GROUP KFT.
2083 SOLYMÁR, KÁLVÁRIA UTCA 4/A.
TEL.: (+36-30) 467 8244
E-MAIL: INFO@GARDENGROUP.HU
WEB: WWW.GARDENGROUP.HU
162-163. OLD.

SZÁRAZÉPÍTŐ KIVITELEZŐ
GALONICS & IVANICS KFT.
2500 ESZTERGOM, LŐRINC UTCA 3. 1.EM 1.AJTÓ
TELEFON: (36-30) 932 4594
FAX: -
E-MAIL: GALONICS.IVANICS@GMAIL.COM
WEB:-
126. OLD.

SZERELÉS- ÉS RÖGZÍTÉSTECHNIKAI TERMÉKEK KERESKEDELME
WÜRTH SZERELÉSTECHNIKA KFT.
2040, BUDAÖRS GYÁR UTCA 2.
TEL.: (+36-23) 418 130
FAX: (+36-23) 418 137
E-MAIL: INFO@WUERTH.HU
WEB: WWW.WUERTH.HU
B2. OLD.

SZERKEZETÉPÍTÉS
MORATUS SZERKEZETÉPÍTŐ KFT.
1037 BUDAPEST, BOJTÁR U. 53.
TEL.: (+36-1) 466 4827
FAX: (+36-1) 883 0243
E-MAIL: INFO@MORATUS.HU
WEB: WWW.MORATUS.HU
45. OLD.

TETŐ- ÉS HOMLOKZATBURKOLATOK
PREFA HUNGÁRIA KFT.
2040 BUDAÖRS, GYÁR U. 2., BUDAÖRSI IPARI PARK
TEL.: (+36-30) 686 6786
E-MAIL: OFFICE.HU@PREFA.COM
WEB: WWW.PREFA.HU
8-9. OLD.

ÜVEGEZETT TŰZGÁTLÓ MEGOLDÁSOK
COOLFIRE KFT.
1097 BUDAPEST, ILLATOS ÚT 13.
TEL.: (+36-20) 978 4346
E-MAIL: INFO@COOLFIRE.HU
WEB: WWW.COOLFIRE.HU
12., 125. OLD.

VASBETON SZERKEZETEK TERVEZÉSE, ELŐREGYÁRTÁSA, SZERELÉSE, GENERÁLKIVITELEZÉS, IPARI PADLÓ
ASA ÉPÍTŐIPARI KFT.
1036 BUDAPEST, LAJOS U.160-162.
TEL.: (+36-01) 240 5455
E-MAIL: INFO@ASA.HU
WEB: WWW.ASA.HU
166. OLD.

VILÁGÍTÁS, BÚTOR, KIEGÉSZÍTŐK
SOLINFO LIGHTING&HOME
1077 BUDAPEST, WESSELÉNYI UTCA. 6.
TEL.: (+36-1) 267 0444
E-MAIL: INFO@SOLINFO.HU
WEB: WWW.SOLINFO.HU
46. OLD.

VILÁGÍTÁSTECHNIKA, VILÁGÍTÁS VEZÉRLÉS
BE LIGHT KFT.
1025 BUDAPEST, SZÉPVÖLGYI ÚT 146.
TEL.: (+36-1) 438 0748
FAX: (+36-1) 325 6266
E-MAIL: BELIGHT@BELIGHT.HU
WEB: WWW.BELIGHT.HU
13., 127., 176. OLD.